تصوير ابو عبد الرحمن الكردي

نەوئىرۇن مىتەنا ئەمىن چەند ۋىلەلچەيەك لە مىڭروى رۆژنامەواقى ئى كوردى

رۆژنگىدوانىي نېينى

بەرگى سىيەم / بەش يەكەم سايدانى 2004 ۵۰۰۰ تومان

نهوشيروان مستهفا نهمين

چەند لاپەرەيەك لەميىژوى رۆژنامەوانىيى كوردى ۱۹۳۸ - ۱۹۵۸ رۆژنامەوانىي نېينى

> بەركى سێيەم بەشى يەكەم

enelisable

ناوىكتيب: چەند لاپەرەيەك لە ميروى رۆرنامەوانى كوردى (بەرگى سييەم)

نوسەر: ئەوشىروان مستەفا ئەمىن

مۆنتاژ: ھێدى محەمەد فازل

بەر**گ**: قادر میرخان

تیراژ: (۱۰۰۰) دانه

ژماره سپاردنی (۹۵) ساڵی ۲۰۰۶ی وهزارهتی روٚشنبیری دراوهتی

سەرەتاسەرەتا	٤
دوەمىن جەنگى جيهانى و رۆژنامەوانىي كوردى	٩
ژ.ک و رۆژنامەوانىي نېێنى	19
رۆژنامەوانى نېێنى و شيوعيەكانى كورد	וד
يەكىّتى تىكۆشىنىيىنىيە	YA
رۆژ نامەوانى نېێنى و حيزبى شيوعى عێراق	1.9
رۆژنامەوانى نېێنى و پارتى دىمۆكراتى كوردستان	W 0

*

چەند لاپەرەيەك لە مێژوى رۆژنامەوانىى كوردى ۱۹۳۸ – ۱۹۸۸

بهر له ئیستا به چهند مانگی ئهبو بهرگی سیّیهم که میّرُوی سالانی ۱۹۳۸ — ۱۹۵۸ ی روّرُنامهوانیی کوردی ئهگریّتهوه بروّیشتایهته ژیّر چاپ و ریّی بلاّوبونهوهی ناو خهلّکی بگرتایه، بهلاّم روداوه سیاسییه بومهلهرزه ئاساییهکانی ناوچه که نوّبهبریّی لیّ کرد و، دوای خست. دواکهوتنه که خیّری پیّوه بو. سهرچاوهی نویّی هاته سهر و، ئاسوّیه کی فراوانتری بلاّوبونهوهی له بهردهم دا کرایهوه.

بهشی یه کهمی به رکی سیّیهم تهرخان کراوه بو روّژنامهوانیی نییّنی کوردی، رهنگه به پهرت و بلاوی لهم روّژنامه و لهو گوّقاردا جاروبار لیّدوانیّ، پهراویّزیّ، یا کورته باسیّ سهبارهت به بلاوکراوهیه کی نییّنی نوسرا بیّ، به لاّم رهنگه ثهمه یه کهمین لیّکوّلینه وهی سهربه خوّ و فراوان بیّ لهم بواره دا، دلّنیام بی کهموکوری نیه و، له ههندی جیّکه دا بیّتام و خام نیه، به لاّم ثهمه به شیّکه له میّژوی گهله کهمان: میّژوی سیاسی، فیکری، روّشنبیری، کوّمه لایه تی، ئابوری...

X

سالی ۱۹۳۹ له میروی مروقایهتیدا سالیکی شوم و سامناکه، ههمو نیشانهکان بهرهو ثهوه ثهچون که ههلومهرجی سیاسی دنیا ثالوز و تاریک و به خیرایی بهرهو دوزهخی جهنگ خلور ببیتهوه. گوقاری گهلاوپّژ لهو بارودوّخهدا هاته کایهوه. یهکهمین ژمارهی له کانونی یهکهمی ۱۹۳۹ دمرچوه و تا ثابی ۱۹۶۹ بهردهوام بوه. هاوزهمانی روداوهکانی جهنگ بوه. له ژ ۸ ی س ۱ ی تهموزی ۱۹۶۰ دا واته له گهرمهی روداوهکانی جهنگهکهدا چیروٚکیّکی له بارهی چاپ و پهخشی روّژنامهیهکی شوّرشگیّر به نهیّنی له چاوی پوّلیس بلاو کردوّتهوه.

به چاکم زانی سهرهتای ئهم کتیّبه که بوّ روّژنامهوانیی نهیّنی به کوردی تهرخان کراوه بهم چیروّکه دمس پیّ بکهم. ثاخوّ میّژوی روّژنامهوانیی نهیّنی کوردی چهنده سهرگروشته و چیروّکی تایبهتی خوّی ههبیّ.

رۆژنامە نېێنيپەكەي بلسودسكى

نوسینی: ولیام جونهس

له رۆژیکی هاوینی ۱۸۹۳ دا کومهلیکی بچوک له نیشتمان پهرستهکانی پوّلونیا زوّر بهدزیهوه له یه کی له بیشه گهورهکانی نزیک قیلنادا کوّبونهوه، ئهمانه ئهندامی پارتی سوّسیالیستی یاساغکراوی پولهنده بون. نیازیان له گردبونهوه قسه لهسهرکردن و تهگبیری دهرهیّنانی روّزنامهیه کی سوّسیالیستی بی بلاو بکهنهوه لهناو کریّکاره پوّلهندییهکانا. لهو وهختهدا ئیشیّکی وا تا بلیّیت به ترس و پر خهتهر بو، سانسوّری روس زوّر بهتونگی ئیشی ئهکردو مهیدانی بلاوکردنهوه ی چ روّژنامهیه کی پوّلهنده یی نهئهدا و، ئهم چهشنه تمقدایه جورمیّکی زوّر گهوره بو به پیّی قانون. سهرای ئهم ههمو قورتانه یه کی له گهنجه شوّرشگیرهان، هاوری قیکتوّر، ئهم فرمانه سهخته پر مهترسییهی گرته نهستوی خوّی و دای نا که اروبوتنگ – کریّکارا دهربییّنی

گورچ له دوای ئهم کۆبونهوهیه هاورێ قیکتوّر، که زوّر له هاورێ شورشگیٚرهکانی ههر بهم ناوهوه ئهیان ناسی، کهوته تهقهلای ریٚکخستنی کاروباری دهرهیٚنانی روٚژنامهکه. خه ٔلکی له مان ئاگادارتر و شارهزاتر ئهیان زانی که ناوی فیکتوّر ادابروویسکی یه، به لاّم ههرگیز نهیان ئهزانی که ناوی راستی ئهم بلاّوکهرهوه و، لهچاپدهر و نوسهر و دهرهیٚنهره، جوزیف پلسودیسکییه. ههروهها کهسیشیان ئهو مهته ٔلهیان هه ننههی نوّن به قاچاغی مه کینه یه چوکیان بو نارد بو، به لاّم چوّن ئهمه گهیشته پوّلونیا، تا ئیٚسته کهس ئهمهی بچوکیان بو نارد بو، به لاّم چوّن ئهمه گهیشته پوّلونیا، تا ئیٚسته کهس ئهمهی ورمرام نهداوه تهوه چاپه به که ناز و ئامانجی ئهمان بیّت. ئالیکاریان به گومان بون لهوه یه هم چاپه به که نکی نیاز و ئامانجی ئهمان بیّت.

له قیلنا ناسیاوی له گهل کیمیاگهریکا پهیا کرد که ناوی کازمیر پارنیوسکی بو، ثهم پیاوه نیشتمان پهرستیکی زور گهرم بو و ئاماده بو که بهشیکی زوری دهولهته زوره کهی فیدا بکات لهریی یارمهتی دوسته کهیا. پارنیوسکی ئهجزاخانه یه کی ناو، له دی بچوکی لپنیسکیدا دانا، که نزیکهی ۲۰ میل له نزیکترین ری گاسنه وه دور بو. وایان دانا که روژنامه که لیره له چاپ بدریت، چونکه وایان بیر کرده وه که له شوینیکی وا دور له ئاوه دانی دا کهس نه وه ی به بیرا نایه شوین کاریکی شورشگیری هه اگری.

لهپینج سالی نهفیی سیبیریایا، پلسودسکی، فیری گهلی ٹیش و کاری به که لک بوبو به لام چاپ کردنی روژنامهیه شارهزاییه کی تهواو و زانینیکی تایبه تی ئهویست، بویه بو یارمه تی ئالیکاریک وه کو روژی رهش داما بو که والدیسلاوه گلوواسکی تاییو گرافه ر Typographen) ی دوزیهوه له ناو خویانا دایان نا که گلوواسکی ئهبی له ئهجزاخانه که بژی.

له ۱۲ ی تهموزی ۱۸۹۶ دا یهکهم ژمارهی اروبوتنک دهرچو، به تایبهتی بچوکیان دهرهیّنا بو ئهوهی بتوانری به ئاسانی به دزیهوه بلاّو بکریّتهوه بیّ ئهوهی گومانی پوّلیس و جاسوسی زوّری حکومهت بوروژیّنن. پلسودسکی سهرای سهرپهرشتی کردن و نوسینی روّژنامهکه کاروباری بلاّوکردنهوهشی گرتبوه ئهستوّی خوّی. لهمهدا پیّویستی یارمهتی زوّر کهس بو بهتایبهتی هی ژن که ئهتوانن ژمارهیهکی زوّر ههاگرن بی ئهوهی پی بزانریّ.

پلسودسکی ههرچهنده زوّر زو نههاته لپنیسکی بوّ سهردانی چاپهکهی بهلاّم نهوهنده خهریکی نوسین بو نهی پهرژا که ههستی نهوه بکات کهوا گلووالسکی حهزی له کارهکهری کابرای کیمیاگهر کردوه و، به خوّ ههلکیّشانهوه باسی نهو کاره نهیّنییهی بوّ کردوه که له ژوری پشت نهجزاخانهکه دا نهی بینی. نهمه کچهی خستبوه سهر ههلهکه سهمایه که وهخته بو بهجاری نهک ههر فرمانهکهی پلسودسکی پهک بخا سهری خوّشی تیا لهناو بهریّت. پلسودسکی له پاش گهلیّ دهردی سهری توانی گلوواسکی لاس بدا که کچهکه ماره بکات و بیبا بوّ نوّرال و بهمه دهمکوتی بکهن.

دوای ئهمه پلسودسکی چاپهکهی گواستهوه بو قیلنا و لهوی چوار سال بی و وستان روزنامهکهی دهرکرد. قورتی ههره گهوره له ری هاوری قیکتوردا کاغهز کرین بو، چونکه ههرچی جهندرمه ههیه ٹاگادار کرابون لهوه که روزنامهیهکی نبینی له پولانده دهرئهچی کاغهزیکی زور پیویست بو بو دهرکردنی اروبوتک که لهم دواییهدا سلام دانهی دوانزه لاپهرهیی لی بلاو ئهکرایهوه. هاوری قیکتور و هاوکارهکانی روزی ۱۶ تا ۱۸ سهعات ئیشیان ئهکرد، له گهل ئهوهشا چاپکردنی نوسخهیهک ئیشی نزیکهی دومانگی ئهویست. له ۱۸۹۹ دا که زور له یاریدهرهکانی گیران، پلسودسکی چاپهکهی گواستهوه الودز) بو ئهوهی خوی و فرمانهکهی له ترس دورتر خاتهوه، کهچی بو بهدیهختی، لهم شاره زله پر فرمانهکهی له ترس دورتر خاتهوه، کهچی بو بهدیهختی، لهم شاره زله پر کارخانه و فابریقهیهدا بو که پلسودسکی کهونه داوی پولیسهوه.

روّژیک یه کی له یاریهده ره ههره چاکه کانی ههندی کاغهز نه کری، نه گهرچی میقداریکی که میش نهبی، جهندرمه دوی نه کهویّت، تا نهیکا به مالی پلسودسکی دا و له سهری رائه وهستی تا نهبینی به دهستی به تال دیّته دهره وه.

لهپاش سهعاتی نهم نهگیری و، شهوی پلسودسکی و ژنهکهی له دهنگی پیّی پوّلیس و جهندرمه راست نهبنهوه لهخهو کهوا خهریک نهبن بیّنه ژوری نوستنیانهوه. راکردن له توانادا نابیّت چونکه چهند پوّلیسیّک و قوّمیسهریّک به دهمانچهوه تاقه درگای ژورهکهی لی نهگرن نینجا دهستی نهکهنه کهلهپچهوه و خوّی و چاپهکهی نهبهنه پوّلیسخانه.

ئەمە داستانى قارەمانى رۆژنامەكەيە.

X

گوقاری (گەلاویْژ) که ئەم بابەتەی بلاو کردوّتەوە، ئەگونجیّ بابەتەکە بە چىروٚکیّکی سادە، یان بە وتاریّکی ئەدەبی یان بە گیْرانەوەی ھەوالْیّکی سیاسی راستەقینە دابنریّ، بەلام بخریّته خانەی ھەر کامیّکیانەوە، بو خویّندەواری ئەوسای کورد، بە تایبەتی بو ئەوانەی خەریک یا بە تەمای خەباتی سیاسی — شۆرشگیْرانە بون، دەرسیّکی گرنگ بوه.

فیربون له تهجروبهی گهلانهوه ههمیشه سهرچاوهیهکی گرنگ و دهولهمهنی فیربونی دهرسی تازه بوه. نهم وهرگیرانهی گهلاویژیش ههروا ریکهوت و بو سهرگهرمی نهبوه، بهلکو نهبی مهبهستیکی سیاسی ههبوبی، نهگهرچی نه لهو کاتهدا و، نه دواتریش تا سالانیکی دریژ، تیکوشهرانی کورد نهیانتوانی تهجروبهیهکی لهو بابهته له بواری روژنامهوانیی کوردیدا نهنجام بدهن، بهلام زوری نهخایاند روژی روژنامهوانییی نبینی چاپکراوی کوردی بو یهکهم جار له کوردستانی نیران ههلات، به دوای نهویش دا له کوردستانی عیراق سهری دهرهینا و، نیبراهیم نهجمهد خاوهنی نیمتیازی گهلاویژ خوی بو به یهکی له ههره چالاکهکانی مهیدانی روژنامهوانیی نبینی.

دوممین جهنگی جیهانی و رۆژنامهوانیی کوردی

یه کهمین جهنگی جیهانی به تیّشکان و خوّبهدهستهوهدانی تُهلّمانیا برایهوه. دهولّهتانی براوهی جهنگ مهرجی قورس و گرانباریان به سهر تُهلّمانیادا سههاند، به تایبهتی سهبارهت به بژاردنی زیانهکانی جهنگ و کهمکردنهوهی چهک و هیّزه چهکدارهکانی.

سانی ۱۹۲۹ تهنگوچه نمهیه کی سه ختی ئابوری سه رانسه ری دنیای داگرت. باری ئابوری زوّر له ولاّنان خراپتر بو، له وانه ئه نمانیا و ئیتالیا، ئهمه ش زهمینه ی زیاتر خوّش کرد بو گهشه کردنی بیروباوه ری نازی له ئه نمانیا و فاشی له ئیتالیا. له یابانیش نه زعمی عهسکه ری زال بوبو ئهیویست له سه رحسابی ئه رزی دراوسیّکانی قه نهم رهوی ده سه نرتی فراوان بکات. ئهم ده و نماننه به ئاشکرا دو ژمنایه تی کومونیزم و یه کیّتی سوقیّتی یان ئه کرد که دو ژمنی هه ره گهوره ی ولاتانی سه رمایه داری بون، له به رامبه رئه وه دا ولاّتانی ئیمپریالیستی چاوپوشی یان له توند رهوی و ده سدریّژیه کانیان ئه کرد.

سانی ۱۹۳۳ هیتلهر پیشهوای پارتی نهتهوهیی سوّسیالیست انازی) له تُهلّمانیا ده سهلاتی گرته دهس و، بیّ تُهوهی گویّ بداته بهندهکانی خوّبهدهستهوهدان سهبارهت به دروستکردنی چهک و دیاریکردنی ژمارهی هیّزهکانی، کهوتهوه ریّکخستنهوهی سپای تُهلّهمانی.

سانی ۱۹۳۵ — ۱۹۳۶ مۆسۆلننی، پیشهوای پارتی فاشی، که چهند سالی بو، له ئیتالیا دەسەلاتی گرتبوه دەس، له ئەفەریقا پەلاماری ئیسیۆبیای دا.

سائی ۱۹۳۶ — ۱۹۳۹ جەنگى ئەھلى لە ئىسپانيا ھەڭگىرسا. جەنەرال فرانكۆ و فاشىيەكان حوكميان گرتە دەس. له ئازاری ۱۹۳۸ دا هیتلهر، که خوّی به ریّچهلّهک نهمسایی بو، نهمسای گرت و نوسانی به ئهلّمانیاوه.

له ئازاری ۱۹۳۹ یش دا چیکوسلوفاکیای گرت و ئیتالیاش ئهلبانیای داگیر کرد.

لهم شهرانهدا ئهلّمانیا به هوّی تانک و فروّکهوه تاکتیکیّکی نویّی جهنگی به کار ئههیّنا که به جهنگی بروسکه ئاسا یان جهنگی خیّرا ناو ئهبرا.

بریتانیا و فهرهنسه بهرامبهر سیاسهتی فراوانخوازانهی تُهلُمانیا کهوتنه سلّهمینهوه و پهژارموه.

گرژی نیّوان دمولّهتان تا ئههات زیادی ئهکرد و قولْتر ئهبو. ریّکخراوی کوّمهلّهی گهلان که دوای یهکهمین جهنگی جیهانی بوّ به لادا خستنی کیّشهکانی نیّوان ولاّتانی دنیا دامهزرا بو، نهیتوانی هیچ کام له کیّشهکانی نیّوان ئهو دمولّهتانه چارمسهر بکا.

یه کینتی سوّقیّت، سهر مرای ههمو ناکوکیه ئایدیولوّجیه کانی له گهل ئه لمانیای نازی، بو ئهومی شهر له خوّی دور بخاتهوه، ریّکهوتننامهیه کی دهسدریّری نه کهل مور کرد.

له ۱ ی ۹ ی ۱۹۳۹ دا نه نمانیا پهلاماری پوّلونیای دا و داگیری کرد. نهمه بو به سهره تای هه نگیرسانی دوهمین جهنگی جیهانی، چونکه ئیتر بریتانیا و فهره نسه لهوه زیاتر له وزهیان دا نهما بیّده تک، وه کو تهمشاکه ری روداوه کان، رابوهستن. بو راگرتنی پهلهاویشتنی فراوانخوازانهی نه نمانیا جهنگیان له دژی راگهیاند، به دوای نهوانیش دا نه ندامانی کوّمون ویّلس.

له ۹ ی ٤ ی ۱۹۵۰ دا ئەلمانیا پەلاماری دانیمارک و نەروپجی دا و له ۱۰ ی ۵ ی ۱۹۵۰ دا پەلاماری لۆکسەمبورگ و هۆلەندا و بەلچیکی دا و، هیّزهکانی بەرەو پشتی دیواری ماجینو پیشرەویین کرد و، گەیشتنه سەر کەنالی ئینگلیزی. ئینگلیز ناچار

بو هیّزهکانی له دنکرک بکیشیّتهوه. فهرهنسا اهودنها ی له گهل ئهلّمانیا کرد و مارشال پیتان حکومهتیّکی دهسنیّژی ئهلّمانی له پاریس پیّک هیّنا.

له ۱۰ ی ۶ ی ۱۹۶۰ دا ثبتالیا دایه پال تُهلّمانیا و پیّکهوه هیّرشیان کرده سهر شویّنهکانی سبای بریتانی له سهروی تُهفهریقا و له یوّنان.

له كوتايي ١٩٤٠ دا ههنگاريا و رومانيا و بولگاريا دايانه پال تهلمانيا و،

له ۲۲ ی ۶ ی ۱۹۶۱ دا ئەلمانیا به یارمەتی ئیتالیا، ھەنگاریا، سلوقاکیا، فینلەندە ھەلّی کوتایه سەر یەکیّتی سوّقیّت و، یەکیّتی سوّقیتییش تیّکەلاوی جەنگەکە بو.

ولاته یه کگرتوه کانی ئهمهریکا، سفِرهتا پیْرهوی سیاسهتی بیّلایهنی ئه کرد، بهلام له لایه کهوه مهترسی همرهس هیّنانی بریتانیا و، له لایه کی ترهوه هیّرشی له ناکاوی یابان بو سهر بنکهی جهنگیی بیّرل هاربهری ئهمهریکی، ئهمهریکای خسته ناو جهنگهی شهرهوه.

دەولەتانى دنيا ئيتر بە كردەوە دابەش بوبون بە سەر دو بەرەدا.

بەرەى ھاوپەيمانەكان: بريتانيا، ئەمەرىكا، يەكيّتى سۆڤيّت و لايەنگرەكانيان... و،

بهرمی تهومره: تُهلّمانيا، تيتاليا، يابان و لايهنگرهكانيان...

همردو لایهنی جهنگ، ههونیان نهدا راگهیاندن وهکو یهکی له چهکه کاریگهرهکانی جهنگی سایکولوجی و جهنگی پروپاگانده بو بهرزکردنهوهی وره امورال) ی ریزهکانی ناوخوی و شکاندنی ورهی هیزهکانی دوژمن و بردنهوهی جهنگ به کار بهینن، لهوانه: ههمو هویهکانی بیستن و بینین و خویندن، که ههندیُکیان زور له میْرُ نهبو داهینرا بون.

لهم جهنگه جیهانگیرهدا دهولهتانی ناوچهی روّژههلاتی ناوهراست، به تایبهتی ئهوانهیان که بهشیّکی نهتهوهی کوردیان تیّدا بو، ههلّویّستیان جیاواز بو:

عيراق

ههلومهرجی عیراق ههر له سهرهتای دامهزرانیهوه له سانی ۱۹۲۱ دا جیاواز نوه له دهولهتانی دراوسیّی. بهر له دامهزرانی دهولهتی عیراق حوکمداری کوردستان و دواتر حکومهتی کوردستانی جنوبی دامهزراند و، زمانی کوردی له بهشیّکی کوردستان دا بوبو به زمانی رهسمی و گوقار و روّژنامهی پیّ دهر ئهکرا.

بهر له ههلگیرسانی دوممین جهنگ چهندین رؤژنامه، گوقار، کتیْب به زمانی کوردی دمرچو بون و، له ۱۹۳۱ موه به پیّی اقانون اللغات المحلیه) زمانی کوردی بوبو به زمانی رمسمی خویّندن و دادگا و دائیرهکانی حکومهت. له سلیّمانی روّژنامهی اژین) و بهر له جهنگ به چهند مانگیّ له بهغداد گوقاری اگهلاویّژ) دهرتهچو.

بریتانیای گهوره، که تا ئهودهم، گهورهترین زلهیّزی دنیا و یهکهم دهسروّیشتوی ناو عیراق بو، ئهویش کهوته به کارهیّنانی زمانی کوردی له بهشیّکی گرنگی راگهیاندنی روّژههلاّتی ناوهراست دا:

له بهغداد، به هاوکاری توفیق وههبی به گ و حسین حوزنی موکریانی، کهوته دمرکردنی گوقاری مانگانهی (دهنگی گیتیی تازه).

له یافا افهلهستینی ئهوسا)، به هاوکاری گۆران، رهفیق چالاک، رهمزی قهزاز، کهوته بلاوکردنهوهی بهرنامهی کوردی ارادیوی کوردستان.

دەنگی گیّتی تارە و رادیوّی کوردستان، ھەردوکیان، بەشیّ بون لە دەزگای زەبەلاحی پروّپاگاندەی جەنگی دەولاەتی بریتانیای گەورە، لە گەلّ کوّتایی دوەمین جەنگی جیہانیدا بریتانیا پیّویستی پیّیان نەما، لە بەر ئەوە ھەردوکیانی راگرت.

ٹیران

له دوهمین جهنگی جیهانیدا ئهگهرچی به روالهت بیّلایهنی راگهیاند، بهلام چالاکی به قازانجی دهولهتانی تهوهره، به تایبهتی به قازانجی ئهلهمانیا، له ناو ئیران دا له زیاد بون دا بو. هاوپهیمانهکان ئهم مهترسیهیان کرد به بیانو، بو ئهوهی ریّگهی لوجستیکی نیّوان یهکیّتی سوّقیّت و خهلیج دابین بکهن، له لای سمرویهوه لهشکری سوّقیّت و له لای خوارویهوه لهشکری ئینگلیز، پهلاماری ئیرانیان دا و بی بهرگری گرتیان. روزا شایان ناچار کرد به قازانجی محهمهدی کوری دوس له تهختی شایهتی ههل بگری

لهو ماوهیهدا بواری جوّری له ئازادی سیاسی و روّژنامهوانی له سهرانسهری ئیّران دا پهیدا بوه. له تاران و ههندی له شارهکانی تر دهیان روّژنامه و گوقاری ئازاد دهرچون. بهلام هیچ روّژنامه یا گوقار یا بلاّو کراوه نه له تاران و نه له هیچ شاریّکی تر، به موافهقهتی حکومهتی ناوهندی تاران، به زمانی کوردی دهرنهچوه. ئهبی هوّی ئهمه بگهریّتهوه بوّچی؟

ئاخو قانونه کانی ئیران ریگهی دهرچونی چاپکراویان به زمانی کوردی نهداوه؟ ئاخو هیچ کهس و تاقمیکی کورد، که به پی قانونه کانی ئیران مهرجی پیویستیان تیدا بوبی، داوای ثیجازهی دهرهینانی روّژنامه و گوڤاری کوردییان کردوه و داواکهیان رفت کرابیتهوه؟

وەلامدانەوەى ئەم پرسيارە پيويستى بە گەران ھەيە بە ناو ئارشيفى لايەنە پيوەنديدارەكانى حكومەتى ئيران دا.

د. ئیسماعیل ئەردەلان له تاران ئیجازەی قانونی دەرھیّنانی روْژنامەیهکی فارسی به ناوی (کوٚھستان) ەوە وەرگرتوە. لەم روْژنامەیەدا باس و بابەت و لیّکویّینهوه له سەر ھەلومەرجی سیاسی، کوٚمەلاّیەتی، ئابوری، روشنبیری...

کوردستان و، جولانهوهی نهتهوهیی کورد به فارسی نوسیوه. جاروبار شیعری کوردی و پهندی پیشینانی به کوردی بلاو کردوتهوه.

رۆژنامەوانیکی به توانای وەکو سەید حوسەین حوزنی، که هەمیشه شانازی کردوه به موکریانی بونی خۆیەوە، له باتی ئەوەی له بەغداد ببیته هاوکاری کاربەدەستانی بریتانی بۆ دەرکردنی ادەنگی گیتیی تازها و، بەو هۆیەوە چەندین ناووناتۆرەی سوکی قبول کردوه، بۆچی نەچۆته تاران لەوی هەمان کار ئەنجام بدا؟

یان کهسیّکی وهکو عهلادین سوجادی که ئهویش روّژنامهوانیّکی ناسراو بو بوّچی نهگهرایهوه سنه یا تاران بوّ ئهوهی کاریّکی وهها بکا؟

توْ بلّیٰی، له کاتیّک دا ههمو روّژنامهوانه ناسراوهکانی ئیّران به ئازادی لهوپهری چالاکی دا بون، ئهمانیان له سیّداره بدایه؟

یان کاتی موکریان بوه مهلبهندیکی گرنگی روّژنامهوانی ئازادی کوردی بوّچی گمان، که روّژنامهوانی شارهزا و خاوهن تهجروبه بون، ههر له بهغداد مانهوه و نهگهرانهوه زیّد و نیشتمانهکهی خوّیان لهویّ خزمهت به روّژنامهوانی کوردی بکهن؟

ناوچهی موکریان، وه کو ههریّمیّکی بیّلایهن، له نیّوان هیّزه کانی بریتانیا له لایه ک و هیّزه کانی بریتانیا له لایه ک و هیّزه کانی یه کیّتی سوّقیّت دا له لایه کی کهوه مایهوه. لهو ناوچه یه دریّرٔی بوّشایی درست بوبو، چالاکه کانی کورد، دوای سالانیّکی دریّرٔی چهوساند نهوه ی سهردهمی رهزا شا، کهلّکیان لهم بوّشاییه ومرگرت بوّگدرمکردنی چالاکی سیاسی و روّژنامهوانی.

کۆمەللەی ژک دامەزرا و، کەوتە دانانی ریوشوینی نهینی ابلاوکەرەوەی بیرا ی ریکخراوەکە و گوڤاری انیشتمانا ی دەرکرد. ھەر لەو سالانەدا ناوچەکە گۆرانی بنەرەتیی بە خۆیەوە دی. کۆمەلی ژ. ک گۆرا بۆ حیزبی دیمۆکراتی کوردستان و، حیزبی دیموکرات، جمهوریهتی کوردستانی له مههاباد دامهزراند. ثهم قوناغه سهرمرای کورتی ماوه کهی قوناغیکی دهولهمهندی کاروانی روژنامهوانی کوردییه. لهم ماوه کورتهدا گوقاری نیومانگی کوردستان، روژنامهی روژه نهروژی کوردستان، گوقارهکانی ههلاله، هاواری نیشتمان، گروگالی مندالانی کورد، دهرچوه. بلاوکراوهکانی ئهم قوناغه، له بهر چهندین تایبهتمهنی خوّی، ئهشی ناوی بنری اقوتابخانهی روژنامهوانیی موکریان).

توركيا

که له یهکهمین جهنگی جیهانی دا بهشداری کرد و له نهنجامی نهوهدا لهتوپهت بو، پهندی لهوه ومرگرتبو، لهم جهنگهدا له سهرهتادا که هیشتا نهنجامهکهی دیار نهبو، بیّلایهن راوهستا. یهکی له هوّکانی نهم بیّلایهنیه، وهکو دوایی له دوّکوّمیّنتهکانی نه نمانیای نازیدا دمرکهوت، ترسی تورکیا بوه لهوهی یهکیّتی سوّقیّت و دهولّهتانی هاوپهیمان یارمهتی کورد بدهن کوردستان له تورکیا جیا بکاتهوه و دهولّهتی کوردی دروست بییّ.

تورک دانی به بونی کوردا نهئهنا و به تورکی شاخاوی دائهنان. کورد بی بهش بو له ههمو جوّره مافیّکی سیاسی و روّشنبیری، له بهر ثهوه له ناو تورکیا هیچ بلاوکراوهیهکی کوردی: روّژنامه، گوّقار، کتیّب.. دهرنهچوه.

لهو سهردهمهدا بزوتنهوهی نهتهوهیی کورد له تورکیا، دوای نهو شکسته خویّناوییانهی به سهری هات بو، هیّشتا له خاموّشیهکی تهواودا بو، چالاکهکانی کوردستانی تورکیا له سوریا و لوبنان گیرسا بونهوه، کهمتر چالاکی سیاسی و زوّرتر چالاکی روّشنبیرییان نهنواند.

سوريا و لوبنان

ههردو ولات له ژیر ئینتیدابی فهرهنسیدا بون. حکومهتی فهرهنسا کهوتبوه ژیردهستی ئه لمانیاوه، به لام مارشال دیگول له حکومهته کهی پاریس هه لاه پارید حکومه کهی پاریس هه لاه پارید حکومه کهی فهرهنسای له تاراو گه امه نفا) دامه زراند. چالا که کانی کورد، به کایبه تی ئهوانه یان که له کوردستانی تورکیاوه چوبونه سوریا و لوبنان احیزبی خوییبون) یان دامه زراند و، دوای تیشکانی شورشی ئاگری نائومید بون لهوهی به خهباتی چه کدار بتوانن ئازادی کوردستانی تورکیا به دهس بهینن، کهوتبونه خهباتی رو شنبیری: بوژاندنه وهی زمانی کوردی، چاککردنی ئه لف و بی و رینوسه کهی. بلاو کردنه وهی گوثار و روژنامه و کتیب. سهرانی کورد به گشتی پیوهندی یان له بلاو کردنه وهی گوثار و روژنامه و کتیب. سهرانی کورد به گشتی پیوهندی یان له گهل ده سه لاتی مانداتی فهره نسی (ئینتیداب) باش بو. ئهم پیوهندی یه باشه یارمه تی دان له سالانی جه نگ دا که لک له چاوپوشی و توانای ده سه لاتی فهره نسی و مربگرن بو پهره پیدانی چالاکی روشنبیری کوردی به تایبه تی چالاکی فهره نسی و مربگرن بو پهره پیدانی چالاکی روشنبیری کوردی به تایبه تی چالاکی

هاوپهیمانه کان له ماوهی جهنگ دا:

له شام، هاوکاری میر جهلادهت بهدرخانیان کرد بوّ دهرکردنی اروّناهیا و بوژاندنهوهی سهرلهنویّی (هاوار).

له بیروت، هاوکاری میر کامهران بهدرخانیان کرد بو دمرکردنی اروّژانوا و استیّرا و، بو پهخشی رادیوّیی ههندیّ پروّگرامی ئهدهبی و فوّلکلوّری به کرمانجی. بلاّوکراوهکانی ئهم قوّناغهی شام و بیروت سهرهرای کورتی تهمهنیان، له بهر چهندین تایبهتمهنی خوّی، ئهشیّ ناوی بنریّ اقوتابخانهی روّژنامهوانیی بهدرخان!. بهلام چارهنوسی ههمو ئهمانه له گهلّ بهلادا کهوتنی چارهنوسی جهنگ دا بریاری لیّ درا و، له دهرچون کهوت.

دوای ئهوهی سوریا و لوبنان سهربهخوّیییان وهرگرت ئهو پهراویّزه تهسکهی ئازادی که له سهردهمی ماندات ائینتیداب دا بوّ کورد رهخسا بو، له سهردهمی سهربهخوّیهدا لیّی سیّنرایهوه.

x

دوهمین جهنگی جیهانی تهواو بو، ئهنهمانیا و ژاپوّن و هاوپهیمانه کانیان به تینشکاوی خوّیان دا به دهستهوه. دهونهتانی براوهی جهنگ: ئهمهریکا، بریتانیا، یه کینتی سوّقیّت... کهوتنه کوّبونهوه بوّ ریّکخستنهوهی دنیای دوای جهنگ. جهنگی گهرم برایهوه. جهنگیکی نویّ، له نیّوان هاوپهیمانه کانی دویّنیّدا، دهستی پیّ کرد که له پیّوهندی ناودهونه تان دا به جهنگی سارد ناوی دهرچو، جهنگی سارد، شیّوه کانی له شیّوه کانی شهری کوّن جیاواز بو، ئه گینا له توندوتیژی دوژمنایه تی دا ئهگهر گهرمتر نهبوبی ساردتر نهبو. له ئهنجامی نهم شهرهدا دیسانهوه دنیا دابهش بوهوه به سهر دو ئوردوگادا:

ئۆردوگای ولاتانی سەرمايەداری بە سەرۆكايەتی ھێزی تازە پێگەيشتوی ئەمەرىكا.

ئۆردوگاي ولاتاني سۆسيالىستى بە سەرۆكايەتى يەكىتى سۆڤىت.

ناكۆكى ئايدىۆلۆچى نێوان ئەم دو ئۆردوگايە لە ھەمو مەيدانەكانى ژيانى مرۆۋايەتىدا، لە مەيدانى جەنگى، سياسى، ئابورى، رۆشنبيرى... دا بە قوڵى رەنگى دايەۋە و، زۆر لە ولاتانى دواكەۋتوى جيهانى سێيەم الەۋانە حكومەتى عيراق) بەربەرەكانى كۆمۆنيزمى كردە بيانويەكى قانونى بۆ گەمارۆدانى ھەمو جۆرەكانى ئازادى سياسى: ئازادى دەربرينى بيرورا، ئازادى رۆژنامەۋانى، ئازادى كارى حيزبى...

له چلهکانی سهدهی بیستهمهوه له پروّسهی گهشهکردنی روّژنامهوانی کوردیدا ۳ جوّری جیاوازی روّژنامهوانی پهیدا بون:

١. رۆژنامەوانىي ئەھلى

که به پیّی قانونهکانی چاپهمهنی له لایهن روّژنامهوانی کوردهوه بلاّو کراونهتهوه. تُهم بواره قانونییه، تهنیا له عیراق دا بوّ کورد رهخساوه، حکومهتهکانی تُیْران، تورکیا و سوریا، ریّگهی قانونییان به گهشانهوهی روّژنامهوانیی کوردی نهداوه.

۲. رۆژنامەوانىي نېينى

حیزبه سیاسی یه کان که قانون ریّگهی چالاکی سیاسی ناشکرای پی نهداون، پهنایان بردوّته بهر پیّکهیّنانی ریّکخستنی نهیّنی و، بوّ بلاّوکردنهومی بیروباومر و، بوّ دهربرینی ههلّویّستی خوّیان له روداوه کانی ناوخوّ و ناوچهیی و جیهانی، دهزگای چاپی نهیّنییان دامهزراندوه، زمانحالی حیزب و بهیاننامه و بلاّوکراومی جوّراوجوّریان پی دهرکردوه.

روّژنامهوانیی نهیّنی کوردی، له عیراق بوته بهشیّکی گرنگی چالاکیی بزوتنهومی نهیّنی کورد و بزوتنهومی دیموّکراتی و بزوتنهومی کوّموّنیستی، له نیران ناو به ناو سهری دمرهیّناوه، بهلام له تورکیا و سوریا زممینهی پهیدابونی روّژنامهوانیی نهینی کوردی نهبوه.

۳. رۆژنامەوانىي بيانى

له سالانی دوهمین جهنگی جیهانیدا بریتانیا و، له سالانی جهنگی ساردا ولاته یهکگرتوهکانی ئهمهریکا، بو مهبهستی سیاسی خوّیان، به زمانی کوردی گوّقار و بلاوکراوهیان پهخش کردوه.

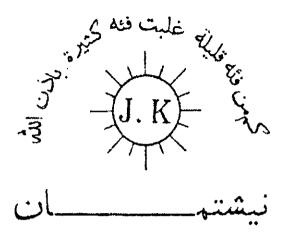
ئهم جوّره روّژنامهوانییه ههر له عیراق ریّکهی پیّ دراوه. حکومهتهکانی ئیّران و تورکیا و سوریا ریّکهیان پیّ نهداوه.

ژ. ك

و رۆژنامەوانىي نھ<u>ٽ</u>نى

- ۱. نیشتمان
- ۱.۱. دەرچونى
- ۱. ۲. ئامانجى
- ۱. ۳. نوسهرهکانی
- ۱. ٤. بلاوكردنهوهي
  - ۱. ۵. راگرتنی
- ۲. بیروبۆچونەكانی
  - ۲. ۱. مەرامنامە
- ۲. ۲. ژ. ک و ئیسلامهتی
  - ۲. ۳. ژ. ک و شیوعیّتی
    - ۲. ٤. ژ. ک و ئینگلیز
  - ۲. ۵. بۆچونىكى ناكۆك
  - ۳. بایهته سیاسیهکانی
    - ٤. گۆشەكانى
- ٤. ١. گەنجىنەي ئەدەبيات
  - ٤. ٢. دەمەتەقى
  - ٤. ٣. له ناو كۆمەلەدا
    - ٤. ٤. بابهتي ميْژويي
      - ٤. ۵. بەشى كېي
- ۵. شوێنی له رۆژنامهوان*یی کور*دیدا

بژی سهروك و كورد و كوردستان و هيوا ۱

گوواریکی کومهلایه تی ؛ شهدمیی ؛ خوربده واری بر مانکی کوردیه

ژمارهی ۱<u>۰ سالی یه کهم پوش پهری ۱۳۲۲ جولای ۱۹۶۳</u>

آمانجي ايمه

آهي براي کوردي خو<mark>شه ويست</mark>:

کومه لدی ژولی به بیچه وانه ی هه مو به ر هه است و قورت و چه له مه بینکی و کو دوژ منابه تی خوبه خو ؛ دوبه و کی و خوخوری ؛ یول په رستی و بیگانه دوستی که له ربگای پیش که و تن و سعر که و تنی ته کوشیت سعر که و تنی خوی تی ته کوشسیت

۱. نیشتمان

۱. ۱. دەرچونى

ژ ۱ ی سالی ۱ ی له پوشپهری ۱۳۲۲ ی ههتاوی بهرامبهر تهموز اجولایا ۱۹۶۳ دمرچوه. ۲۵ لاپهرهیه.

ژ ۲ ی خهزهلوهری ۱۳۲۲ ی ههتاوی بهرامبهر نوّقهمبهری ۱۹۶۳ دهرچوه. ۲۵ لاپهرهیه.

ژ ۳ – ٤ ی سهرماوهز و ریبهندانی ۱۳۲۲ ی ههتاوی بهرامبهر کانونی یهکهم دیسهمبهرا ی ۱۹۶۳ و کانونی دوهم اجهنیوهریا ی ۱۹۶۴ دهرچوه. ۳۶ لاپهرهیه.

رُ ۵ ی ریبهندانی ۱۳۲۲ ی ههتاوی بهرامبهر کانونی دوممی اجهنیومرا ی ۱۹۶۶ دهرچوه. ۲۶ لاپهرهیه.

ژ ۶ ی رمشهمهی ۱۳۲۲ ههتاوی بهرامبهر مارت امارچ) ی ۱۹۶۶ دمرچوه. ۲۲ لاپهرهیه.

ژ ۷ و ۸ و ۹ ی که دوا ژمارهیهتی و به یهکهوه له یهک بهرگ دایه له خاکهلیّوه و بانهمهر و جوّزمردانی ۱۳۲۲ ی ههتاوی بهرامبهر نیسان و مایس و حوزهیران اثهپریل و مهی و جون) ی ۱۹٤٤ دا دهرچوه. ۳۲ لاپهرهیه.

له ناوچهوانی سهربهرگی ژ ۱ دا ههردو حهرفی ال آ. ای لاتینی له ناو بازنهیه کی خردا که چهند تیشکیکی لی بلاو بوتهوه و به دهوری ثهو بازنهیه دا ئایه تیک و له سهروی لاجانگی چهپی دا ابری سهروک و کورد و کوردستان و هیوا) و، ثینجا له ژیر وشهی انیشتمان دا بهم جوّره خوّی به ناسین داوه:

ابلاوکەرەوەي بىرى ڑ. كــا

(گۆواریّکی کۆمەلاّیەتی، ئەدەبی، خویّندەواری و مانگی کوردیه)

له ژ ۲ دا (بژی سهروّک و...) دوباره نهنوسراوهتهوه. بهلاّم له ههر لایهکی ناوچهوانی لاپهرهی سهربهرگ دا بهیتیّکی ئهم شیعره نوسراوه:

> بهختیارین، له ههومل، نیّوی مهیان دانا کورد ساحیبی غیرهتن ئهو قهومه وهکو روّستهمی گورد ههرکهسیّ پهنجه له پهنجهی مه دهدا، یا رٍهببی دهست و پهنجهی بشکیّ، پیلی له بن را ببیّ ورد

له ژ ۳ – ٤ دا له گوشهی لای چهپ دا به وردی نوسیویِّتی: ابژی کورد و کوردستان و کوّمهلهی ژ. کا ئینجا کلیِّشهکهی نیشتمان و له ژیِّریدا ویِّنهی سهلاحهدینی تهیوبی له سهر بهرگهکهی چاپ کردوه و، له ژیّر ویِّنهکهدا تهم شیعرهی شیخ رهزای نوسیوه:

عەرەب ئىنكارى فەزلّى ئێوە ناكەم ئەفزەلن ئەمما سەلاحەدىن كە دنياى گرت لە نەسلى كوردى بابان بو.

ئەم وێنەيەى سەلاھەدىن لە گۆقارى اديارىي كوردستانا ي بەغدادەوە وەرگىراوە.

له ژ ۵ دا وشهی االله ای له تهپله سهری لاپهرهدا نوسیوه و له گوشهی چهپ دا بژی کورد و کوردستانی گهوره. کلیشهکهی نیشتمان وهکو خوّی و، له ژیّر وینهکهی سهلاحهدین دا شیعرهکهی سهربهرگی ادیاری کوردستان ی نوسیوهتهوه:

تۆ نەمردوى ئەى سەلاحەدىنى ئەيوبى نەسەب ھەر بژى ئەى شاھى بەيتى كورد، ئەى فەخرى عەرەب لە ژ ۶ دا شىعرەكەى بەم جۆرە دەسكارى كردوە: تۆ نەمردوى ئەى سەلاحەدىنى ئەيوبى لەقەب ھەر بژيت ئەى فەخرى كورد و حاكمى مولكى عەرەب

۱. ۲. ئامانچى

له ژ ۱ ی تهموزی ۱۹۶۳ دا له ژێر سهرناوی (ئامانجی ئێمه) دا نوسیوێتی: "ثهی برای کوردی خوٚشهویست!

"کۆمهلهی ژ. ک به پنچهوانهی ههمو بهرههلست و قوّرت و چهلهمهیه کی وهکو دوژمنایه تی خوّبه خوّ، دوبهره کی و خوّخوّری، پولپهرستی و بنگانه دوّستی، که له رنگهی پنشکهوتن وه سهرکهوتنی کوردا ههیه به ههمو هنز و توانای خوّی تی تهکوشینت تا زنجیر و کهلهمهی دیلی و ژیردهستی له تهستوی نه تهوهی کورد دامالیّ، وه لهم کوردستانه لهت و کوتهی تیستا کوردستانیکی گهوره و ریکوپیک به سهربهستی تیا بژیّت.

"زوّر کهس وا لیّک ئهدهنهوه که ئهبی نهتهوهی کورد به زوّر و نیروی چهک له دیلی رزگار بکریّت، بهلام ئهوانه ههمو به ههله چون و ریّگای راستیان لی ون بوه، چونکو چهک و تفاقی شهر که له چهنگ کوردایه له بهرانبهر چهک و تفاقی شهری ئهمانهی بونه بهرههلستی سهربهستی ئیّمه کار ناکات ئهبی کورد بزانیّت ئیمرو تفهنگ له چاو گوللهپژیّن و توّپ و تانک و فروّکه و ... و ... توقتوقهیهک زیاتر نیه تهنیا ریّگایهکی ئهبی کورد بهرهو سهربهستی پیّیا بروا شمقامی شارستانیّتیه، ئهم ریّگایه راست و رهوان ئهچیّته ناو میّرگی ئازادی و سهربهستی.

"کومهلهی ژ. ک بریاری داوه بو روناک کردنهوهی بیری نهتهوهی کورد و دوزینهوهی هوی چارهرهشی و دواکهوتنی ثهم میلهته بهستهزمان و بی دهسهلاته له هیچ فیداکاریه کی رو ومرنه گیرینت ثهوا له سهر بریاری ههیثه تی ناوهندی ثهم گرواره دهر ثهچینت تا بهره بهره ههر چهوتی و نارهواییه کی له ژیانی کوردا ههیه پیشانی بدا و ببیته شارهزای نهتهوهی کورد له ریکای سهربهستی و سعربهخوتیدا."

۱. ۳. نوسهرهکانی

نیشتمان به ئاشکرا ناوی سهرنوسهر و دهستهی نوسهران و ثهدرهسی شویّنی دهرچون و ناوی چاپخانهی له سهر نیه.

بابهتهکانی له مههاباد له لای سهرکردایهتی ژ. ک کوّکراوهتهوه و ئاماده کراوه و ئاماده و ئاماده و ئاماده و ئاماده و ئهوره حمانی زهبیعی به دهستی بردویهتی بوّ تهوریّز له چاپخانهیهک که خاوهنهکهی ئهرمهنی بوه چاپ کراوه. به نهیّنی هیّنراوهتهوه بوّ مههاباد و لهویّوه دابهش کراوه.

لهوانهی له نیشتمان دا بهشداری دیاریان کردوه:

ع. بیّژهن ائهوره حمانی زهبیعی)، به وتاره کانی اریّککهون تا سهر کهون) و، اسهر کهوتن به زوّر و کهمی نیها و، اشاعیری به ناوبانگ وهفایی) له ژ ۱ دا و، اثیّمه و مهردم) له ژ ۲ دا و، ابوّچی نه گریم؟) له ژ ۳ دا و، اکورد له حهیات ئینسکلوّپیدیاسی تورک دا) و، افهاسه فهی ژیان اله ژ ۵ دا و، ابوّچی گهوره کانی قورهیش موسولّمان نه ده بون اله ژ ۶ دا و، اکوردستان قوت نادری اله ژ ۷ - ۹ دا به شداری کردوه.

ع. ههژار، جگه لهوهی له ههمو ژمارهکانی دا ادهمهتهقیّی دوکهسیها نوسیوه، له ژ ۳ – ٤ دا شیعری امهرامی کوّمهلّهکهم دینگها ی بلاّو کردوّتهوه انیشتمان) کهم بهیتهی لهم شیعره، که جوّریّکه له ههرهشه له نهیارهکانی، وهکو یهکیّ له دروشمهکانی له سهربهرگی ژ ۵ و ۶ دا نوسیوهتهوه:

له دەمبريني ئەوانەي لە كۆمەلەم بەدگۈن

له بار و تیژه، دهمی مو دهکا، مقهست و برینگم

له ژ ۵ دا (جوجهلهی نیشتمان) و، له ژ ۶ دا ادلّی دایک) و، له ژ ۷ - ۹ دا (دهمه تهقیّی دو باز) ی بلاو کردوّتهوه.

م. ش. هیّمن، ههم وتاری بوّ نیشتمان نوسیوه و ههم شیعری تیّدا بلاّو کردوّتهوه. له ژ ۲ دا وتاری لخوّت بناسه) و دوشیعر (مهحکهمهی مهنحوسی ئیستیقلال که باسی شههیدانی ۱۹۲۵ ی کوردستانی تورکیا کهکا و اکوردموا و، له ژ ۳ - ۶ دا شیعری اثاخافتنی خوشک و برایان او، له ژ ۵ دا وتاری اروژی کاره او شیعری اقهلای نیشتمان و الهمن دهیلیّم و بیّباکما و، له ژ ۶ دا وتاری اسکالآیهک له گهل نیشتمان و شیعری ادهبیّ من چوّن بیم مهسرور و دلّشاد او، له ژ ۷ - ۹ وتاری اشیّخ یوسف شهمسهدین بورهان و اکورد چی دهویّ و شیعری اکورده گیان خهونم دیت

م. نادری ادلشادی رمسولی له ژ ۳ – ٤ دا ابهههشتی بهختیاری و، له ژ ۵ دا اپیاوی چاک به و مهیخوینهوه و، له ژ ۶ دا اکوردستان ومرگیرانی له روژنامهی اللوای بیروتیهوه و، له ژ ۷ – ۹ دا اکوقاری نیشتمان و اسهربهستی یا مردن و اخوشبهختی نوسیوه. دلشادی رمسولی پهخشاننوسیکی به توانا بوه، ثهو سهردهمه گهلی پهخشانی ثهدهبیی جوانی له کهلاویژدا بلاو کردوتهوه.

جگه لهمان، برای راست (کاک رهحمانی موهتهدی)، ع. ساسان اوههابی بلوریان)، م. فهروخ، م. ثاریا امهنافی کهریمیا، م. بهیان، م. لاو اصدیقی حهیدمری)، م. ش. ثازمر امحهمهدی شاپهسهندی)، پشتیوان، ع. راد (عهبدولرهحمانی ثیمامی)، م. ثیرهج، له نوسینهکانی نیشتمان دا بهشدار بون.

جگه له هیّمن و ههژار، چهندین شاعیری که شیعری هاندمرانهی سیاسی و کوّمهلایهتییان تیّدا بلاّو کردوّتهوه.

له شاعیرانی کوردستانی ئیّران: م. حەریق امحەمەدی ئەسحابی)، قومری، م. عیشقی...

له شاعیرانی کوردستانی عیراق: م. م. هوشهنگ له ژ ۱ دا، گیوی موکریانی (نادمم به فهله کا له ژ ۲ دا، قانع (پایزی نیشتمان) له ژ ۳ – ٤ و (چوار) له ژ ۵ دا و (ئه کهر مردم) له ژ ۶ دا، فانی (حور بژی) له ژ ۲ دا و (دملیّم بیلیّم و ناویّرم) له ژ ۳ – ٤ دا، تهخمیسی مهلا حهسهنی قازی له سهر شیعری تهجمهد موختار (نالّهیی دلّ) له ژ ۵ و ۶ دا.

چهند شیعریکیشی به ناوی (شاعیریکی به ناوبانگ) و (بویْژیّکی ناودار) و به بیّ ناو بلاو کردوّتهوه.

نوسەرانى نىشتمان ئاگادارى بزوتنەومى رۆشنبىرىى كوردى بون لە دەرمومى ئىران.

له ژ ۱ دا بلاوکردنهومی شیعریکی مهولهوی که (پیرممیّردی سلیّمانی له کوردی ههورامانیهوه ومری گیّراونهته سهر لههجهی موکوریانی) و شیعریّکی زیّوهر و، راگویّزانی باس و بابهت له تاریخهکهی تهمین زهکی و له کتیّبی رمفیق حیلمی و،

له ژ ۳ – ۶ ههوالی دهرچونی دهنگی گیتیی تازه له بهغداد و، راگویّزانی بابهت له لروّژانوا ی بیّروتی... و،

له ژ ۵ دا ليدواني بينژهن له وتاريکي پشکو که له گهلاوينژدا بلاو بوتهوه و،

له ژ ۶ دا (بوێژێکی ناودار) که تُهڵێ:

له شهوقی انیشتمان و شوعلهی ئهستیْرهی اگهلاویْژ) ه

برینی رووح و قەلب و قالبم فیلجومله ساریّژه

له ژ ۲ دا ههوالّی کۆچی دوایی اعالمی به ناوبانگ و نیشتمان پهرومر مهلا محهمهدی کۆییا و،

بلاّوکردنهوهی کوّمهلّه شیعری حاجی قادری کوّبی و مهلا محهمهدی کوّبی و، رازاندنهوهی روّژژمیّرهکانی به شیعری شاعیرانی کوردستانی عیراق…

ثهمانه ههمویان نیشانهی ثهوهن که نوسهرانی نیشتمان به چاکی ثاگاداری بزوتنهوهی روّشنبیریی کوردی بون. ثهمهیش لهو سهردهمهدا بوّ ثهوان کاریّکی دژوار نهبوه: یهکهم، به هوّی ریّکخراوهکانی ژ. ک له عیراق و پیّوهندی زوّریان له گهل کهسایهتیهکانی کورد. دوهم، به هوّی ههلومهرجی جهنگی جیهانیهوه کورد جوّری له ثازادی ههلسوران و تیّکهلاوی یهکتری ههبوه.

۱. ٤. بلاوكردنەوەي

نیشتمان، ههندیکی به دهست به ریگهی توّرِی ریّکخراوهکانی ژ. ک و، ههندیّکی به پوّسته دابهش کراوه. له چاو خوّیدا زوّر بلاّو بوّتهوه و گهیشتوّته زوّر گوند و شاری کوردستان و، زوّر پایتهختی دهولّهتانی دنیا.

(ژین) له سلیّمانی، اگهلاویّژا له بهغداد، لروّناهیا له شام، لروّژانوا له بیّروت، که هاوزهمانی نیشتمان بون، به ستایشهوه ههوالّی بلاّوبونهوهیان نوسیوه.

له پیّش بلاوبونهومی ههر ژمارهیهکیدا له مههاباد پروّپاگاندهی بوّ کراوه و ئاگاداری به دیواری شویّنه گشتیهکان دا ههلّواسراوه.

۱. ۵. راگرتنی

له ژ ۲ ی نیشتمان دا ئهم (ئیعلان) می بلاو کردوّتهوه: "روّژنامهی ههفتهیی امروّ - Mirov) له لایهن بیّژهن ۲ بهم نیّزیکانه دمرئهچیّت ثابونه تهنیا بوّ ثهندامهکانی کوّمهلهیه"

پی ناچی ههفتهنامهی مروّق دهرچوبیّ. نیشتمانیش له دوای ژ ۷ – ۹ که ههرسیّکیان له یهک بهرگ دا چاپ کراون ثیتر دهرنهچوه، بوّچی راوهستاوه، له کاتیّک دا لهو ماوهیهدا ریّکخراوه کانی ژ. ک پهرهیان سهندوه و لقوپوّپی له زوّر شویّن دا بلاّو بوّتهوه و هیّز و توانای له چاو سهرهتادا زوّر زیادی کردوه ٔ قازی محهمهد، کهسایهتی بهریّز و ناسراوی موکریان، سویّندی تهندامهتی خواردوه و به کردهوه بوته سهروّکی ریّکخراوه که. هیشتا وهلامی تهم پرسیاره نهدراوه تهوه.

٥٠٥ حسكور دستان فووت مادريت إملا

آ ال سعع برموسة

ه . مستوران حج تر ناحان جدد باویکی زراسک دهبدیا داروی زراسک دهبدیات حاؤو دراو درمی بعد. و داشدیکی درویو آو او دار دان مجوره گیان بعد می دان مجوره گیان بعد می دید گیش به تروزی نهم محلوران داده درگذانی تورکیا داده در گیان در درود به کرد مستاند و ایران و عراقه کاره مستاند و شراو ورد محرد می تورد دیگی گذشتود ر ته تران معلق دیشتان ده نجی در درد به تاری نامایی گرد. دیشتا هوی گی نه می میشترد ده قودی شداری نامایی آدر. دید و تاری نامایی آدرد. دید و تاریخ در می تاری نامایی آدرد. دید و تاریخ در در تاریخ نامایی نامی در در تاریخ نامایی نامی در تاریخ در در تاریخ نامی در تاریخ در تاریخ نامی در تاریخ نامی در تاریخ در تاریخ نامی در تاریخ نامی در تاریخ نام در تاریخ نامی در تاریخ نامیخ نامی

لاموله لمانى تورمستي شايران عراقيش المتوبهره كالمى

نسوند دو و که قدمتگی را در در دا قددهی قد دو در قدم استغماری بنا دورای سالی کردن کسورد حدثنا حدثیاید قد ژار دهشی آدوارد (آنجیت بودو جهگوسان حدقیت چوی داوا ده که هدوده او کار دمی به لام سند آلایم حجلیت چیشت باده کوم بزیک کور دوی بین «کوته کردمتی چیست طبقه در سور میلون که به بنزایی منتهجوی راو دستالی آشتی فایمتی دادور و حدا حدقی بیمر زو ته کومی پیروکی دیکهای حربیود

دودروی «ندری به حق کوژی آمید» این می کوژی آمید این تمام کاه که استاده که تابیک استاده که تابیک استاده که تابیک استاده که تابیک این استان نووش نیایی کوردستان کسال با تابیک این تابیک کام درستان کشوان کسر مسئود بایداره دو استاد کشوان کسر مسئود بایداره در این سسوور با دام تابیک که تاب

القاموق محاس ومتراآن محرداري عمسة الاسبيعي وسعا

۲. بیروبۆچونهکانی

۲. ۱. مەرامنامەي كۆمەلە

کۆمەللەی ژ. ک ئەگەرچی گۆقاری نیشتمان و چەند کۆمەللە شیعر و چەند رۆژژمیْری به چاپکراوی بلاو کردۆتەوە، کەچی (مەرامنامەی کۆمەللە) لە نامیلکەیەکی سەربەخۆدا به چاپکراوی بلاو نەکردۆتەوە. تەنانەت ناوی خۆیشی بە تەواوی نەنوسیوە کە ئاخۆ مەبەستی لە جەرفەکانی ژ. ک چی بوه. مەبەستی لە حەرفی ژ ژیان یا ژیانەوە و لە حەرفی ک کورد یان کوردستان بوه؟ رەنگە بە ئەنقەست بۆ شاردنەوەی بیروبۆچونی راستەقینەی خۆی ئەمەی کردبیّ. ھەندیّ لە بەندەکانی به پچر پچری لە دوتویّی نیشتمان دا بلاو کردۆتەوە:

له ژ ۵ دا له ژیر سهرناوی اله ناو کومهلهدا) نوسیویتی:

"بۆ وەلامى ھێندێک له نەفام و تێ نەگەيشتوەكان بەندێکى مەرامنامەى كۆمەله دەنوسىن:

"کۆمەلەی ژ. ک لە سەر ٤ كۆلەكەی ئىسلامەتى، كوردايەتى، مەدەنيەت، سولْح و ئاشتىخوازى، داندراوە و ھەمو قانون و نيزامنامەكانى لە گەلْ شەرىعەتى موقەدەسى ئىسلام تەتبىق ئەكرى و ئىنجا ئەخرىتە كار."

له ژ ۶ دا له ژیر ههمان ناونیشانی اله ناو کوّمهلّهداا نوسیویّتی:

چەند بەندىك لە مەرامنامەي كۆمەلە

۷. بۆنەی موتەدەين بونی بەشی زۆری نەتەوەی كورد بە دینی ئیسلام كۆمەللە لە كوردستان تەنیا دینی موقەدەسی ئیسلام بە رەسمی دەناسی و بۆ تەروپچی شەرىعەتی خاوپنی ئیسلام و بە جی گەیشتنی ھەمو ریوشوینیکی ئیسلامەتی تی دەكۆشی و لە گەل مونافیقان بەربەرەكانیەكی بە شیدەت ئەكا. ۸. مەسلەكى كۆمەلە دىمۆكراتيە و لەم پيناوەدا بۆ خۆشىى ژيانى بەشەريەت
 كۆششت ئەكرىت.

۱۱. کۆمەلله ھەمو قەبىلە و عەشىرەتەكانى كورد بە چاویک تەماشا دەكا و بۆ برايەتى ھەموان كۆششت ئەكا. رەخنەگرى و ئىنتىقاداتى كۆمەللە لە ئاكارى ئەوان تەنيا لە روى دلسۆزى كوردايەتيەوەيە كە حەز بە لە ناوچونى ئاكارە و رەفتارى ناشىرىن لە ناو كوردەوارىدا دەكا. "لنىشتمان، ژ ۴)

وهکو تیبینی ئهکری هیچ بهندیکی بلاو نهکردوّنهوه بوّچونی کوّمهله بهرامیهر رژیمی ئیّرانی و حکومهتی تاران و، جوّری چارهسهرکردنی کیّشهی نهتهوهیی کورد له ئیّران دا، دهربیریّ.

۲. ۲. ژ. ک و ئیسلامهتی

نیشتمان له ناوچهوانی سهربهرگی ههمو ژمارهیه کیدا ثایه تیکی قور ثانی له دهوری دروشمه کهی ژ. ک دا نوسیوه:

له ژ ۱ دا اكم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة باذن اللها

له ژ ۲ دا اومن يتوكل على الله فهو حسبه)

له رُ ٣ - ٤ دا انصر من الله وفتح قريب وبشر المؤمنين

له ژ ۵ دا اتعاونوا على البر والتقوى

له رُ ۶ دا اان الله يأمر بالعدل والاحسان

جگه له مانه:

ئەورەحمانى زەبىحى اع. بيْژەن سكرتيْرى كۆمەلە و نوسەرى سەرەكى نيشتمان، له ژ ۱ دا له وتارى (سەركەوتن به زۆرى و كەمى نيه) ئايەتى اكم من فئه قليلها ى كردۆته تەوەرى وتارەكەى و، له ژ ۶ دا له وتارى (بۆچى گەورەكانى

قورهیش موسولمان نهدهبون؟) نمونهی له ژیانی پیّغهمبهر و روداوهکانی سهردهمی دهعوهتی ثیسلامی هیّناوهتهوه بوّ سهلماندنی بوّچونهکانی.

دلّشادی رمسولی (م. نادری) یهکیّکی که له نوسهرانی سهره کی نیشتمان و ئهندامی (ههیئه تی ناوهندی) کوّمهله له ژ ۵ دا له وتاری (پیاوی چاک به و مهیخویّنه وه) ثایه تی (ان مع العسر یسر) کردوّته بهلّگهی قسه کانی.

هیّمن له ژ ۶ دا له وتاری (سکالایهک له گهل نیشتمان) ثایهتی اهل یستوی الذین لایعلمون) به شایهت هیّناوهتهوه.

له ژ ۲ دا له وتاریکی بی ئیمزادا (مایهی رزگارنهبونی ئیمه له زنجیر و کههمهی دوژمن چیه و کیّیه؟ بوّچی پیّش ناکهوین؟) ئایهتی (الملک یبقی مع الکفر ولایبقی مع الظلم) و،

له ژ ٣ - ٤ دا له وتارى (ثالكول) ئايهتى النما الخمر والميسر والانصاب والازلام رُجِسُ من عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تفلحونا كردوّته پشتيواني باسهكاني.

ژ. ک وهکو له بهندی ۷ ههمی مهرامنامهکهیدا نوسیویتی له سهر ٤ کولهکه دانراوه، که ئیسلامهتی یهکهمینیان بوه. ئهمهیش ئهگهریتهوه بۆ: یهکهم، اموتهدهین بونی بهشی زوری نهتهوهی کورد به دینی ئیسلام). دوهم، بو ئهوهی تومهتی شیوعی بون و، له ئهنجامی ئهوهیش دا تومهتی کافری و بیدینی و دژایهتی ئیسلام، له خویان دور بخهنهوه. سییهم، زوری سهرکردهکانی کومهله و نوسهرهکانی نیشتمان لای مهلا خویندویانه دور نیه ئهمهیش کاری ههبوبی له سهریان.

۲. ۳. ژ. ک و شیوعیّتی

وتار و شیعرهکانی ناو نیشتمان جۆری له لایهنگری بۆ یهکیّتی سوٚڤیّت و، جۆریّ له خوٚشهویستی بوٚ سهرکردهکانی تیّدایه.

م. فهروخ له ژ ۱ دا (پهلامارهکهی ثهوسالّی ئهلّهمان له روسیا) و له ژ ۲ دا زنجیرهیهک وتار دهربارهی ائینقیلابی گهورهی ئوّکنوّبهر) بهم سهرهتایه دهس پیّ ئهکا:

"زولم و زور گهلی بیری ناگرین نهخانه میشکی مهزلومان. نامادهیان نهکا بو ازولم و زور گهلی بیری ناگرین نهخانه میشکی مهزلومان. نامادهیان نهکا بو ههلاییساندنی ههرا و شورشیکی وا که دواییه کی نهبهدی بهم جهور و ستهمه بینن. ۲۵ سال نهمهوپیش نهتهوه کانی روسیا نه ژیر چهنگالی بی عهداله تی چاردا کهوتبونه حالیکی زور له حالی نیمروی قهومی کورد خهراپتر. دهستهیه کی کهم ناغا و خاوهن سهرمایه به نهوعیکی زور ستهمکارانه و وهحشیانه خوینی ۲۰۰ ملیون دانیشتوانی روسیایان نهمری و نهیانکرده شوشهی نائینسانه تیهوه. هیچ کهس خاوهنی مالی خوی نهبو… " نه ژ ۳ – ۶ و ۵ دا دریژهی بهم وتاره داوه.

له ژ ۶ دا لاپهرمیهکی تهواوی تهرخان کردوه بوّ ویّنهی لهنین و ثهم شیعرهی له ژیّردا نوسیوه:

باقیه ناوت تُهتوّ، گهرچی دهمیّکه مردوی

نا لەنين! ماوى، ھەتا رۆژى قيامەت زيندوى

له دەمەتەقیّکانی بایز و باپیریش دا باسی سەرکەوتنەکانی روس به سەر هیتلەردا دوباره بۆتەوە.

ئهو بهندهی مهرامنامه که و ههمو ئهو ئایهتانهی کوّمه له نیشتمان دا نوسیونی دادی نهداون. دوژمنه کانی پروّپاگاندهی اشیوعیّتی ایان له درّی کردوه.

رەنگە بلاوكردنەوەى ئەم بابەتانەيش بيانويەك بوبى بە دەستيانەوە. تۆمەتى شيوعيْتى بە پال كۆمەلەي ژ. ك دراوە. ع. بيْژەن لە ائيْمە و مەردم) نوسيويْتى:

"چەند كەسێك لەم بى مێشكانە كە كتێبى دىارى و ژمارەى يەكەمى نىشتمانيان خوێند بوەۋە لايەنگرى و تەمايلى ئێمەيان بە لاى حكومەتى سۆڤێتىدا دى بو گوتبويان ئارمانى كۆمەٽى ژ. ك بلاو كردنەۋەى مەسلەك و باۋەرى كۆمۆنيزمە. ئەم قسەيە بى شك لە سەرجاۋەى تەبلېغاتى فاشيستەكانەۋە ئاو ئەخۋاتەۋە دەنا ئێمە كۆمۆنيست نىن ئەگەر كۆمۆنىستىش بىن جێگاى ھىچ ئىعتىرازێك بۆ خەڵك نيە لەم مەوزوعەدا ھەيئەتى مەركەزى كۆمەڵ بەياننامەى رەسمى دەر ئەكات. "انىشتمان، ژ ۲، ل ۸ – ۹)

بۆ ئەوەى ئەم تۆمەتە لە خۆى دور بخاتەوە ژ. ك لە گۆشەى الە ناو كۆمەلەدا) بەم بەياننامەيە بەرپەرچى داونەتەوە:

"بهیاننامهی ژماره ۳۲۲ ی روّژی ۲۵ ی مانگی سهرماوهزی سالّی ۱۳۲۲ "به ناوی پهزدانی گهوره و بهرزی بیّ هاوتا

"ههمیشه بیروباومری تازه ثهبیّته ثامانجی تیری بهربهرهکانی خاوهندانی بیری کوّن و میّشکه رزیوهکان.

"روّژیکی ئیّمه ئهم کوّمهلّهیهمان بنیاد نا دهمان زانی لهم دهستوره گشتی و تهبیعیه رزگاربونمان نیه، درهنگ یا زو له جهنگهی کارکردنا ثهبینه نیشانهی لوّمه و تومانجی هیّندیّک له کورده بیّ تهعهسوب و کوّنهپهرستهکان، بهلام نهمان دهزانی له چ ریّگایهکهوه پهلامارمان ئهدهن.

"بلاوکردنهوهی چاپه کانمان امه تبوعات کهم ئیشکالهی هه نگرت، هیندیک له خاوه ندانی امال و مه قام که پیشکه و تنه و پاشکه و تنی خویان له ریزیک دا که دیت دهستیان کرد به پروپاغانده که کومه نهی ژ. ک کومه نیکی شیوعی ابولشه ویکی ه و به ناوی کوردایه تیه وه کار که کا، بو دروستکردنی هه مو چه شنه به رهه نستیک له ریکای پیشوه چونی کیمه دا به هه مو هیزی خویان کوششتیان کرد

بهلاّم بیّ کهلّک و سود بو، چونکو مهردوم وهک تُهوان لیّکیان دابوهوه نهزان و ناتیّگهیشتو نهبون، تیّمهیان زوّر چاک تُهناسی و تُهیان زانی تَارمانی تیّمه خوّشی ژبانی ههمو کوردیّکه.

اله بهر ئهمه تیری ئهم برا خوشهویست و کونهپهرستانه له باتی جهرگی کوّمهلّهی ئیّمه وه بهردی قبولّ نهکردنی جامیعه کهوت و گهراوه بوّ سینهی پر کینهی خوّیان و دهستوپیّوهندیان، له ناو مهردوم دا بیّ قهدر و ئیحتیرام بون. ئهمهیه دوایی تالوکه کردن له کاران دا، ئهمهیه نهتیجهی بیّ میّشکی و نهزانی.

"ئهم برا خوّشهویستانه دهبو بزانن که چوّن ههتاو ههمیشه له ژیّر ههوردا نامیّنیّتهوه ههروهها دروّ و دهلهسهش له باریدا نیه که روی روناکی حهقیقهت و راستی بپؤشیّت. ئیّمه ئارهزومانه ههرچی له توانایان دا ههیه بوّ بهربهست کردنی پیّشکهوتنی ئیّمه کوّششت بکهن تا نهیروی مهعنهوی کوّمهلّهیان چاو پیّ بکهویّت.

"بژی کورد و کوردستان به سهربهستی و سهربهخوّئی ۱/ل. ب ههیئهتی ناوهندی کوّمهلّهی ژ. ک"(نیشتمان، ژ ۳-٤)

۲. ٤. ژ. ک و ئينگليز

ههلویّستی ژ. ک له بریتانیا ئهتوانریّ لهم دو لیّدوانهیدا بخویّنریّتهوه که به بوّنهی کردنهوهی ارادیوّی کوردستان اله یافا افهلهستین و دهرکردنی ادهنگی گیتی تازه اله بهغداد (عیراق) نوسیونی:

له ژ ۳ – ٤ ی کانونی دوهمی ۱۹۶۶ له ژیّر سهرناوی: اثیستگهی رادیوّی کوردستان دا نوسیویّتی:

"ئەم چەند خواھىشتەمان لە گەرپنەندە و كاربەدەستانى ئىستگە ھەيە و تكاى پنكېننانيان ئەكەين.

"شەپۆلى ۳۷ مەترونيوى چاك كار ناكات بگۆردرى باشە.

له بهشی زوری شارهکانی کوردستانا ابروسکها به روّژ کار ناکا به رنامهکان تخریّنه سهعاتیکی وا که له ههمو کوردستانا روّژ ثاوا بوبیّت.

"ئهگهر هیچ بهرههانست و پیشگریک نهبی له سهرهتای ههمو بهرنامهکانهیهکا، دهنا ههفتهی دو جار مارشی کوردستان لی بدری

اروّژنامهیه ک به ناوی اروّژنامهی ئیستگهی رادیوّی کوردستان ههفتهی جاریّک دهربهیْسریّ و بلاّوکراوه کانی ههفتهیی تیّدا بنوسریّب.

اموسیقای بی دهنگ و قهوانهکان که لی دهدریّن ثارهزوی دلّی ههمو گویّگرهکان بیّک ناهنّنن. موّسیقای به دهنگ و قهوانی له ههمو رهنگیان بوّ لیّ بدهن و بهین بهینه قهوانهکان بگورن.

۱/ ل. ب ئيدارهخانهي كۆوارى نېشتمان"انيشنمان، ژ ۳ - ٤، ل ١٣

ههر له ههمان ژمارهدا به بؤنهی دهرچونی (دهنگی گیّتیی تازه) وه نوسیه نّتی:

"ئەستىرەيەكى تازە لە ئاسمانى چاپەكانى كوردىدا "جوانمىرى و مەردوم دۆستى بەرىتانياي گەورە

"کورد ماوهیه کی زور له میّره ههستی به نهجابه و مروّق خوشهویستی به ریتانیا کردوه نهم حکومه نه گهوره به دریّرابی میّروی نیمپراتوریّتی خوّی ههمیشه پاریّزگاری نازادی و سهربهخوّیی و پهرویّنهر و پیّگههیّنهری سه نهوه پیچوکهکانی گیّتی بوه زوّر جاران وه کو نهمجارهی نیستا سهر حهقی نه تهوه یه پیچوک بهرهنگاری نه تهوه یه کی زل و بیّدادگهر و ستهمکار بوه ناسایشی نه تهوه خوّی نه پیّناو ناسوده یی مهردوم ناوه به تایبه تی تیشکی نهم هه تاوه داویه له کوردی بیّچاره و چاره رهش و ستهمدیتو و حکومه تی بهریتانیا ههر جاره به چهشنی بوته هوّی پیّشکهوتنی گهلی دواکهوتو و مهزلومی کورد، به راستی پیّویستی خزمایه تی فی نه گهل نیّمه به جیّ گهیاندوه نهمجاره ش له بالیوزخانه ی بهریتانی تیشکهی نه بالیوزخانه ی بهریتانی تیشکهی نه متی تازه یان

به کوردیه کی زوّر په تی ی بوّ وه دهرخستین. ژمارهی یه کهممان خویّندهوه گهلیّ هیّژا و به نرخه یهزدان یارمه تیدهری خوّی و خاوهنی بیّت.

"بهلام ههروهکو زاندراوه کورد تهماعیان زوّره و بهمانه پر نابیّت نیّمه له حکومهتی بهریتانیای گهوره تکا نهکهین ههروهکو له ایافا) نیستگهیهکی رادیوّی به ناوی کوردستانهوه بو کردوینهوه و له ههمو کوردستانا دهنگی داوهتهوه ههروهها رادیوّی لهندهنیش روّژی سهعاتیّک له بهرنامهی خوّی بوّ زمانی شیرینی کوردی تهرخان بکا.

"بڑی ئالاھەلگری ئازادیی گیتیی بەرپتانیای مەزن! نیشتمان"انیشتمان، ژ ۳ – ٤، ل ۲۶ – ۲۷)

دانانی رادیوی کوردستان و دهرکردنی دهنگی گیتیی تازه، که نیشتمان بهو خوشبینیه زوّرهوه، ههوالهکانی بلاو کردونهتهوه، هیچیان له بهر خاتری اخزمایهتی کورد و ئینگلیز نهبوه، بهلکو دو ئامراز بون بو (پروّپاگاندهی جهنگ و بهشی بون له دهزگای زهبهلاحی راگهیاندنی بریتانیای سهردهمی دوهمین جهنگی جیهانی. دوای تهواو بونی جهنگ ئیشیان بهم دو دهزگایه نهماوه له بهر ئهوه ههردوکیان پیّچاوهتهوه.

۲. ۵. بۆچونىكى ناكۆك

له ژ ۲ دا به خهتیّکی درشت و له چوارچیّوهیه کی دیاردا نوسیویّتی:

"ئەم جەنگەی سەرۆكى گەورەی كورد امەلا مستەفای بارزانیا ھەٽياييساندوە ثيختيلاليّكى ميللی كوردە"

مهبهستی له ئیختیلالی میللی شۆرشی نهتهوهیی یا نیشتمانی بوه. بیّگومان ئهمه پیّچهوانهی بۆچونه کانی سهروتاره کهی نیشتمانه که ئهلیّ: "زوّر کهس وا لیّک ئهده نهوه که ئهبیّ نهتهوهی کورد به زوّر و نیروی چه ک له دیلی رزگار بکریّت، بهلام ئهوانه ههمو به ههله چون و ریّکای راستیان لیّ ون بوه..."

۳. بابهته سیاسیهکانی

نیشتمان بیّ ئیمزای نوسهر به ناونیشانی اتاران – ئهنکارا) نوسیویّتی:

"بی گومان ههمو کوردیک ناوی نهم دو شارباژیرانهی بیستوه، بهلام هیزیکی نهم دو ناوه نهیکهنه سهر بیر و رهوانی نیشتمانپهروهرانی کورد گهلیک دهگهل نهم ههسته فهرقی ههیه که کورده امال و مهقام) دوستهکان بویان پهیدا نهبی، له کاتیکا که لهم دو شارباژیرانهی نیران و تورکیا نهدوین. چونکو ههمو کوردیکی دلسوز و تیکهیشتو نهزانی که لهم دو شاره زلهدا چلون چارهنوسی نهتهوهی بی کهس و کهس بیگانهی کورد وهکو توپی پی افوتبول) یاری پی نهکریت.

"چونکو گهنجه وریا و خویندهواره کانی کورد به پیچهوانهی دراوپهرست و بیگانه دوسته کان ثهزانن له حائیکا که تورکه کان ره گهزی کورد ثهبه نهوه سهر تورک.... وه فارسه کان که خویان ده گهل کورد به یه ک ره گهز داده نین - ثهم داوایه شیان راسته - هیشتا حه قیکی پچوک بو ژیانی ثهم خزمه هه ژار و لیقه و واره قائیل نین. باش بیری لی بکه نهوه. ده بیگرن هیچ حه قیکمان بو تهسدیق ناکهن ثیستگهی رادیوی تاران هه رله به یانه وه تا ثیواره به هه مو زمانیک، ته نانه تو نامانی ثاسوری که له ثیرانا ۲۰ یا ۳۰ هه زار که سیک ثهبن، ده چری به لام ... له خوی قاره روژی سه عاتیک به زمانی ثهم کوردانه یه پیان ده بین ثیمه له یه ک ره گهزین باخیوی نه ئیرانا ثهرمه نی، ثاسوری، له ده بستانا به زمانی خویان ثه خوی تاره و کتیب و روژنامه ده رده کهن، به لام کورد ره گهزی پاکی ثیرانی خزمی کاربه ده ستانی شارباژیزه گهوره کهی تاران حه قی نیه کورد و روژنامهی ببیت. نابی به کوردی بخوینیت. کاربه ده ستانی ثانکاراش کورد که کهن زیاتر کوردیان ته تگه تا و کردوه، وه کو بیستومانه هه راهم دواییانه دا ده ند که سیکیان له گهوره کانی کورد له ناو بردوه.

"ئهمانه ههمو نهتیجهی خوار تیگهیشتن یا له خو گورپنی کاربهدهستانی تاران انهمانه ههمو نهتیجهی خوار تیگهیشتن یا له خو گورپنی کاربهدهستانی تاران این انهای از که تی ناگهن، یا خو باش نیه بزانن، مهسئهلهی کورد تا سالی ۱۹۱۹ به مهسئهلهیهکی امحلی جیگایی دهزاندرا بهلام لهم روزهوه که ژهنهرال شهریف پاشای بهدرخانی لایحهی مهشهوری خوی تهسلیمی کونفرانسی ئاشتی کرد و داوای میللی کوردی خسته ئیسکی بهندهکانی ۴۲، ۶۳ و ۶۶ پهیمانی اسیقهر) ئیتر مهسئهلهی کورد بوته پرسیاریکی ابین المللی و وازی لی ناهینری.

"چاک نیه تی بگهن کوردیکی زنجیر پچرینهری که چهند ههزار ساله زمانی خوّی راگرتوه و زوّر کهم زمانی بیّگانه تیّیدا نفوزی کردوه به تهنگهتاوکردنی ثهوان دهستی لیّ ههلّناگریّ و زمانهکهی نابیّ به تورکی یا فارسی ثهگهر به دریش بیّت له بن کیّوانیش دا بی کوّوار و روّژنامهی خوّیان دهردههیّنن.

"گویا مهسله حه نیه چاویک به دهستوره کهی نهتلانتیک، که له دو دهرونی وه کو ناوی نوکیانوسی ناتلانتیک ساف و رونی سهره ک روزفیلت و میستهر چهرچل را هاتوته سهر کاغهز و مارشال ستالین پیشهوای دلیری سوقیه تستانیش تهسدیقی کردوه، دا بخشینن و حالی ببن که حهقی ژیان دراوه به ههمو نه ته نه نه نه نهوه یه چوکی گیتی، کوردی ده ملیونی وا لهت و کوت نامینیته وه و حهقی خوی داوا ده کا.

"بۆچى ئەبى بزانن كە نەتەوەى كورد لە چەند ئاغا و سەردار عەشىرەتىك نەھاتۇتە بەرھەم كە بە دراو و درۆ ھەليان خەلەتىنن و بيانكەن بە گژ گەنجە نىشتماپەروەرەكانا. ئەگەر ئەم كاربەدەستانە تى ناگەن ئەوا ئىمە بۆمان ئاشكرا كردن. خۆ ئەگەر وەكو ئىمە لىكمان داوەتەوە تى دەگەن بەلام لە خۆيان دەگۆرن ئىمە قاقا پىيان پى دەكەنين چونكو پياو شىت نەبى شت لە خۆ ناگۆرى و خۆ فريو نادا.

"ئیمه پارلهمانی تاران و ثانکارا وشیار دهکهینهوه که به چاکی لهم نوسراوهی ثیمه ورد ببنهوه و له روّژنامه و رادیوّدا وهلّممان بدهنهوه چونکو کاربهدهستانی تاران — ئهنکارا له خوّیان ئهگوّرن و خوّشیان و پارلهمان و نهتهوهکانیشیان فریو دهدهن که پیّیان ئهلّین کوردستانیّک له گیّتیدا نایهته تهشکیل بون. "انیشتمان، ژ ۳ - ٤، ل ۳۰ – ۳۳)

له ژمارهی داهاتوی دا له دریّژهی ثهم باسهدا به ناونیشانی ابهغداا نوسیویّتی:

"له ژمارهی پیشودا له ژیر ناوی تاران — ئانکارا هینندیک لهم جهور و ستهمهی که له لایهن تورک و ئیرانیهکانهوه له کورد کراوه نوسی بومان، داواشمان لی کرد بون که له رادیو و روژنامهکان دا وهلاممان بدهنهوه. بهلام وهکو ئیداراتی ئیمه پییان راگهیاندوین ئهم دو حکومهته بیداد و ستهمکارانه له جیاتی بیرکردنهوه لهم داوایهی ئیمه و پیکهینانی، کهوتونه سهروکاری دیتنهوهی چاپخانهی ژ. ک. ئیمه مژدهیان ئهدهینی ئهگهر توانییان پیشی بلاوبونهوهی تیشکی ههتاو بگرن ئینجا دهشتوانن چاپخانهکهی ئیمهش ببیننهوه چونکو کومهلی ژ. ک. به هیمهتی گهنجانی وریای خوی ئیستا له بهشی زوری پارچهکانی کوردستان دهستی دهروا و دهتوانی له کهمترین وهخت دا گهورهترین شت بو دورترین جیگهی کوردوستان رهوانه بکانت.

"ئەوا ئەوجارەش حكومەتى بەغدا وشيار دەكەينەوە كە وەكو ئيران و توركيا نەكا بزانى كورد لە ۲۰ سالى دوايىدا چەنديان بۆ حكومەتى عيراق كەلك بوه. چاكەيەكى ئىمە تا ئىستا كردومانە ئەم ھەمو سەروەت لە بەرانبەر و سەرچاوەى ئابورى ولاتەكەمان داوەتە دەستيان نەوتى كەركوك وەكو لە خاكى عەرەبەكان دا بى ئىستىفادەى لى دەكەن خەراپەمان نەدەنەوە داواى كوردەكان بە چاكى تەماشا بكەن و بۇيان پىك بىنن خۆيان نەكەنە نىشانەى تىرى ئىمە. ئەگەر ئەوانىش

بیانهوی چاپخانهی ژ. ک ببیننهوه ثهبی وشتریک بینن دهستی به کلکی بگرن رای بکیشن بیگههیننه زموی ئینجا ثهگهنه ئامانج.

"دیسان ئیمه دهمانهوی تاران — ئانکارا و بهغدا وهلامی ئیمه بدهنهوه به رادیو و روّژنامه. ئهو کوردانهش که مهئموری دیتنهوهی جیّگای چاپخانهی ئیمهن تهگهر تا ۲۶ سهعات دوای خویندنهوهی ئهم ژمارهیه دهست لهم کاره بی شهرهفانهیهی خوّیان ههل نهگرن ویّنه (عهکس) و تاریخی ژیانیان چاپ ئهکهین. "(نیشتمان، ژ ۵، کانونی دوهمی ۱۹۶۶، ل ۲۳ – ۲۲)

ئهم دو وتاره و وتاری دواتر تا ئهندازهیه ک بیروبوّچونه کانی ژ. ک دهربارهی کیّشهی کورد و ههلّویّستی له حکومه تی تیّران و دهولّه تانی تری ناوچه که رون ته کاتهوه، بهلام چهند سهرنجیّ ههلّنه گریّ:

یه کهم، کیشهی نه تهوه یی کوردی وه کو کیشهی نازادی به کارهینانی زمان باس کردوه، نه ک وه کو کیشه یه کی سیاسی که جوّری پیّوه ندی کورد له گهل حکومه تی ناوه ندی و به شی کورد له حکومه تی ناوه ندی دا رون بکاته وه. نهم باسه له به نده بلاوکراوه کانی مهرامنامه که یشی دا نابینری .

دوهم، ئهوه جاری دوهم بوه که باسی بهندهکانی پهیمانی سیقهری کردوه، وهکو پهیمانیّکی زیندو و کاریگهر لیّی دواوه، له کاتیّک دا ئهم پهیمانه ههر زوّر زو مردار بوّتهوه و دوای ئیمزا کردنی پهیمانی لوّزان به یهکجاری له گوّر نراوه. شهریف پاشایش بهدرخانی نهبوه. پیّ ناچیّ نوسهرانی ثهم وتارانه زوّر ثاگاداری وردهکاری روداوهکانی میّژوی کورد بوبن.

سیّیهم، ئهمانیش وهکو زوّر له چالاکهکانی ئهو سهردهمهی بزوتنهوهی نهتهوهی کورد هیوای گهورهیان له سهر راگهیاندنی ئهتلانتیک ههنچنیوه. بوّیه به خوّشباوهرییهکی زوّرهوه لهم وتارهدا باسی راگهیاندنی ئهتلانتیک کراوه.

چوارهم، زمانی نوسینه کهی جوری له خو بایی بون و به کهم گرتنی حکومه ته کانی ئیران و تورکیا و عیراقی پیّوه دیاره.

له وتاریکی تریشیدا له ژیر سهردیّری اموّسکوا، واشینگتوّن، لوّندوّن) دا نوسیویّتی:

"ئهوه هاواری ههمو کوردانه بو نهو ۳ دەوللهته گهورانه که بو رزگاری و خوشبهختی گیتی به شهر دین. کور و باب و برای خویان به کوشت ائهدهنا تا کور و باب و برای نهتهوه پچوکهکان پیک شاد و شوکر بن. زهوی و زاری کیلدراو و پر حاسلی خویان به سوتان دِهدهن و دهیکهنه پیشیل و، مال و مندالی خویان برسی دهکهن، تا دهشت و کیوی بهیار و رهقوتهقی نهوان ببیته کیلگه و پیخوست نهبو کورو کالیان تیر و تهسهل بن، نهو ههمو کارخانه گهوره و کوشک و بالهخانه رازاوه و ناوهدانانهی خویان دهکهنه نیشانگهی بومب و توپ و ناور، وه به تیکدان و ویرانبونی دهدهن، به کهم بهرگی و بی خانویی میلهتی خویان رازی دهبن، تا دهزگای جولایی و خهرهک و ناشی نهوان به نارامی بگهری و، جاو و بوزو و ناردی ورد بو بهرگ و خواردهمهنی نهوان ساز بکا و، به کوک و پوشتهیی و ناردی ورد بو بهرگ و خواردهمهنی نهوان ساز بکا و، به کوک و پوشتهیی و زوروی پیاوهتی و خانوه نهوی و پچوکهکهی خویان دا برین. نهو رهوشته لای زوروی پیاوهتی و نینسانیهت و بهشهریهته و، دهبی ببیته سهرمهشقی ههمو ژوروی پیاوهتی و نینسانیهت و بهشهریهته و، دهبی ببیته سهرمهشقی ههمو

"خشل و خوّرازاندنهومی پیاوان ئاکاری چاکه نهک بگره و بهرده و زیّر و زیّرور و دیمهنی چاک و دلّ و دمرونی پیس و خراپ، ئهو ۳ دمولهته گهورانه برپیاریان داوه ههر به چاویّک تهماشای گشت نهتهوهکان بکهن و نههیّلّن زوّردار بیّ هیّز قوت بدا و، ئازادی و سهربهخوّیی به تهواوی نهتهوهکان ببهخشن.

"کوردیش که یهکیّک له گهلانی بهشخوراو و زوّرلیّکراوه له سهر نهو برپاره له نازادی و سهربهستی و رزگایی خوّی دلّنیایه، وه هیّندی ههمو دنیا بهم برپاره دلّخوّشه و شانازی پیّوه دهکا، چونکو هیچ میلهتیّ وا ژیّرچهپوّکه و سوک و چروک و بهشخوراو نهبوه.

"دراوسیّکانی ئیّمه: تورک، عهرهب و فارس، ئیّمهیان له ناو خوّیان دا بهش کردوه و، به چاوی دیلی و یهخسیری تهماشامان دهکهن و، هیچ چاکهیهکمان پیّ رموا نابینن و، له هیچ خراپهیهک دهربارهمان خوّ ناپاریّزن.

"بوّ ئهوهی ورده ورده له ناو خوّیان دا بمانتویّننهوه نایهلّن به زمانی خوّمان بخویّنین و بنوسین، تهنانهت له قوتابخانهکان دا دهبیّ ئاخاوتنیشمان به زمانی وان بیّ، نایهلّن خوّ به خوّ ریّک بکهوین، ئهگهر دو کهس پیّکهوه کوّ ببینهوه به ناوی سیاسهت دهمانگرن و دهمانکوژن.

"خەرىكن لە لاى ئێوە كە برپارى ژيانى سەربەخۇتان بۆ ھەمو نەتەوەيەكى پچوك داوە، رەگەزمان بەرنەوە سەر خۆيان: بە تورك، عەرەب و فارسمان بناسێنن، تا ھاوارمان نەگاتە پێشگاى عەدالەتى ئێوە.

"خوّ ئیّوهش دهزانن، میّژوش گهوایی دهدا، که کورد نهتهوهیهکی جیاواز و بنهمالهیهکی سهربهخوّ و پاکه. نه عهرهب، نه تورک و نه فارسه. نهدهشبینه هیچ یهک لهوانه.

"کورد به هیچ باریک لهو نهتهوانهی که ده ژیر سایهی ئیوهدا ثازاد و موستهقیل دهژین کهمتر نین. تکامان وایه ئیمهش له قهومانی تر ههل ناویرن وه زیاد لهو ههمو نهتهوه گهوره و پچوکانه کوردان دلشکاو و جهرگبراو نهکهن و ثاهونزولهی ئهو ههمو ژن و منداله بیکهس و ههژارانه مههیننه سهر خوتان. ئهوهندمش بزانن عهرهب و تورک و فارسهکانیش تی بگههینن که کورد چاویان کراوهتهوه و دهزانن زهمانی یهخسیری و بهندهیی نهماوه، ئهو ههمو شهر و

کوشتاره له پیّناو وشهی پیروّزی ارزگاری – ئازادی یه و، تازه ناچنهوه ژیّر باری ثاغا و نوّکهریی هیچ کهس. ههرکهس به تهمای داگیرکردنی کوردستان بیّ، لازمه سهر و لهشی سهربازانی خوّی و کوردان بکاته پردهباز و کهشتی، تا له زمریای خوّی و کوردان بیهریّتهوه بهری کوردستانی گهوره.

"کورد گهلیّکی گهوره، دارای ولاتیّکی پر خیّر و بهرهکهت، که به خویّن کراوه و پاریّزراوه.

"رستهیهکی کوردی ههیه که ههمو کورد باوهریان پیّی ههیه و دهلّیِن: اژین وهک لیّیان کردوّته ههرا وا خوّش نیه، مردنیش وهک لیّیان کردوّته ههرا وا ناخوّش نیه)

"پیّداویسته عهرهب، تورک و فارسهکان، چاک بیر له داوای میللی ئیّمه (کوردان) بکهنهوه و، چی دیکه خوّمان لیّ گیّل نهکهن و لیّمان نهبنه وشتری ناو پهمبو.

"دەستى ئىمە و داوىنى ئىرە، ئەى حكومەتە گەورە و دادىەروەرەكانى كىتى!"(نىشتمان، ژ ۷ — ۹، نىسان — حوزەپرانى ۱۹٤٤، ل ۵ — ۴)

له وتاریّکی تردا که بی ئیمزا به ناونیشانی امایهی رزگارنهبونی ئیِّمه له زنجیر و کهلّهمهی دوژمن چیه و کیّیه؟ بوّچی پیّش ناکهوین؟ا بلاّو کراوهتهوه، ههندیّ له برگهکانی لیّ ههلّبژاردوه و به حهرفی درشت وهکو مانشیّت دوباره نوسیویّتیهوه، که تُهبیّ بوّچونهکانی ژ. ک رون بکاتهوه تُهلّیّ:

اله دونیای ئیمروّدا ژیان به یهخسیری و ژیّردهستی هیچ ناهیّنیّ، میلهتیّکی ژیّردهستی ئهم و ئهو بیّت وه ک ههتیوی بیّ دایک و باب ههمیشه ههناسه سارد و رهنگ زهرده، ئهم ههمو ههرا و شهره بوّ ئازادی ههلاییساوه حکومهتی سوّقیّت ئهگهر ئازادی و سهربهستی نهتهوهکانی له لایهن ئهلّمانهکانهوه نهخرابایه ژیّر

ههرهشه و تههدید ههرگیز شهری نهدهکرد و خویّنی لاوه ثازاکانی خوّی به خوّرایی به رژاندن نهدهدا، نرخی ههمو شتیّک لهم دونیایهدا مهعلومه مهگهر نرخی ثازادی و سهربهستی.

"سەربەستى گەوھەرێكە بىّ ھاوتا كە لە بازارى جيہان دا بە خوێن تەسعير كراوە.

السهربهستی بوّ میلهت له رادهی نان و ئاو دایه واتا چلوّن ئادهمیزاد به بیّ نان ناژیّت ههروهها به بیّ ئازادییش ناتوانیّ بژی.

"ئهم زنجیر و کهلهمهی دیلی که خراووته ئهستوّی نهتهووی به شههامهت و روشیدی کورد سهتحی ئهخلاقی ئهم قهومه ئازا و نهجیبهی زوّر هیّناوهته خوار.

"میلهتیّکی له گهرانهوهی ده ههزار نهفهری یونانیهکان دا عهشیرهتهکانی بو محافهزهی نیشتمانی خوّیان شهریّکی تاریخی و به ناویان کرد، میلهتیّکی له تهواوی چهرخهکانی تاریخا بلیمهتی و تههمیهتی مهقامی خوّی له ژیّر بهیداغی دلیّری و ثازاییدا به ههمو دونیا سابیت کردوه، ثیستا ملی له بن نیری دوژمنا چهماوهتهوه و عهشیرهتهکانی له باتی توّلهئهستاندنهوه و ثینتیقام له دوژمن خهریکی کوشتن و تالّنی یهکترن، دوژمن به نهنواعی دروّ و دهلهسه ههلّی خهریکی کوشتن و تالّنی یهکترن، دوژمن به نهنواعی دروّ و دهلهسه ههلّی خهلهتاندون و نهیانکا به گر یهکا. نهمهیه مایهی پیشنهکهوتنی نیّمه، نهمهیه هفره زلی دواکهوتنی کورد.

"ئهگهر پیتان خوشه جاریکی تر ژن و مندالتان توشی ناره حه تی و چاره پشی نهبی، ئهگهر حهز به خوشی ژیانی دواروژی خوتان و قهومی کورد ئهگهن، به کوردی و به کورتی ثهگهر ثهتانهوی دوای جهنگ دیسان ناموستان نه خرینه و ژیر چه کمه ی دوژمنی تینو به خوینی کورد، له باتی کوشتن و تالان کردن خهریکی برایه تی و ریککهوتن بن تا بتوانن ههر شتیکی ببیته مایه ی پیشکهوتنی کاری قهومی کورد هه لی بگرن. کورد ته نیا بهم ریگهیه دا توانی ده رباز بون له هه مو

جۆره چارەرەشى و نەكبەتيەكى بۆ دێتە بەرھەم وە فرياى داواكردنى ئەم حەقە ئەكەوێت كە معاھەدەى سيقەر بۆى داناوە بە بى ئەمەى كەسێك بتوانێت ببێتە بەرھەڵستى ئەم داوا مەشروع و لى نەپرسراوەمان. بى شك ئەگەر لەم جەنگەدا كورد، ھەروەكو دوژمنانى بە ھەمو نەوعێك بۆ پەست كردنى تى دەكۆشن، حەول نەدات و ھەر دەسخەرۆى دوژمنى بى ئىنساف و زالم بێت، پاشەرۆژێكى تاريكتر بۆ خۆى ئامادە دەكات.

"ئەي روئەساي عەشايرى دلێر و غەيورى كورد!

"کهمیّک ورد ببنهوه و توزیّک بیر له حانی ئیمرو و دویّنیّتان له دویّنیّک دا کامتان له ههموان گهوره و مهزنتر بو بهرانبهر به مهئموریّکی خویّری حکومهت نهدهویّرا قسه بکات و زمانی لیّ تیّکهلّ دهبو، ئیستا که خوا بهزهیی به چارهرهشی ئیّمهدا هاتوه و زنجیری زولّم و ستهمی دوژمنی له شان و پیلی کورد له دو پارچهی کوردستانی داگیرکراوی عیراق و ئیّران دامالّیوه کاریّکی وا مهکهن ههوری قمهر و غهزهبی خوای گهوره و بهرز گلیّرهی نهگبهت و چارهرهشیمان به سهردا بباریّنیّت چونکو اللملک یبقی مع الکفر ولا یبقی مع الظلما زولّم چ دهربارهی بیّگانه یا خوّمانه بکریّت خرابهی لیّ دهوهشیّتهوه، بناغهی کار تیّک ثهدا، ثادهمیزاد له ئاسمانی بهختیاری را دهخانه ناو چالّی چارهرهشی و نهگبهت. پاشهروّژتان له بیر نهچیّت دونیای ئیمروّ و سبهینیّ دونیای سهربهستی و ثازادیه. مردن گهلیّ له دیلی و ثیّخسیری خوّشتره. تیّکوّشن یاخوّ رزگار کهن و سهربهستی بستیّنن یا به حراری بمرن.

"بژی کورد و کوردستان به سفربهستی و سهربهخوّئی. "انیشتمان، ژ ۲، ل ٤ - ۸) ع. بيْژەن له اربِّک كەون تا سەر كەون) دا نوسيويْتي:

["]تاریکهشهوی دوای ۱۷ و ۱۸ ی مان*گ* له پهنجهرهی ژورهکهما چاوی پی بری بومه ئاسمان. ئاسمانیکی پر له ئەستیرەی سیس و گەش، ئاسمانیکی ھەوراوی، ئاسمانیّکی شین و رهش و چاوهروانی دهرکهوتنی مانگم ئهکرد. چاوشارکیّی ئەستىرەكان وەك كانىتىزورىكى چالاك لە ھۆشى بردم تارىكى و دىمەنى سىرىنى ئاسمانیش خستبویانمه حالهتیکی بیر و هوشهوه وام ئهزانی ئهوا من بالداریکی بچوکم له ئاسمانی کوردستانا ئەسوریمەوە له سەر گۆمی وان را به سەر چپاکانی زاغروّس دا فریمه سهر گوّمی ورمیّ له ویّرا به سهر خاکی موکوریان و تُهردهلانا چومهوه كرماشان و لورستان و... و.. بهلام له ههمو شوينيكي ولاتهكهمانا هێندهم مەردمى بێگانه ديت سەرم سورمابو وتم بهڵكو ئەمانه ميوانن تێ فكريم له خانهخێویش زیاترن ئینجا دوردوٚنگ بوم به خوٚم گوت رێگام ههڵه کردوه و له ئاسمانی کوردستان وه دەركەوتوم سەرم ھەڭبری چياكانی تۆرۆس، ئەڭوەند، حەمرین یەک یەک وە بەر جاوم ھاتن ئەپانگوت نا! ریگەت ھەلە نەكردوە ئەم ئاسمانهی تو تیّیا ئەسوریّیهوه ئاسمانی کوردستانه، ئهم چیا و کیّو و دەشت و شیوانهی له بهر جاوتن ههمو کوردستانه بهلام ئهم بیّگانانهی تو تُهیانبینی له بهر دوبهرهکی و خوخوری تیّوه له ههمو تهو شتانهی خوا بهخشیویه به کوردستان كەلك ئەسپنن ئەگەر پیت ناخۇشە برۆ بە نەتەوەكەي خۆت بلى سەركەوتن لە ریککهوتنایه. ریک کهون تا سهرکهون!"(نیشتمان، ژ ۱، ل ۶-۷)

ع. بيْژەن كۆتايى وتارى (بۆچى نەگريم؟) بەمە دىنى:

انه نه براکان، خوشهویستهکانم وا گویّم له ناهونالهی نیشتمانه که به کروزانهوه پیّم نُهلّی: روّله گیان گریان کاری پیریّژنانه، تا دهرگای مردن و مراندن له سهر پشتانه، شیوهن و زاری نیشی ناپیاو و پهستانه. خوّ نیّمهش خوّمان به لاویّکی نازا نُهزانین و مهعنای بهزین نازانین، کهوابو با بچینه سهر چیا

بلیندهکانی نیشتمانمان، به گهوایی ئهوان، پهیمانیکی برایهتی ببهستین که وهکو ئهم چیایانه زهنگین و سهنگین و به خوینی جهرگمان رهنگین بی، بو گهلی ههژاری کورد دوایی هینی ژیانی نهنگین بی، ببیته یارمهتی دهری ئیمه بو مردن و مراندن له ریگای رزگاریدا. "انیشتمان، ژ ۳-٤، ل ۲۶)

پشتیوان، که تهبی یه کی له سهر کرده کانی ژ. ک بی آتکا له کورده ناوداره کانی تیستا) ته کا و ته لی:

"ئەي سەردار عەشاير و يېشەوايانى كورد!

"ئمورٍوْ روْژِیْکه سمرومالْ دەپیْناو راگرتنی حقوقی کورد و کوردستانی گموره ئمرجیّکی نیه. مردن له ریّگای ئازادیِ به شمرافهت گملیّک خوْشتره له ژبانی ژیْردهستی و ئمسارهت.

"دیسان لهو کوردانهی که بونه هوّی دوبهره کی قهومی کورد و وه کو فریزو رهگیان له باغ و بیّستانی بهختی کورد هالاندوه و سیس و بیّ بهریان کردوه تکا ده کهم دهست لهم کاره پهسته ههلّگرن حهیفه با باغی کوردایه تی وا زمرد و بیّ رهنگ نهبیّ. چهنگالی شیّری بیّشهی لانی کوردستان بوّ دهرهیّنانی رهگی خواروخیّچی وان زوّر به هیّز و له باره."

ئينجا هەرەشەيان لى ئەكا و ئەلى:

ابه تایبهتی نهتهویهکانی کوّمهڵی ژ. ک وشیار دهکهمهوه که ریّگا ههتلّه نهکهن و پیّیان وا نهبیّ ثهم کوّمهلّهی ثیّمه گالتهیه. سهری گوّشتینی خوّیان له مستی تاسنینی ثیّمه بپاریّزن.

"بژی کورد و کوردستانی گهوره و کوّمهلّهی ژ. ک"انیشتمان، ژ ۶، ل ۱۲) له وتاریّکی بیّ ناوی نوسهردا له ژیّر ناوی اتهماع دا نوسیویّتی: "هوّیهکی زلی دواکهوتنی کورد تهماع و پولیهرستیه... "ئەى ئاغاوات و سەردار عەشىرەتەكانى كورد! ئۆوە بن و خودا ئەم تەماعە (كە بە يەقىنى رۆژۆك ئەبۆتە ھۆى ماڵوۆرانى خۇتان؛ فرى دەن تا سەربەخۇثى كوردستان وە دوا نەكەوۆت. "(نىشتمان، ژ ۱، ل ۳)

له کورته وتاریکی تردا به ناونیشانی ابو گهنم کرا

"ئهی گهنم کر! ثهی مایهی گرانی و تهنگی و چهلهمهی ولات، ثهی باعیسی سهختی ژیانی دهسکورت و ههژارهکان، ثهی ثاور تی بهردمری قهیسهری خهلک بو دهسروکهی خوّت، تو ثهبی بزانیت:

"ثاهونالهی نیوهشهوی داماو و برسیه کان که به هوّی گهنم کرینی توّ کهوتوته تهنگانه وه ک دوکهلی چیّشت و شیوی توّ له ههمو کاتیّکا بهرهو دهرگای ثاسمان ههل ثه کشیّت ثهم ثاهوناله به تین و تاوه هیّنده ناکیّشی ثاوی هیّمنی سهبری خوا دیّنیّته جوّش و ثهی کا به ههلّمیّک که له بهر ثاسمانی بهخت و ثیقبالت ثهبیّته ههوریّکی رهشی به ترس ههر بهم زوانه لهم ههوره رهشه که وهکو چاره و بهختی ههژارانه تهرزه و گلیّرهی نهکبهت و چارهرهشی به سهر خوّت و ژن و منالّت دا به ویّنهی بارانی بههاری ثهباریّت له بلیندی بهختیاریا ثهتخاته چائی بیّ بهختی ثهوسا ههمو کهس تی ثهگهن که سکالای ههتیوی، بیّ دایک و باوکی، برسی و رهشوروت چوّن قههر و غهزهبی خوا ثهدا به سهر گهنم دایک و باوکی، برسی و رهشوروت چوّن قههر و غهزهبی خوا ثهدا به سهر گهنم

"ئهی گهنم کر چوّن داماو و بیّ دهسهلاتهکانت توشی برسیّتی کرد خوا مالّ و منالت بخاته برسیّتی. "اژ ۱، ل ۱۷)

زمانی وتارهکانی تهر و پاراو و پاکن، دارشتنی رستهکانی جوان و پتهون، ههم ریّزمانهکهی و ههم ریّنوسهکهی به گشتی له ژیّر کارتیّکردنی ثهو زمانه باوهدا بون که لهو سهردهمهدا له عیراق گهلاویّرُ و ژین و دهنگی گیتیی تازهیان پیّ نوسراوه.

ناوەرۆكى ھەندى لە بابەتەكانيان زۆرتىر لە اوەعزى مەلاا و انەسىحەتى رىشسىي و ادوعا و پارانەوەى پياوچاكان ئەچن، بۆ دواندنى ھەستى سادە و سۆزى بە جۆشى خوينەر، تا بە شىكردنەوەى زانستىى دياردە كۆمەلايەتيەكان و ئەنجامگىرى سياسى روداوەكانى ناوچەكە و جيبان.

٤. گۆشەكانى

٤. ١. گەنجىنەي ئەدەبيات

نیشتمان بایهخیّکی زوّری داوه به شیعر، به تایبهتی به شیعری سیاسی، رهنگه هوّی ثهمهیش ثهوه بیّ که: یه کهم، دو کهس له نوسهره سهره کیه کانی شاعیری هه کهوتوی به توانا بون و، زهبیعی خوّیشی جاروبار شیعری داناوه، دوهم، رادهی نهخویّندهواری له ناو دانیشتوانی ثهو سهردهمهی کوردستان دا زوّر بهرز بوه. له ناو کوّمه کی نهخویّندهواردا شیعر، به تایبهتی بوّ مهبهستی سیاسی، له پهخشان ئاسانتر و زوتر بلاو ثهبیّتهوه و له بهر ثه کری

کاریگەریی شیعرەکانی نیشتمان بۆ قولکردنەوەی ھۆشی سیاسی نەتەوەیی له ناو کۆمەلی کوردەواریدا ئەگەر له کاریگەریی وتارە سیاسیەکانی زیاتر نەبی کەمتر نیه. له بەر ئەوە ھەر لیکوٽینەوەیەکی دەربارەی بیروباوەری ژ. ک و گۆقارەکەی بکری، پیویست ئەکا شیعرەکانیش به بابەتیکی سەرەکی دابنری.

اگهنجینهی تهدهبیات اله ههمو ژمارهکانیدا ههیه و چهندین لاپهره بوه. لهم کهنجینهیهدا چهند شیعریکی سیاسی کرنگی بلاو کردوّتهوه بی تهوهی ناوی

شاعیرهکانی هیّنا بیّ. له جیّی ناوهکهی نوسیویّتی: اشاعیریّکی به ناوبانگ و ابویّژیّکی ناودار)

له قهسیدهیهک دا به ناونیشانی: (کومهلّی هیوا و حهرفی ژ. کا ئهلّی:

ئهی خودایا بوّم بنیّری قاسیدیّکی سینه ساف

بچته خزمهت کوّمهلّی هیوا و حهرفی ژیّ و کاف

گیر نهبیّ، بروا، له قهولی من بچیّ پیّیان بلّیّ:

ئهی مودیری ثیتیحاد و ئهی مهداری ئیئتیلاف

ثینجا ئهلّیّ:

کهس نیه پیّبان بلّی: ئهی پر نیفاقی بیّ ویفاق
تا به کهی تو خودا ههتا کهی ئهو شیقاق و ثیختیلاف
غهیری کوردی بیّ تهعهسوب میللهتی دونیا ههمو
بونه ساحیب سهروهت و عیلم و سهواد و موشکاف
ثیختیراعی رادیو و تهییاره بو مه هاته رو
چونکی پیّیان هیچ نهبو ماشینی زهمینی و تیّلگراف
هیمهتو ئهوروّکه بیّ، ئهوروّکه روّژی غیرهته
دهس بدهینه دهستی یهک، روبکهینه مهیدانی مهساف
رهفعی زولّم و حیفزی ناموس و حقوقی میللهتی
چاکتره سهد مهرتهبه له زیاراتی بهیت و تهواف
یا به به ئازادی و به شادی دهچنه ناو حهلقهی میلله

یا له سهر کورسی سهر و مل دهچته نیّو حهلقهی تهناف انیشتمان، ژ ۳-٤، ل ۲- ۲۱)

> له شیعریّکی تردا به ناونیشانی ابیکهین به جمهوری) ئهلّیّ: له روّژنامهی مودیری کهچ مهداری چهرخی شهفتوری ئهنوسیّ روّژی کورد کهوته ئهوجی بورجی بیّ نوری بوخار و دوکهلّی بیّ ئیتیفاقی و سوئی ئهخلاقی

موجهسهم بو به ههوری نه گبهت و روّژ کهوته مهستوری له بهر بیّ فکر و ئیقدامی ره ئیسانی عهشایر بو که روّن بوّته زولماتی شهوی تاریکی دهیجوری ههمو میلهت گهیشتنه مهنزلی مهقسود و خوّشنودی فهقهت کوردن به جیّ ماون به مهحرومی و مههجوری عمزیزم ئیفتیخاری خارجی ههم عیلمه ههم سنعهت به ملیوّن و به فرسهخ توّ له عیلم و مهعریفهت دوری تهماشاکه له بهر شوعلهی چرابهرق و ئهلهتریکی کورهی نوری کورهی ئهرزی ههمو به کپارچه بوّته یه ک کورهی نوری مهگهر توّش ههر به پشتیّندی زل و پیّچ و شهدهی ههوری بنازی بیکهیه ئهسبابی کیبر و فهخر و مهغروری برا بیری چراییکی بکهن تاریکه شهو دادیّ قامیّکی بکهن تا فرسهته بیکهن به جمهوریانیشتمان، ژ ۵، ل ۲۰ – ۲۲

3. ۲. دەمەتەقىيەكى دوكەسى

 له شهستهکان دا گهمهی کردبو به ریّچکهیهکی پیّرهویکراو له شیعره سیاسیهکانیدا، بوّ پهلاماردانی ناحهز و دوژمنهکانی بارزانی. (بوّ کوردستان) هکهی زوّر شونهی لهم بابهتهی تیّ دایه.

دهمهتهقیّی ژ ۱ به پهخشان نوسراوه باسی کرینهوهی گهنم له ئاغاکانی کورد و گرانکردنی ئهکا.ال ٤ – ۵)

هی ژ ۲ یش پهخشانه باسی ههوالی سهرکهوتنی ثوّردوی سوره به فهرمانی مارشال ستالین به سهر هیتلهر دا.ال ۹ – ۱۰

هی ژ ۳ – ٤ باسی بانگهیِشتنی گهورهپیاوانی کورد ئهکا له لایهن سوَقیِّتهوه بوّ باکوّ، تانهی ئهومیان لیّ ئهدا که له باتی ئازادی بوّ کوردستان داوای قهند و چایییان لیّ کردون بوّ خوّیانال ۱۲ – ۱۱۳. لهم ژمارهیهوه دهمهتهقیّ ئیتر به شیعر هوّنراوهتهوه.

هی ژ ۵ باسی راگهیاندنی ئهتلانتیک و مژدهی ثازادی گهلان ئهکا.ل ۸ – ۹، هی ژ ۶ دیسانهوه چوتهوه سهر باسی قهند... ل ۹ – ۱۰

٤. ٣. له ناو كۆمەلەدا

لهم گۆشەيەدا ھەندى لە دەنگوباسەكانى كۆمەلە و چالاكيەكانى و بەندەكانى مەرامنامەي باس كردوه.

له ژ ۲ دا ئەم ھەوالەي بلاو كردۆتەوە:

"جێڒنی سەر ساڵی کۆمەڵ

رۆژى ۲۵ ى گەلاوێژ جێژنى سالانەى كۆمەل بە شكۆھ و خۆشيەكى زۆرەوە گيرا و گەلىّ لە ئەندامەكان مەقالەى باشيان نوسى بو خوێنديانەوە كە لە پاشان چاپيان ئەكەين."

٤. ٤. بابەتى مێڗويى

امیجهر سوّن دەرحەق به کورد چی ئەلّی) بەشیّکە له کتیّبی اتاریخی کورد و کوردستانا ی محەمەد ئەمین زەکیەوە وەری گرتوه.اژ ۱، ل ۶ – ۷)

له بابهتیّکی تریدا به ناونیشانی (کورد و عیسبهتول ثومهم) نوسیویّتی:

"دوای شهرهکانی ۱۹۱۵ — ۱۹۱۸ که کونفرانسی ناشتی ساز بو جهنابی اشهریف پاشای بهدرخانی لایحهیه کی دا بهم کونفرانسه که له دواییا بهندی ۶۲ و ۶۳ و ۶۶ ی موعاهه ده ی سیفهری داگیر کرد. نهوا له ژیرهوه عهینی نهم بهندانه که جهنابی ماموّستا رهفیق حیلمی له کتیّبی اعیراق و عیسبه تول نومهما ی وهرگرتوه بوّتان دهنوسین."

ئينجا هەر ٣ مادەي پەيمانەكەي نوسيوەتەۋە. لە كۆتايىدا نوسيوێتى:

ابرا خوشهویستهکانمان کهمه سهنهدی سهربهخوّیی کوردستان بو بوّمان گیّرانهوه بزانن چهند ساله و، چهند و چوّن جهور و ستهم له کوردی بهستهزمان کراوه. حهقیّکی وا مهشروعی ثیّمه خراوهته بهر پیّیان هیّشتا ثیّمه به خوّمان کداندو.

"همی بهلای لیّ دا ژیانی وا به زهلالهت!"لژ ۱، ل ۱۷ – ۱۹۱

لاپهرهی ۱۱ ی ژ ۲ ی تهرخان کردوه بۆ ویّنهیهکی اجهنابی شیّخ عهبدولقادر شههیدی ریّگای سهربهستی کوردا و له لاپهرهی دوای ثهودا له ژیّر سهرناوی: امهحکهمهی مهنحوسی ئیستیقلال) دا نوسیویّتی:

"دوای قیامی شیّخ سهعید، که ئیختیلالیّکی میللی کورد بو، له بهر بیّ ئیحتیاتی مهجبورهن بیّ مهوقیع دهس پیّ کرا و نهتیجه به گیرانی شیّخ سهعید ئهفهندی رهئیسی ئیختیلال و ههندیّک له مودیرانی، قیام تهواو بو. له لایهن حکومهتی جمهوری تورکیا مهحکهمههای ئیستیقلال تهشکیل درا و جهنابی شیّخ سهعید و شیّخ عهبدولقادر و گیراوهکانی تر لهم مهحکهمهیه دوای محاکهمهیهکی

سهرسهری بیّ ویجدانانه مهحکوم کران و ههلاّوهستران. ئهم پیاوکوژی و جینایاته هیّزیّکی تایبهتی کردوّته سهر میّشکی ههمو کوردیّکی نیشتمانبِهروهر، ههر کهسه به جوّریّک:

"میّژونوسهکانمان به دەرج کردن له لاپهرهکانی تاریخ، دەنگخوش و گورانبیّژهکان به بهیت و بهندوباو، بویّژهکان به هملّبهسته، ئهم فاجیعهیان به حروفی ئاگرین له دلّی نهتهوهی کوردا نوسیوه، م. ش. هیّمن که یهکیّکه له ئهندامهکانی کومهله هملّبهستیّکی به سهرهتایهکی پچوکهوه بو ناردوین که عهینهن له گهنجینهی ئهدهبیاتمان دا دهرجی ئهکهین."

به دوای ئهم پیشهکیهدا شیعریکی هیّمنی بلاو کردوّتهوه.

ژنیّکی بویّژی کورد احهیران خانمی دونبلیا باسی ژیانی ثهم ژنه نهناسراوهی کردوه و شیعریّکی به نمونه هیّناوهتهوه اژ ۳ – ٤، ل ۲۹)

له اکورد له حهیات ئینسیکوپیدیاسیا دا ع. بیّژهن بهرپهرچی ههندیّ بیرورای چهوتی تورکی داوهتهوه دهربارهی نفوس و رهچهلّهکی کورد.اژ ۵، ۱ - ۱

م. نادری وتاریکی یوسف مهلیکی به ناونیشانی اکوردستان له روّژنامهی (اللوا) ی لوبنانیهوه له عهرهبیهوه ومرگیراوه بوّ کوردی،اژ ۶، ل ۱۳

٤. ۵. بەشى طېي

گۆشەيەكى نىشتمان بۆ باسى پزيشكى تەرخان كردوه.

له ژ ۱ دا اجیگاره چوّن ئەكىشرىنت؟؛ باسى زیانی جگەرە كېشان ئەكا و،

له ژ ۳ – ٤ د! باسی زیانی خواردنهوهی ائالکول) ئه کا و،

له ژ۶ و ۷ – ۹ دا ائیرهج) باسی نهخوّشی اتیفوس) ی نوسیوه. لهو سالانهدا تیفوّس له کوردستانی ئیّران، به تایبهتی له دیّهاتهکانیدا، زوّر بلاّو بوه و گهلیّ کهسی کوشتوه.

۵. شوینی نیشتمان له رۆژنامهوانیی کوردیدا

نیشتمان له دوای تیشکانی جولانهوه کهی سمکو، له سهرانسه ری کوردستانی
ئیران دا، یه کهمین بلاوکراوه ی کوردی بوه، بلاو بوبیته وه. نیشتمان
بلاوکراوه یه کی ئاسایی نه بوه، به لکو زمانی دالی ری کخراو یکی نهینی خاوه ن په یامی
رز گاریخوازی سیاسی و بیروبو پونی پیشکه و تنخوازی کومه لایه تی، ئابوری،
روشنبیری... بوه. نیشتمان هوشی نه ته وه یی له ناو دانیشتوانی موکریان دا قول
کرد و زهمینه ی خوش کرد بو دامه زراندنی حیزبی دیمو کراتی کوردستان و
حکومه تی کوردستان و، ریگه ی ته خت کرد بو ده رچونی زنجیره یه کرودستان ی بلاوکه رهوه
گو قاری کوردی، له سه رو هه مویانه وه روژنامه ی (کوردستان) ی بلاوکه رهوه
بیری حیزبی دیمو کراتی کوردستان.

دهنگدانهوهی دهرچونی نیشتمان له گوّقار و روّژنامهکانی سهرانسهری کوردستان دا خوّی له خوّیدا نیشانهی گرنگی ئهم گوّقاره و پایهی بهرز و بلندیّتی، نهک ههر له روّژنامهوانیی کوردیدا بهلّکو له جولاّنهوهی رزگاری نهتهوهیی کوردا. ژین و گهلاویّژ و روّناهی و روّژا نو له سهریان نوسیوه.

دەنگدانەۋەي لە كوردستان دا

کهلاویّژ له ژماره ۹ ی سالّی ۶ ی ثهیلولی ۱۹۶۳ دا له ژیّر ناونیشانی (نیشتمان) دا نوسیویّتی:

"مژدهیهکی خوّشی کوتوپر، دلّی ههمو کوردیّکی شاد کرد، هوّشی کوردایهتی پیّ بزوت، لژین) ی ژیانهوه و اگهلاویّژ) یشی پیّ گهشایهوه.

"ئەو مژدەيە مژدەى ھاتنى گۆۋارى انىشتمانا بو، مژدانەى گەلاوێژیش سوپاسێکى بی پایانە بۆ مامۆستا رەفیق حیلمی چونکە مژدانه بەر ئەو کەوت و بە ھۆى ئەوەوە ژمارەى يەكەمى سالى يەكەمى ئەم گۆۋارەمان چنگ كەوت. "انیشتمان گوقاریکی کوردی، مانگی، ئهدهبی، عیلمی، کومه لیه، زوّر سهربهست و ئازاده و جیّی هیوایه، به شیّوهی سوّرانی، لاوانی موکریان له شاری سابلاخ دهری دیّنن. گهلاویّژ به پهیدابونی دهسته خوشکیّکی وای زوّر سهربهرز و داشناده و هیوای وایه که انیشتمان ببیّته داردهستی دهستی نیشتمان و به ناوی ههمو خویّندهوارنیشهوه تکای وایه که له خویّندنهوهی ئهم گوقاره نازداره بیّ بهش نهبن.

"ئهم یهکهم ژمارهیهی که له مانگی تهمموزی ئهم سالّ دا دهرچوه تا بلّیّی پر ئاههنگ و له ههمه رونگه و، ئهم باسانهی خوارهوهی تیایه:

ئامانجى ئێمە ......

ریک کهون تا سهر کهون ع. بیرون

منِّجِهر سوِّن دەرحەق بە كورد چى ئەلىّ؛ لە كتنِّبى كورد و كوردستانى ئەمىن زەكى بەگەوە

پارچەيە رۆحى مەولەوى پيرەمێرد شيعر زێوەر

شاعیری به ناوبانگ اومفایی ع. بیّرُهن

کورد و عصبه الامم له کتیّبی عیراق و عصبه الاممی ماموّستا رهفیق حیلمییهوه

> کوردستان مالّی کورده ع. ساسان پهلامارهکهی ئهوسالّی ئهلّمان له روسیادا م. فهروخ وه گهلیّ باسی به نرخی تریش

> > كەلاوپر

"وا بۆ پیرۆزیش ئەم باسەی لە گەلاوێژدا ئەنوسین: "کوردوستان ماڵی کوردہ "به گویّرهی میّژو، به گهواهی ههمو میّژونوس و روّژههلاّت ناسه کان له ٤٧ چهرخی پیّش میلاده وه ئهم چیا و شاخ و کیّوانه، ئهم دوّل و دهشت و شیوانه، ئهم روبار و گوّم و ئاوانهی که کورد تیا دانیشتوه و ئاوی لیّ ئهخواته و کشتوکالی له بهردا ئه کا له لایمن باپیره کانی نهته وه کورد داگیر کراوه.

"بهنیّ، ئیمروّ ٤٧ چهرخی تهواوه که کورد له کوردوستانا دائهنیشن، ههمو که کورد له کوردوستانا دائهنیشن، ههمو کهلیّن و قوژبنیّک، ههمو دوّل و دهرهیهک، ههمو میّرگ و چیمهنیّکی نهم ولاّتهی له بهرامبهر پهلاماری دراوسیّکان به خویّنی خوّی پاراو و سور کردوه، لاپهرهکانی میّژو پرن له باسی نهم شهرانه که نهتهوهی کورد بوّ پاراستنی نیشتمانهکهی توشی هاتوه.

"ئهم ئاسمان و مانگ و روّژ و ئهسِتيْرانه له خاکی کوردستانا شاهیدی گهلیّ خویِنریِرْی و شهران بون و به ههزاران لاوی کوردیان دیوه که له خویِنا ئهتلینهوه، بوچی؟ بو پاراستنی ولاته کهیان له پهلاماری پهلاماردهران، خولاصه کورد ئهم کوردستانهی ئیستای به خویِن له ئادهمیزاد کریوه و ههرگیز به خورایی له دهست خوی نادا، بهشکردنی کوردستان و بلاوکردنهوه و له ناوبردنی کورد جینایه تیکی زله له میر ودا نه دیتراوه.

"کورد به ههمو هیّزی خوّی ئهچریکیّنیّ ئهنّیّ: کوردستان مانّی خوّمه و به کهسی نادهم، ولاّتی خوّم بوّ کهس به جیّ ناهیّنّم، له کوردستان بوم و له کوردستان ژیاوم و ئهژیم و، ئهبیّ ههر له کوردستان و له ریّکهی کوردستانیشا بمرم."

روّناهی له ژ ۱۹ ی سالی ۲ ی ۱ ی توکتوّبهری ۱۹۵۳ دا له ژیّر ناونیشانی: "مزگیّنی بوّ چاپی کوردی"نوسیویّتی:

> "رِياسەت بى سياسەت گەنجە ئەمما گەنجى بى دەربان سياسەت بى رياسەت رەنجە ئەمما رەنجى بى دەرمان

حاجی قادری کۆیی

مزگیّنی ئیّمه بو چاپی کوردی، دەرچونی گوقاری نیشتمانه. گوقاری نیشتمان - گوقارینیکی کوردییه، به تیپی عهرهبی دەرئهچیّ، له لاهیجان امهنتیقهی موکریان - ئیران) له لایهن گهلیّک لاوی به نرخهوه.

ئهمه ژمارهی یهکهمی نیشتمانه به دیاری گهیشته گهلاویّژ، هاوار و روّناهی. تا پیّکهوه دهس بکهن به خهبات بوّ ئازادی کورد و کوردستان، لهو وهختهدا که ههمو میللهتانی دنیا بوّ سهربهستی دهنوّرن و دیموّکراتی شهرِی بوّ ئهکات. نابیّ ئیّمهیش لیّی بیّ بههره بین.

دەستگىر

روّناهی – ژمارهی پیّشوی نیشتمان گهیشته دهستمان. له ههمو شتیّ پتر کهیفی ئیّمه بهوه هات که له ثهرزی کوردستانی ژیّر حوکمی ئیران دا زمانی ئیّمه دیّته نوسین و چاپکردن. بهم جوّره له عیراق، ئیران، سوریا و سوّقً"

پیرهمپّرد له اژین، ژ ۸۱۶ ی، ۲۰ ی کانونی یهکهمی ۱۹۵۵ دا) له ژیّر سهردیّری: ادهمهوبهیان) دا بهم جوّره له انیشتمان) دواوه و نرخاندویهتی:

"حمفتا سال لهمهوبهر، کهوام لی هات بکهومه ناو کوران، ئیواران که له قوتابخانه نههاشهوه، پیم لی پیخاوس نهکرد و قوچهقانی قه نماسکم نهگرت به دهستهوه، نهچومه نهو قهراخ شاره. دهستهی کهره کی خومان ناماده بون بو شهره کهره ک، به شهره قوچهقانی، کاریزی دایکی باشا (ناودین) مان بو، له گهل دمرگهزینی نیمه سهره تای شهرمان دانهمهزراند. ههروا بهره بهره پیوهی دهنیشت تا له نیمه کهوره تر دهستیان نهدایه (دارا). نهم وشهی داره (گوچان) ی قمف نهستور، که له پشت چهمه کهیهوه گونمیخی ناسنی لی درا بو، که نیشی زیاتر بی و سهر و قول باشتر بشکینی. فیری نهم نهریتی شهری ناوخومانه بوبوین. پیاوکوشتنمان به هونهر و نازایی دهزانی. که گهوره بوم ههر له بهر سنگمهوه تا نهشکنج له چهرمی گاجوت سفره و خهنجهر و دهمانچه و بوندره و

ساچمه و گوللهدان و تهرمقه، ئینجا بو به دهوری مارتینی، دو ریز و سی ریزی فیشهک. هی وامان ههبو نهیگوت پیاوکوشتنم بوّیه پی خوّشه لنگهفرتی نهکا، پهرومرشیّکی وا که له خویّن و رهگ و پهی مانا جیّگیر بوبو، راووروتمان به جیهاد و غهزوه نهزانی، تا ناو و دانه بردمیه ولاتیّک، وهکو جاریّکی تر له ژیان دا نوسی بوم، له کوّلانیّک دا باستونیّکم له چوّلهکهیهک دا کوشتم، نافرهتیّک له پهنجهرهی سهر کوّلانهوه چاوی لیّ بو، هاواری کرد: اقاتل وار) کوشنده.

"که هانمهوه به سهر ثاشوب و لهشکر و لهشکرئاراییدا چهندیّک ریبهندان له کهرکوکهوه نهمئهتوانی بیّمهوه. ئهمه پهردهیهکی تاریکی نادانی و دهشته کی و جانهوهری بو، که له نهخویّندهوارییهوه پهیدا بوبو. ثاواتم بو خویّندهواری و پیّکهیشتن و تیّکهیشتنی لاوان بو. له تریّنی ریّی ئهستهمولّ دا وتبوم:

"ئوميّدم وايه ثهم دەستەی كورانه مەشعەلیّ ھەلّ كەن "له تاريكىي نەزانىنا، بە خويّندن، نىشتمان دەر كەن!

"خوا نهیکوشتم تا نهو هیوایهم هاته دی. وه کو تاریکه شهویکی سارد و سهرما که شاریکی بی چرا نه کیشینه ژیر پهردهی کش و ماتیه وه و دهمه و به یان که ناری ناسمان به مژدهی شهفه قرون نه بینه وه و به مناره و ههمو سهربانی مزگه و تیکه و ناوازهی بانگی به یانی به رز نه بینه وه و اله ههمو خاکی کوردستان دا بانگی نازایی و وشیاری درا. نهم ههمو گوقار و گولدهستهی مه تبوعاته پهیدا بو، وه ک گورهی باوه گورگور که نهوتی رهشی گری گهیشته ده ریای سپی، روژهه لاتی نیمه پش به روژهه لاتی هیوای گهل و تیشکی اگه لاوینژا دریاتی تازه یان روناک کرده وه. گوقار یکی تازه ی انیشتمان مدی، هفراران نافه رینی به و شیّوه ی نهده بو و فهده بیره میّردی جوان کرده وه."

•••••

بوّ ئاگاداری زیاتر له سهر نیشتمان بروانه:

جەمال نەبەز:

گۆۋارى نىشتمان: تەموزى ۱۹۶۳ — مايسى ۱۹۶۶ ، بنكەي چاپەمەنى ئازاد — سويد، ۱۹۸۵.

ژ ۱ — ۶ ی نیشتمان له گهلّ ئهم لیّکولّینهوهیهدا بلاّو کراوهتهوه. پیّ ئهچیّ ژ ۷ – ۹ ی لهو کاتهدا له بهر دمس دا نهبوبیّ.

> عهلی کهریمی: بهسهرهاتی ژبانی زهبیحی، سوید ژ ۲ – ۹ ی نیشتمان لهم کتیبهدا چاپ کراوهتهوه.

د. هیمدادی حوسیّن: روّژنامهنووسی کوردی سهردهمی کوّماری دیموّکراتی کوردستان ۱۹٤۲ — ۱۹٤۲، دمزگای چاپ وپهخشی سهردهم، سلیّمانی ۲۰۰۲.

دەربارەى دامەزراندنى كۆمەلەى ژ. ك و، روداوەكانى ئەو سەردەمەى كوردستانى ئىران بروانە:

نهوشیروان مستهفا تهمین: حکومهتی کوردستان لریّبهندانی ۱۳۲۶ – سهرماومزی ۱۳۲۵) کورد له گهمهی سوْقیّتیدا، توتریخت، ۱۹۹۳.

رۆژنامەرانىي نهينى

J

شيوعىيهكانى كورد

بیری شیوعیّتی و کوردی عیراق

کاتی که شورشی نوکتوبهری ۱۹۱۷ به ریبهریی لینین له روسیا قهوما، سپای روسیا له سهروی کوردستانی جنوبیدا گهیشتبوه رهواندز و له روژههلاتیدا گهیشت بوه خانهقین، نزیک بو له گهل هیزهکانی سپای بریتانیدا، که گهیشتبونه سهروی بهغداد، یه کی نهگرتهوه.

راگرتنی جهنگ له نیّوان روسیا کو لاکانی تری جهنگ دا لهوانه دهولّهتی عوسمانی و، فهرمانی لینین بو کشانهوهی دهسبهجیّی هیّزهکانی روسیا له ههمو مهیدانهکانی شهر، شیرازهی جهنگیی هیّزهکانی روسیای تیّک دا و، به ناریّکوپیّکیهکی نزیک له بلاّوه لیّ کردن و ههلاّتنهوه ناوچه داگیرکراوهکانیان چوّل کرد.

سپای روس له هاتنیدا بو ناو کوردستان نمونهیه کی باشی به خه لک نهدا بو. کوشتنی به کومه ل و، تالانکردنی مال و سامان و، سوتاندنی ثاوایی له گهل خوی هینا بو. دهسته چه کداره کانی ثهرمه ن که پیشه نگی سپای روس بون له هیرشه کان دا له هیچ جوره خوینریزی و خراپهیه ک بهرامبه ر دانیشتوانی ناوچه کان نه ثه پونگانه وه. توله ی تاوانه کانی ثالا حه میدی یه کانیان له دانیشتوانی بی تاوان ثه سه نده وه.

ههوالی پاشهکشهی سهربازهکانی روسیا و هوی پاشهکشهیان و، قهومانی شوّرشی توکتوّبهر، تهگهر له زمانی ههندی له تهفسهر و سهربازهکانی سپای روسیایشهوه بوبیّ، تهبیّ گهیشتبیّته گویّی خهلات. بهلاّم تهو ویّنه دزیّوهی سهربازانی روس له بیری دانیشتوانی کوردستان دا دروستیان کردبو، ثهبی خهاک چاوهروانی هیچ جوّره چاکهیهکیان لی نهکردبن. ههر بوّیه به دریّرٔایی ریّگای کشانهوهیان له ههر جیّگایهک خهانک بوّی کرابی ریّگهیان پی گرتون و روتیان کردونه تهوه و، ثهوهندهی ثهوانیش ییّیان کرابیّ خرابهیان کردوه.

شۆرشی ئۆكتۆبەری ۱۹۱۷ ی روسیا روی دنیای گۆری. سیستەمی سەرمایەداری له سەرانسەری دنیادا خسته ژیّر مەترسیەکی راستەقینەوە. دنیای سەرمایەداری به سەركردایەتی بریتانیا، كۆمۆنیزمیان دانا به دوژمنی ژماره یهكی خوّیان و، هەمو توانای خوّیان بوّ تیّکشكاندنی تەرخان كرد.

دوای هاتنی ئینگلیز بو عیراق و بو کوردستان، دوزگاکانی راگهیاندنی ئینگلیز، به تایبهتی ئهو روّژنامه و بلاوکراوانهی له ژیّردهستی ئهوان دا بون، ئهوهندهی بویان کرابی ههولّی زراندنی ناوبانگی یهکیّتی سوْقیّت و پارتی کوّموّنیستی روسی و شیّواندنی بیروبوّچونهکانیان داون. به یهکیّتی سوّقیّت و به پارتی کوّموّنیست ناویان نهبردون، به لکو ههر به بوّلشهویک ناویان هیّناون. بهلشهفیک و مهنشهفیک، که به زمانی روسی واتای زوّرایهتی و کهمایهتی، بوبون به ناو بو بالی کوّموّنیستی به ناو بو بالی کوموّنیستی روسی که لینین سهرکردایهتی تهکرد و به شوّرشی به بارتی کوّموّنیستی روسی که لینین سهرکردایهتی تهکرد و شوّرشی بهرپاکرد بو به بهلشهفیک ناسرا بون، له بهر ثهوه دوای سهرکهوتنی شوّرشی بهرپاکرد بو به بهلشهفیک ناسرا بون، له بهر ثهوه دوای سهرکهوتنی شوّرشه که و دامهزراندنی داوودهزگای حکومهتی سوّقیّتی، ههر به بوّلشهویک ناویان تُهبردن.

رۆژنامەی (پیشکەوتن) ی سلیّمانی ۱۹۲۰ – ۱۹۲۲) و، دوای ئەويش رۆژنامه کوردییهکانی سلیّمانی، به تایبهتی ئەوانهی سەردەمی دەسەلاّتی ئینگلیز، که چەند جاریّ ھەوالّی ابوّلشەویک یان بلاو کردوّتەوە، له ھەلّبژاردنی ھەوالْەکان دا، ههمیشه ههوالی سهلبییان ههلبژاردوه و، له جوّری دارپشتن و بلاوکردنهوهیدا، ههمیشه ههولی بهدناوکردنیان داون. تهمه نمونهیهکیّتی:

"تەقويمى تازەي بۆلشەويك

"له سهر خهبهراتی موسقوایه که: بو گورپنی تهقویم له لایهنی تههالیهوه ئیقتیراحاتی به مهجلیس دراوه، به پی تهم ئیقتیراحه که تهقدیم کراوه تهنها مانگی تشرینی نهوهل و شوبات نهبی بو یاد و له بیر نهچونهوهی نهو ئینقیلاب و پشیّویهی که لهم دو مانگهدا روی داوه ناگوری و له سهر حالی خوی نههیلّریّتهوه، باقی ناوی ههمو مانگهکانی تر نهگوری، وهکو: له مانگهکان دا له جیاتی کانونی سانی: لهنین، له جیاتی مارت: ستالین و، له ناو روّژهکانیش دا له بری دوشهمه: روّژی بشیّوی، ههروا به ناوی پیاوهگهورهکانیان و سائیرهوه ناو نراون و، بو روّژی بی نیشی له بری یهکشهمه سیّشهمه قبول کراوه. "اژیان، ژ ۵۷، ۴ ی مارتی ۱۹۲۷)

ئەمەيش نمونەيەكى كەيەتى:

"حوكمي مەحكەمەي بۆلشەويك

"مهحکهمهی خوست که له ولایهتی فهدغانایه اتورکستان حوکمی داوه به سهر دو ئیسلاما به ئیعدام و دو ئیسلامی تر یهکی به ۵ سال حهبسی له سهر ئهوه که موقابهلهی ئهوامیر و مهساعی حکومهتیان کردوه که ئیجباری کردون ئهبی ههمو ژنهکانیان به بی پهچه بسورینهوه. له سهر ئهوه عمومی مهشایخ و عولهما و سایری تهبهقاتی میلهت کوبونهوه عهکسی ئهم قهراره فتوای شهرعییان دهرهیناوه و ئیعلانیان کردوه. له سهر ئهم فتوایه له بهینی عهسکهر و شهالیدا ههرا واقیع بوه و دو کهس له ئیسلامهکان کوژراون."اژیان، ژ ۸۲، ۲۰ ی ئهیلولی ۱۹۲۷)

"ئيعدام له روسيه

"وارشوا، حکومهتی بولشهویک ئیستایش دهوام ئهکات له سهر ئیعدام کردنی مهثموره گهورهکانی زهمانی قهیسهر تهرهفدارهکانی له بهر ئهوه زوّریان وهتهنهکهیان به جیّ ئههیّلن و فیرار ئهکهن. "اژیان، ژ ۸۷، ۲۵ ی تشرینی ئهوملی

روی راستی کومونیسته کانی روسیا و بیروبو چونه کانیان لای هاوولاتی کورد نه زانراو به لکو شیّویّنراو بوه. دوای گهرانهومی ههندی له دیله کانی جهنگ ئینجا ههندی له ههواله کانی شوّرشی سوّسیالیستی روسیا به نیوهوناچل گهیشتوّته کوردستان.

شیخ مه حمود، سهر کرده ی بزوتنه وه ی نه ته وه ی کورد، به پروپاگانده ی ئینگلیز باوه پی نه کردوه یه کیتی سوقیتی به هیزیکی ئازادیخواز و رزگار کهر زانیوه هیزیکی ئازادیخواز و رزگار کهر زانیوه هی ۲۰ ی ۱ ی ۱۹۲۳ دا نامه ی بو نوسیون. بو یارمه تیدانی له شهری نابه رامبه ری کورد بریتانیادا داوای پشتیوانی و یارمه تی لی کردون آتیبینی: یه کهم جار د. سه ید عهزیزی شهمزینی ثهم نامه یه ی شیخ مه حمودی له ئارشیفی سوقیتی دا دوزیوه ته و و له دکتورانامه که ی دا بلاوی کردو ته وه ادکتورانامه که ی دا بلاوی کردو ته وه و د کتورانامه که ی بیشتمانی کوردستان، وه رگیرانی فه رید عهزیز شهمزینی: جولانه وه ی سنته ری نیشتمانی کوردستان، وه رگیرانی فه رید شهسه سرد، بلاو کردنه وه ی سنته ری لیکوالینه وه ی کوردستان، چاپی سینه می سنته ای کوردستان، چاپی

ههرچهنده له کوتایی بیستهکانهوه له ناوهراست و خواروی عیراق دا، به جوّریّکی ساکار و سهرهتایییش بیّ، جوّریّ له ئاشنایهتی له گهلّ بیروباوهری ئیشتیراکی و شیوعیدا پهیدا بوه، لیّره و لهویّ ههندیّ شانهی پهراگهنده دروست کراوه و، سهرهنجام له ۱۹۳۵ دا حیزبی شیوعی عیراق له دایک بوه. بهلاّم نهو ناشنایهتیه له کوردستانی عیراق و له ناو روّشنبیرانی کوردا زوّر دوا

کهوتوه. له ناو بلاوکهرهوهکانی بیری سۆسیالیستی و کۆمۆنیستی و، له ناو دامهزرینهران و چالاکهکانی شانه شیوعییهکانی عیراق دا، کهسیّکی ناسراوی کورد بهرچاو ناکهویّ. یهکیّتیی تیّکوشین، له ناوهراستی چلهکان دا، به راشکاوی دانی بهمهدا ناوه. لهم بارهیهوه نوسیویّتی: "ائیّمه ههروهکو نهزانین بزوتنهوهی کومیوّنیزمی له کوردستانی عیراق دا زوّر تازهیه، بهلّکو وهکو منالیّکه تازه له دایک بوبیّ و عومری یهکدو ساله بیّ، چونکه میلهت زوّر له پاشه وه له دهوری دمرهبه یی نهریّن و مومری یهکدو ساله بیّ، چونکه میلهت زوّر له پاشه وه له دهوری دمرهبه ی نهریّن و مهناعهت زوّر تازهیه، بوّیه حهتمییه بیری کومیوّنیستی دمرهبه ی نهر بیّت، وه بهم جوّره کونپهرست زبانی لیّ بکاتهوه، نهم بیرهش نهتیجهی تهتهوری ولات بلاو نهبیّتهوه به یارمهتی زروفی عالهمی. "(بیکتی تی کوشین، ژ ۳،

گوقاری گەلاوپْرْ ابەغداد ۱۹۳۹ — ۱۹۶۹) ھەندى وتارى لە سەر لىنىن و كورد لە روسيا نوسيوە، بەلام ژين بە پېچەوانەوە بە ئاشكرا دژى بۆلشەوپكى نوسيوە.

بوّ یهکهم جار له ناوه راستی چلهکان دا له ناو کوردی عیراق دا شیوعی پهیدا بون. ئهویش له ناو یهکیتی تیکوشین و شوّرش دا – دو ریّکخراوی ناکوّک له گهلّ حیزبی شیوعی ارهسمیی دانپیانراوی یهکیّتی سوّقیّتیدا و، له ناو خویّندکارانی کوردا له بهغداد نهک له ناو کریّکارانی کوردستان دا.

يەكۆتى تۆكۈشىن

سانی ۱۹٤۲ فههد، سکرتیّری حیزبی شیوعی عیراق، جاریّکی تر چو بوّ یه کیّتی سوّقیّت. دیسانهوه حیزبی شیوعی توشی کهرت بون بو، بون به ۳ تاقمی جیاوازهوه. تاقمی موئتهمهریه کان که (الی الامام) یان دهر تُه کرد. تاقمی فههد که

(القاعده) یان دەرئەکرد. تاقمی (الشراره) که به ناوه کۆنەکەی زمانی حیزبەوه ئەدوان.

له مایسی ۱۹۶۳ دا پوّلیسی عیراقی پهلاماری ریّکخراوه جیاوازهکانی شیوعیهکانی دا. زوّر له کادره سهرهکیهکانیان گرتن. تُهمهش بو به هوّی راوهستانی چالاکیهکانیان به تایبهتی چاپی بلاّوکراوهکانیان.

له شوباتی ۱۹٤٤ دا پاشماوه کانی ههردو تاقمی (الشراره) و الی الامام) له ریّکخراویّکی نویّدا به ناوی الحزب الشیوعی العراقی) یه کیان گرت و، دهستیان کرد به بلاو کردنه وه روّژنامهی اوحدة النضال).

له نیسانی ۱۹٤۵ دا، دوای ئهوهی حشع موئتهمهری بهست، ریّکخراوی اوحدهٔ النضال؛ نامهیان بوّ فههد نارد و ئامادهیی خوّیان دهربری که ریّکخراوهکهیان ههلبوهشیّننهوه و بگهریّنهوه ناو حیزب. فههد ومری گرتنهوه.

سهرانی لقی کوردی (یهکیّتی تیکوشین) له گهل فههد کهوتنه گفتوگو بوّ ئهوهی ثهوان وهکو ریّکخراویّک به کوّمهل وهربگیریّن و، له سهرکردایهتی حیزبهکهدا چهند جیّگایهکیان بدریّتیّ. فههد بهمه رازی نهبو. لای وا بو له بهر ثهوهی تهسلی ریّکخراوهکه خوّی حهل کردوه و، ثهمانیش لقی ثهون ثهوا ثهمانیش حهل بون و پیّویسته به تاک بیّنه ناو حشعهوه. فههد و سهرانی لقی کوردی یهکیّتی تیّکوشین نهگهیشتنه یهک.

شۆرش

لقی کوردی یهکیّتی تیّکوّشین له باتی ئهوهی خوّی هه نّبوه شینیّتهوه و ئهندامهکانی به تاک بچیّته ناو حشعهوه بریاری دا ریّکخراوه کهی بهینّیّتهوه بهلاّم به ناویّکی ترهوه کار بکا. احیزبی شیوعی کوردستانی عیراق ای دامهزراند. حیزبی شیوعی کوردستان چهند کاریّکی گرنگی ئهنجام دا:

 ۱. زمانحالی حیزبی به ناوی اشوّرش) موه دمرکرد، همر له بهر ئهوهیش ناوی ئهم ریّکخراوه به احیزبی شوّرش) روّیشتوه، له کاتیّک دا ناوی راستهقینهی احیزبی شیوعی کوردستان) ه.

۲. به چاولیکهری حیزبه شیوعیه کانی فهره نسا و یونان و یوغوسلافیا ههولی دا (بهرهی یه کگرتوی کوردستان) دروست بکا. بو نهم مهبهسته حیزبیکی جهماومریی به ناوی حیزبی رزگاری کورده وه پیکهینا و، بو نهوه ی کومه لانی خه لک نه دهوری کوبینه وه نهم به یانه ی ده در کرد:

"بهیانی حیزبی شیوعی کوردستانی عیراق

"یهک بگرن بو دامهزراندنی حیزبی رزگاری کورد!

"تيّ بكۆشن بۆ تێكشكاندني پلانەكاني ئيستيعمار و كۆنەپەرستى!

المم روّژانمدا که جمنگ، به سمرکموتنی سمرمتاکانی ثازادی، نزیکبونمومی روخانی بناغمی هیّزهکانی ثیستیعمار و کوّنمپمرستی، له روّژهملات و روّژثاوادا برایموه، ثمویش به نممانی هیّزی دمولمتانی فاشیستی، هممو گملانی پچوک و گمورهی دنیا که تیکوشان و خویّنی پاکیان بو پیشکموتن رشت، چاومریّن و داوای سمربمستی و مافی نمتموهیی و مافی چارهنوسی خوّیان ثمکمن، به پیّی بارودوّخی تازهی دنیا و ثمو بملننامانمی دمولمتانی یمکرتو رایان گمیاندوه.

"پێویسته باش بزانین دمسائیسی ئیستیعمار و کوّنهپهرستی به ههمو توانایهکیانهوه کار ئهکهن، له بهر ئهوه ئازادی ئاسان به دمس نایه، بهڵکو ثهبی

به هیزی پشتهستور به جهماومری کهل و نیشتمانپهرومرانی دنسوّز ومربگیریّ. ئهم بیرمش به کردموه له زوّر ولاّتانی روّژ ثاوادا جیّبهجیّ کراوه. به ناوی ابهرمی بهرگری له فهرمنسا و ابهرمی ئهبام له یوّنان و ابهرمی رزگاری ولاّت له یوّغوّسلافیا، خهبات درّی هیّزهکانی ئیستیعمار و کوّنهپهرستی دهستی پیّ کردوه.

"نهتهوهی کوردی دابهشکراو به پیّی نهخشهکانی ئیستیعمار و کونهپهرستی، ئهبی تی بکوشی له پیّناو مافی چارهنوس و رزگاری کوردستانی گهورهدا، ئهوه یش به نههیّشتن و برینی دهستی ئیستیعماری ئینگلیزی و نوّکهرهکانیان، به بهکارهیّنانی هیّزیّکی ریّکخراوی دارپیژراوی له ناو خوّیدا به تهواوی یهکگرتو له همو ناوچه کوردیهکان دا.

الهم روّژانهدا حیزبی ههموان به ناوی حیزبی رزگاری کورد، له یهکگرتنی روّر کوّمه لی کورد، له یهکگرتنی کورد کوّمه لی کوردستانی عیراق و نیشتمانپهروهرانی تردا، پیّکهات.

اله پالْ ئەومدا كە حيزبى شيوعى پاريزگارى قەوارەى خۆى ئەكات، بە ھەمو جۆرىّ ھاوكارى ئەكا بۆ گەيشتن بە ئامانجەكانى ئيستاى. ئەم حيزبە لە پيّناوى رزگارى ولّات دا تىّ كۆشاوە و لە پاشەرۆژيش دا تىّ ئەكۆشىّ.

اله کوتاییدا، ئیمهی حیزبی شیوعی، بانگ له جهماهیری گهلی کوردی خوشهویست ئهکهین له عیراق دا کار بکهن بو پیشخستنی حیزبی رزگاری کورد و یارمهتیدانی، بهو پهری دهنگمانهوه داوا له ههمو نیشتمانپهرومران تهکهین که دریخی له هیچ تهقهلایهک نهکهن بو بههیّزکردنی حیزبی رزگاری کورد.

مەكتەبى سياسى

حیزبی شیوعی کوردستانی عیراق"

الحمد فوزی، خناجر و جبال، بیروت، ۱۹۶۱. ص ۱۰۰ – ۱۰۱

رزگاری

حیزبی رزگاری کورد دوای ئهوهی کهوتوّنه چالاکی چهند کاری گرنگی ئهنجام داوه:

- ١. له بهيانيّكي تايبهتيدا ئامانجهكاني خوّى رون كردوّتهوه.
  - ۲. زمانحالی حیزبی به ناوی ارزگاریا یهوه دهرکردوه.
- ۳. چەند يادداشتێكى دەربارەى كێشەى كورد داوە بە كۆڕ و كۆمەڵە
   ناودەوڵەتيەكان.

حيزبى رزگارى كورد، له بهر ئهوهى حيزبيّكى جهماوهريى – نيشتمانيى بوه نهك حيزبيّكى چينابهتى، خوّى وهكو بهرهى يهكگرتو داناوه. يادداشتهكانى بهم جوّره ئيمزا كردوه: (اللجنة التنفيذية لحزب رزكارى كورد – حزب الجبهة الوطنية الكردية الموحدة فى العراق)

تا ئیستا هیچ ژمارهیهکی لرزگاری له بهر دمس دا نیه، تا بخریّته بهر باس و لیّکوّلینهوه، بهلام ههندی بهلّگهی سیاسی و فکریی گرنگی له دوا به جیّ ماوه، که بو تیّکهیشتن له بیروبوّچونی حیزبی رزگاری و ناومروّکی بلاّوکراوهکانی کهلّکی زوّریان ههیه. لیّرهدا، ئهوهندهی له بهر دمس دایه، دوای وهرگیّرانی له عهرهبیهوه ئهیان نوسمهوه:

"بهیانی دهستهی دامهزرینهری حیزبی رزگاری کورد:

۱. ئامانجی بهرزمان یه کخستن و رزگار کردنی کوردستانی گهورهیه. له بهر ئهوهی ناوهندی حیزب له کوردستانی عیراق دایه تی ئه کوشین بو رزگار کردنی عیراق له نفوزی ئیستیعمار و حکومه ته کونه پهرسته کان، که گهوره ترین کوسپی ریّگهی پیشکهوتنی عیراقن، بو گهیشتن به ئامانجی گهوره، که ثازادی و مافی چارهنوسه.

- ۲. تێكۆشان بۆ سەربەخۆيى ئيدارى كوردستانى عيراق كە ھەنگاوێكى
   گەورەيە بەرەو ماڧى چارەنوسى كوردان.
- ۳. تیکوشان بو لابردنی ههمو جورهکانی چهوسانهوه و جیاوازی نهتهوهیی که
   کورد و کهمایهتیهکانی تر توشی بون.
- هەولدان بۆ دروستكردن و به هيزكردنى پيوەندى له گەل ديزب و ناوەندە كورديەكانى دەرەوەى عيراق بۆ يەكخستنى هەمو هەولەكان بۆ گەيشتن به ئامانجى بەرز: مافى چارەنوس و رزگارى.
- ۵. ههولدان بو چاک کردنی گشتلایهنهی ههمو گیروگرفته سیاسی و کومهلایهتی و ثابوری و روشنبیرییهکان، به دابینکردنی مافه دیموکراتیهکان و، به بهرزکردنهوهی ثاستی کشتوکال و پیشهسازی و بلاوکردنهوهی خویندهواری و ژیاندنهوهی میرو و تهده بی کوردی.
- ۶. به کار هیّنانی زمانی کوردی له ههمو دائیرهکان و قوتابخانهکانی ناوچه
   کوردیهکان دا.
- هەولدان بۆ رونكردنەوەى پرسى كورد بۆ ھەمو گەلان بە تايبەتى گەلانى
   رۆژھەلاتى ناوەراست.
- ۸. ههولّدان بوّ دروستکردنی پیّوهندی و هاوکاری له گهلّ حیزب و ریّکخراوه دیموّکراتیهکان.
- ۹. هەولدان بۆ دروستكردنى پيوەندى سياسى له گەل دەولەتانى دىمۆكراتىدا بۆ بەرهەلستى هەولى ئىستىعمار و كۆنەپەرستى و نۆكەرەكانيان بۆ بوژاندنەوەى مىساقى سەعداباد و، به گژا چونى هەمو گەلەكۆمەكى ئىستىعمارى و كۆنەپەرستيەكان كە تەگەرە لە ئازادى گشتى بە تايبەتى ئازادى كورد ئەدەن."ادمىدى ۱/۲۲۲/۱

یادداشتی حیزبی رزگاری کورد

بۆ كۆبونەوەى وەزىرانى دەرەوە لە مۆسكۆ بە بۆنەى برانەوەى جەنگەوە:

امرۆقايەتى بە خۆشيەوە مژدەى برانەوەى جەنگ و سەركەوتنى ھێزە
دىمۆكراتيەكان و تێشكانى دزێوترين شێوەكانى ئيستيعمار افاشيزما ى لە رۆژئاوا و
رۆژھەلات دا وەرگرت. گەلى كوردى دابەشكراو و ماف خوراو، ماوەيەكى درێژه
لە ژێر بارى زوڵم و چەوسانەوەدا ئەناڵێنى و، لە ئەنجامى نەخشە و قازانجەكانى
ئيستيعمارى بريتانى و حكومەتە كۆنەپەرستە فاشيستيەكانى ئێران و توركيا و
عيراق دا، لە ھەمو مافە مرۆقايەتى و نەتەوايەتيەكانى بى بەش كراوە.

ابه بۆنەی برانەوەی جەنگ و سەركەوتنی ھاوپەيمانەكانەوە گەلی كورد تكا ئەكا، بە چاوی دادپەروەری سەيری مِەسەلەكەی بكری و بی بەش نەكری لە گفتی ھاوپەيمانەكان و ئەو بەلينانەی بە گەلانی پچوک دراوە بۆ ئازادی و مافی چارەنوسيان. ئيستايش كە لە مۆسكۆ وەزيرانی دەرەوەی سی دەولەتە زلەكە كۆ ئەبنەوە، ھيوادارين بە ئينسافەوە سەيری مەسەلەی گەلان و نەتەوەكان بكەن.

''حیزبی رزگاری کورد پیّی خوّشه ئهم چهند نوقتهیهتان بخاته بهرچاو که پیّوهندیهکی به هیّزیان به مهسهلهی گهلی کورد و ثاشتی روّژههلاّتی ناوهرٍاستهوه ههیه:

- ۱. ئیمه لایهنگری ثهکهین له خهباتی برا کوردهکانی ئیرانمان له گهل برا
   ثازهربیجانیهکانیان له پیناوی سهربهخویی خویی اثیستیقلالی زاتی و حوکمی
   دیموکراتی و تیکوشان دژی حکومهتی کونهپهرستی و لایهنگرهکانیان.
- ۲. به گرنگیهوه سهیری بارودوخی گهلی کورد له تورکیا بکری حکومهتی فاشیستی تورکیا به شیوهیه کی درندانه رمفتاریان له گهل ثه کا بو تهوهی به تهواوی له ناویان ببا و بیانکا به تورک.
- ۳. بار و دۆخى گەلى كورد له عيراق دا تا رادەيەكى زۆر خراپ بوه، له
   ئەنجامى وجودى ئىستىعمارى بريتانى و حكومەتى كۆنەپەرستى ئىستا و ئوسلوبە

فاشیستیهکانیدا له ههمو مافه دهستوریهکانی بی بهش کراوه. سوتاندنی گوندهکانی بارزانیهکان و شویّنه نزیکهکانیان و راونان و گرتنی هاوولاّتیان وهکو مهلا مستهفا و لایهنگرهکانی بهلّگهی تُهمهن.

اله بهر ئهوه داوا ئهکهین خواسته نیشتمانیهکانی کورد له عیراق دا جیبهجی بکرین، بهلام ئیمه لامان وایه ئهوهش ناکری به له ناوبردنی ئیستیعمار و حکومه یکی کونه پهرستی ئیستا و گورینی به حکومه یکی دیمو کراتی راسته قینه نهبی، که مافه نه تهوه ییه کانی کورد له عیراق دا دابین بکا.

اوا سەرنجمان راكيْشان بۆ ئەم راستىيانە بە ھيواى ئەوەى بە گيانى مرۆقايەتى چارەسەريان بكەن، چارەسەركردنيان بە شيْوەيەكى واقيعى راست ئەبيْتە ھۆى كەشانەوەي شارستانيْتى و ئاشتى لە رۆژھەلاتى ناوەراست دا.

کوٚمیتهی جیّبهجیّکردنی حیزیی رزگاری کورد"

اتیّبینی: دوای برانهوهی جهنگ وهزیرانی دهرهوهی دهولّهته گهوره براوهکان زنجیرهیهک کوّبونهوه و کوّنفرهنسیان بهستوه بوّ باسی پهیماننامهی ریّککهوتنی ئاشتی له گهلّ ولاّتانی هاوپهیمانی ثهلّمانیا و، دار شتنهوهی نهخشهی دنیای دوای جهنگ.

خولی یه کهمی ئهنجومهنی وهزیرانی دهرهوهی یه کیّتی سوّقیّت، ولاّته یه کگرتوه کانی ئهمهریکا، بریتانیا، فهرهنسا و، چین، له لهندهن له ۱۱ ی ئهبلول تا ۲ ی تشرینی یه کهمی ۱۹٤۵ دا کراوه.

به دوای ئهم کوّبونهوانهدا کوّبونهومی ۳ قوَلّی ومزیرانی دمرمومی یهکیّتی سوّقیّت و ولاّته یهکگرتوهکانی ئهمهریکا و بریتانیا له ۱۶ تا ۲۶ ی کانونی یهکهمی ادیسهمبهر) ۱۹٤۵ له موّسکوّ بهسترا. خولی دوهمی ثهنجومهنی وهزیرانی دهرهوه له پاریس له ۲۵ ی نیسان تا ۱۶ ی مایس و له ۱۵ ی حوزهیران تا ۱۲ ی تهموزی ۱۹۶۶ بهسترا و،

کۆنفرەنسى ئاشتى پاريس لە ۲۹ ى تەموز تا ۱۵ ى تشرينى يەكەمى ۱۹٤۶ بۆ ئامادەكردنى رىككەوتنى ئاشتى لە گەل ئىتاليا، مەجەر، رۆمانياو بولغاريا، فينلەندە بەسترا.

خولی سیّیهمی ئهنجومهنی وهزیرانی دهرهوه له نیوّیوّرک له ٤ ی تشرینی دوهم تا ١١ ی کانونی یهکهمی ۱۹٤۶ بهسترا. لهم خولهدا ریّککهوتنهکان تهواو کران.

بروانه: تاریخ السیاسه الخارجیه َللاتحاد السوفییتی، الجزء الثانی (۱۹۶۵–۱۹۷۶) باشراف ا. جرومیکو، ب. بونوماریوف…، دار التقدم، موسکو، ۱۹۸۰. ل ۳۹ و ۸۶۲–۸۶۱)

یادداشته کهی حیزبی رزگاری کورد رۆژی نوسین و ناردنی له سهر نیه له بهر ئهوه بۆ دۆزینهوهی پیّوهندی روداوه کان له گهلّ یه کتری پیّویسته رۆژی ههندیّ لهو روداوانه به بیر بهیّنریّنهوه:

له ۹ / ۵ / ۱۹۶۵ دا دوهمین جهنگی جیهانی وهستاوه.

له ۱۶ - ۲۶ / ۱۲ / ۱۹٤۵ دا کوّبونهومی ۳ قوّلی ومزیرانی دمرهومی سوَقیّت و تهمهریکا و بریتانیا له موّسکوّ کراوه.

له ۲۲ / ۱ / ۱۹۶۶ دا جمهوریهتی کوردستان له مههاباد راکهیهنراوه.

ئهم یادداشتانه له بهغداد به هوی سهفارهتهکانی ئهو ولاتانهوه نیْردراوه بوّ حکومهتهکانیان. تا ئیستا کهسیّ سوّراخی نهکردوه که ثاخوّ ثهم یادداشته گهیشتوّته دهستی وهزیرهکان یا نه، بهلاّم ئهوهی تا ئیستا دیاره ثهوهیه که نه لهم کوّبونهوهیهدا و، نه له هیچ کوّبونهوهیهکی کهدا کیّشهی کورد باس نهکراوه. جگه لهم یادداشته، حیزبی رزگاری کورد چهند یادداشتیّکی تری ناردوه لهوانه:

یادداشتیکی درین بو کوبونهومی نهتهوه یهکگرتوهکان له لهندهن بو رونکردنهومی کیشهی کورد. ادمقهکهی له موسوعهدا بلاو کراوهتهوه

یادداشتیک به هوی امغهوهزیهتی میسری له بهغداد) بو دهربرینی پشتیوانی گهلی کورد له گهلی میسر له خهباتی دا دژی ئیستیعماری ئینگلیزی.

حشع له العدد ٤، السنة الرابعة، ١٨ كانون الثانى ١٩٤۶ (القاعدة) دا كه زمانحالّى ناوهندى بوه سهبارهت به حيزبى رزگارى كورد نوسيويّتى: "انه يجمع شتات عناصر من حزب هيوا الرجعى ومن بعض الكتل والحلقات المختلفة التى كانت تألفت وانحلت دون ان تترك أثرا طيبا على الحركة الكردية. " احميدى ٢٢٣/١)

پاش ئەوەى ھەمزە عەبدولا بە نوپنەرايەتى مەلا مستەفا و ئەفسەرە كوردە عيراقيەكانى دامەزرينەرى پارتى لە مەھابادەوە ئەگەريتەوە بۆ عيراق بە نيازى كۆكردنەوەى ھەمو حيزب و تاقمە كوردىيەكان لە يەك پارتى ديمۆكراتى دا و، پرۆگرام و پيرەوى حيزبەكە لە گەل خۆى ئەھينى، داوا لە حيزبى رزگارى كورد ئەكا كە بينە ناو ئەم پارتيەوە. حيزبى رزگارى كورد دەقەكەى بەم پيشەكىيەوە بە سەر ئەندامەكانى دا دابەش كردوه:

"الميثاق القومى والمنهاج والنظام الداخلى للحزب الديموقراطى الكردى افى العراق)

"ملاحظة: ان حزبنا احزب رزگاری كوردا يناضل مع بعض العناصر الوطنية فی سبيل تشكيل حزب وطنی دمقراطی موحد باسم (الحزب الدمقراطی الكردی) من جميع العناصر والمنظمات الموجودة فی كردستان العراق. وها اننا نقدم منهاج الحزب ونظامه الداخلی طالبین من اعضاء حزبنا دراسته وارسال اقتراحاتهم وملاحظاتهم حوله الی اللجنة المركزیة لحزبنا رزگاری"

دوای ئهمه رزگاری موئیهمهریّکی بهستوه و به کوّمهلٌ چوّته ناو پارتی دیموّکراتی کوردهوه و ئوّرگانهکهیشی ههر به ناوی رزگارییهوه ماوهتهوه.

....

چەند تېپىنيەك:

- ۱. دمربارهی میّژوی حیزبی شیوعی عیراق بروانه:
- ا. ١. حنا بطاطو، العراق، الكتاب الاول والثانى والثالث، ترجمة عفيف الرزاز، بيروت، ١٩٩٢.
- ۱. ۲. سمیر عبدالکریم، أضواء على الحركة الشیوعیة فی العراق، ٥ اجزاء، ...
   ههمان نوسهر ئهم ٥ بهرگهى له یهک پهرگ دا كورت كردوّتهوه:

سمير عبدالكريم، موجز أضواء على الحركة الشيوعية في العراق، مطبعة الاندلس، بيروت.

نوسهرهکهی، که ناویکی خواستهمهنی داناوه و ناویکی وههمیی بو چاپخانه و شوینهکهیشی نوسیوه، تهگهرچی له کتیبهکانی دا ئیشارهتی داوه به سهدان بهلگهی گرنگی حیزبی شیوعی، لهوانه بهیان و بلاو کراوه و روّژنامهکانیان، که له ثارشیفی دهزگا تهمنیهکانی عیراق دا ههلگیراون، بهلام کتیبهکهی نرخی زانستی نیه چونکه له لایهن دهزگا تهمنیهکانی بهعسهوه بو مهبهستیکی تایبهتی تاماده کراوه که پهلاماردانی حشع و شیّواندنی رابوردویهتی، نهک لیّکونینهوهی میرویی.

- 1. ٣. بثينه ناجي يوسف، سلام عادل، جزعين، دار المدي، بيروت، ٢٠٠١.
- ۲. بۆ ھەندى لە بەلگەكانى حيزبى شيوعى كوردستان و حيزبى رزگارى كورد
   بروانه:
- ۱. محمد شیرزاد، نضال الاکراد، که له کوتایی چلهکان دا له قاهیره چاپ
   کراوه.

- ۲. ۱۲ احمد فوزی، قاسم والاکراد خناجر وجبال، بیروت، ۱۹۶۳. سهرچاوه کهی تهمیش کتیبه کهی محمد شیرزاده.
- ۲. ۳. جلال الطالبانی، کردستان والحرکة القومیة الکردیة، من منشورات النور، بغداد، ۱۹۶۹. سهرچاوه کهی ئهم کتیبه کهی احمد فوزی یه.
- ۳. به پیّی کتیبه کهی: عباس جعفر حمیدی، التطورات السیاسیة فی العراق، له ناو ثارشیفی وهزاره تی کاروباری ناوخوّی عیراق دا (ملفات وزاره الداخلیه) فایلیّک ههیه به ناو و ژمارهی: "ملفه بعنوان (حزب رزگاری کورد) الرقم ۱۱۰/٤۱."
- د. کهمال مهزههر، رزگاری له کفری، کتیبی: چهند لاپه پهیک له میتروی کهلی کورد، به رگی دوهم، ده رگای چاپ و بلاوکردنه وهی موکریانی، ههولیر، ۲۰۰۱.
   ۱. ۳۸۱ ۳۸۷. سهر چاوه کهی نهم فایلیکی وهزاره تی ناوخویه.

حهیدهری له کوتایی نهم باسهدا نوسیویتی: "نهم جیهازی چاپه امهبهستی تایپ و رونیوکهیه. نما بینجگه ارزگاری اروژنامهی اشورش یشی پی چاپ دهکرا، نهم دوانه به دو زمان کوردی و عهرهبی تیکرا مانگی جاریک دهردهچون و، ههر جار چهند صهد ژمارهیهکیان دهردهچو، به نهینی له ناوچهکانی کوردستان دا له ریکخراوه حیزبییهکانهوه بلاو دهکرانهوه.

"سهبارهت به دهستهی نوسهریش دهزگایهکی حیزبی تایبهتیمان نهبو بهم ناوهوه، ئهوانهی که خهریکی چاپ و نوسین و گواستنهوه بون ههر ئهوانه بون بهرپرسیار بون له ههمو شتیک که پهیوهندی به چاپ و چاپهمهنییهوه ههبو.. واته: دهستهی نوسهران دهزگایهکی حیزبی تهسک بو، ههر ئهم تهسکییهش بوه هوی بهردهوامی کار و پاراستنی."

ئهگهرچی له شوینیکی تریدا نوسبویتی: "ههروهها ئهو هاورییانه که کاروباری چاپیان پی سپیردرا بو له کاتی دیاریکراودا دههاتن و کاری خوّیان جیّبهجیّ دهکرد و دهروّیشتن" بهلام هیچ زانیاریهک دهرباری ناوی ثهوانهی کاروباری چاپیان پیّ سپیردراوه یان له نوسینهکانی دا بهشدار بون به دهستهوه نادا.

يەكىتىي تىكۇشىن

وەسفى گۆقارەكە

له ناوچهوانی سهربهرگی ژماره ۲ دا نوسراوه: "مردن بۆ فاشیست، ژیان بۆ نیشتمانی سهربهست"

ئينجا به خەتيْكى گەورە ناوى گۆڤارەكە: "پيكتى تى كوشين"

له ژیر ناوی گوقارهکهدا به دو ستونی بهرامبهر به یهک،

له لای راستی: "تیّ کوّشین بوّ به هیّز کردنی جهبههی وهتهنی بوّ ٹازادی و سەربەستی کورد" له ژیّری دا: "ژماره ۲"

له لای چهپیدا: "وریا به ئهی میلهت له دهسائیسی ئیستیعمار و کوّنهپهرستی" له ژیّریدا: "سال ۱"

له ناوەراستى ھەردو ستونەكەدا:

"زبان حالی کۆمەلەی کۆمپۆنىستى عيراقي" و له ژيْرىدا: "لقى كورد"

له ل ۱ — ۳ وتاری یهکهمی "وریا به ثهی میلهت"

 $^{"}$ له ل $^{"}$ $^{"}$ $^{"}$ $^{"}$ $^{"}$ له ل $^{"}$

"له ل $\lambda - 11$ "یهکێتیی تێکۆشین بۆ ثازادی نیشتمان1

له ل ۱۱ – ۱۳ "دەنگوباس"

. . .

له ناوچهوانی سهربهرگی ژماره ۳ دا نوسراوه: "تیکوّشن زدی ئینتیهازیهت و شوّقیّنیهت له نیّو گهنجی کورد"

> ئینجا به خهتیکی گهوره ناوی گوڤارهکه: "ییکتی تی کوشین" له ژیّر ناوی گوٚڤارهکهدا به دو ستونی بهرامبهر به یهک،

مردن ۾ ماشيت ۽ ڙيان ۾ شاياني سعره ست

وريا بهادي مالت له فسألسى استعبار وكوته ينه وسنى

ن كوشين بربه عد كرول سمهاى وطلمي بو ما زادي

وسعريه سني كسورد

[زينره (١)] (زيان سالي كومه لدى كوميونسي دران) [سال (١)] ((نة كورد))

له لای راستی: "تیّ کوّشین بوّ به هیّز کردنی جهبههی وهتهنی بوّ نان و ئازادی میللهتی کورد" له ژیّری دا: "ژماره ۳" و له ژیّر ئهویش دا "نرخی ژماره ۵ فلسه"

له لای چهپیدا: "وریا به ثهی میلهت له دهسائیسی ئیستیعمار و کونهپهرستی" له ژیریدا: "سال ۱"

له ناووراستي ههردو ستونهكهدا:

"زبان حالی کۆمەلەی کۆميۆنيستی عيراقی" و له ژيْرىدا: "لقی کورد" له ژيْر ثەمانەدا:

بۆ خوێندەوارانى خۆشەويست!

کورته بهیانیّکی ریّکخراوی اکوّمهلّهی برای سوْقیّتستان) ه مژدهی یه کگرتنی خوّیانی له گهلّ یه کیّتی تیّکوّشین داوه.

له ل ۱ — ۵ "دهشتی قهراج پیّویسته دوباره بگهریّته ههولیّر! وه دابهش بکریّته سهر فهلاحهکان"

له ل ۶ — ۱۷ "بۆ زانینی راستی له بابهت تهنزیمی لقی کورد له کوردستانی عیراق دا"

له ل ۱۷ — ۲۵ "کویّ بگره له نالهی میلهت" دهنگوباسی ههولیّر و سلیّمانی و ههلّهبجه و کهرکوک و کوّیه تُهگیریّتهوه.

...

روْژ و مانگ و سالی چاپ و بلاوکردنهوه له سهر هیچ ژمارهیهکیان نهنوسراوه. له بهر ثهوه کاتی دهرچونی ههر به مهزهنده ثهتوانری دیاری بکری:

یه کهم، ریّکخراوه که هانگی شوباتی ۱۹۶۶ دا دامهزراوه و له نیسانی ۱۹۴۵ دا ههلوهشاوه تهوه. دوهم، له ژ ۳ دا ریپورتاجیکی له ژیر سهردیّری احهاهبجه دهایّن و نایکهنا بلاو کردوّتهوه سهرهتاکهی بهم جوّره دهس پی کردوه: "قهزا و قهدهر وابو له ۹٤۵/۱/۳ دا ریّگام به شاری حهاهبجه کهوت بو کرینی ههندی تهموالی تیجاری..." بهم پیّیه تهبیی ژ ۱ و ۲ له دوا مانگهکانی سالّی ۱۹٤۶ و ژ ۳ له مانگهکانی سهرهتای ۱۹٤۵ دا بلاو بوبیّتهوه.

...

یه کینتی تیکوشین تهنیا ۲ ژماره یله بهر دهس دایه که ژماره کانی دوهم و سینهمه و رهنگه ههر ئهو ۳ ژماره یشی لی دهرچوبی، تهمه نیشی زوّر کورت و کهم خایهن بوه، به لام شیکردنه وهی ناوهرو کی بابه ته کانی، بو لیکو لینه وهی کوردن و گهشه کردنی بیری سیاسی و شیّوه ی کارکردن له ناو بزوتنه وهی نایبه تی ههیه.

. . .

له روی رۆژنامەوانیيەوە

له روی هونهری رۆژنامهگهرییهوه

یهکیّتیی تیّکوّشین به دهزگای چاپ دهرکراوه. جگه له ناوی گوّقاره که به خهتاتی نوسراوه، ئهویش به خهتیّکی ناشیرین و به ریّنوسیّکی ناراست، ئیتر خهتاتی تیّدا به کار نههاتوه. له قهوارهی کتیّب دایه و ههمو لاپهرهکانی یهک ستونی تیّدا نوسراوه. ویّنه و خهریته و کاریکاتوّری تیّ دا نیه. ههلّهی چاپی زوّری تیّ دایه پی نهچنهکانی کوردییان نهزانی بیّ. زوّر کهم پیّرهوی خالبهندی تیّ دا کراوه و، زوّر جار له به کار هیّنانیدا به ههلّهدا چون.

به گشتی وهکو گ<mark>وَقَا</mark>ریِکی نهیِنی به کاریِکی گهوره داثهنریِّ. له روی هونهری روْژنامهنوسییهوه یهکیّتیی تیّکوّشین زبانحالّی نهیّنی حیزبیّکی سیاسی نهیّنی بوه. نوسهرهکانی دیار و ئاشکرا نهبون و، شویّنی چاپ کردن و جوّری بلاّوکردنهوهی نهیّنی بوه. رهنگه ههر بهرپرسهکانی لقی کوردی حیزبهکه بابهتهکانیشیان نوسی بیّ.

پهیامیّکی سیاسی دیاریکراوی ههبوه، وهکو خوّی نوسیویّتی، بوّ چینی کریّکار و جوتیار و به تایبهتی بوّ خاوهن بیر و خویّندهواره پیٚشکهوتنخوازهکان. ویستویهتی سهرنجیان بوّ بیروبوّچونهکانی خوّی رابکیِّشی و لهو ریّگایهوه رایان بکیِّشی بوّ ناو ریزهکانی ریّکخراوهکهیان و، له مروّقی ئاساییهوه بیان کا به تیّکوْشهری شوّرشگیر.

بابهته کانی یه کیّتیی تیّکوشین به گشتی دو جوّرن:

جوّری یهکهمیان، بابهتی ثایدیوّلوّجییه، ثامانجی ریّکخراوهکه و بیروبوّچونهکانی و سروشتی ریّکخستنهکه و جوّری ریّکخستنهکه رون ثهکاتهوه.

جۆرى دوەميان، دەنگوباسى داوودەزگاكانى حكومەتى عيراقە لە شارە جياوازەكانى كوردستان دا. دەنگوباسەكان ھەر گيْرانەۋە نين، بەلْكو بە ليْدوانەۋە نوسراۋن، لايەكى بريتيە لە ئاشكرا كردنى گەندەلى بەريْوەبەرايەتى و، لايەكى ترى داواكارىيە لە دەزگا بەرزەكانى حكومەت، بە تايبەتى وەزارەتەكان، بۆ ئەۋدى لە شكاتى خەلك بيرسنەۋە و، سنورى بۆ گەندەلى ئيدارى دابنيْن.

بابهتهکانی به زوّری ئایدیولوجین، مهبهستی قانیع کردنی خویّندهوارهکانیّتی و، به گشتی بابهتهکانی چ ئایدیوّلوّجی و چ ههوالّهکانی هاندهرانهن، بوّ بزواندنی ویژدان و وروژاندنی عاتیفهی خویّندهوارهکانی.

چ وتاره سیاسییهکانی و چ ههوالهکانی، به گشتی له روی هونهری روژنامهوانییهوه، به ناومروّک دمولهمهن و سهرنج راکیّش و سهرکهوتون و، تهگهر به ناشکرا و به قانونی ریّگهی دمرچونی ههبوایه لهو روّژگارمدا خویّندهواری زوّری پهیدا تهکرد.

ریّنوسی گوقارهکه و جوّری دارشتنی نوسینهکانی، له چاو ریّنوسی کوردی و دارشتنی نوسینی ثهو سهردهمهدا، دواکهوتوتر بوه. له سهرهتای چلهکانهوه تا کاتی دهرچونی یهکیّتیی تیّکوشین چهندین گوقار و روّژنامه دهرچون، لهوانه: روّژنامهی حهفتانهی ژین له سلیّمانی، گوقاری مانگانهی گهلاویّژ و دهنگی گیتیی تازه له بهغداد، گوقاری نیشتمان له موکریان... له بهر ئهوه ریّنوسی کوردی و دارشتنی نوسینی کوردی تا ئهندازهیهکی باش بو پیّشهوه چو بو، کهچی دارشتنی نوسینهکانی ئهوان به هی نهم.

• • • •

١. دياريكردني ثامانج

یهکیتیی تیکوشین ئامانجی حیزبهکهیانی به دیاریکراوی رون کردوّتهوه. لهو بارهیهوه نوسیویّتی:

"ئیمه لهم مهرحهلهیهدا بو سهربهستی عیراق ههول ئهدهین، چونکه ئهم سهربهستیه قازانجی کورد و عهرهبه، وه چهند بزوتنهوهی پیشکهوتنی به هیز بی به تایبهتی له کوردستانی عیراق وه به گشتی له عیراق ئهوهنده سودی بو کوردی عیراق و گشت کورد ئهبی. ههروهها ئیستا ههول ئهدهین بو باش کردنهوهی زیانی رهنجبهر و جوتیار و، رزگار کردنیان له زولمی میر و بهگ و ئاغا. ههول ئهدهین بو باش کردنی ژیانی کریکار: ئیشی کهمتر وه کری ی زیاتر، بو پاریزگاری کاسب و تیجارهکانی بچوک، بو بلاوکردنهوهی خویندن و عیلم و سهقافهت له نیو میلهتی کورد، بو مکافهحهی نهخوشی، بو سهربهخوبی ئیداری و سهقافی کوردستانی عیراق که یه کهم ههنگاوه بو حهلی مهسهلهی کورد.

"ئەم شتانەى كە ئێمە ھەوڵى بۆ ئەدەين سەربەستەكانى عەرەبيش تەئيدى ئەكەن وە بۆى ھەوڵ ئەدەن، وە جىٚ بە جىٚ بونى ئەم داخوازىيانە ھەر بۆ ئێمە نيە، بىٚ گومان بۆ مىلەتى عەرەبى عىراقىشە بە حوكمى زروفى موەحەد، چونكە ههردولا له یه ک حکومهت نه ژین وه داخوازیمان له یه ک حکومهت داوا نه کهین بویه خوشی و سهربهستی بو ههردولایه، کهچی نیستا هه ژاری و دهست به سهری ههردولای داگیر کردوه. کهواته پیویسته کومیونیسته کانی کورد و عهرهب له عیراق یه ک مینهاجیان ههبی، وه له سهر نهساسی یه ک مینهاج کیفاح بکهن... "(بیکتی تی کوشین، ژ ۲، ل ۹ – ۱۰)

۲. دیاریکردنی هیّزی جولانهوهکه

ی. ت. خوّی به حیزبی ههمو خهلّک نازانیّ، بهلّکو سروشتی چینایهتی حیزبهکهی به رونی دیاری کردوه. پیّی وایه چینی دهرهبهگ سهنگهری ئیستیعماره ئهبیّ ههلّ بتهکیّنریّ. زموی به سهر جوتیاران دا دابهش بکریّ. لهم بارهیهوه نوسیویّتی:

"کهوابو ئێمه کومیونیستانی کورد له گهل کومیونیستانی عهرهب یهک ثامانجمان ههیه ئهویش: سهربهستی و ئازادی. به نیسبهت ئیمه سهربهستی و ثازادی میللهتی گازادی میللهتی کورد. وه به نیسبهت ئهوان سهربهستی و ثازادی میللهتی عهرهب. وه سهربهستی و ثازادی ههردو، پارچهیهکه له سهربهستی و ثازادی گشت میللهتانی گیتی له ژیر باری ئیستیعمار و کونهپهرستی عالهمی.

"وه زدی یه ک دوژمن ههول نهدهین نهویش: نیستیعمار و کونهپهرستی. کونهپهرستی کوردی به نیسبهت نیمه و کونهپهرستی عهرهبی به نیسبهت عمرهب، وه نیستیعمار به نیسبهت ههردو لا.

اوه باوهر به یهک بیر ئهکهین وه له ژیّر روناکی یهک نهزهریه کیفاح ئهکهین ئهویش: بیری کوّمیوّنیستی و نهزهریهی مارکسی — لینینی.

"وه تهمسیلی یهک چین ئهکهین که مهسالیحیان زدی یهکتر نیه ئهویش: چینی رهنجبهر و کریّکار و خاومن بیر و

هۆشه پێشکهوتوهکانی کورد، وه نیسبهت ئهوان رهنجبهر و کرێکار و خاوهن بیر و هۆشه پێشکهوتوهکانی عەرمب…"(ییکتی تی کوشین، ژ ۳، ل ۱۰ — ۱۱)

"... ئەلىّن: ئەم گۆقارە گەلى كورد تەمسىل ناكات و چ ھیّزیّک نیه له پشتی ئەم گۆقارە... بەلّی ئەم گۆقارە چینانی كۆنپەرست و ئینتیہازی كورد تەمسىل ناكا.."لییكتی تی كوشین، ژ ۳، ل ۱۱)

٣. دياريكردني ئەداتى خەبات

بۆ به جیّ هیّنانی سهربهستی عیراق، پیّویستی به ئهداتیّکه ئهو هیّزانه ریّک بخات، که قازانجیان لهم گۆرپنهدا ههیه، ئهویش حیزبه، حیزبیّکی سیاسی که له سهر بنچینهی سنوری سیاسی دهولّهت دامهزرابیّ، نهک له سهر بنچینهی نهتهوه.

10 - 18

پیّکهیّنانی حیزب و لقهکانی له عیراق دا نهگهریّنهوه بو سهردهمی عوسمانی، کاتی که حیزبی ثبتیحاد و تهرمقی کاروباری گرته دهس (۱۹۰۸) و له ههمو ولایهتهکان دا لقی ثاشکرای دامهزراند. له بهغداد و موصل، تهنانهت له جیّگایهکی وهکو سلیّمانییش لقی ثبتیحاد و تهرمقی دامهزراوه. دوای ثهو لقی ههندی حیزبی تری (مونافیس) دامهزراوه.

اتیّبینی: دەربارەی لقی سلیّمانی ئیتیحاد و تەرەقی بروانه وتارەكەی كەمال رەثوف محەمەد له كوردستانی نویّ دا)

له گهل دروستکردنی دمولهتی عیراق دا، له بیستهکان دا، ههندی له سیاسی هکانی عیراق ههولیان دا ژیانی حیزبایهتی بهیننه عیراقهوه. چهند حیزبیکیان پیکهینا. بهلام رموتی روداوهکان به جوری رویشتن ثهم حیزبانه نهک ههر نهیان توانی دموریکی کاریگهر له ژیانی سیاسیدا بگیرن، بهلکو حیزبایهتی یان له بهر چاوی خهلک سوک و قیزهون کرد. ثهم حیزبه عیراقی یانه به دریژایی

بیسته کان و سیبه کان، هیچ کامیان، نه یانتوانیوه لقی خوّبان له کوردستانی عیراق دا دادمه دریّنن، ته نانه ته ناو سیاسی به پیشه یی یه کانی کوردیش دا به ده گمهن توانیویانه که سیّک بکه نه هاوده نگی خوّیان.

له کوردستانی عیراق دا چهند ریکخراویکی ئاشکرا و نهینی دامهزراوه، ئهوانه ههندیکیان سیاسی و ههندیکیان کومهلایهتی و روشنبیری بون، سیاسهتی ئینگلیزی، که ئهو سهردهمه له عیراق دا دهسهلاتدار بون، وه سیاسهتی حکومهتی عیراقی ماوهی نهداون وه کو پیویست گهشه بکهن و، ئهرکی سیاسی و کومهلایهتی و روشنبیری خویان به جی بهینن.

له تهموزی ۱۹۲۲ دا جهمعیهتی کوردستان له سلیّمانی دامهزرا. لهو کاتهدا هیّشتا دهولّهتی عیراق دروست نه کرا بو.

له شوباتی ۱۹۲۵ دا جهمعیهتی مودافهعهی وهتهن له سلیّمانی دامهزرا. لهو کاتهدا هیّشتا چارهنوسی ولایهتی موصل به لادا نهکهوت بو.

له نیسانی ۱۹۲۶ دا کوّمهلّی زانستی کوردان له سلیّمانی به موافهقهتی وهزارهتی ناوخوّی عیراق دامهزرا.

له مایسی ۱۹۳۰ دا یانهی سهرکهوتن له بهغداد به موافهقهتی وهزارهتی ناوخوّی عیراق دامهزرا.

سالّی ۱۹۲۹ — ۱۹۳۰ ههیئهتی وهتهنییه له سلیّمانی دامهزرا و پهلوپوّی هاویشت بو کهرکوک و ههولیّر. دوای ۶ ی رمشی ئهیلولی ۱۹۳۰ بلاّوهیان کردوه.

ئەمانە بە ھۆى ئەو تەگەرانەوە كە ئەھێنرايە رێگايان نەيانتوانى ھەتا سەر بر بكەن.

جگه له مانه به نهینی چهند ریکخراویکیش دامهزراوه.

سالانی ۱۹۱۹ — ۱۹۲۱ پیش گهرانهوهی شیخ مه حمود چهند ریکخراویکی پچوک دامهزراوه.

سالی ۱۹۲۶ کۆمەلی زەردەشتی دامەزرا سالی ۱۹۲۸ لقی کۆمەلی خۆپپېون دامەزرا سالی ۱۹۳۷ کۆمەلی برایەتی دامەزرا سالی ۱۹۳۹ حیزبی هیوا دامەزرا.

حیزبی هیوا له ماوهیهکی کورت دا پهرهی سهند و ژمارهیهکی زوّر خویّندکار، دوکاندار، ئهفسهرانی جهیش، روّشنبیر، سهرانی عهشائیری لیّ کوّبوهوه. لقی له زوّری شار و ناوچهکانی کوردستانی عیراق دا دامهزراند. پیّوهندی به هیّزی له گهلّ تیّکوّشهرانی کوردستانی ئیّران و سوریا دروست کرد.

ئامانجی سیاسی حیزبی هیوا رزگاری کوردستان بو. بهلام بهرنامهیه کی نوسراو و دیاریکراوی نهبوه بو ریّگهی رزگاری کوردستان و، گوْرینی باری کوّمهلاّیه تی، ئابوری، روّشنبیری ... کوردستانی عیراق.

له روی پیّکهاتنی چینایهتییهوه، چینهکانی سهرهوهی کوّمهڵی کورد و چینی ناونجی کوّ کردوّتهوه.

له روی ریکخراوهیییهوه، نیمچه ئاشکرا بوه. تهلاریکی ریکخراوهیی دیاریکراوی نهبوه. ئهگهرچی سهرکردایهتی و کوّمیتهی ناوچهیی ههبوه بهلاّم شتیّکی روالهت بون. ههمو کهس زانیویّتی رهفیق حیلمی (سهروّکی بالاّی) حیزبهکهیه و، سهروّکی بالاّ له زوّری شارهکان دا (موعتهمید: باومرپیّکراو) یّکی داناوه، ئهندامهکانی حیزب به زوّری پیّوهندییان له گهلّ ثهم موعتهمیدهدا ههبوه.

ریّبازیکی دیاریکراوی نهبوه بو جوّری تیکوشان و، دیاری نهکردوه که ٹاخوّ کوردستان چوّن رزگار ٹهکا: به شوّرِش و خهباتی چهکدار؟ یان به کاری جهماوهریی خوّپیشاندان و مانگرتن و دهربرینی نارهزایی؟ یان به ململانیّی پارلهمانی و گفتوگوّ…؟ ئۆرگانێکی رێکوپێکی چاپکراوی نهبوه بیروبۆچونهکانی بۆ گۆران و باش کردنی ژیانی سیاسی، کۆمهلایهتی، ئابوری، رۆشنبیری ... کۆمهڵی کورد و، ههڵوێستی له روداوهکانی کوردستان و عیراق و ناوچهکه رون بکاتهوه. له بهر ئهوه شوێنهوارێکی فکریی له دوای خوّی به جیّ نههێشتوه.

له ناوهراستی چلهکان دا ناکوکیهکانی ناو حیزبی هیوا، به تایبهتی ناکوکی سیاسی له سهر دو کیشهی سهره کی تهقییهوه: یهکیکیان، ئاخو حیزبی هیوا بهشداری جولانهوه چهکدارهکهی بارزان بکا یان خوّی لیّ به دور بگریّ. دوهمیان، گهلی کورد له خهباتی خوّیدا بو ئازادی پشت به یهکیّتی سوّقیّت ببهستیّ یان به بریتانیا. هیوا نهیتوانی ئهم ناکوکییانه چارهسهر بکات، له ئهنجامی ئهوهدا سالّی ۱۹۲۸ کهوته ههاروهشان و ههاروهرین و پارچه پارچه بون.

ههلّوهشانی حیزبی هیوا جگه لهوهی بوّشایی سیاسی – ریّکخراوهیی له ناو بزوتنهوهی نهتهوهیی کوردا دروست کرد، بوّشایی فیکرییشی به جیّ هیّشت. حیزب و ریّکخراوی تر پریان کردهوه.

. . .

تا ناوهراستی چله کان هیچ حیزبیکی عیراقی، چ ناشکرا و چ نهینی، نهیتوانیوه لقی خوّی له کوردستانی عیراق دا دابمهزریّنیّ. تهنانهت حیزبی شیوعی عیراقی که له ۱۹۳۵ دا دامهزرا و، له زوّری شاره کانی عیراق دا شانه و ریّکخراوی پیّک هیّناوه، له کوردستان دا بنکهیه کی نهوتوی نهبوه.

بوّ یه کهم جار حیزبی شیوعی عیراق اگروهی وحدة النضال لقی حیزبیّکی عیراقی له کوردستان دا دامهزراند و، چهندین امفاهیم ای فکری و سیاسی نویّی هیّنایه ناو جولاّنهوهی کوردهوه.

لقى كوردى كۆمەلەي كۆميۆنىستى كورد، كە رىكخراوىكى ماركسى $\pm$ لىنىنى بوه، ئەگەرچى لقى حىزبىكى عىراقى بوه، بەلام زۆرى ناتەواوىيەكانى لە حىزبى

هیوادا همبون چارهسمر کردوه و، به رونی ستراتیجی کاری خوّی و هیّزه کانی و، اثهدات کی تیّکوشان و ائوسلوب هکانی دیاری کردوه. همر تممهیش دواتر، تاشکراتر، رهنگی داوه تموه له بیروباوه پر و شیّوه ی خمباتی بزوتنه وهی نیشتمانی و نمتهوه یی کوردا به همردو باله کهیموه: حیزبی شیوعی عیراق و پارتی دیموّکراتی کورد.

ئامانجي کورد له عيراق دا چپه و، ريْگەي به دي هيْناني کامەيە؟

بۆ بە دى ھێنانى ئامانجەكانى ئەبى حيزبى تايبەتى خۆى ھەبىّ يان لقى حيزبيّكى عيراقى بىّ؟

ئایا کورد بۆ بەدی هیّنانی ئامانجەکانی ئەبیّ خوّی بە تەنیا کار بکا یان لە گەلّ عەرەب پیّکەوہ؟

له خهباتی خو*ّی*دا له ناوموه پشت به کیّ ببهستیّ و له دم*ر*موه پشت به کیّ ببهستیّ؟

پەكىتىي تێكۆشىن وەلامى ئەم پرسيارانەي داوەتەوە:

ئامانجی کورد له عیراق دا سهربهستی عیراقه له دهرهبهگایهتی و نفوزی ئیستیعمار، به تیْکوْشانی هاوبهش له گهلّ عهرهب له ناو یهک حیزبی عیراقیدا و، به پشتیوانی یهکیّتی سوّقیّت، به ریّگای تیّکوْشانی جهماهیری.

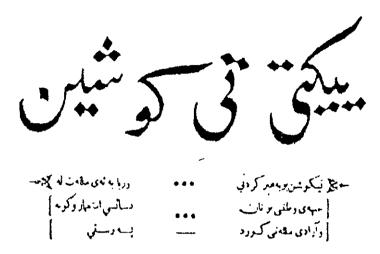
یهکیّتیی تیّکوّشین خوّی تهمهنی کورت بو، بهلام ئهو امغاهیما انهی هیّنایه ناو جولانهوهکهوه، دواتریش به چونی ئهندامهکانی بوّ ناو حیزبی شیوعی عیراق و پارتی دیموّکراتی کورد، بوّ دهیان سالّ بون به بنچینهی چهندین کیّشهی دروستکهری ناکوّکی بنهرهتیی فکری، سیاسی، ریّکخراوهیی... له ناو جولانهوهی کوردا. سهرهنجام حیزبی عیراقی و، برایهتی کوردو عهرهب و، پهرستنی یهکیّتی سوّقیّت، له اوهسیلها هوه بوّ به جیّ هیّنانی ئامانجی سیاسی، خوّیان بون به ئامانج

دیاریکردنی شیوهکانی خهبات

لقی کوردی کوّمهلّی کوّمیوْنیستی عیراق، بهرنامهیه کی نوسراو و دیاریکراوی له بهر دهس دا نیه تا بزانری به چ ریّگهیه ک ویستویه تی باری کوّمهلایه تی، ئابوری، روّشنبیری خوّی گوتهنی اچینانی رهنجبهرا به باری باشهدا بگوّریّ. بهلاّم له دو تویّی گوّفاره کهدا ههندیّ لایهنی جوّری بیرکردنه وهیان نُهخویّنریّته وه.

یه کینتی تیکوشین، چه کیکی کاریگهری خهباتی حیزبه که بوه. جگه لهوهی هویه کی گرنگی بلاوکردنهوهی بیروباوه و بوچونه کانی بوه، له ههمان کات دا هویه کی گرنگی ریسواکردنی زولموزوری کومه لایه تی و گهنده لی بهریّوه بهرایه تی و دواکه و تنی و لات و اله تهنجام دا هویه کی هاندان انتحریض و وروژاندنی ههستی مروّقد و ستانه ی اخاوه ن بیر و هوشه پیشکه و توه کان و ههستی چینایه تی اچینانی کریّکار و فه لاح بوه، بو سازدان و ریّک خستنیان بو خهبات بو به دی هینانی تامانجه کانی حیزب.

﴿ لِيكُوسُ سدى الْهَازِينُو شولِيدِيتَ له يبوكُ عِي كُورِد ﴾

(سال ۱۰) ((زبات سال حزق کومیوفستی عراف)) (ماره (۳) و این گورد و (خی ژماره (۴۰) فلسه

برخويند وارال خوشه ودت:

بله ی مرکزی کومه له ی برای سوفینستان بیانی خواره و می دید کرد به مناسبه تی به ال بوتی کرمه ل ناو براو له گهل کومه لیه کینی نیسکوشین : (مرزد،) کومه ای برای سوفینسنان خرج باشه کانی ، سوبال به ختیار رائی کشال به شان له گل جاوری کورده کانی به کینی تیسکوشین ها جسودی مانی کورد بهرون مربوه و م ته نها کومه لیك به یك یش اه باش اده که کان ایان نبیه که گیری ادو آسوده فریه بیناك تایمت ، چگه ام مش که ملت ادی به شبوی بر سمکانی ته نگر بیله می بکوشاه ش در گار انه كان را ایتر به بیشه و با دای جمال کردنی جرای آزادی ۱ م بورون کرده و می بر دود مانی کوردی می کاس ایا ئەم داوايەى يەكىنتىي تىكۆشىن لە گەل سياسەتى بريتانيا و سۆڤىنت و، لە گەل سياسەتى حيزبەكەي فەھدا گونجاو بوه.

یه کیّتی تیکوشین زوّر جار باسی سهربهستی عیراق و رزگاری کورد و کوردستان و، روخاندنی سهنگهری ئیستیعمار و دهرهبه گایه تی کردوه به لاّم ههمیشه روی دهمی کردوّته حکومهت و، داوای لهو کردوه زوّلمو زوّر ههل بگری و چارهسهری گهنده لی بهریّوهبهرایه تی بکا. له چهند بوّنهیه ک دا تُهمه ی دوباره کردوّته وه بو نمونه:

سەبارەت بە ابەلەديەي ھەولپرا نوسيوپتى:

"... رەئىسى بەلەديە ھەروەكو بوت لە دائىرەكەى دانىشتوە تا وەخت تەواو ئەبى، ئومىد وايە حكومەت ئىنسانىكى باش و موسەقەف بۆ ئىشوكارى مىلەت ھەلبژىرى."(ژ ۲، ل ۱۱)

له سهروتاری ژ ۳ دا که له سهر دهشتی قهراج نوسیویّتی:

"... بهو موناسهبهته فهزائیحی تهسویه بهرچاو ئهکهین که چون عهرده کان به ناحهقی درا به خاوهن نغوزه کان (ثاغا و دهرهبه گ) و کرمانجه بهستهزمانه کان له حهقی خوّیان بیّ بهری کران وه له ترسی کوشتن و دهربهدهر بون بیّ زبان مان و چاو له حهقی خوّیان پوشی، به لام ئیّمه پیشرهوی میلهت ئهم زولمه به هیچ کلوجیکهوه قبول ناکهین و له حکومهت داوا ئهکهین دوباره قهزیهی تهسویه بهرچاو وهرگری و سهرلهنوی بیّنیته کار و کرمانجی بهستهزمان له حهقی خوّی، له عمردی خوّی، که به ئارهقهی نیّوچهوانی خوّ و باپیری و به رهنجی کیّلاّوه و چاندراوه بدریّته دهست خوّی و بهرچاو حکومهت ئهکهین که دوباره نهکهویّته همله له قهزیهی تهسویه و حهدیّک بوّ مهسالیحی دهرهبه گهکان دابنریّ... ئیتر چاوهنوّری کاری حکومهت ئهکهین، ئایه کاریش وه که قهولیّتی امهبهستی چاوهنوّری کاری حکومهت ئهکهین، ئایه کاریش وه که قهولیّتی امهبهستی قسهکانیّتی. نم) وه یا بو اوزن الشعر) ئهم وتارانه ئهدات؟ "اییکتی تی کوشین، ژ ۳،

له شویّنیّکی کهدا نوسپویّتی:

".... ئىتر بە جۆشەوە نىشتمانپەروەرە دۆ بىگەردەكانمان بانگ ئەكەين بۆ تىپكۆشىن بۆ روخاندنى سەنگەرى ئىستىعمار لە نىو ولات كە دەرەبەگىيە. وە لە حكومەت داوا ئەكەين ئەمپەندە مل كەچ نەبىت بەرامبەر دەرەبەگەكان كە لە ھەر لايەكى ولات لە فەساد و جەور و زولم چ كارىكى تىريان نيه..."ايىكتى تى كوشىن، ژ ۳، ل ۱۹

دەربارەي خەستەخانەي پێنجوين نوسيوێتى:

"... تکا له پیاوه مەسئولەکان ئەکەین کە ئیہتیمام بە سیحەتی میلەت بدەن، ئەم ئیہتیمامە حەقیّکی تەبیعی میلەتە."(بیکتی تی کوشین، ژ ۳، ل ۲۰)

دەربارەي قوتابخانەكانى ھەلەبجە نوسيويْتى:

"... تکا له دەوائیری مەسئول ئەكەین حەدیّک بۆ تەعەدای ئەم گەنجانە له سەر ئەم میلەتە ھەژارە دابنیّن. "(ییکتی تی کوشین، ژ ۳، ل ۲۲)

......

ھەندى نە وتارەكانى يىكتى تى كوشين

"وريا به ئەي مىلەت!

"به وردی سهیری قهزیهی کورد بکهین، ئایه له بهر چی ثهم ههمو ههولّ و تمقهلا و خویّنرشتنه تا ئیستا بو قهزیهی کورد بیّ بهر اشره) بوه؟

"هەروەک ئەزانىن كورد مىلەتىكە لە دەورى دەرەبەگى ئەژىنت، واتا جەماھىرى مىلەت بە چەند شوينىكا بەش كراوە، ھەر بەشىكى لە ژىر حوكمى دەرەبەگىك ئەژىنت، كە وينەى راستى ئەم حالە لە تەقسىماتى عەشائىرى دىارە، كە ھەر عەشىرەتىك رەئىسى تايبەتى خۆى بە رى ئەبات و بەرامبەر عەشىرەتەكانى تر وەک مىلەتىكى جىاواز و بىكانە دىتە بەرچاو، بە تايبەتىيش ئەو كاتە كە مەسائىحى دو رەئىس عەشىرەت رىك ناكەوى، ھەروەھا جارى وا

ئەبى لە ناو يەك عەشىرەت مەسالىحى چەند ئاغا يەك و رىك ناكەوى، كە (العياذ بالله) به سهدان كوشتار و سوتان ثهكهويّته ناو مالَّى كرمانجه بەستەزمانەكان كە چ گوناھيان نيە غەيرى تێكچونى مابەينى دو ئاغا، بەڵێ ئەم کوشتار و تالانه زمرمری کرمانجی بیّ گوناه ئهبیّ که وهک چارپیّن (ماشیه) بوّ ئاغا. له بهر ئهم جۆره ژیانه — دەرەبەگی، جەماھیری میلەتی کورد پەک نەبۆتەوە لە تىٰ كۆشىن بۆ قەزيەي كورد. دىرۆكى اتارىخ؛ شۆرشەكانى كورد بە روناکی ئەم راستیە دەر ئەخات كە چۆن لە كاتى داگیرسانى شۆرشا مەسلەحەتى چەند دەرەبەگپّک ریّک نەكەوتوە جا چونەتەوە گژ يەكتر. لە باتى ئەمە كىفاحى زۆردار بكەن پێكرا، بەم بۆنەيە ئاگرى شۆرش كوژاوەتەوە ابێگومان بە خينێكى بى ژماری کرمانجان دوایی شۆرش هاتۆتەوەا هەروەها ئەم جۆرە ژیانە بۆتەوە چەكێكى بە ھێز لە دەست بێگانەي خاوەن مەتامىع لە كوردستان كە يەكى خستونه گژ ئەوى تىر وە بە بۆنەي بىّ ھێز بونيان ئەو جێگيىر بۆتەوە، ھەروەھا ئەم جۆرە ژیانه بۆتەوە دینگەيەكى بەھێزى ئیستیعمار لە كوردستان. دواي جەنگى عالەمى يەكەم لە بىّ قابىليەتى مىلەتى كورد لە دامەزراندنى حكومەتىّكى كوردستاني سەربەخۆ — لە بەر دەرەبەگايەتى بە ھێز — وە ئيجابى مەسلەحەتى ئیستیعمار بوّ جیّ قایم کردنی، میلهتی کورد چهند بهشیّک کرا تاکو تهگهرهی (مشکله) ئەقەليات پەيدا بكرىّ لە ناو دەولەتانى ...... وە بە لیّک دانى دو میلەت به دەسائىسى ئىستىعمار بزوتنى ئازادى بىّ ھێز ئەبێت ائەمەيە ئامانجى گەورەي ئیستیعمار) اتەبادولی مەناتیقی نفوزیش) لە بەینی موستەعمەرەكان سەبەبێکی بو دابهشکردنی کوردستان به چهند جیّگا.. له نهتائیجی ثهم دابهش کردنه حکومهتیّکی عیراقی: له عهرمب و کورد عیبارمت هاته وجود، ئهمیش له ژیّر نفوزی ئیستیعمار. که بیّ گومان ئیستیعمار نایهویّ مەناتیقی نفوزی له دەست دمر بچیّ، له بهر ئهمه ههر جوّره ئهسالیبیّک به کار ئههیّنیّ بوّ کوشتنی ومعی

میلهت بو نازادی و سهربهستی. له ولاتی عیراقیش، که له دهوری شوبهه دهرهبهگی نهژیّت و تازه بونی صهناعهت له شاره کهورهکانی بلاو بوّتهوه، نهلیّن نیستیعمار دهرهبهگی به هیّز نهکا. تاکو تهگهره بیّ له ریّگای تیّکوشینی میلهت به یهکیّتی بو نازادی، ههروهها دو میلهتی عیراق – کورد و عهرهب $\pm$ نهخاته گژ یهکتر به بلاّوکردنی بیری شوّقیّنی و کهراهیّته له بهینی ههردو میلهت که به میلهتی کورد وا تیّ نهگهیهنی که حالی ناخوشی کورد لهوهیه: که له ژیر دهست عهرهبه و له لایهن نهوهوه نیستیعمار کراوه.

"له نیّو میلهتی عهرهبیش بیری خوّههلّکیّشان و حهقی تهسهیتور اتسیطر) به سهر میلهتی کورد و مهجوی ئهقهلیات بلّو ئهکات و تهشجیع ئهکات. ئهم بیره شوّقیّنییانه تهنیا له لایهن ئیستیعمارهوه به هیّز ناکریّ بهلّکو چهند دهستی تریش ههیه له گهلّی که مهسلهجهتیان له گهلّ ئیستیعمار یهکه، ئهمانیش: دمرهبهگی و کوّنهپهرستی و تیجارانی قهومیهت، که ئهیانهویّ له سهر شانی جهماهیری میلهتی کورد بگهنه مهراکیز امهراتیبی بهرز)

"بهلام راستی که وردبون و واقیع فیّرمان ئهکات: دمردی همردو میلهت (کورد و عمرمب) ئیستیعماره.

"دمرمانی نهم دمردمش: نازادییهکی تهواوه که عهناسیری دیموّقراتی تهقهدومی بیّته سهر حوکم، بهم جوّره ریّ نهکریّت له بهر دهم ههردو میلهت بوّ پیّشکهوتن و ریّک کهوتنیان بوّ تهقریری مهسیر و نازادی و بهرزی کورد و عهرمب. پیّویسته بهرچاو بکریّ: میلهتی کورد و ههر میلهتیّک نهوسا پیّی نهکریّ به تهواوی نازادی که پی بکریّ: گوزمرانی حوکمی خوّی بکات، نهم توانایه نهوسا جیّگیر نهبیّ که سهنگهری نیستیعمار و دهرهبهگی بروخریّ و ون بکریّ له خیّشمانی خوّشهویستمان کوردستان تاکو پهکیّتی تیکوشینی جهماهیری کورد بو

تەقرىرى مەسىر بىنە كار، كە چ ھىزىنك لە تواناى نابىنت بەربەرەكانى بكات و لە يىشى راوەستىّ.

"بيّ كومان هەست كردن بەم راستىيانە لە نيْو مىلەتى كورد تىريْكە بۆ جەر كى ئيستيعمار، جا ئيستيعمار بۆ ئەوەي راوي خۆي بپارێزێ لەم كاتە وا دور نيە يەک لە ئەسالىبەكانى بە كار بێنى٘ بۆ بە ھێز كردنى سەنگەرى خۆي بە بىٚ ھێز بونی بزوتنی نیشتمانی و ئازادی... جا له بهر ثهمه ئیّمه کورانی میلهت، شیوعییانی کورد، دەنگمان بەرز ئەكەين میلەت بانگ ئەكەين: كە وریابە ئەی میلەت، وریابە ئەی میلەت، لە دەسائیسی ئیستیعمار، كە دور نیە ئیستا تەشجىعت بكات بۆ ئەوەي شۆرشىك بكەيت گژ حكومەتى عيراق ھەلستى جا هەزاران خوین پاکی رۆلەكانت برژی هەروەها له میلەتی عەرەبیشا به بۆنەی حەق وەرگرتن بەلام بزانە حەقى ھەردو مىلەت لە زگ ئىستىعمارە. ئەو سولتەيە كه تۆي ئىستىغلال ئەكات عەينى وەقت مىلەتە بەستەزمانەكەي عەرەبىشى ئىستىغلال كردوه. ئەم دەسائىسە بۆ ئەوەيە كە ھەردولا بىٰ ھێز بكەوىٚ كەراھيەت زياد بيّ لە ناو ھەردو ميلەتى خۆشەويست تاكو قەلأى خۆي ھەنديّكى تر بەردەوام بنّت لە ننو ولاتى ھەردو مىلەت ئىتر بزانە ھەراوھوريايەك خزمەتیکی ئاشکرایه بۆ ئیستیعمار ئەگەر مەسدەرى ئیستیعمار بی، بی گومان خیانهتیکی گهورهشه بو میلهتی کوردی شیرین. ئومید وایه سهدهمین جار هەلنەخەلەتىن بە فرتوفىلى ئىستىعمار. ئىستا كاتى ئەوەيە دەست بخەينە دەست کورِه موخلیسهکانی میلهتی عهرهب بۆ عیراقیّکی ثازاد و دیموّقراتی که مهجال پەيدا بكرى بۆ پیشكەوتنى و پی گەياندنى ھەردو مىلەت بۆ ئازادى و تەقرىرى مەسىر بۆ بەرزى و خۆشى مىلەتى عەزىز... ئىتر وريابە وريابە ئەي مىلەتى دلسوّز و خوّشهویست. "ایه کیتیی تیّکوشین، ژ ۲، ل ۱ – ۳)

"يەكىنتىي تىكۆشىن بۆ ئازادى نىشتمان

"نهگهر ئاورپنک بۆ پاشهوه بدهینهوه، ئهبینین میلهتی کورد و عهرهب ژیردهستی یه ک زوردار بون ئهویش ئیمپراتوریهتی عوسمانی بو، وه ههردولا ههول و تهقهلایان ئهدا بو سهربهستی و رزگار بون له بهر ئهمه ومرگهرانی ائینقیلاب ۱۹۰۸ ی دیموقراتی — مهشروتیهت وه یا حهرهکهتی ئیتیحادیهکان — له ههردولا تهئیدی ومرگرت، به ئومیدی ژیانیکی باشتر، وه سهربهستییه کی میللی. چونکه شیعاراتی ئیتیحادیهکان ههروه ک ئهزانین: سهربهستی، دادرهستی، وه یهکبون بو، بهلام ئهمانه به گهیشتنی حوکم، هیچ کامیان پیک نههینا لهم وتانه، وه ههر وه کو پیشوه کان سیاسهتی ئیزتیهادی قهومییان به کار هینا. کورد و عمرمب له دوای جهنگی گهورهی پیشوهوه بو تهقریری مهسیر و بو سهربهستی عمرمب له دوای جهنگی گهورهی پیشوهوه بو تهقریری مهسیر و بو سهربهستی همولیان ئهدا، بهلام بی هیزی بزوتنهوهی نیشتمانی ههردولا، وه پیک نههینانی همولیان ئهدا، بهلام بی هیزی بزوتنهوی نیشتمانی ههردولا، وه پیک نههینانی دورلهتانی سویندخواران پهیمانیان بو میلهتانی روژههلات، وه خیانهتی ئهحزابی ئومهمیهتی دوهم بو شیعاری حهقی تهقریری مهسیری میلهتانی بی هیز، ئهم دو میلهتهی له ژیر ئیستیعمار به جی هیشت.

"ولاتانی عەرەب دابەش كران بە سەر چەند مەنتىقەيەكى نغوزى ئىستىعمارى، كوردىش دابەش كرا بە ٣ جىّ.

"کوردی عیراق له گهل میلهتی عهرهبی عیراق ئیستا پیکهوه نهژین له ژیر یه که ئیستیعمار، له بهر نهمه زروفی سیاسهتی واقیعی وا پیویست نهکات که ههول بدهین بو نهوهی مهستهلهی کورد و عهرهب موشتهره کهن پیک بینین، که بی گومان به کبونی دولا هیزیکی گهورهیه بو تهحقیقی نازادی و تهقریری مهسیر و سهربهستی. نیمه که شیوعیه کانی کوردین له عیراق دا پیویسته زورترین نیمیمام به موشکیلهی کوردی عیراق بدهین، چونکه بهری ههولمان لهم کاتهدا بو کوردی عیراق بدهین، چونکه بهری ههولمان لهم کاتهدا بو

بیّ گومان هیّزی ئازادی پهروهرهکانی عهرهب له عیراق موخلیسترین هیّزه بوّ پیّکهیّنانی مهبهستمان که قازانجی ههردو میلهته.

"بهلام ئهمه مهعنای ئهوه نیه، چاومان ئهپوشین له کوردی تورکیا و کوردی ئیران، بهری ههر غهدریک بکهوی پیویسته له سهرمان رهئی گشتی عالهمی ئاگادار کهین، تاکه بزانری میلهتیکی مهزلوم و مهغدور ههیه، ژیانیکی ناخوش ئهژیت، وه حهقی ژیانیکی خوشی ههیه وهک میلهتانی تر سهربهست له گیتی، وه پیویسته ئهم حهقهش وهربگیری.

"ئیمه لهم مهرحهلهیهدا بو سهربهستی عیراق ههول ئهدهین، چونکه ئهم سهربهستیه قازانجی کورد و عهرهبه، وه چهند بزوتنهوهی پیشکهوتنی به هیز بی به تایبهتی له کوردستانی عیراق وه به گشتی له عیراق ئهوهنده سودی بو کوردی عیراق و گشت کورد ئهبی. ههروهها ئیستا ههول ئهدهین بو باش کردنهوهی ثیانی رهنجبهر و جوتیار و، رزگار کردنیان له زولمی میر و بهگ و ئاغا. ههول ئهدهین بو باش کردنی ژیانی کریکار، ئیشی کهمتر وه کری و باتر، بو پاریزگاری کاسب و تیجارهکانی بچوک، بو بلاوکردنهوهی خویندن و عیلم و سهقافهت له نیو میلهتی کورد، بو مکافهحهی نهخوشی، بو سهربهخویی ئیداری و سهقافهت له نیو میلهتی عیراق که یهکهم ههنگاوه بو حهلی مهسهلهی کورد.

"ئهم شتانهی که ئیمه ههولی بو ئهدهین سهربهستهکانی عهرهبیش تهئیدی ئهکهن وه بوّی ههول ئهدمن، وه جیّ به جیّ بونی ئهم داخوازییانه ههر بو ئیمه نیه، بیّ گومان بو میلهتی عهرهبی عیراقیشه به حوکمی زروفی موهحهد، چونکه ههردولا له یه ک حکومهت ئهژین وه داخوازیمان له یه ک حکومهت داوا ئه کهین بوّ به خوّشی و سهربهستی بو ههردولایه کهچی ئیستا ههژاری و دهست به سهری ههردولای داگیر کردوه. کهواته پیّویسته کوّمیوّنیستهکانی کورد و عهرهب له عیراق یه ک مینهاج کیفاح بکهن

بهلام ئهم کیفاحه پیک نایه، وه نرخیکی عهمهای نابی گهر ههردولا له یه ک حیزب کو نهبنهوه، تاکو ببن به یه ک فیکر وه یه ک هیز، وه یه ک ئیراده، ئهم حیزبهش که همردولا کو ئه کاتهوه، حیزبی شیوعی عیراقه، چونکه برا شیوعیه کانی عهرهب وه یا ئیمه شیوعیه کانی کورد وه یا ههر شیوعیه کی عیراق قهزیه ی میلهت به تهواوی ثهزانی وه عیلاجی ئه کات که کردهوه یان سودی بو ههمو لا ئهبی ئهمه شیوعیه کانی کورد له یه ک حیزب ئیش کردنیان قفزیه ی کوردایه تی یان به جی هیشنوه، نه عاله یه ک حیزب ئیش کردنیان تهوه که هیزمان به جی هیشنوه، نه عاله یه ک حیزب ئیشکردن مه عنای ثهوه یه هیزمان به که که که بیکهینانی مهسئه لهی ههردولا، که بیکومان هیزی همردولا له توانایه تی ته کهره زوتر حمل بکات، حیزبی شیوعی عیراقی، حیزبی ره خبهر و کریکار و تیکهیشتوه کانی عیراقه، ثهم حیزبه لهوانه وه بو خیزبی ره خبهر و کریکار و تیکهیشتوه کانی عیراقه، ثهم حیزبه لهوانه وه بو تهوانه. ههروه ها ثهم حیزبه له سهر یه ک نیزام ثهروا و، شیوعیه کانی کورد لقی تاییه تی خویان هه یه، که مهسئوله له رواندنی بزوتنه وه ی نیشتمانیه روه ری کرددستانی عیراق.

"ههژاری و دمست به سهری، تیکوشین بو سهعادمت و سهربهستی، هیّزی کورد و عهرهبی یهک کردوّتهوه، له بهر تهمه یهکیّتیی تیکوّشین بو ههردو میلهته، تیّمه بانگی گهلی کوردی عیراق تهکهین که رو بکهنه حیزبی شیوعی عیراق، که حیزبی ههژار و رهنجبهر و کریّکاری کورد و عهرهبه.

"ئهی برایانی خوّشهویست زوّر باش بزانن که یهکیتیی تیّکوّشین: دهنگی سهربهستی و گازادییه، دهنگی کورانی میلهته، بوّ نان و سهقافهت و گازادی میلهتی کورد.

"یهکیّتیی تیّکوّشین مینبهری میلهتی کورده وه له سهر گهم مینبهره بانگی گهلی کورد گهکهین که وریا بن وه بوّ نان و سهربهستی تیّ بکوّشن!"اییکتی تی کوشین، ژ ۲، ل ۸ — ۱۱)

. . . .

"کورد و ئۆكتۆبەر

"له نیّو تاریکی زوّرداری، له بهینی ئیّش و ئازاری مروّقی بهندکراو، له نیّو ههناسه ساردی و، فرمیّسکی گهرمی پیر و ساوا، له نیّو ههنّمهتی خویّن مروّقپهرومران: تیشکی روناک له ناو دهستیّکی بیّ گهرد بهرز بوهوه و شهش یهکی گیّتی روناک کردهوه ئهو تاریکیهی که داگیر کرد بو وهک تهمی بههار لابهلای کرد بی گهرانهوه....

"ئەم تىشكە روناكە حوكمى سۆۋياتيە، ئەم دەستە بى گەردە دەستى بۆلشەفيكانە، كە يەكەم وە بە ھىزترىن سەنگەرى زۆرداريان روخاند...

"ئهم تیشکه روناکه ههمیشه دهوره و پشتی روناک ئهکاتهوه، تاکو میلهتان ریّ ببیننهوه بوّ چوّن ویّران کردنی موغارهی ئیّش و ئازار و بهندایهتی...

"روسیای قدیسهری وه یا الینین گوتهنی: بهندیخانهی میلهتان، له ژیر جهور و زور کمی گهایک میلهتی کو فه کورد ههبو، تهگفر به وردی سهیری حالی میلهتانی روسیای قدیسهری بکهین ثهتوانین بلّیین واوهیلایان بو: که له هفر شتیک له دوا بون، وه کاربهدهستهکان میلهت وه کمیوانات به کاریان تههینان وه میلهتانهش هفر کات تیک تهگیرسان وه مالی یهکتر ههندی تر ویرانیان تهکرد له نهزانی و داخی ناخوشی ژیان، لهم میلهتانهش میلهتی کورد که له حالهتیکی گهلی موتهتهخیر تهژیا! دهوری بهداوهت و دمرهبهگی، جهماهیری میلهت له لایهن ثاغا و مهلا و شیخ و حکومهت تیستیغلال تهکری، حالهتیکی تیقتیسادی زور نزم، له همو ولاتا چاو به دوکهلی کارخانه ناکهوی، له نیو گشت زهویهکان تالهتیکی زهراعی نابیندری، هاتوچو به

کهر و ولاغ، له ههزاران کهس یه کخویندهوار نادوّزری، له سهد شویّنا خهستهخانهیه کبه به به به به به به به خهستهخانهیه که به به به خهستهخانهیه کوشتار و تالان له ههردولا.. به کورتی حالهتیّکی وا که به چرویه کهوه له گهل مهزاهیری مهدهنیه تا بینوری به لام ولاتی روسیا وه توّکرانیا ههندی له پیش بون که له تهنیشت تا بینوری ده دره به گی کارخانه کان لوتیان به رز کرد بو وه خوینده واری ههندی بلاو بوبو...

"له ئیحتیکاکی ئهم تهناقوزاتهوه بیری مارکس بلیسهی ئهدا: ئهم بلیسهیه له تاریکی کارخانهکان وه گهره ک و کوخه تیکهلاوی کریکارانیش تیشکی ئهدا، ههروهها له کون و قوژبنی قوتابخانهکان ئیشی تریاقی دهرهها و قورینسهرهکانی قهیسهر، بهندیخانهکانی سیبیریاش ئهم بلیسهیان دهرئهخست. ئهم بلیسهیه پیروزه له ههر لایهکهوه حهلهقاتی مارکسی بلاو کرد. ئهم حهلهقاته که بون به نواتی حیزبی بولشهویک — حیزبی لینین و ستالین — که به راستی شهش یه کی دونیای گهراندهوه سهر دونیایه کی تازه که تیشکی له ههر لایه کی دونیای بوگهنی به نیزامی دهرهه گی و سهرمایهداری ری روناک ئهکاتهوه له پیش کورانی میلهت تاکو عالهم به گشتی بگهریتهوه سهر گیتی تازه، عالهمی ئازادی و دادرهستی لعدالت و یه کبون و خوشی...

"ئهم تیشکه پیرۆزه ههندی له ولاتی کوردیشی رزگار کرد، ئهم پارچهیه کوردستانه، که وینهی ژیانی به کورتی بهرچاو کرا، له ژیر حوکمی سوقیاتی — حوکمی کریکار و فهلاحان — وه ک بروسکه ری پیشکهوتنی بری، به لکو ئه توانین بین ههره گهوره ترین دهوله تی عالهمی له پاشه خوّی به جی هیشت له نیو تمناقوزاتی دونیای بوگهنی. به لی به هوّی حوکمی سوقیاتی و موجتهمه عی ئیشتیراکی که کهس بهری ئیشوکاری یه کی تر نامژی، ههروه ها چ میله تیک میله تیکی تر نامژی، ههروه و له روناکی ئهم میله تیک

موجتهمه عه پیرۆزه ئهم چهند سهد ههزار کورده وه ک میله تانی تری سۆڤیاتی بناغهی به هیّزی مهده نیهت دروست کرد... موجتهمه عیّکی بی چین اطبقات اکهس یه کی تر ئیستیغلال ناکات، ههر کاریّک له میله ته وه بو گشتی میله ته ماله تیکی ئیقیسادی زوّر بهرز، له ههر لایه که وه کارخانه کان له گهل گهردونا گفتوگو ئه کهن، تراکتوّر وه مه کینه کانی تری چاندن له گهل دهریا لیّک ئهده ن بهلام بی گومان سهرکهوتن بو مروّقه – ولات وه ک توریّکه اشبکه به ریّی ئاسن، له سهدان که سیم یه کی نه خوینده وار نابینیت، له ههر کوریّکی ولات عیلم و مهاریف تیشک ئهدات اعهقلی ساغ له له شی ساغ ولات وه ک ئهستیره ی ئاسمان به خهسته خانه و جیّگای مندال بون و ریازی منالان رازاوه ته وه، ژن و پیاو له یه کریزان چونکه ههردوکیان ئینسانن و ئیسپات کرا له ههر وه زیفه یه کی امجتمع اریزان چونکه ههردوکیان ئینسانن و ئیسپات کرا له ههر وه زیفه یه کی امجتمع اری بیاو نیه ئه گهر رییشه وه نه گری .

"له نیّو گشت میلهتانی سوّقیاتی ههروهها له نیّو میلهتی کوردیش...
برایهتی و ئاسایش و خوّشی ویستن له باتی کوشتن و تالان... بهلّی نهمهیه حالی
چهند سهد ههزار کورد له دوای شوّرشی پیروّزی نوّکتوّبهر! نهمهیه حالی کورد
له ویّنهی ژورهوهی با ههندی له وهزعی و مهرکهزی بدویّین که یهکیّکه له
میلهتانی سوّقیاتی.

"لیّکدگیری سوّقیاتی الانتحاد السوقیاتی عیباره نه یه که تی نه و میله تا نه که میله تا که روسیای قه یسه ر نه ژبان وه ههر میله تیّک جمهوریه تیّک نیشتیراکی سوّقیاتی یا ئیقلیم وه یا مه نتیقه یه کی نیشتیراکی هه یه که کاربه ده سته کانی جمهوریه تی یا ئیقلیم و یا مه نتیقه به هه نبر اردنی حور هه ن نه بر یّن که مه سئول نه بن له ئیداره ی ولات هه روه ها هه ر جمهوریه تیّک یا نیقلیمیّک یا مه نتیقه یه ک به کویّره ی یا نیقلیمیّک یا مه نتیقه یه ک به مساوات هم حمهوریه تیّک مومه سیلی نه نیت نه مه جلیسی قه ومیات که زماره ی ۲۵

نيراوه، که نُهم دو مهجليسه بهرزترين سولتهي پهکدگيري سوڤياته. وه ههر جمهوریهتیک تا حهقی ئینفیسالی ههیه له یهکدگیری ایبکدگیری سوْقیات سوَقُيات وه پيش ساليک به ههر جمهوريهتيک حهق درا بو دامهزراندني وەزارەتى ئىشوكارى دەرەوە وە وەزارەتى پارپزگارى ولاىت ادفاع)، پيشان ھەمو جمهوريهتهكاني سوڤياتي مفهومزي ئيشوكاري دەرەوەيان ههبو ههروهها يهك وەزىرى دىغاعيان ھەبو. ئەمە بۆ ئەو مىلەتانەي كە زۆرن بەلام مىلەتانى وەك کورد که له چهند سهد ههزاریّک عیبارهتن: مهسهلهن کورد جمهوریهتیّکی ئیشتیراکی خاوهن حوکمی زاتییه به ناوی نهخچیفان، له گهل جمهوریهتی قەرەباغى ئازەربايجان خاوەن حوكمى زاتى، يەك جمهوريەتى ئىشتىراكى سۆۋياتى دائهمهزریّنن به ناوی جمهوریهتی ئیشتیراکی سوّڤیاتی ئازهربایجان. ئهمجا جمهوريەتى نەخچىقان خۆي مەجلىسى سۆڤياتى تايبەتى ھەيە كە بە ھەلْبراردنى سەربەستى ھەلبژيراۋە و ئەم مەجلىسە بەرزترين سولتەيە لە جمهوريەتى نهخچیقان ۱۱ نیراوی ههیه له مهجلیسی قهومیات... بهلی تهم حوکمه پیروزهیه که ولاتی تُهم چهند سهد ههزار کوردهی گهراندوّته بهههشتی واقیعی ههروهها ولاتانى ھەمو مىلەتانى سۆۋێتستان...

"ئەمەيە نەتائىجى ئۆكتۆبەرى پىرۆز بۆ كوردەكانى سۆڤێتستان. با ھەندى برۆين لە ئەسەرى سۆڤێتستان بۆ گشتى كورد وە مەوقىفى لە بەرامبەر ھەر مىلەتىٚك، لەم مىلەتانەش مىلەتى كورد.

"سوٚڤێتستان ههر میلهتێک تهئید ئهکات که بیهوێ له ژێر ئیستیعمار دمرکهوێ و ئازاد بێ و خوٚی چاوی له بسته عهردێکی ولاتانی تر نیه ههر له بهر ئهمه بو پاش جهنگی گهورهی پێشو له ههمو ئیمتیازاتی قهیسهری له ئێران تهنازولی کرد ههروهها تهئیدی بزوتنهوهی ئهمانولا خان و له ههمو تاریخی حوکمی سوٚڤێتی به قهدهر توانای تهئیدی ئازادی میلهتانی کردوه وه گژ

ئیستیعمار راوهستاوه. بهلام ئایه مهوقیغی چه بوه له قهزیهی کورد وه له بهر چی چ دهنگیکی نهبوه لهم بابهته؟

- ۱. حکومهتی تورکیا به گورجی توانی له گشتی دنیا سهد جوّره دروّ و دهلهسه بهم بزوتنه پیروّزه هه لبهستی که لای ههمومان مهعلوم بو نهم بزوتنه بو نازادی کوردستان و ژیانیّکی خوّشتر بو. لهم دروّ و دهلهسانهش که لهم بزوتنهوه به زهبری نیستیعماره، وه بزوتنهوهیه کی دهرویّشی و دهرهبه گیهتیه بوّ گهراندنهوهی خهلافه تی رجعی.
- ۲. کوردهکان هیچ ههولّیکیان نهدا که راستی قهزیهیان پیشانی ئیتیحادی سوّقیّتی بدهن بهلکو ئهو کاته به تهئسیری درو و دهلهسهی ئیستیعمار به چاویّکی تاریک سهیری حوکمی بولشهفیکیان ئهکرد. ههروهها ئیستیعمار توانی زور کهس

له ولات فروّش و بی هوشه کان به کری بگری بو نهوه ی له سنوری سوقیاتی هیرش ببه نه سهر حوکمی سوقیاتی وه ته گهره پهیدا بکهن. جا لهم به دبه خت و بیر بوگه نانه جه نابی صدیق نه لقادری نهم زاته ناخرشه په یه که لهم پاله وانانه بو که نه یه ویست حوکمی بولشه فیک بر وخینی وه به هیزترین سیلاحی نهم عه للامه اصدیق نه لقادری موزه که راتی قادری ناوه... داخی به جهرگم بو نهم دل نه خوشانه. که له لای ههر موخلیسیکی میله ت و مروّق راستی کومیونیسته کان دهر که وت.

٣. سوٚڤێتستان تازه له حەرەكاتى تەدەخولى بێگانه رزگارى بوبو كه جوار دەولەت پەلاماريان ئەبردە سەر ئەم چوكمە فەرىك و تازە پىگەيشتوە، كە ئەو خویّنهی له شوّرشی تینقیلاب رژا بو هیّشتا وشک نهبوبو، له لایه کی ترهوه هیّشتا دەستە رەشە موفسىدەكان و چىنەكانى موستەغىل و پاشماوەكانى قەيسەر جوڭە جولي ئەكرد. بەلى ئەم ويرانيە كە كەياندرا بە روسيا بە تايبەتى و گشت ولاتانى سۆۋپاتى ئىشوكارىكى بى وەستانى ئەويست. لە لايەكى ترىشەوە لە كاتى تازە بو حوكمي سۆڤيات نەي ئەويست دوژمني زۆرتىر بۆ خۆي بدۆزى لە بەر ئەمە تەدەخولى بزوتنەوەي داخلى ولاتانى ئەو كاتەي نەكرد... بەلام كە ھاتەوە سەر خَوْ ولْأَتَى سَوْقْيْتَسْتَانَ تَهْنَزِيم كرا، هَهْردهم رَهْئَي عَامَى عَالَهُمَي هُوشَيَار تُهْكُرد بَوْ موساعهدهی میلهتانی بی هیْز و لیِّقهوماو وه داوای ئیشی فیعلی تُهکرد، وه بی گومان لهم بابهتهوه سهدان ميسال ههيه... ئيمه كه كۆميۆنيستاني كوردين ئەگەر بەم چاوەش سەير نەكەين وا ولاتيەروەرەكانمان وريا ئەكەين لە سياسەتى دەرەوەي سۆڤێتستان و ھەمو كۆميۆنيستەكانى گێتى ھەر بزوتنێكى ئازادى تەئيد ئەكەن گەر لە لايەن مىلەتەوە كرا بۆ ئازادى راست نەك بە دەسائىسى ئىستىعمار كە ئەنجامى بى ھىز كردنى مىلەتانە وە بە گۇ يەكتر دا ھىنانيانە بۇ بە هيّز كردن و رهك دابهستني نغوزي خوّى... ئهم ميلهتاني سوّڤياتي كه بون به

سەنگەرى ھەمو مىلەتانى گێتى بە ھێز و ھونەرى سپاى سور بەرەى پىرۆزى ئۆكتۆبەر سلاۋ لە ھەمو مىلەتانى ئازاد بۆ كردەوەيان ئێمەش كە مىلەتى كوردى ژێردەست و بێ ھێزين بە بەختياريەوە دەنگمان بەرز ئەكەين و سلاۋ و گولاۋ بۆ مىلەتانى سۆۋيات، بۆ سپاى سور، بۆ سەردارى بەرزى ھەمو ئازاپەروەرەكان و مىلەتە بێ ھێزەكانى گێتى ستالىن...

ئیتر بژی ههمو میلهتانی گیّتی به ثازادی و خوّشی له ژیّر سیّبهری یهکبون و دادرهستی. "اییکنی تی کوشین، ژ ۲، ل ۳ – ۸)

پی ئهچی نوسهری ئهم وتاره ئاگاداریی زوّری له سهر روداوهکانی میْرُوی نوی کورد و کاروباری ناودهولهتان و جمهوریهتهکانی ناو یهکیّتی سوّقیّت و نهتهوهکانی نهبوبیّ، باومری بی ئهندازهی به کوّموّنیزم و خوّشهویستی بیّ سنوری بو یهکیّتی سوّقیّت و ستالین، توشی زیندهخهوی کردوه، ههندی گوللهی به تاریکییهوه ناوه:

یه کهم، ئه و جمهوریه ته کوردی یه، یان ئهم به هه شته ی ئهم باسی کردوه، ته نیا له خهیالی نوسه ره کهی دا هه بوه، ثه گینا له راستی دا شتی وا له هیچ قوّناغیکی تهمه نی یه کیّتی سوّقیّت دا نه بوه. له هه ندی قوّناغ دا حه فته نامه ی اری یا تازه که ده در چوه و، له رادیوّی یه ریقان به رنامه یه کی کوردی بلاو کراوه ته وه ئه که به نازه ربایجان، که مایه تی کورد وه کو دوای هه ره سهینانی یه کیّتی سوّقیّت ئاشکرا بو، زوّریان به زوّر راگویّزراون بو جمهوریه ته دوره کان و بلاّوه یان کی کراوه.

دوهم، جولانهومی کورد له ههمو بهشهکانیدا پیّوهندییان له گهلّ یهکیّتی سوّقیّت کردوه، ههولّیان داوه دوّستایهتی له گهلّ بکهن: شیّخ مهحمود نامهی بو ناردون و داوای هاوکاری و دان پیّ دا نان و یارمهتی لیّ کردون.

سمکوّیش پیّوهندی له گهل کردون، ههم به ناوی خوّیهوه و، ههم به نویّنهرایهتی کوردهکانی تورکیا.

هوّی ئەوەی كە يەكېتى سوقیت يارمەتى بزوتنەوەی نەتەوەبى كوردى نەداوە ئەوە بوە، كە يەكېتى سوقیت بو ئەوەی توركیا و ئیْران، كە ھاوسنوری لای خواروی بون، نەبن بە بنكەی پیلانگیْرانی دەولەتانی ئیمېریالیستی دژی ئەو، ھەر لە زوەوە پەیماننامەی سیاسی لە گەل بەست بون، بو ئەوەی دالدەی دورمنانی يەكتری نەدەن.

سێیهم، سمکو نهک دژی شێخ مهحمود نهبوه، بهڵکو دوٚستێکی نزیکی بوه و، کاتی که خێزانهکهی شێخ مهحمود دوای به دیل گیرانی لیٚیان قهوماوه رویان کردوٚته لای سمکو و، له سهردهمی مهلیکایهتی شێخ مهحمودیش دا بو سهردانی شێخ هاتوته سلێمانی.

. . . . .

"بۆ زانینی راستی له بابهت تهنزیمی لقی کورد له کوردستانی عیراق

"جوان سهرنج بدهینه ناو لاپهرانی میّژو و حهوادیسی بهرچاو بکهین، تهبینین که چهرخی میّژوی تادهمیزاد له کاتی سورانی — ثهو سورانهی که تادهمیزاد ههل تهقهنیّنی لهو زروفه کوّن و بی سودهی که قوّزاخهیه کی تاسنی بهستوه له دهوروپشتی تهحوالی تیقیسادی و سیاسی و تیجتیماعی تهم کوّمه له تادهمیزاده لهم کاته — بو قهراغی سهعادهت و تاسایش، وه بو ههاسورانی زروفیّکی چاکتر و پر سودتر بو زوّرترینی تیشکهرانی تهندامانی تهم کوّمهاهیه، وهنهیی که تهم چهرخه به هیّزهی میّژو ریّگایه کی لوس و بی کهند و کوّسپهی له بهر بیّت له کاتی رویشتنیای، به اکو تهقالید و بیر و هوش و ههاسورانی زروفی کوّنپهرستی بی

سود، همردهم و له همر شویّنیّک ئامادهیه بوّ دامهزراندنی گریّ و چهوتی بوّ وهستانی چهرخی میّرُو، چ زوّر و چ کهم.

"ئهو چهرخهی که بازوی زورترین له ئیشکهرانی ئادهمیزادی ئهم کومهلهیه ئهی سورِیّنیّ، به سهر تهقالید و کهلوپهله چهوتهکهی کهمترین و بیّکارهترین ---ئهندامانی ئهم گهله که دهستی حوکم و گیان مژینیان گرتوّته دهست.

بهلاّم قورٍ به سهر ئهم چینه کوّنه، له ههر شویّنیّک وه ههر زهمانیّک شلّهژاو و شکاوه له ژیّر هیّزی ئهم چهرخه پر هیّزه وه به دهنگه.

سەر چاوە:

جەمال نەبەز، گۆۋارى كۆمۆنىستانەى يەكىّتىى تىكۆشىن ۱۹٤٤ – ۱۹۹۵) و ئىدۆلۆژى ھوردەبۆرژوازى ماركسىستى كورد، ستۆكبۆلم، ۳۶۰ – ۱۹۸۸.

رۆژنامەوانىي نهينى و حيزبى شيوعى عيراق

له عیراقی عهرهبیدا، له کوتایی بیستهکانهوه ناشنایهتی له گهل بیروباوهری سوّسیالیستی و کوّموّنیستی به جوّریّکی ساکار و ساده لای ههندی کهس پهیدا بوبو. ههندی شانهی پهراگهنده لیّره و لهوی دروست بوبو. یهکی له چالاکهکانی ئهم بواره گهنجیّکی مهسیحی بو به ناوی یوسف سهلمان یوسف (۱۹۰۱ – ۱۹۶۹) که دواتر به ناوی افههدا هوه ناوبانگی دهرکرد و، ناوی ئهو و ناوی حیزبی شیوعی عیراق تیّکهلاوی یهک بون.

له مارتی ۱۹۳۵ دا ههندی لهم شانه پهراګهندانه له بهغداد یهکیان گرت ریکخراویکیان به ناوی الجنه مکافحه الاستعمارا هوه دامهزراند و، بهیانیکیان بهم بونهیهوه دهرکرد ئامانجهکانی خویان تیدا رون کردبوهوه. ههر ئهم ریکخراوه بو به ناوکی پیکهینانی حیزبی شیوعی عیراق. زور زو ناکوکی کهوته ناو دامهزرینهرهکانیهوه، ههندیکیان لایان وابو که پیویسته بایهخ بدری به جهماعهتی دامهزرینهرهکانیهوه، ههندیکیان لایان وابو که پیویسته بایهخ بدری به جهماعهتیکی و روژنامهکهیان، که جهماعهتیکی پیشکهوتنخواز بون به ئاشکرا به پیی قانونهکانی عیراق کاریان ئهکرد و، ههندیکی تریان به پیویستیان ئهزانی کومونیستهکان روژنامهی تایبهتی خویان ههبی. لهو کاتهدا فههد له دهرهوهی عیراق بو، چو بو بو بو یهکیتی سوقیت، لهوی له ازانکوی کومونیستی رهنجدهرانی

عاصم فلهیح اله دایکبوی ۱۹۰۵ ی بهغداد)، که به پیشه خهیات و، به ئارهزو نوسهری اریوایاتی شهعبیا بو، وه سالآنی ۱۹۳۱ — ۱۹۳۵ له ازانکوی کومونیستیی رمنجدهرانی روّژههلات له موسکوا خویند بوی، یه کیّ بو له دامهزریّنهره کانی الجنه و احیزبی شیوعیا، له تهموزی ۱۹۳۵ دا یه کهم ژمارهی اکفاح الشعب) ی وه کو زمانی اللجنه المرکزیه للحزب الشیوعی العراقی بلاو کردهوه. ئهمه یه یه کهمین بلاوکراوهی دهوریی ریکوپیک بو که مانگانه به نهینی به ناوی حیزبی شیوعی به و له عیراق دهربچی

له ژ ۳ ی ئابی ۱۹۳۵ ی اکفاح الشعب دا ئامانجهکانی حیزبی شیوعی رون کراوهتهوه:

مادهی یهکهمی بریتی بو له "دهرکردنی ئیستیعمار و دابینکردنی ئازادی بۆ گەل و، سەربەخۆیی تەواو بۆ کورد و، مافی رۆشنبیری... بۆ ھەمو کەمایەتیەکان."

مادهکانی تری دهربارهی "دابهشکردنی زهوی به سهر جوتیاران دا" و "بهخشینیان له قهرزی ثهرز و رههن" و "دهسبهسهراگرتنی مومتهلهکاتی
ثیستیعماریهکان وهکو بانک و، مهیدانی نهوت و، هیّلی شهمهنهفهر..." و "دانی
دهسهلات به کریّکار و جوتیار" و "بهرپاکردنی شوّرشی کوّمهلایهتی له ههمو
بوارهکانی ژیان دا" و "رزگارکردنی گهل له ههمو جوّرهکانی چهوسانهوه."

کفاح الشعب 🗠 دانهی لیّ چاپ ئه کرا.

له تشرینی یهکهمی ۱۹۳۵ دا پوّلیسی عیراقی، عاصم فلهیحی، دهرهیّنهری روّژنامهکهی گرت. زهکی خهیری، که ئهندامیّکی تری کوّمیتهی ناوهندی حیزبهکه بو کاروباری روّژنامهکهی گرته ئهستوّ، بهلاّم ئهویش له کانونی یهکهمی ههمان سالّ دا گیرا. ئیتر (کفاح الشعب) پاش ۵ ژماره له دهرچون کهوت. عاصم بهلیّنی

به پولیس در تیتر دوس له کاری سیاسی ومرنهدا و بهلینهکهی خوّی به جیّ هیّنا. بهرنامهکهی (کفاح الشعب) یش فهراموّش کرا.

لهو سالآنهدا چهند روداوی گرنگ قهوما. به کر صدقی ابه ریّچه آله ک کوردا، یه کی له جهنه راله کانی جهیشی عیراقی، سالی ۱۹۳۶ کوده تایه کی سهربازی کرد. کاروباری عیراقی گرته دهست. ئهمه یه کهمین کوده تای سهربازی بو له ههمو ولاتانی عهره بی دا. چه په کان به گشتی، لهوانه جهماعه تی االاهالی، به گهرمی پشتیوانی یان لهم کوده تایه کرد. نیوهی وهزاره ته نهوان پیّکیان هیّنا. لهو کاته دا چهندین روّژنامه ی پیشکه و تنخواز به عهره بی ده رئه چون. شیوعی یه کان لهباتی ده رکردنی روّژنامه ی نبیّنی له و روّژنامه قانونی یانه دا کاریان ئه کرد و ثه یاننوسی. ده رکردنی روّژنامه ی نبیّنی له و روّژنامه قانونی یانه دا کاریان ئه کرد و ثه یاننوسی. زوّری نه خایاند به کر صدقی به ئاشکرا هیرشیکی توندی کرده سهر شیوعیه کان. به لام روّری پی نه چو خوّیشی کوژرا و، ئه و داووده زگایه ی ثه م دروستی کرد بو هه آلوه شاوه شاوه یه داوه ماوه یه داره ماوه یه داره داوی کوژرا.

عهبدولاً مهسعود اله دایکبوی ۱۹۱۱ ی گوندیّکی بهسراا، سهرهتا خویّندکاری حقوق و دواتر پاریّزهر، سهرلهنویّ ریّکخراوهکانی حیزبی شیوعی عیراقی ریّک خستهوه.

سالی ۱۹۳۸ فههد له یه کیّتی سوّقیّت کهرایهوه و، به نابهدلّی بو به نهندامی نهو کوّمیتهی ناوهندییهی که عهبدولا مهسعود پیّکی هیّنا بو.

له کانونی یهکهمی ۱۹۴۰ دا یهکهمین ژمارهی (الشراره) وهکو زمانی حشع به نهیّنی بلاو کرایهوه. تُهم ژمارهیهی (الشراره) له دائیرهیهکی حکومهتیدا به روّنیوّ ۹ دانهی لیّ چاپ کراوه. له پاش چهند مانگیّ زیادی کردوه بوّ چهند سهد دانههک.

له ۱۹۶۱ دا فههد بو به سکرتیّری حشع. سانّی ۱۹۶۲ حشع دهزگای چاپی پهیدا کرد. (الشراره) ههم بو به چاپ و ههم زیادی کرد بوّ ۲ ههزار دانه. ناومروّکی اکفاح الشعب: یهکهمین روّژنامهی شیوعیا و الشراره: دوهمین روّژنامهی شیوعیا جیاواز بون. ههرچی کفاح الشعب بو چهپیّکی توندرهو بو، بهلاّم الشراره ههولّی نهدا خوّی قورس و سهنگین پیشان بدا. ژمارهکانی به نایهتی قورئان و، باسهکانی به باسی خولهفای راشیدین و نیمام عهلی نهرازانهوه.

له سالآنی دوهمین جهنگی جیهانی دا ۱۹۳۹ – ۱۹۴۶) تا یه کینتی سوّقینت تیکه لاوی جهنگه که نهبوبو، حشع نهم شهرهی به جهنگیکی نارهوای نیمپریالیستی دائهنا که بو دابه شکردنی دنیا و ناوچهی نفوزه. به لام که نه نمانیا پهلاماری یه کینتی سوّقینتی دا نیتر حشع شهره کهی به جهنگی رزگاری دانا و پشتیوانی له بهره ی دیموکراتی نه کرد.

له تشرینی دوممی ۱۹٤۲ دا فههد له ریّکهی ئیرانهوه جاریّکی که چوموه بوّ یه کیّتی سوّقیّت. لهو ماوهیهدا که نهو له دهرهوهی عیراق بو حشع توشی تهنگوچهلهمهیهکی قولّی ریّکخراوهیی بو. بو به ۳ پارچهوه:

یه کهمیان، گروهی بون که دهستیان گرت بو به سهر داوودهزگای چاپی حیزبه کهدا، به ناوی حیزبی شیوعی عیراقهوه دریّژهیان ئهدا به دهر کردنی الشراره، ئهیان ویست فههد له سکرتیّری بخهن.

دوممیان، گروهیّکی تر بون که له حشع جیابونهوه بلاوکراوهیهکیان له تشرینی دوهمی ۱۹٤۲ دا به ناوی الی الاماما هوه دهرتهکرد. له بهر تهوهی تهم گروهه بو ریّکخستنی کاروباری حیزب و دانانی پروّگرام و پیّرهوی ناوخو و ههابراردنی کوّمیتهی ناوهندی داوای گرتنی کوّنگرهی حیزبییان تهکرد پیّیان تهوتن تاقمی موثتهمهر المؤتمریونا.

سیّیهمیان، گروهیّک بون که خوّیان به دلّسوّزی فههد دائهنا و بوّ رونکردنهومی بیروبوّچون و ههلّویّستهکانی خوّیان له کانونی دوممی ۱۹٤۳ موه دەستيان كرد بە دەركردنى رۆژنامەيەك بە ناوى (القاعدە) ەوە. پىّيان ئەوتن تاقمى القاعدە.

له نیسانی ۱۹۶۳ دا فههد له یهکیّتی سوّقیّت گهرایهوه. کهوته ههولّدانی ریّکخستنهوهی حیزب و کوّتایی هیّنان بهو پاشاگهردانیهی تیّی کهوت بون. ثیتر حیزبی شیوعی له سهر دهستی فههدا بو به هیّزیّکی خاوهن نفوزی کاریگهری انهری ناو مهیدانی جولانهوهی سیاسی له عیراق دا.

له مایسی ۱۹۶۳ دا پۆلیسی عیراقی شالاوی بۆ ریکخراوه شیوعیهکان برد و زۆری لیّ گرتن. ههندیّ له سهرکردهی گروپهکانی (الی الامام) و االشراره) گیران. ئهمهش کاری له چالاکیهکانیان، به تایبهتی چاپی پهخشهکانیان، کرد.

له شوباتی ۱۹۶۶ دا پاشماوه کانی ههردو گروپی (الشراره) و (الی الامام) له ریکخراویکی نوی دا به ناوی دیزبی شیوعی عیراق یه کیان گرت و، دهستیان کرد به بلاو کردنه وهی روزنامهی (وحدة النضال) به زمانی عهرهبی، تهمانه لقیّکی کوردی دهرته کرد.

له مارتی ۱۹۶۶ دا فههد یه کهمین کوّنفرهنسی حیزبی شیوعی عیراقی بهست. کوّنفرهنس له بهغداد له گهره کی شیّخ عومهر به ئامادهبونی ۱۸ ئهندام بهسترا. یه کیّ له ئامادهبوان مهلا شهریفی مهلا عوسمان (۱۹۲۵ – ۱۹۷۶) بو.

مهلا شهریف کوردیکی ههولیّری و به پیشه چایچی بو، کوره مهلا و خویّندنی دینیی بو، سالّی ۱۹٤۳ پیّوهندی به حشعهوه کردبو. لهو کوّنفرهنسهدا بو به ئهندامی کوّمیتهی ناوهندی و به سکرتیّری لقی کوردیی حشع. ثهوه یهکهمین جار بو کوردیّک بچیّته دهزگای سهرکردایهتی حشعهوه. تا ثهو کاته کورد له ریزهکانی حشع دا زوّر کهم بون، ثهوهی ههیش بو له ریّکخراوی ایهکیّتی تیّکوّشین) کوّبوبوهوه.

کوّنفرهنس پهیمانی نیشتمانی المیثاق الوطنی حیزبی پهسند کرد. له مادهی ا دا نوسیویّتی: "تیّ تهکوّشین له پیّناوی یهکسانیهکی راستهقینهی مافهکانی کهمایهتی نهتهوهیی کورد له گهل موراعاتی مافهکانی تاقمه نهتهوهیی و رهگهزییه پچوکهکانی وهکو تورکمان و تهرمهن و یهزیدی."

لهم کوّنفرهنسهدا دروشمی (نیشتمانیّکی ئازاد و میللهتیّکی بهختیار) که دروشمی حیزبی شیوعی سوریا بو، کرا به دروشمی حشع و ثیتر له سهروی ههمو بلاّوکراوهکانیدا به عهرهبی و کوردی ثهینوسی.

پاش یه ک سال له بهستنی یه کهمین کونفرهنس له مارتی ۱۹۵۵ دا فههد یه کهمین موئتهمه ری حیزبی شیوعی عیراقی بهست. موئتهمه ره که له به غداد له کهرخ به ثاماده بونی ۲۷ ثهندام بهسترا. ۱۷ یان لهوانه بون که له کونفرهنسی یه کهمی سالی پاردا ثاماده ببون. یه کیکیان ههمان مهلا شهریفی مهلا عوسمان بو.

موئتهمهر به**آگه**کانی حیزب، لهوانه نیزامی داخلی، پهسند کرد و، کوّمیتهی ناوهندی ههآبژارد، مهلا شهریف ئهندامی ئهم کوّمیتهیه بو.

به پیّی ماده ۲۷ ی نیزامی داخلی حشع: "کورد و ئهرمهن ههر یهکهیان لقیّکی حشع دائهمهزریّنیّ، ههر یهکی لهم لقانه پلانی سیاسی و تاکتیکی خوّی ئهبیّ، که نابیّ ناکوّک بیّ له گهلّ پلانی گشتی حیزب و، نیزامی داخلی تایبهتی خوّی ثهبیّ که بنچینهکانی لهم نیزامهوه ههلّئههیّنجیّ به پیّی ههلومهرجی لقهکان، ههر لقه جمریدهی خوّی ثهبیّ که ثهبیّته زمانی حالّی. "لجعفر عباس حمیدی، التطورات القه جهریدهی خوّی ثهبیّ که ثهبیّته زمانی حالّی. "لجعفر عباس حمیدی، التطورات السیاسیة فی العراق ۱۹۲۱ – ۱۹۵۲، مطبعة النعمان، نجف الاشرف، ۱۹۷۶، ص ۲۲۰

دوای ئهم موثتهمهره، لقی کوردیی حشع به سهرپهرشتی فههد کهوته دمرکردنی اثازادی!. ئهوه یهکهمین جار بو حیزبی شیوعی عیراق به کوردی زمانحالی خوّی بلاّو بکاتهوه.

ثازادي

ژ ۳ ی ثازادی که ثیستا ویّنهی یهکهم لاپهرهی له بهر دمس دایه له حوزهیرانی ۱۹۶۵ دا دهرچوه، بهو پیّیهی که ثازادی لهو ماوهیهدا مانگانه دهرچوه، ثهبیّ دوهم ژمارهی له مایس دا و، یهکهم ژمارهی له نیسانی ۱۹۶۵ دا دهرچوبیّ.

×

له ژمارهی مانگی شوباتی ۱۹٤۵ ی «القاعده) دا فههد ئهرکهکانی ائازادی بهمجوّره دیاری کردوه:

"تیکوشان له پیناوی ئازادی کورد و، سیادهی نیشتمانییان دا، له پیناوی سهربهستی دیموکراتی کانیان دا، له پیناوی دابینکردنی نان و جلوبهرگیان دا، له پیناوی دوبینکردنی نان و جلوبهرگیان دا، له پیناوی دوستایه تی و برایه تی ئاره زومه ندانه ی کورد و عهره ب دا، بو عیراقیکی ئازادی دیموکراتی و گهلیکی رزگار له هه ژاری و نه زانی و نه خوشی، له پیناوی ئهوه دا که دوستایه تی عهره ب و کورد رهمزی یه کیتی نیشتمانی مان بی و، له پیش ههمو دروشمه کانمانه وه له پیناوی نیشتمانیکی ئازاد و میلله تیکی به ختیاردا."

ئازادی له سهروتاری ژماره ۱ ی د! نوسیویّتی:

"ئیمه داوا له گهلی کورد ناکهین له گهلی عهرهب جیا ببینتهوه، پشتیوانی له جولانهوهی لهو بابهتهش ناکهین، چونکه زهرهر له قازانجی کورد و عهرهب ئهدا بهتایبهتی له قوناغی ئیستای جیهان و عیراق دا. بهلام بیری گهلهکهمان، ئهخهینهوه و داوای لی ئهکهین، داوا ئهکهین له روّله هوشیارهکانی گهلهکهمان، داوا ئهکهین له روّله هوشیارهکانی گهلهکهمان، داوا ئهکهین له و نیشتمانهکهی خوّش ئهویّ، که گهلهکهی به ریّک نهخراوی و ئاماده نهکراوی به جیّ نههیّلیّ، تی بکوشیّ له پیناوی دامهزراندنی حیزب و ریّکخراوی دیموّکراتیدا بو ریّکخستنی گهلی کورد و ئاماده کردن و توانینی بو به کارهیّنانی مافی خوّی له بریاردانی چارهنوسی خوّیدا،

وه بوّ ئەوەى يەكىّتىيەكەى لە گەلّ عەرەب لە عيراق دا يەكىّتىيەكى ئارەزومەندانەى دامەزراو بىّ لە سەر بنچىنەى يەكسانى لە ھەمو ماڧەكان دا."

×

اتیّبینی: نهم دو دهقه له نازادی ومرنهگیراون، به نکو له تهقریریّکی عهرهبی حشع ومرگیراون. تا دهقی کوردی وتارهکان نهدوّزریّنهوه، به ناچاری نهمه له عهرهبییهوه کراوه تهوه به کوردی، له بهر نهوه بیّگومان ههندیّ جیاوازی له وشه و رسته و دارشتنهکانیدا له گهلّ دهقی نهسلّیدا نهبیّ. بروانه:

"تقرير اللجنة المركزية للحزب الشيوعي العراقي اذار عام ١٩۶٢

سياستنا و طريقنا لحل المسألة القومية الكردية في العراق حلا ديمقراطيا عادلا"

x

بۆ تێگەیشتن لە رێبازی ئازادی پێویستە هێڵه گشتییەکانی سیاسەتی ناوەکی و دەرەکی حشع رون بکرێنەوە.

دوای تهواوبونی دوهمین جهنگی جیهانی ئیتر جهنگی سارد له نیّوان بهرهی روّژههلات به سهروّکایهتی یهکیّتی سوّقیّت و بهرهی روّژئاوا به سهروّکایهتی ئهمهریکا دهستی پی کرد. حیزبی شیوعی، حیزبیّکی نهیّنی بوه، به پیّی سهرهتا ریّکخراوهییهکانی ستالین ریّکخراوه. گویّرایهلّی ههمو ئهندامانی حیزب بو کومیتهی ناوهندی بو حیزبی شیوعی سوّقیّتی کومیتهی ناوهندی بو حیزبی شیوعی سوّقیّتی یهکیّ بوه له سهرهتاکانی ههمو بیروبوّچون و کارهکانی. حیزبی شیوعی عیراق به چاوی حیزبی شیوعی سوّقیّتی سوّقیّتی تهماشای روداوهکانی جیهان و چاوی حیزبی شیوعی سوّقیّتی و یهکیّتی سوّقیّتی تهماشای روداوهکانی جیهان و ناوچهکه، تهنانهت تهماشای روداوهکانی ناوخوّی عیراقی کردوه. یهکیّتی سوّقیّتییش له روانگهی بهرژهوهندییهکانی دهولهتهکهی خوّی و ململانیّی له سوّقیّتییش له روانگهی بهرژهوهندییهکانی دمولهتهکهی خوّی و ململانیّی له

بانهایی ساومت راده بی باختیار

مللهتي كررد

و کومهای شیرعی هراق

-- عالي دراد --

سنده میشد. انتها در ای شدیوهی ایکام دره امرانداک درزدر دشکای حکارد دیارکی عارم ودشا بی وتنها در ای

هیرویدک کانیستا موایی باك بو فراداینی مصالحی کورد مه لی دایی و مکال دوزمنه بای کوره وشروینها و انهساریدات کوردیت سدار میر ویکو بویارا سای مثانی هرب هاول ایراکاری میطران زهمای انجازید کانوا یاره بهرستای فرونکار می .

سکر نبری خزی شیرمی فران براور ایاد درآباری، اور مسساله برانکی آمرشت و بهشایی دای آموزه باد تو مسالحی، دانی کرود اینی ادکی آمالیکو جومست شی بعرک عایان ایش دیک و در کتابکی والدی نیشان دایک جون به یشه ، داش کرو گوجشت جرمانه افزی بدور نشانده وجون خوی و یک محا و دیتری شولی ادکن براید هر به کال یک یکا کاکم بیآمامی علی غری دمکا

ودیسان بیاتی گرد که کونانی هیره (دان) کرمایک ایلی نید به کم کرمائی انتیازیو د.: باز به رسته کان ودنه می کوود بیوینسانی به کرمانی هرواک نش نید به لیکو اعتهامی بیگومکل کار راحل مدمیه و که آخره امرادم و نوده یکیشتره فای کرده یک که از بیکتیون و دارواه ای کرمه ایک مفی را دیمیگریده داریکی و تصور به یا تان دکال ۱۲۰۰

واده ووژاه داکرده لی شهره می پاسانهای ژبی درویا می اداوسی کورد ادرهها ۵ بسرالی دلاح برده کرده لی شهرهای برج تهای کردیا ۵ ترکز عدروا حرق شهرها بلایا در پاهلارا او کالی مدایر کردر مدح ددهای جادی نابرشاره . ستایشی یهکیّتی سوّقیّت و، دژایهتی ئیمپریالیزم و نوّکهرهکانی، لای حشع، سهروی ههمو ئهرکهکانی بوه.

له مهسهاهی دهسهلاتی سیاسی دا، جگه له ماوهیه کی کورتی سهردهمی سکرتاریه تی باسم ۱۹۵۲ – ۱۹۵۳، ههرگیز دروشمی روخاندنی رژیّمی پاشایه تی بهرز نه کردوّته و و، ههمیشه داوای دامهزراندنی رژیّمیّکی دیموّکراتی و نیشتمانی کردوه، که مافی هه لبراردنی ثازاد و، دهربرینی بیرورا و پیّکهیّنانی حیزب و نهقابه و ریّکخراوی پیشهیی دابین بکا.

بۆ چارەسەركردنى كێشەى زەوى ھەوٽى روخاندنى رژيمى دەرەبەگى ئەدا و، داواى لە جوتياران ئەكرد خەباتى چينايەتى تيژ بكەن و خۆيان رێک بخەن بۆ تێكۆشان دژى دەرەبەگايەتى و، لە پێناوى دابەشكردنى خۆرايى زەوى و زاردا. بۆ ئەم مەبەستە بەيان و بلاوكراوەي تايبەتى جيا لە ائازادى، دەرئەكرد.

حشع، که خوّی به حیزبی چینی کریّکار و، چینی کریّکاری به پیّشرِموی کوّمهلّ دائهنا، داوای له کریّکاران تُهکرد خهباتی چینایهتی گهرم بکهن و، خوّیان ریّک بخهن بوّ تیّکوّشان درٔی دمرهبهگ و بوّرجوازی نوّکهری تیمپریالیزم.

حشع، به روالهت مافی نهتهوهیی کوردی له سهر بنچینهی سهاماندنی ئازادی برپاردانی چارهنوس پهسند کرد بو، بهلام له وردکردنهوهی ئهم دروشمهدا، زوّر به توندی دژی ههمو جوّره بیروبوّچونیّکی سهربهخوّیی خوازی ئهوهستا و، به پیلانی ئیمپریالیزم و کوّنهپهرستی دائهنا. ههر لهو روانگهیهوه، به بیانوی یهکیتی بهرژهوهندی چینی کریّکاری عیراق و ههمو چین و تویّژهکانی ترهوه، دژی پیّکهیّنانی ریّکخراوی تایبهتی کوردستانیی بو بو کریّکاران، قوتابیان، ئافرهتان، جوتیاران، ماموّستایان...

له وتاری اشوّرِشی توّکتوّبهر و موشکیلهی نهتهوایهتیمان دا که له ژماره ۱ ی سالی ٤ ی ۷ ی تشرینی دوممی ۹٤۵ ی القاعده دا بلاوی کردوّتهوه، نوسیویّتی:

"ئهمرِوّ له عیراق دا دو نهتهوهی گهوره ههیه: عهرهب و کورد. وه داگیرکهره ثینگلیزهکان به شیّوهیهکی راستهوخوّ وه ناراستهوخوّ ثهم دو گهلهی ژیّردهست کردوه. ههروهها دهرهبهگ و خاوهن زهوی و زار و نوّکهرهکانی تری ئیستیعمار له کورد و عهرهب یاریدهی ئهدهن بوّ دهست به سهرا گرتن و جیّگیر بونی دهسهلاتی وه چهوساندنهوهی کوّمهلانی گهل له کورد و عهرهب.

"ثیستا با زیاتر بچینه باسه کهمانهوه. وتمان ههمو حیزبه شیوعیه کانی جیهان وه لهوانه حیزبه شیوعیه عیراقیه کهمان، باومریان به ههقی ههمو نه تهوه یه ههیه له بریاردانی تُهنجامی امصیرا خوّیان دا ههتا به ههقی جیابونه وهشیان.

ئەمجا لە داواكردنى جيابونەومى كوردەكانى عيراق ئەكۆليتەوە و ئەليّت:

"کهوانه ههقی جیابونهومی ههمو نهنهومیهک شتیّکی جیّگیر نیه، که له ههمو شویّنیّکا سود بدا وه له ههمو کاتیّکا به کار بیّت. چونکه نهم مهسهلهیهش وهک ههمو مهسهلهیهکی تر بهستراوه به شویّن و کات و گوّرانی کوّمهلّهوه وه بهستراوه به جوّری جیابونهوه وه سود ومرگرتنی ههر چینیّک لهمه.

"بهلام ئایا مهوقیفی حیزبی شیوعی عیراق چیه نه ههقی نه تهوایه تی کورد؟

"حیزبه شیوعیه عیراقیه کهمان حیزبی کریکاران و فهلاحه. حیزبی ههمو کومهلانی گهلی عیراقی تیکوشهره له پیناوی انیشتمانیکی ئازاد و میلله تیکی به ختیارا دا وه تی نه کوشی له پیناوی چاکهی عیراق و ههمو گهلی میلله تا، به عمرمب و کورد و نهوانی ترهوه، وه تی نه کوشی له پیناوی سهربهستی گشتا، له پیناوی ههقی خوریک خستنا، وه له پیناوی ژیانیکی دیموکراتیا وه پهیرهو و دهسه لاتیکی دیموکراتیا وه پهیره و دهسه لاتیکی دیموکراتیا وه پهیره و دهسه لاتیکی دیموکراتی بو ههموان، له پیناوی خوشی و کامهرانی ههموان، وه وه کیه کی تهواو له به پنی ههمو عیراقیه کان

دا، به کورتی تی تهکوشی له پیناوی بهختیاری گهلی کوردا، وهکو چون تی تهکوشی له پیناوی بهختیاری عهرهب و ههمو عیراقیهکانی ترا.

"بهمه نهو ریکخراوه دیموکراتیه پیویستانه بو گهلی کورد مسوکهر نهکات که توانای نهوهی پی بدا که بیری خوی دهربری له مانهوه به رهزامهندی یا جیابونهوه ههر کاتی عیراق نازاد بو له کوت و پیوهندی نیستیعمار یا ههر کاتی نهو زروفانه هاتنه پیشهوه که دهست بدات بو میللهتی کورد، وه له چاکهی گهلی زهجمهتکیشا بیت.

"ئەوەى وتمان دەربارەى داواكەرانى جيابونەۋە، ئەيلْيْين دەربارەى داواكەرانى جيابونەۋە، ئەيلْيْين دەربارەى داواكەرانى حيزبيّكى شيوعى كوردى سەربەخۆ ۋە جياۋاز لە حيزبى شيوعى عيراقى، ستالين ئەلْيْت: (بە تاقى كردنەۋە دەركەۋتوە كە ريْكخستنى پرۆليتاريا لە دەۆلەتىْكا، بە گويْرەى نەتەۋەكەى ھىچ ئەنجامىْك نابەخشىنت، بىنجگە لە كوشتنى بىروباۋەرى يەكگرتنى چىنايەتى، لە بەر ئەۋە پىويستە ھەمۇ ئەندامانى پرۆليتاريا لە ھەمۇ نەتەۋەكان كەۋا لە يەك دەولەتا ئەژىن لە يەك رىنخراۋدا كۆ بكرىنەۋە، لە حىزبىكى پرۆليتارى گشتيا، ھەرگىز دابەش بون نازانىنت چىھ.) ئىشتالىن ماركسيەت و مەسەلەي نىشتمانى ل ۴۶%"

ثهگهرچی فههد له ناومراستی چلهکان دا له دو سهروتاری االقاعده) دا که یهکیّکیان به ناونیشانی االشعب الکردی بحاجه الی حزب عمل و لیس حزب امل) و ثموی تریان به ناونیشانی االشعب الکردی بین الحانه والمانه) داوای له تیّکوّشهره هوشیارهکانی کورد کرد بو که حیزب و ریّکخراوی تایبهتی خوّیان بوّ ریّبهرایهتی گهلی کورد دابمهزریّنن و، بهلّیّنی پیّ دابون حیزبی شیوعی پشتیوانییان بکا، بهلاّم سهرکردایهتی حشع نهک ئهم راسپیّرییانهی فههد و ئهم بهلّیّنانهی به چیّ نههیّناوه، بهلّیو ههمیشه به چاوی اههویّا یهکی چارهگران سهیری حیزبه

کوردیهکانی کردوه و، له ههندی قوّناغ دا هیّرشی توندی کردوّنه سهریان، تاوانباری کردون به بورجوازیّتی و نهتهوهپهرستی گوشهگیرانه...

×

له وتاری امیللهتی کورد له بهینی حانه و مانها دا که له ژ ۵ ی سالی ۳ ی نیسانی ۹٤۵ ی القاعده دا بلاوی کردوتهوه، نوسیویّتی:

"ئهمروّ گیانیّکی تازه میللهتی کوردی داگرتوه، گیانی رزگار بون له شیّوهی دیکتاتوّری و نمونهکانی. گیانیّک که ثالاّی (نیشتمانیّکی ثازاد و میللهتیّکی بهختیار) ه و گهلی کورد یهکیّکه لهو گهلانهی که ثهیهویّ بهرگی کوّن فریّ بدا، بهرگی نهبونی و نهزانی و نهخوّشی و دوا کهوتن.

"حیزبهکهمان داوا له ههلگرانی ئالای ئهم گیانه تازهیه ئهکات، له روّله دلسوّزهکانی گهلی کورد که یهکتر بناسن و خوّیان کوّکهنهوه، که گهلی کورد ریّک بخهن و سهرکردهیان بکهن، بهرهو ثامانجهکانیان.

الحیزبهکهمان ههلگرانی ثالای نهم گیانه تازهیه به تاقه هیّز نهزانی که بتوانیّت گهلی کورد کو بکاتهوه، وه بیان هاویّته کوّری تیّکوْشانهوه، نه پیّناوی داخوازیهکانیان دا.

"ئەی ھاونیشتمانیە ھوشیارەكان، لە ھەمو چینەكانی گەلی كورد، مەسەلەی میللەتەكەتان سپاردەيەكە لە گەردنتان، پێویستی خوّتان بە جیّ بهێنن بەرامبەر گەلەكەتان سەركردەیی بكەن بوّ رزگار بون لەم پەشێويەی ئیستای.

"ریکخراوه میللیه کوردیهکهتان به جوریک ریک بخهن که له گهل کات و جیکای گهلی کوردا ریک بکهویّ. ریکخراویک که خزمهتی چاکهی بکات. تیّ بکوشن، ثهو وهخته ههمو یارمهتی و پشتیوانیهک له حیزبهکهمانهوه وهرتهگرن. ثیتر بو پیشهوه!"اتهم دو دوقه کوردیه له ژماره ۱ سالی ۱۲ ی تهموزی ۱۹۵۶ ی ثازادی زمان حالی حیزبی شیوعی عیراق له کوردستان ومرگیراوه

له مهسهلهی فهلهستین دا، که بو بزوتنهوهی نهتهوهیی عهرهب بو بو به پیّوانه، حشع پشتیوانی کرد له برپاری دابهشکردنی فهلهستین له نیّوان جولهکه و عهرهب دا، چونکه یهکیّتی سوّقیّت له ناو ریّکخراوی نهتهوه یهکگرتوهکان دا دهنگی بو ئهم بریاره دابو.

له مهسهلهی پهکگرتنهومی عهرمب دا، که بو بو به دروشمی سهرهکی بزوتنهومی نهتهومیی عهرمب، ئهمان لایهنگری پاراستنی سنوری سیاسی دمولّهتهکان و، گهشهکردنی سهربهخوّی ههر پهکیّکیان بون به جیا.

ئازادی، بۆ بلاوکردنەوەی ئەم بیروبۆچونانە لە ناو خەلکی کوردستان دا دەرچوە.

×

میّژوی ئازادی و میّژوی لوجنه مهرکهزیهکانی حیزبی شیوعی تیّکهلاون. (ئازادی) زمانی حیزبی شیوعی بوه. سهردهمی فههد له ژیّر چاودیّری راستهخوّی خوّیدا و به پیّی ئاموّژگاری و ریّنماییهکانی ئهو و به ههمان دهزگای چاپکردنی ئورگانی ناوهندی حیزب االقاعده) چاپ کراوه. ئهم جوّره سهرپهرشتیه دوای فههدیش بوّته نهریتیّکی پیّرهویکراوی دهرچونی. روّژنامهی اثازادی که دوای ۱۶ که مهرزی ۱۹۵۸ ریّکهی بلاوکرانهوهی قانونی درا، له ژ ۱ ی ۱ ی ئایاری ۱۹۵۹ دا لهم بارهیهوه نوسیویّتی:

"ئازادى:

"ئەو شاپلىتەيەى، كە چواردە سال ئەمەوبەر، دەستەيەك لە خەبات كەرانى حيزبى شيوعىى عيراقى پالەوان، لە رۆلە دلسۆزەكانى چينى كريكارى عيراق، لە لاوە شۆرشگىرەكانى كوردى بە شەرەف، بە سەرۆكايەتى قارەمانى نەمرى گەل ھاورى فەھد، ھەليان كرد لە ئاسمانى كوردستانى پر ھەورەترىشقەى زۆردارىدا. ئەوا ئىمرۆ، لە سايەى جمهوريەتە دىمۆكراتيەكەمان دا دىتەوە

مهیدان وهکو مهشخه لیّک شان به شانی برا گهوره کهی (اتحاد الشعب) بو روناک کردنهوهی ریّگای گهلی کوردستانی تیّکوشهر."

X

ژماره نیپنیهکانی ئازادی ههموی له بهر دهس دا نین و، ئهوهندهی من ئاگادار بم، هیچ لیکوّلینهوهیهکیشیان له سهر نهنوسراوه، چهند ژمارهیهکی کهمی دوّزراوهتهوه. ثهوهندهی کهوتوّته بهرچاوی من لیّرهدا باسیان ئهکهم.

<

ژ ۳ ی که له حوزهیرانی ۱۹٤۵ دا دهرچوه، له لای چهپی سهروی ناوی (ئازادی) دا دروشمه به ناوبانگهکهی حشع انیشتِمانیّکی سهربهست و میللهتیّکی بهختیار) نوسراوه و، له لای راستیدا سهروتاری روّژنامهکه (به قهلهمی فوثاد، فوئاد ناوی حیزبی مهلا شهریف بوه) له ژیّر سهردیّری (میللهتی کورد و کوّمهلّی شیوعی عیراق) بلاو کراوهتهوه. دهقی وتارهکه بهمجوّرهیه:

"تهنها حیزبی شیوعی یه کهم حیزبه له عیراق دا که بهرابهر موشکیلهی کورد مهوقیفیّکی حازم وهستا بی و، تهنها حیزبی شیوعیه که تا ئیستا به دلّیکی پاک بوّ پاراستنی مهصالیحی کورد ههولّی دابیّ و، له گهلّ دوژمنهکانی کورد و شوّقیّنیهکان و ئینتیهازیهکان کهوتبیّته جیدال ههروهکو بوّ پاراستنی میللهتی عمرمب ههولّ ئهدا که له ژیّر سهیتهرهتی زوعهمایه ئینتیهازیهکان و پارهپهرستهکان قورتار بیّ.

اله موئتهمهری سالّی ۱۹۶۶ که به موئتهمهری پهیمانی نیشتمانی ناو برا حیزبی شیوعی به ئاشکرا مهوقیفی خوّی بهرابهر میللهتی کورد نیشان دا که له ژمارهکانی پیّشوی بنکه االقاعدها ش بهیانی کرد بو و له مادهی ۱۱ له پهیمانی نیشتمانی که له لایهن کوّنفرهنسهوه قهراری له سهر درا داوای مساواتیّکی تهواوی کرد له بهینی کورد و عهرمب له عیراق دا اتی تهکوشین بو مساواتیّکی

نهمام بو کهمیّتی قهومی کوردی ...) و حیزبی شیوعی هیچ دهمیّک له حقوقی میللهتی کورد و لهو مهزالیماتهی که لیّی دهکریّ غافل نهبوه و ههر دهمیّک تهماشای ئیشوکار و دهسیسهی خائینهکانی کوردی کردوه و بو به دهرخستنی مهکر و دهسیسهکانیان ههوّلی داوه، مهسهلهن لهم روّژانه که دیتمان تاقمی میللهت فروّشهکان وهکو مهعروف جیاووک و عهلی کهمال و ماجید مستهفا و ثهوانیتر له یانهی سهرکهوتن له بهینی خوّیان سهبهب به تهصادومی مهصالیعی ئیقتیصادی و شهخصی تیّک ئالا بون و ههر کهسیّ دهیویست که بریّک له کوردهکان و موسهقهفهکانی کورد له دهست خوّی بکا به ئالهت و به گر دوژمنی خوّیهوه نیّ و له نهتیجهی تیّک بهردانی وان به خوّی مهرکهزی خوّی قایم بکا و یا پایهکی تر ههوراز بچیّ.

"سکرتیّری حیزبی شیوعی عیراق برادمر فههد دمربارهی نهو مهسهلهیه بهیانیّکی دمرخست و نیشانی دا که نهو زوعهمایانه بو مهصالیعی میللهتی کورد نیش ناکهن بهلّکو بو مهصالیعی بهرکی خوّیان نیش دهکهن و به ریّگهیه کی واقیعی نیشانی دا که چوّن پیّویسته میللهتی کورد نهو چهشنه موجریمانه له خوّی به دور بخاتهوه و چوّن خوّی ریّک بخا و هیّزی خوّی له گهلّ برا عهرهبه کان یه ک با تاکو به نامانجی میللی خوّی ده گا.

"وه دیسان بهیانی کرد که کوّمهلّی هیوا (امل) کوّمهلّی میللی نیه بهلّکو کوّمهلّی میللی نیه بهلّکو کوّمهلّی ثینتیهازی و ثیستیعمار پهرستهکانه و میللهتی کورد پیّویستی به کوّمهلّی هیوا – امل نیه بهلّکو ثیحتیاجی به کوّمهلّی کار — عمل ههیه و له ثاخیردا برادمر افههدا تیّکهیشتوهکانی کورد بانگ ثهکا بوّ یهکبون و دامهزراندنی کوّمهلّیکی میللی و به یاریدهدانیّکی بیّ قسور پهیمانیان له گهلّ دهکا.

"وه لهم رۆژانهدا كۆمەلى شيوعى بهيانيكى ترى دەربارەى فەلاحى كورد دەرهينا ابراى فەلاح بزانه، كۆمەلى شيوعى بۆچ تى ئەكۆشى؟؛ ئيتر ھەروا حيزبى شيوعى بەرابەر بە دژواريەكانى مىللەتى كورد ھىچ دەميك چاوى نەيۆشاوە."

سهبارهت بهو ناکوّکییهی له ناو یانهی سهرکهوتن دا روی داوه و لهم سهروتارهدا باسی کراوه روّژنامهی ژین له ژ ۲۸۲ دا به ناونیشانی ایانهی سهرکهوتن نوسیویّتی:

"ئیمه خوا لیمان تیک نهدا له پایتهختی داروسهلاما یانهیه کی کوردی مان ههیه که به رهنج و تهقهلا دامهزراوه. ئینکار ناکری سهرهتا مهعروف جیاوک دایمهزراند. بهرامبهر به ههمو ناحهزی و نهنگهویستی دهروژورو خوّی گرت. وهکو مهبادی ئیسلام بانگیان له کوله کهی تهردا ئهدا و ئیجتیماعیان له مالّی مهعروف جیاوک دا ئهکرد، تهنانهت ئهو زاته ههنسا به ههمو کوردستان دا گهرا، سوالّی بهردهر و پشتدهری بو کرد، منیشی وهک رهسول شایهر له گهل خوّی گهراند. ناو و داویکی وای پهیدا کرد که ئهمسال نهوروزی کوردییان له قاعهی مهلیک فهیسهل دا خویندهوه. ئهمه شهرهفیکی تاریخی یه چاوی بهدی لی گهوته کار. کهوتنه بهربهرهکانی. ئهوهندهی نهمابو ایانهویرانی بهسهر کوردان دا بینت. وه کو له غهزه تهی بهغدادا خویندمانهوه ثیختیلافه که حمل بوه. به ئیتیفاق عهلی کهمال به گ دهرهاویژراوه. ئیستایش من خوّم سهرم سورماوه ئهو ئیتیفاق عهلی کهمال به گ دهرهاویژراوه. ئیستایش من خوّم سهرم سورماوه ئهو زاته چوّن ثهم ناکوکیهی رهوا بینیوه؟ نهنجا ئومیّدم پهیدا کرد که زموالی بهدهختی بیّت که نهم حدی کهماله. خوا خرایتر نهدا."

ز ۵ ی تشرینی سانی ۱۹٤۵، ۱۲ لاپهروی پیّوانه ۲۲۹×۱۷۰سماه . له ژور ناوهکهی "نیشتمانیّکی سهربهست و میللهتیّکی بهختیار" ههیه. له بابهتهکانی ثهو ژمارهیه: کورد و سهورهی توّکتوّبهر به تیمزای ثازادی،

کورد و حکومهتی عیراق به ئیمزای جوتیار،

واله ولاني ببكه في سوفيسات وله مومو دنبادا مدابكي خوش يادي شو روزه ده كريته و تقديسي شكري ، شو روزه كه لا موري ظلمو غدر له ولاني روسيا آواكرا و دموريكي نازه دمسني بي كرد ومله نه كاني يبكه في سوفياني ، شو روزه كه استيرهي راسني و سربسني له ولاني بيكه في سوفيات كمش بوده و روناكي له كشت دنبا بلاو بوه ما باش رابردني بيسنو هشت سال له سعر شورشي اكتوبر كه لهم مدمه دا مله ماني بيكه في سوفياني و هدمو مله ماني دنبا جند شاتاريكي كدوره بيش كهر تون له ومركز تنهوهي حفوق درينو آزادي و له ينكه يشني مدر بسنى ، مله في كرديش به دليكي بر له خوشي و امل بادي ام روزه ده كانده و جونكه ازاني شم روزه روزي شكاندني زغيري ژبر دمسي وديل به و روزي ورگهراني غني ظلم استبدادي قيمسرو جاينه كه روز

میللهتی کورد پیخوشحاله له مهوقیفی حیزبی شیوعی عیراق بهرامبهر مهسئهلهی کورد به ئیمزای یوّلاً،

جولانهوی بارزان جولانهوهیه کی رزگاری کورده به ئیمزای جوتیار، بو ٹاگاداری میلله تی کورد به ئیمزای بی کهس،

ثهورهی ئۆكتۆبەر و مەسئەلەی قەومىمان بە ئىمزای ج،

له ههر لاییکهوه: لهم گوشهیهدا ههوالی چهند شاری کوردستانی بلاو کردوّتهوه. ههوالی سلیّمانیه به ئیمزای ع. هیّمن، هاتنی پیّشهوا شیّخ مهحمود بو سلیّمانی به ئیمزای بریندار، ههوالی پیّنجویّن و قهرمداغ، به ئیمزای ثازاد. ههوالی چوارتا به ئیمزای شوان، ههروهها ههوالی ههولیّر، ههلهبجه، خورمالّ. ئیّران و سهر حدود به ئیمزای رهنجبهر، نامهی حیزبی شیوعی عیراق.

له اجولانهوهی بارزان جولانهوهیهکی رزگاری کوردهادا ئهو بوچونهی حکومهتی عیراق بهرامبهر به مهسهلهی کورد رمت کراوهتهوه که به فیتی بیگانهی داناوه: "ئهفسوس که جولانهوهی هوّزی کورد لهلایهن دوژمنهکانیهوه به چهشنیکی چهوت بلاوکراوهتهوه، بهلام روّژ و حادیساتی عالهمی دمریخست که جولانهوهیهکی رزگاریه بو ئازادی هوّزی کوردی ههژاره لهژیر دمستی فاشیستی و ئیستعمار و دیلی و رمشوروتی و ههژاریه و، دمرکهوت که هوّزی کورد نه به حوکمی فاشیستی عیراق و نه به ئیران و نه به تورکیا رازی نیه و نابی و، ئهیهوی به ئازادی بژی له نیشتمانی خوّیا به ئاسودهگی. وه ههر دهمیک بو پاراستنی حقوقی خوّی تینهکوشی، حکومهتی عیراق وای دائهنی جولانهوهی بارزان دمسیسهی روسه، حاشا ثهمه هیچ ئهسل و نهساسی نیه چونکه هوّزی کورد چاوی کراوهتهوه و ثهیهوی خوّی لهژیر چنگی دوژمنهکان دهربهیّنی که تائیستا نهویان کراوهتهوه و ثهیهوی خوّی لهژیر چنگی دوژمنهکان دهربهیّنی که تائیستا نهویان

"لهبهر ئهمه حیزبی شیوعی عیراق تهئیدی نهک بارزان که حهرهکهیهکی رزگاری قهومیه بهلکو ههر حهرهکهیهکی جیگایهک دا روبدات".

له اسهورهی توکتوبهر و مهستهاهی قهومیمان دا حشع پشت بهستو به کتیبی امارکسی و مهسئهاهی نیشتمانی بنهمایه کی جهسپیوی بو سالانیکی دریژی لهوه به دوای سیاسهتی خوّی داناوه و بهو پیّیه مافی جیابونهوه و پیّکهیّنانی حیزبی شیوعی سهربهخوی له کورد سهندوّتهوه و چارهسهری نهو کیشهیهی يەكجار دور خستۆتەوە كە نوسيويەتى: "ھەر مىلەتىك بۆي ھەيە لەسەر ئەساسى حوكمى خۆيى ژينى خۆي تنظيم بكا بەڭكو بۆي ھەيە كە جودا بيتەوە. بەلام ئەوە مەعناي وا نيە كە ھەر ميلەتيّک لە ھەمو ظروفيّک ئەو حەقەي بۆ ههبی و تهبی بوی بچیته سهر و مهعنای وا نیه که جودابونهوه و حوکمی زاتی ههر دەمیّک باشه بو ههر قهومیّک که باشیه کهی بو بهشی گهورهی میلهته که بی که ده کا فهقیر و هه ژاره کان ... کهواته شرط نیه انفصالی ههر قهومیّک له ههمو جیّگایه ک و ههر کاتیّک فائیدهی بو میللهت ههبی مثلا له کوردستانی عیراق ئەگەر ھاتو دەرەبەك و بۆرجوازىيەكانى وەكو شيخ رەشيد و شيخ رەقيب و نوری باویل و توفیق وههبی و مهعروف جیاوک... هند، قسهیان یهک کرد و به سەفىرى ئىنگلىزەكانيان گوت ئىمەش قەومى كورد تەمئىل ئەكەين و دەبى بە خيرا خوتان ئيستيقلالي به ئيمهش بدمن و نهو ميللهته ههژاره له ظولم و غهدر نهجات بدهن و نهو وهخته نیستیعماری نینگلیزیش گوتی سهرچاوان نهوا من دلی ئيُّوه ناشكيّنم حكومه تيِّكتان بوّ دائهنيّم ئيّوهش پيّويسته چاكهي من له بير نهكهن.

اوه بهو جوّره کوردستانی عیراقیان جودا کردهوه، ئاخوّ لیّرانه کیّ ئیستیفاده دهکات و تُهم جوّره حکومهته فائیدهی بوّ کیّ تُهبیّت؛ بیّگومان چینی روت و رمجالهکان ذهلیلتر و نیشتماپهرومرهکان زیّتر تُهکهونه ناخوّشی، چوتکه تیستیعمار

به واسیطةی ئهو میللهت فروّشانه چاکتر خوینی میللهته که نهمژی و ئهوانیش پشتیان به ئینگلیز قایم دهبی و چاکتر نیشتماپهروهره کان ئهزیهت ئهدهن و میلله ته که ثیستیغلال ده کهن و ئهیانکه نه دیلی خوّیان چونکه ئهو زاتانه ئه گهر ناوی کوردیش بیّنن بو ئهوهیه که میلله ته که ههر به خوّیان ئیستیغلال بکهن و چ شهریکی تریان نهبیّ ستالین ئهلیّ: اوا لای ههموان ئاشکرا بو که ههولّدانی بورجوازی قهومی بو ئهوه نیه که – شه کلی تایبهتی خوّی – له ئیزتیهادی قهومی قورتار بکا به لکو بو ئهوهیهتی که به سهربهستی قانزاج له میله ته که و سهرمایه و ئیمتیازاتی خوّی بیاریّزیّ. ستالین..

"هدروا بۆمان دەرئەكەوى كە جودابونەوەى كورد و عەرەب لە عيراق ھەمو وەختىك فائىدەى مىللەتى تىدا نيە و نابى ئەو شىعارە بە شتىكى وا دابنىين كە بۆ ھەر دەمىك دەس ئەدا لىنىن لە شيوعى بالى چەپ ئەلى ئەو كەسانەى عىلاجىكى وا نىشان ئەدەن كە لە ھەر كاتىك و لە ھەمو جىگايەك تطبيق بكرى يا خەرەفاون يا ناتىگەيشتون.

"یهکهم شهقاو له پیش میللهتی عیراق له ناوبردنی ثیستیعماره.. ستالین ئهلّی: ئیستا لای ههرکهس زانراوه تاوهکو ثیستعمار نهروخی و بوّرجوازی قهومه مهزلّومهکان وهرنهگیّرری و ههتا حکومهت نهکهوته دهست گهلی ههژاری میلهتهکان سهربهستی نهو قهومانه ههر به خهیالیش دا ناییّ.

"... ستالین ئەلّی: دابەش کردنی تەنزىمی پرۆلیتاریا لە دەولەتیّک بە گویّرەی قەوميەت دەبیّته سەبەبی تیّکدانی يەکیّتی تەبەقی لەبەر ئەوەی پیّویستە پرۆلیتاریای ھەمو قەومەکانی ئەو دەولّەتە لە يەک مونەزەمە خۆیان کۆبکەنەوە، لە كۆمەلیّکی پرۆلیتاری گشتی کە قابیلی دابەش کردن نەبیّ..."

له نێوان ژين و حشع و گازادیدا

بلاوکراوهکانی حشع دهوریکی گرنگیان گیراوه له بلاوکردنهوهی هوّشیاری سیاسی و چینایه ی و نیشتمانیدا و، له پهروهرده کردنی ههزاران کهس به گیانی دوژمنایه تی تیمپریالیزم و کوّنهپهرستی و، خوّشهویستی یهکیّتی سوّقیّتی و تاشتی و پیشکهوتنخوازی و پهرستنی لینین و ستالین... سهدان کهسی راکیّشاوه ته مهیدانی تیکوّشانی سیاسیهوه. به دهیان کهس له سهر تهوهی یهکی لهم بلاوکراوانهی پی گیراوه، گیراون و حوکمی قورس دراون.

پی تهچی حشع لهو ماوهیهدا بهو بهرنامه نوی یه و بهو دروشمانهی بهرزی کردونه ته و توانیبینتی ژمارهیه کی زوّر له لاوانی تازه پیکهیشتوی کورد به لای خوّی دا رابکیشی و، بهو هیرشانهی کردویه تیه سهر که سایه تیه ناسراوه کانی کورد و، به بلاو کردنه وهی ههوالی گهنده لی له دائیره کانی حکومه ت دا، ههرایه کی زوّری نابینته وه.

له سهر تهوه اژین به دهنگ هاتوه له لایهکهوه ناموّژگاری لاوانی کوردی کردوه که خوّیان لهم کیشهیهوه نهگلیّنن و، ناموّژگاری کاربهدهستانی حیزب و روّژنامهکهیان کردوه و، له سهر کهسایهتیه ناسراوهکانی کوردی کردوّتهوه. نهگهرچی نیّمه جگه له ژمارهی پینجهم دانهی ترمان له بهر دهس دا نیه، بهلام به کاردانهوی ژین دا ههندی له بابهتهکانی تی نهگهین.

X

ژین، ژ ۷۵۶ ی ۱۱ ی ئاغستۆسی ۱۹٤۶ له ژیْر سەرناوی ابۆ لاوه جگەرگۆشەكانمان) نوسیویّتی:

"روله كانم!

هموتان پیرومیّرد ئهناسن که کورده و ئاموّژگاری گوّریشی به کوردیه و " بو ئهوویش نیه خوّی پیّ بهریّته پیّشهوه و چشتیّکی بیّ بیچریّ ههر ئهویشه که بهراستیهتی، نهو پیرهمیرده هیوای بهرودوای بهلاوانی کورده، تهنانهت له نهستهمول هاتهوه له شهمهندوفهردا مهنزومهیهکی نوسیوه نهلی: انومیدم وایه نهم دهستهی کورانه مهشعهلی ههلکهنا. بهلی دهستهی کون که به نیستیلاحی کون اصنادیدا یان پی نهلین کوردی خویان گرتوه نیتر دهربهست نین. ماوه ته سهر نیوه، نیوهیش له پیش ههمو چشتیک دا ههرچی نهکهن نهبی بهچرای خوینندهواری به ری دا برون تا ری گوم نهکهن عیلم و فهن میلهتیک سهر دهخا، له ههمو کاریک دا نهبی دو قولتان ببی غایه و دهستور، مهرام و خهتی حهرهکهت، خوین گهرمی لهشی پیاو نهکا به لیر و دومهل. وهکو پیم وتن بزانن جهرهکهت، خوین گهرمی لهشی پیاو نهکا به لیر و دومهل. وهکو پیم وتن بزانن جیمان بو چاکه و، چونمان دهست نهکهوی؟ عهیب نیه له جیهاندیدهکانتان بپرسن. خو من نهگهر عهقلیشم نهبی تهحصیلیکی بهرزم ههیه کهوا نهمانهی پی

"ومرن بزائم چیتان ئهوی، ئهگهر مهعقوله منیش له گهنتان و، ئهگهر نارهوایه بو چ به خورایی ئهم ههمو لاوانهمان له بانی بدری، له بیرتان چوهوه که چهند لاوی نازدارتان لهکهی بهیاننامهچییان پیّوهنان و له مهنفادا له کهلاک کهوتن؟ به نی کورانمان ئهبی له ریّی نیشتمان دا نهبهزن بیشیان کوژن کونیان!! نهچی به نام مهعقول! و ثهساسهن ئهم نهوعه بهیاناتی دزیهتییه بو مهردان عاره کامتان خوتان به عیلاقهدار ئهبینن وهرن یهکتری ببینین خوا ئاگای لی بی بو کاریک که ریّی تی بچی من دهریغیم نیه و بهم پیریه بهگیرم به نام خوا هه ناگری به هیچ تیا بچن. من اگر کوشته شوم بهری بکاری باری."

×

ژین٬ ژ ۷۷۳ ی ۱ ی شوباتی ۱۹٤۵ له ژێر سهرناوی اشێوهی مهردی دا نوسیوێتی: "سەرەتای ئیش ھەمو يەكبونە ئەوپش نابی ھەتا "ھەر برینیّک كە لە دلّ دا ھەيە ساریّژی نەكەی

الهم رۆژانەدا وەكو تەماشا ئەكەين ھەندى كەس لەروى ناكۆكيەكەوە كە له بهینی تهوان و مهنموری تیدارهدا روی داوه کهوتونهته بهندوباو و بهیاننامه بلاوكردنهوه كه بهشي زوري بهشيوهيهك نوسراوه پياو شهرم ئهكا بيانخوينيتهوه چونکه سهرایا پره له جنیو و قسهی ناشیرین که پیویست نیه به ناوی تههلی شاره کهمانه وه یا به ناوی کورده وه بلاوبکریته وه بکه ویته بهر چاوی دوّست و دوژمن و ئیمه که نامانهوی به هیچ جوریک لایهنی هیچ لایهک بگرین بهلام، یه کهم به ناوی کوردهوه و دوهم، به ناوی نه هلی سلیمانیه وه وامان به باش زانی که له نوسهرانی تُهم جوّره بهیاننامانه بگهیهنین که تُهو کارهی تُهوان تُهیکهن له خراپه و ناو زران هیچ سودیّکی نیه بوّ ئهو ولاّته که بوّی تُهگرین و لهم بهیاننامانه دا تهوهی له ههمو ناشیرینتر بو بهدناو کردن و به سوک ناوبردنی عەشىرەتىكى كوردە لە قىنى يەكى كە لەو عەشىرەتەپە، لامان وايە ئەم رىيە ريّيهكي چەوتە تەنانەت لە دوژمنايەتىش دا ئەگەر گلەييتان لە مەئمورىنى ئيدارهدا ههيه مهردانه بجنه لاي و گلهيي خوتاني لا بكهن تُهكُهر تُهوهندمش بهخوتانا رانايهرمون ئهتوانن به ئاشكرا له ههمو ريّگايهكي قانوني و مهعقولهوه موراجهعهت و شکایهتی خوّتان بکهن تُهگینا به بهیاننامهی وا ناشیرین نوسین و جنیّو بهخوشک و ژن و دایکی خهلّق دان و بلاوکردنهوهی بهبی ناونیشان لامان وایه شیّوهی مهردانه و کوردانهی تیا نیه.

"ئیتر هیوامان وایه که نهختی بینهوه سهر خوتان، قین و دوژمنایهتی کویْرتان نهکا، لهمه زیاتر ئابروی ثهم ولات و قهومه بینچارهیه نهبریّت بو ههمو لایهک چاکتر و به جی تره. دوا تکاشمان ئهمهیه ههمو کوردپهرست بن نهک ئهشخاس پهرست، یهکدل و یهکدهم دهست بدهینه دهست یهکتری و لهم وهقته

تهنگوچه لهمهیه دا خوّمان به دوژمنایه تی شهخسی و شتی هیچ و پوچهوه خهریک نه کهین ئاگامان لهخوّمان بیّت وا خهریکه رهنگی دوا روّژمان تهریّرریّت، ئهوهنده ش بزانن تهم ههراو هوریایانه ههر لهبنهره تهوه تا تیّستا تهوهنده ی توزی چاکهی کوردی تیا نیه.

محامی: شیّخ رەوف شیّخ مەحمود. محامی: ئیبراهیم ئەحمەد. محامی: فایەق هوشیار. محامی: مەجید یاوەر. بابا عەلی شیّخ مەحمود. فایەق بیّکەس. یەکتا بهگ.

×

ژین، ژ ۷۷۶ ی ۱۷ ی شوباتی ۱۹٤۵ له ژیر سهرناوی اگوی رادیری نوسیویتی:

"ئیمه بهوه خومان به بهختیار ئهزانین که خدمهتی غهزهته کهتان ثه کهین و غهزه ته کهش خدمهتی ئیوه ده کا، جاری بهر له ههمو شتیک خو هیچ نهبی ئه لین کوردستان غهزه ته یه گیوه ده کا، جاری بهر له ههمو شتیک خو هیچ نهبی ئه لین کوردستان غهزه ته یه گهم غهزه ته یه یه تارانه و و له سنه وه، له کرماشانه وه، له میسره وه، له شام و بیروته وه، ستایشی وای بو دینت که دل رون ئه کاته وه، رهشید یاسه می نه لی چاو رون نه کاته وه، تاهیر هاشمی نه لی گیان تازه نه کاته وه، پیره میردیک نهم خزه مه ته گرتوه ته نه ستوی خوی بو جگهر گوشه نازداره کانی وازی له ههمو جیهان هیناوه تا نیستا له سهر نهمه سهد په لی به قه برغه دا دراوه، کهوتوه و هه لساوه ته وه، نه به زیوه، دیاره دنیا بو به ریزوه بردنی جگهر گوشه که وابو نیوه ش گوی رادیری بکهن.

"خویّندن ئینکار ناکری که قهومیّک سهردهخا، بهلام ائهخلاق کردهوه الهییش خویّندن ئینکار ناکری وا ههیه خویّندهواره موتهفهنینه بهلام به کرداری هموی له کیس داوه. ئیستا من ثهم جاره له گهل نهوجهوانانهکانمه چونکه هیوای زوّرم بهوانه و بارمها وتومه مهگهر ثهوان ثهم قهومه رزگار کهن، ثهومل جارهیش ثهمهیه شان بدهنه بهر ههیکهلی زوّر و دهستدریّژی زوّردار و تهماعکار

به مهنگهنهی عیلم و ئهدمب و راستهو راست، نهک به پینچ و پهنا و لهژیر پهچهدا. خوا رهوای بینی وا رینگهناسانی حقوق و مهعریفهتتان کهوتوه ناو ئهتوانن له رییهکی مهشروعهوه حهقی خوتان بپاریزن، بو ئهمهیش یهکدلی و یهک وجودی و نیشتمان پهروهری پی ئهوی، که ئهم سی سیغهته ئهساسهن له مهوالیدی سهلاسه پهسهندتر و بهکارتره. من ئهمهم له ئیوه ئهوی ئهگهر هیچی ترم له ئیوه ویست مهم دهنی."

ژین، ژ ۷۹۸ ی ۹ ی ٹاغستوسی ۱۹٤۵ له ژیّر سهرناوی ائاموَژگاری بوّ لاوان) دا نوسیویّتی:

"لهکاروباری جیهانیدا بهراورد کراوه وا دهرکهوتوه ری به ئیش بردن بهتیگهیشتنیکه کهناویان ناوه لعمقل) هوشیاری، عمقلیش دو نهوعه:

"یهکیّکیان، ثهوهته له سروشت و دروستکردنی ثادهمیزاد مادمرزاد خوا بهتهبیعهت ئهیبهخشیّ و بهو زهیرهکیه تیّ دهگا. ئهمه عمقلّی مهوهوبه.

"دوومیان، له گوزارشاتی جیهانیدا ههرچی بهراورد کرابی که چ رونگیّکی باشه و بهکاره تهوویان کردوه به دوستور و، بهو ریّیهدا روّیون، ریّیان لیّ نهگوّراوه تهمهیشه پیّی تُعلّیٰن عمقلّی مهکسوب.

"ئینجا هەرچی عەقلّی خوداداده تیژپەره زۆر اهەلّه) ی تیایه. عەقلّی بەراوردی کە تاقیکراوەتەوە زۆرتری جنّی باوەرە.

"جا بهم دەستورە زانراوە، له ئيدارەى سياسەت دا، لەھەر حكومەتيّک دا، عەسكەر و تەلەبە تيّكەڭى بو بن، ئەو ئيدارەيە شيّواوە و بەلْكو ئەو حكومەتە فەوتاوە! ھيّشتا لەبيرمان نەچۆتەۋە سەلتەنەتى عوسمانى كە ئەوروپاى ھيّنابوە لەرزە لەم دواييەدا سياسەتى عەسكەر و تەلەبەى مەكتەبى تيّكەلّ بو. ھەندىّ تەلەبە رايانكرد چونە (پاريس) ناوى خۆيان نا اژۆن تورك، و ھەميشە لەپەيجۆرى

روخاندنی شهکلی ئیمپراتوری بون تا روخاندیان و عهسکهریش احهرهکهت ئوردوسی) یان ریک خست و هاتن بهجاری ئهو سهلتهنهتهیان تیک دا و، نمونهی ئهمهیش بهحهرهکاتی عهسکهری له عیراق دا روی دا و چهند ناودارانی بهقیمهتی ولاتهکهمانی تیا له ناو چو که وینهیان ئهمرو نابیتهوه. خوا پاراستینی هاتینهوه قهوام.

"من بهتهجروبهی خوّم ئهمهم زانیوه که ههرچی ههاسی و لهسیاسهت بدوی شهشیوی ههمو کهسی نهیزانی من به نهفسی خوّم ههرچی نارهزوی شهخسی بی نیمه و تا نیستا که دواییمه له عیّراق دا چاوم له مولّک و مال و وهزیفه و مهوقیعی دیوانی نهبوه و نابی، تهنها بو عیلم و تیگهیشتنی قهومه کهم ههول نهدهم و وهستا خوّراییم و دلسوّرم کهس ناتوانی بلّی نهوهی برد یا خواردی، کهواته بهم نامور گاریه دلسوّریهم باوهر بکهن و ههر کهسه له نهزمی لی نهدا، وا لهیلهتوقهدری هیوای کوردهواری له پیشهوه مهبنه کابرای کورده و شویّن نارهزوی ژنان مه کهون و گروگال لهسیاسهت دا تی ههل نهقوتیّن و سهر له کاربهده ستان نهشیّوینن کهسی بهیاننامهی به دزیهوه فری دا و پهچه بگریّتهوه نامی چوّن ناوی به پیاو بهرن؟"

×

ژین، ژ ۸۰۶ ی ۲۷ ی ئەیلولی ۱۹٤۵ له ژیّر سەرناوی ابوّ حیزبی شیوعی عیراق) دا نوسیویّتی:

"بهیاننامهیهکتان به عهرهبی و کوردی نهشر کردبو عهرهبیهکهیانم دی.. ..

"باشه و موبارهکه وا حیزبتان تهشکیل کردهوه و، ئیجتیهاد و باوهری ئیّوه وایه که ثهو مهسلهکه بو وهتهن و قهومیهتتان به فائیدهیه و، ثهتوانن لهو بهرگهدا خوّتان بنویّنن. ئیجتیهاد و ئیعتیقاد لای ههموان موقهدهسه و، دوعای خیّرتان بو دهکهم که ببنه وهسیلهی سهربهرزی و رههایی ولاّتتان و، دوعای پیران

گیرایه نهخوازه لا پیریکی هه شتا ساله که زورتری حه یاتی خوی له خدمه تی وه ته نیا سه رف کردوه و زیندان و ده ربه ده ری و ده ردی سه ری دیوه، نه به زیوه، به قه له مینکی تیژ و موده تیکی دریژ، له هه مو غه زه ته کانی نه سته مول و میسر و ولاتان دا، به ناله ی مه نزوم و شیعری وه ته نیه و له مه یدان دا بوه و، خاوه ندی شینی شه هیدان و وه فدی کوردستانه و، به ته نیا غه زه ته یه کتان بیست ساله بو ده ردین نی نه و پیره رجاتان لی ده کا له ره گوزاری مه ساعیتان دا غه ره و خوخوری مه که نه کار، یه کتر مه شکینن. توفیق وه هبی نه و که سه یه که له سلیمانی خوی نایه پیناوی نید عای کوردی، مردو زندوبوه وه. جیاوکیش باوم به من بکه ن کورده و کورده رسته نیتر که یفی خوتانه. "

×

ژین، ژ ۸۱۳ ی ۱۲ ی کانونی ئەوەلی ۱۹٤۵ له ژیْر سەرناوی ابۆ پارتی ئازادی عیراق) نوسیویّتی:

"ئۆو كۆمەلۆكتان بەناوى دەستەى ئازادىيەوە لە بەغدا رۆك خستوە، ناوۆكى خۆش و نيەتۆكى پەسەندە! كە بۆ لە ھەموى باشتر ئەمەيە دو مىلەت لە مەلېەندۆك دا، دوبرا لەخانويەك دا، خوا يەكى خستون و شەيتان خەرىكە بكەوۆتە ناويان، ئۆوە لەسەر يەكۆتى و برايەتى پەيمانتان بەستوە و ئەم پىرەمۆردەيش لەھەمو كەردش و ناكۆكىدا لەسەر ئەو ئارەزوە رۆپوە، بەمە زۆر داشاد و ئازادە. لە خواى ئەوى تا سەربى. ئەشيا پرس و راتان بەمن بوايە كە نەم ئەھۆشت لەھەندى چشتا بە سەھو بچن. بەلى تەنقىد بەجىيە بەلام نەك نەم ئەھۆشت لەھەندى چشتا بە سەھو بچن. بەلى تەنقىد بەجىيە بەلام نەك بە نابەجىيى. ئۆوە لەمەوبەر ستايشى عيزەت ئەفەندى مودىرى پىنجوينتان كرد بو كەچى ئەمجارە لە سەروگويلاكى ئەدەن. ئەمە بۆ ئۆوە ناشىرىنە. من بە بو كەچى ئەمجارە لە سەروگويلاكى ئەدەن. ئەمە بۆ ئۆرە ناشىرىنە. من بە نەفسى خۆم عىزەت بە مودىرىكى زۆر بە خدمەت و كارئامەد ئەزانم و، ئۆوە مەعروف جياوكىش بە باش نازانن ئەوا من پىتان ئەلىم و باومرىشم ھەيە كە

باوهرپشم پی ده کهن چونکه له ژیر نهم قوبهیه دا ترس و پرسم له کهس نیه و، له هیچ خوانی یه غماییه ک دا پارویه کم نه ناوه ته دهم، پاره یه کیشم وهرنه گرتوه، ههمو ئیکرامیکم ره د کردوّته و خدمه تی زوّریشم بوه، جا بهم سیغه ته وه ته نیّم: پیاوی وه ک جیاوک و موته سهریغی وه ک مه عروف به گمان زوّر کهمه. به نی باشه هیچ کهس نه توانی بنی نهم پیاوه به رتیل وه رگری و بینکاری نه کری له دو ماده ی میللی دا که تی هه نی ده و ته که دو که ده رخست الله دا که تی که دو که ده دا که تی ده رخست الله دا که تی ده رخست الله دا که تی ده رخست الله دا که تی ده در خست الله دا که تی ده دا که تی که تو که تی ده که تی که تی ده دا که تی ده که تی ده که تو که تو که تی که تی ده که تو که تی ده که تو که

ژین، ژ ۸۱۶ ی ۲۰ ی کانونی ئەوملی ۱۹۶۵ له ژیّر سەرناوی: اغەزەتەی ئازادی دا نوسیویّتی:

"له نوسخهی بهروی ژین دا ئیمه کهمی له غهزهتهی ئازادی دوابوین و بهیانی مهمنونیّتیمان لهوه کردبو که رههنمایی یهککهوتنی دو عونسور ئهکا. تهنقیدیش وهزیفهی مهتبوعاته. تهنانهت غهزهتهکهی من، برّی بلوی کردهوهی کهچرهوی ههندیّک که ئهوی پیّیان بیّژراوه خویّی چیّشته، ئهدا بهرویانا، بهلاّم نهک به رهنگیّک که ههندی دروّی وای تیابی راستیهکانیش بخاته گومانهوه. بهجیاوک ئهلیّن: که هاتوه هیچی نهبوه، ئیّستا تهداروکاتی مالّی به ده لوّری بارناکریّ، ئاخر جیاوکی که بهرتیل نهخوا و هیچ کهسی نهتوانی بلّی ئهوهی له فلاّن ومرگرت ثهشیا له کوی کو کاتهوه؟ ئهگهر من سی ساله شیّخ حهفسه، خوا لیّی بهزیادکا، لیّفهیه کی داومی پیّی ئهنوم، جیاوک ثهگهر به نیسبهتی نفوسیهوه بهش بکریّ لیّفهیه کی داومیّ پیّی ئهنوم، جیاوک ثهگهر به نیسبهتی نفوسیهوه بهش بکریّ لیّفهیه کی پی نابریّ. ثمم پیاوه، پیاوه! خراپهی زوّری ثهوهیه له هممو کاتیک و شویّنیک دا نهراندویه وتویه کوردم. وا خوا لیّره دهربازی ئهکا ثهوسا ئهگهریّن لهشویّنی."

اشیخ سهلام و پهل پیا دراویکی تر جوابی خوّیان نوسیوه تهوه عهینهن بوّمان دهرج کردن.

"پاسوخی شی~~ّخ~~ سهلام "ابوّ خاوهنی روّژنامهی ژین

"لهم چهن رۆژانهدا گوقاریکی (سری) بهناوی (ثازادی) یهوه دهرچوه، بهشی زوّری جنیّوه بو تهشخاس، که له تهخباری قهزای چوارتا دا بهشی منیش به ئیمزای موستهعاری (شوان) هوه نوسراوه و ئیّمهیش تهزانین با له ج کونیّکهوه دی، پیّویست بو که تهم پاسوخه بنوسمهوه و بههوّی روّژنامهکهتانهوه بهرچاوی خویّندهوارانی بهریّز بخری و به لکو شوان و هاوریّکانیشی بیبینن. ثیتر ژیان.

"شوان نوسیویهتی: اشیّخ سهلام، مهئموری تهموین دهغلی دهرهجه ۲ و ۳ ی دابهش کرد به سهر تههالییهکهدا بهناوی دهرجه ۱ تا ماوهی دزی بوّ چوّل بیّ، بهلام ئیستیفادهشی لیّ نهکرد چونکه نهقلّ کرا. ئیّسته فهزلّهی گهنم که بوّ دزی داینابو ۱۰۰ تهنه، نازانین حکومهت بوّ سوئالی لیّ ناکا که تهم فهزلّهیه چییه؟ا

"پاسوخ: نمی خویندموارمکان تمماشا بغمرمون که چهن غمرمزی شهخسی و درو و دملهسمی بی ری و جی و بی مهنتیق لهم نوسینهدا ههیه. کاتبی وا زور عهیبه شوان بی همر نهبی کوری باوکی خوی بی افردموسی: پسر که ندارد نیشان از پدر/ تو بیگانه خوان و مخوانش پسرا به لی نهبی اشوان) بو تمقهدوم نهچی خوی خوی خوری کونهپمرستی و کونهفروشی بی. کوری خزمهتکاری پیاویکی خائین بی! زور حهیفه کاغهز بو نوسینی نهم جوره سهرف بکری. وا من بو نیوه نوسینهکانی شوان تهحلیل نهکهم. من مهنموری مهنتوجاتی شههربازار بوم نهقل کرام له سهر عهریزهی خوم و موافهقهتی موتهسهریفی لیوا له بهر نهوه که موستهخدهم بوم و خهدهماتی تهقاعودی سوتاوم سهوز ببیتهوه نیعادهی خهدهماتم له دائیرهی نفوس کردوه.

- ۲. گهنم له لیواوه بو چوارتا رهوانه کراوه مهعلومه که له سهر دهرهجات بوه
   ئهگفر ۱۰۰ تهن گهنمی دهرجه ۱ زیاد بکات پیویسته ۱۰۰ تهن گهنمی دهرهجه ۲ و ۳
   کهم بکا.
- ۳. ۱۰۰ تهن گهنم زوره باوه ر مه کهن له سوچی مه خزهنی چوار تادا شار ابیته وه که چاریک موفه تیش و دوجار موده قیق وه زنی مه خزهنیان کردبی له زهمانی منا که ۸ مانگ بوه.
- ٤. هیچ وهقتی موافیقی تهعلیمات من له مهوجودی زیاد و کهمی دهرهجاتی گهندم مهسئول نهبوم چونکه مهثمور مهخزهن و معاونی مهثمور مهخزهن موستهقیل بوه خوّیان وهریان گرتوه و دابهشیان کردوه تهنها من معامهلاتی حسابیهم تهماشا کردوه و قیمهتهکهم بهسندوق گهیاندوه.
- ۵. ئەى ئەم مىقدارە موھىمە قائىمقامى قەزا بەوارىداتى فەزلەى مەخزەن لە
   سجلى قەيدى كردبينت موحەقەق چاوى لى نەپۆشيوە.
- ۶. ئەگەر تەماشاى يەوميەى شەھر بازار بكرى ھىچ وەقتى ١٩٠ تەن گەندمى
   مەوجود نەبوە ج جاى فەزلە.
- ۷. شوان ئەلى: نازانم بۆچى لەم زيادە ناپرسىتەوە؟ منىش ئەلىنم: نازانم بۆچى؟ چونكە حەقىقەتەن لە ۱۲۰ كەس زيادى نەپرسيەوە كە ئىستىحقاقى ٣ مانگى شەكر و كوتاليان بۆ وەرگىرا، وەكو ترى بن گۆم رۆيى.

"برا كورده كانم

امهجهلهی ئازادی تازه پی نهگا. نهمه ژماره ۵ یهتی. تازه بنچینهی بوّ دانهنری نهگهر بهم رهنگه غایه جویّن دان بیّ، دروّودهلهسه نوسین بیّ، نازانم نهم نهساسه لهسهر چی و نهم بینایه لهچی نهبیّ ا

"لاوهكان! كوردهكان!

"لازمه مهجهله که تان بو نازادی ههول بدات. ریگهی پیشکهوتن و سهر کهوتن بدوزیّته و چرای روناکی هه لُکا. تاریکستانی شهوه زهنگ بهسهر میله تی هه اُراری کوردی داماودا نه هیننی.

"قەومى كورد پياوى خۆى ئەناسىّ. تارىخى ھەيە ئاشكرايە كى خزمەتى كردوە كىّ فيداكارى نواندوە كىّ سنگى خۆى ناوە بە بەر گولەوە ون نەبوە.

نازانم شوان لهو وهقتهدا له کوی بو؟ نوستبو ئهی کهرگهله بزنی گوم بوبو نهی ....

"ومرن ریّگهی راست و پاک بدوّزنهوه. بهبیّ سوچی تاوان دروّ و دملهسه بوّ ئهمو ئهو نهنوسن. تو یهزدان خیّرخواهی کورد بن. ههر کوردبن بوّ ژیانی کورد بژین.

"ئیِّمه تُهمجاره بهناوی مجهلهی تازادییهوه تُهو حیزبهی که دهنگی ههیه و رونگی نیه، عالهم تُهزانی حیزبیِّک به جوریِّکی مهشروع و ریِّیهکی راست

ژین ئیتر باسی ثازادی نەنوسیوه، رەنگە پیّیان وت بیّ خوّی لیّ بیّ دەنگ بکا.

X

به لگهیه ک له بهر دهس دا نیه که ثازادی چهند دانه ی لی چاپ کراوه و، چون و له چهند جی بلاو کراوه تهره وه دون و له چهند جی بلاو کراوه تهره روژنامه القاعده له سالانی ۱۹۶۲ — ۱۹۶۹ دا، وه کو حهنا به تاتو له کتیبه کهی دا خهملاندویه تی، ۳ ههزار دانه ی لی چاپ کراوه و، ژماره یه کی زور لهوه زیاتر خویندویانه تهوه. القاعده له سهرانسهری عیراق دا، ههروه ها له کوردستان دا، بلاو کراوه ته و نازادی که هاوشانی القاعده ده رچوه ته نیا بو کوردستان و بو خوینده واری کورد بوه، له بهر ئهوه

پیّویستی نهکردوه بهو ژماره زوّرهی روّژنامهیهکی عمرهبی چاپ بکریّ، بهلاّم بیّگومان ئهمیش له چاو روّژنامه و گوّقاره کوردییهکانی ئهو سهردهمهدا چهردهیهکی باشی لیّ چاپ و بلاّو کراوهتهوه و بوّ خویّندنهوه دهستاو دهستی کردوه.

. . . .

له نیسانی ۱۹٤۵ دا ریّکخراوی اوحدهٔ النضال که پیّیان وابو به گرتنی کونفرهنس و موئتهمهر و، دانانی پهیمانی نیشتمانی و پیّرپهوی ناوخوّی حیزب، ثیبتر داواکاریهکانیان هاتوّته جیّ و ناکوّکیهکانیان له گهلّ حیزبهکهی فههد به لادا کهوتوه، نامهیان بو فههد نارد و ئامادهیی خوّیان دهربری ریّکخراوهکهی خوّیان هفلبوهشیّننهوه و بگهریّنهوه ناو حیزب. فههد وهری گرتنهوه. لقی کوردی ایهکیّتی تیکوشین ئهیانویست به جیا تیّکهلّ بین و له سهرکردایهتی حیزبهکهدا ئهمانیش نویّنهریان ههبیّ، فههد ئاماده نهبو داواکهیان قبولّ بکا چونکه حیزبه ئهمانیش نویّنهریان ههبیّ، فههد ئاماده نهبو داواکهیان قبولّ بکا چونکه حیزبه ئهسلییهکهیان خوّی ههلوهشاندبوهوه، ئهمانیش لقی ئهو بون به ههلوهشاوه دا ئهنران. ئهندامهکانی لقی کوردی یهکیّتی تیکوشین ئاماده نهبون وهکو تاک بچنه ناو حشعهوه، ریّکخراویّکی نویّیان به ناوی حیزبی شیوعی کوردستانهوه دامهزران و دهستیان کرد به بلاوکردنهوهی ئورگانهکهیان به ناوی (شوّرِش) هوه.

×

سالی ۱۹٤۶ که گفتوگو بو دروستکردنی پارتی دیموکراتی کورد دهستی پی کرد زوّری ئهندامانی حیزبی شیوعی کوردستان اشوّرش) پاش ئهوهی حیزبه کهی خوّیان ههلّوهشاندهوه چونه ناو حیزبی شیوعی عیراقهوه. له ناو ثهندامهکانی شوّرش دا، خویّندهواری باش و روّشنبیر و تیّکوشهری هوّشیار و ئازایان تیّ دا بو، بهمهیش لقی کوردی حشع به هیّزتر بو.

دوای گیرانی فههد و هاوکارهکانی (۱۹٤۷) ئهگهرچی لوجنهی مهرکهزی له چهند ئهندامی نوی ریندانهوه بهلام ههر فههد له ژوری زیندانهوه سهرکردایهتی حیزب و چالاکیهکانی ئهکرد. تهنانهت ههندی له وتاره گرنگهکانی (القاعده) یش ههر ئهو ئهینوسین.

بهلام حشع دوای گیرانی رابهره کهی توشی تهنگوچه لهمهیه کی گهوره بو بو. حیزبه که ههرچه ند خوّی ریّک ئهخسته وه کهچی ههر توشی لیّدان و داپلّوسینی پوّلیسی عیراقی ئهبو، یه ک له دوای یه ک سهر کرده کانی ئه گیران، لهوانه شهریغی مه لا عوسمانی سکرتیّری لقی کوردی.

دوای برانهوهی دوهمین جهنگی جیبانی، جهنگیکی تر دهستی پی کرد، که له میروی ناودهولهتان دا به جهنگی سارد ناو تهبری دنیا دابهش بو به سهر دو تؤردوگای ناکوک دا: تؤردوگای سهرمایهداری یان وه کو پی یان تهوت بلوکی تیمپریالیستی به سهروکایهتی ولاته یه کگرتوه کانی تهمهریکا و، تؤردوگای سوسیالیستی یا وه کو پی یان تهوت بلوکی کومونیستی به سهروکایهتی یه کیتی سوقین دربی شیوعی عیراق، وه کو بهشی له تهرکی تینته رناسیونالیستی (واجیبی شومهمی) خوی، پشتیوانی له یه کیتی سوقیت و درایهتی بلوکی تیمپریالیستی، کرد بو به فرمانی سهره کی خوی، تهوهیش له ههمو روژنامه و بلاوکراوه کانیدا رهنگی تهدایه وه.

عیراق که به ناو هاوپهیمانی بریتانیا و، به راستی له پاشکوّیدا بو، ریّگهی به چالاکی شیوعی نهئهدا. به پیّی قانونی عیراقی بیروباومری کوّموّنیزم و چالاکی کوّموّنیستی قهدهغه بو. ههر کهس بهم توهمهیه بگیرایه سزا ئهدرا.

"ذيل قانون العقوبات البغدادي الرقم ٥١ لسنة ١٩٣٨

"المادة الاولى: يعاقب بالاشغال الشاقة او الحبس مدة لاتزيد على سبع سنين او بالغرامة او بهما كل من حبذ او روج باحدى وسائل النشر المنصوص عليها فى المادة ٧٨ من هذا القانون ايا من المذاهب الاشتراكية البلشفية (الشيوعية) والفوضوية والاباحية وما يماثلها التى ترمى الى تغيير نظام الحكم والمبادئ والاوضاع السياسية للهيئة الاجتماعية المصونة بالقانون الاساسى."

×

سالّی ۱۹۶۸ له بهغداد و له ههندی له شارهکانی عیراق دا جولانهوهیهکی نارەزايى فراوان سەرى ھەل دا، بە تايبەتى دواي ئەوەي نيازى وەزارەتەكەي سالح جەبر سەبارەت بە بەستنى پەيمانيّكى نويّ لە گەلّ بريتانيا دەركەوت. لە مانگی کانونی دوهمهوه خوّپیشاندانی گهوره و فراوان دهستی پیّ کرد. ههمو حیزب و ریکخراوه نیشتمانی یه کان، له وانه پارتی دیمؤکراتی کورد، بهشدار بون. خۆپیشاندەران داوای ئازادی سیاسی و چاکردنی گوزەرانی چینه هەژارەکانیان ئەكرد، دژى بەستنى پەيمانى عيراقى - بريتانى پۆرتسماوس بون. حيزبى شيوعى دەوریکی گرنگی هەبو له سازدان و ریکخستن و رابەری خوپیشاندانهکان دا. سالح جهبر، سەروەزيرانى عيراق، ھەولىدا بە ريگەي توندوتيژي جولانەوەكە دابمرکیٚنیٚتهوه و، کوّتایی به شهپوّلی خوّپیشاندان بهیّنیّ. له زوّر شویّن پیّکادان له نيّوان خوّپيشاندمران و پوّليس دا قەوما. چەند كەسىّ كوڑران. ئەگەرچى لايەنگرانى حيزبە كۆنەپاريزەكان لە خۆپىشاندان كشانەوە بەلام وەسبە اوثبةا، وهكو حيزبي شيوعي ناوي نا بو، كوّتايي نههات. روخاني وهزارهتي سالح جهبر بوبو به داواکارییهکی گشتی. بو هیمنکردنهوهی نارازییهکان و ئارامکردنهوی ھەلومەرجى سياسى عيراق، عەبدولئيلاھ وەصى عەرشى عيراقى، سالح جەبرى لىّ خست و، سهید محهمهد ئهل صهدری راسپارد وهزارهتیْکی نویّ پیّک بهیّنیّ. اتيبيني، بروانه:

۱. پۆستەي كوردەوارى، گەلاويْرْ، رْ ٣، مارتى ١٩٤٨. ل ١٣ – ٢٣.

۲. د. کهمال مهزههر تهجمهد، دهربارهی راپهرینه گهورهکهی کانونی دوهمی ۱۹۶۸ و شویّنی گهلی کورد تیّیدا،کتیّبی:چهند لاپهرهیهک له میّژووی گهلی کورد، بهشی یهکهم، بهغداد ۱۹۸۵. ل ۱۹۹ – ۲۲۵)

وهزارهتی نوی بواری رهخسان بو ههندی گازادی گشتی. ریگه درا به چهند روزنامه و گوقاری سیاسی دهربچن، له ناو ثهوانهدا گوقاری عهرهبی -- کوردی انزار). ههندی له گیراوهکان بهر دران و، ههندی له حیزبه سیاسی عیراقیهکان موّلهتی کاریان پی درا. ههآبراردنی گشتی بو مهجلیسی نواب کرا. ژمارهیهکی کهم له نویّنهرانی موعارهزه دهرچون.

ئهم بار و دوّخه زوّری نهخایاند. وهزارهتیکی تازه پیّک هات. به بیانوی شهری فهلهستینهوه، ئهوهی وهزارهتی پیشو، له ئهنجامی وهسبهی کانون دا، دابوی به خه کک وهزارهتی نوی به زیادهوه لیّی وهرگرتنهوه. ئیجازهی قانونی له حیزبه کان سهندهوه، زیاتر له ۱۰۰ روّژنامه و گوقاری داخست له ناو ئهوانهدا نزار و کهلاویّژ، به سهدان چالاکی سیاسی گرت و حهوالهی دادگای عورفی کردن. به سهختی له ریّکخراوه کانی حیزبی شیوعی دا. ههندی له سهر کرده و ئهندامه کانی پارتی دیموّکراتی کوردیش بهر ئهم پهلاماره کهوتن.

چوارهمین کوّمیتهی ناوهندی اثابی ۱۹٤۷ — تشرینی یهکهمی ۱۹۶۸) که فههد پیّکی هیّنایهوه و، نافیع یونس اله دایکبوی ۱۹۲۶ ی ههولیّر و پاریّزهر و ئهندامی پیّشوی شوّرش) یهکیّ له ئهندامه چالاکهکانی بو، زوّری نهخایاند بهر لیّدان کهوت و گیرا، حشع جهزرهبههکی سهختی خوارد، زوّری ریّکخراوه نهیّنیهکانی گیران. چاپخانهکهی ثاشکرا بو، روّژنامهکانی له دهرچون کهوتن.

کونمیته یه که دوای نه دوای که دامه از انشرینی یه که کوردی ۱۹٤۸ حوزه یرانی ۱۹٤۹ عه در نها که کوردی کوردی که دانه در نهای کوردی که دوانه: هاشم عه بدولا نه ربیلی، ره نیق توفیق چالاک، مه هدی حه مید،

حهمید عوسمان، ئهم کوّمیته بهش گیرا. ههندیّکیان بهرگهی ئهشکه نجهیان نهگرت، نهک ههر نهیّنیه کانی حیزبیان ههمو درکاند، به ُلکو بونه هاوکاری یوّلیس بوّ راونانی شیوعیه کان و ثهندامانی حیزبه کانی تر.

فههد و هاوریّکانی به تاوانی اریبّهرایهتی حیزب له ناو زیندانهوه درانهوه به دادگا. له شوباتی ۱۹٤۹ دا فههد و زهکی بهسیم و حسیّن محهمهد کهل شبیببی حوکمی تیعدام دران و، بهیانیی ۱۶ و ۱۵ ی شوبات ههر سیّکیان به دوای یهک دا له ۳ مهیدانی گشتی بهغداد، فههد له ساحهی مهتحه له کهرخ و، زهکی بهسیم له بابهلشهرقی و حسیّن شبیبی له بابهلموعهزهم ههلّواسران.

پاشماوهکانی حشع ئهوهی بهر دهستی پولیس نهکهوت بو پهرش و بلاو بون. ناوهندیّکیان نهمابو کوّیان بکاتهوه. ههندیّکیان وازیان هیّنا بو. ههندیّکیان چونه دهرموهی عیراق و، ئهوانهی دریّژهیان به کاری نبیّنی دا بوبون به چهند ریّکخراویّکی جیاواز، ههر یهکهیان به جیا کاری ئهکرد.

لهو باره نالهباره دا بههادین نوری اباسم، له دایکبوی ۱۹۲۷ ی گوندی تهکیهی قهرهداخی سلیّمانیا، که بهرپرسی ناوچهی سلیّمانی بو، کاروباری ههمو حیزبی گرته دهست و، سهر له نویّ ریّکی خستهوه احوزهیرانی ۱۹۶۹ — نیسانی ۱۹۵۳. ثهوه یهکهم جار بو کوردیّک سکرتاریهتی حیزبی شیوعی بگریّته دهس. حشع داوودهزگای چاپی نهما بو، ژ ۱ ی سائی ۸ ی شوباتی ۱۹۵۰ ی القاعده) که زمانی حیزبهکهیان بو به دهسخهت نوسیوه. دواتر که تایپ و روّنیوّیان پهیدا کردوه، ثهوسا به روّنیوّ چاپیان کردوه.

له بلاوکراوه کوردییهکانی ئهم قوّناغه بهیانیّکمان له بهردهس دایه که له ۲۱ ی ئابی ۱۹۵۱ دا له چاپخانهی قاعده دمرچوه به ناونیشانی ایهکگره ئهی جهماهیری میللهت بوّ تیّکوّشان زدی پیلانی یهکگرتنی عیراق و ثوردون، وه له پیّناوی روخاندنی حکومه تی نوری سه عید و دهر کردنی ئیستیعمار چیه کان له ولاته کهمان، و له پیناوی ئاسایش و نان و سهر به ستی و ئازادی داا.

به پیّی ژ ۲۲ ی سالّی ۱۰ ی کوّتایی ئابی ۱۹۵۲ ی القاعده اله ئابی ههمان سالّ دا ئازادی کهوتوّتهوه دهرچون.

ژ ٤ ی سالّی ۸ ی سهرهتای تشرینی دوهمی ۱۹۵۲ی ثازادی سهردهمی باسم ۶ لاپهرهی فولسکابه به تایپ و روّنیوّ چاپ کراوه. له سهروی ناوهکهدا ههمان ثامانج و دروشمی ژ ۵ ی تشرینی سانی ۱۹٤۵ دوباره کراوهتهوه.

له ناوچهوان و لاجانگی چهپی رۆژنامهکهدا دروشمهکانی ئهو رۆژگارهی حشع نوسراوه:

"ئەی جەماھىرى مىللەتەكەمان يەك بگرە لە جەببەيەكى نىشتمانى دا لە رىكەى:

ئاسایش، روخاندنی حوکمی دیکتاتوری، بهتالکردنهوهی پهیمانی ۹۳۰ وه دمرچونی لهشکری ئینگلیزهکان. گور کردنی مهشروعی دیفاع کردن له روژههلاتی ناوهراست وه ضدی کردنی ولاته کهمان به بناوانیکی جهنگی بو ئیستعماریهکان. بهتالکردنهوهی ئیمتیازاتی شهریکه ته ئیستعماریه کان وه دهست به سهرداگرتنی مومته له کات و ته نمیم کردنیان، بهردانی سهربه ستیه دیمو کراتیه کان و بهردانی حه پسه ئازادیخوازه کان، زور کردنی ئیشو کار بو بی نیشه کان و دابه شکردنی زهوی و زاری ئهمیری و ده ره به هملاکه گهوره کان به سهر فه لاحه کاندا.

"بڑی تیکوّشان و بر ایه تی کورد و عهرهب لهپیّناوی ئازادکردنی عیراق و حهقی تمقریری مهصیری کوردا". مُ

بابهتی سهرهکی تهم ژمارهیه بریتییه له: "چهند بریاریّکی لوجنهی فهرعی کوردی حیزبی شیوعی عیراق که له کوّبونهوهی مانگی تشرینی یهکهمی ۱۹ دا دهریکردوه"

"لوجنهی فهرعی کوردی حیزبی شیوعی عیراق، له مانگی تشرینی یهکهمی ۹۵۲ دا کوّبوهوه وه تُهندامیّکی لوجنهی مهرکهزی حیزبیش، که له لایهن لوجنهی مهرکهزی حیزبیش، که له لایهن لوجنهی مهرکهزییهوه نیّررا بو، ئیشتیراکی کوّبونهوهکهی کرد، وه باسی تُهم نوقتانه کرا که له جهدوهلی ئیشوکاری کوّبونهوهکهدا هاتوه وه گفتوگوّیان له سهر کرا، تُهوانیش تُهم نوقتانهی خوارهوهن:

نیشاتی فهرع له تیکوشاندا لهپیناوی ئاسایش دا. ۲. نیشاتی حیزبی لهناو ههمو بهشیکی جهماهیردا، کریکارانی شهریکهی نهوتی کهرکوک و ههمو كريْكاراني تر، فەلاحەكان، ناو قوتابيەكان، موسەقەفەكان، كاسب و صەنعەتكار و بازرگانە بچوكەكان، عەسكەرەكان، ئافرەتەكان...ھتد. ٣. نیشات و پنّکبیّنانی ئیشوکار له تیْکوْشاندا زدی ئینعیزالییهت. ٤. مەسئەلەي فەلاحەكان و دەرسكردنى مەشاكىليان، نىشات لەناويان دا، مەوقىف و شىعارات بەرامبەريان. ٥. موشكىلەي كادر و ھەندى مەشاكىلى تىرى تەنزىمى. ۶. نىشات دەربارەي مونەزەماتە دىموكراتيە غەيرە خىزبيەكان (گەنجان، قوتابيان، كرێكاران...ھتدا ٧. مەسئەلەي کوردی و مهوقیفی حیزب دەربارەی ئەو مەسئەلەيە. ٨. مەوقیفی حیزب دەربارەي پاشماوەي پارتيەكان، وە دەربارەي تەياراتى ئينتيهازى. ٩. نیشاتی ئەمریکاییەکان و نۆكەرەكانیان لەپێناوی مەشروعی سەربەخۆپی کوردستان، وه مهوقیفی حیزب دهربارهی ئهوه. ۱۰. موشکیلهی توتن و ئینحیصار. ۱۱. مەسئەلەي بلاوكردنەوە و تەرجومە بە زوبانى كوردى و تورکی و غەيرى ئەمانە" .

تدى جماهبرى ميلاه تدكه مان يد له بكرد لد جبهه يدكي فيششانيد اله رريكة ي و آسايش، روخاند في حوكي مكتاتوري سابد تالكردند ود ي بديداني ۲۰ وود د د ر چورس لشكري أنگليزه كان ساگروكرد ني مشروي د فاعكردان له روزهد لاش ناوه رواست ود نیدی کردنی رولانه که مان به بینتارا بیکی جه نگل بو استعماریه کل بید تالکردنه وه ی امتیجاراتی شریکته استعماریه گان ویده بیت محتویم دور بین مستعماریه کارتنی مستلگانو تأمیم کرد لینان بیدودانی سه رده ستیسسسه

د پموکرائید کانو به رد اتی حد پسه سیاسیه آزاد پخوازد گان ــ ژور کرم تی آیشو کار بویی ایند کانو داید شکردی زه ویو زاری آسیرو ده ره به گو مبلا کسد لكُم إلى مع به و فلاحه كاندا بدهم لكرياني عنك من فيونن له شماليدا مه إراؤه تيكردانو برايد في كورد و عره بالديا اوي آزاد كرد في عرالسو حساسي أ عُرد ل - يرى كرد د ١] ٠

زريانس حسازي شسيروسي فرآق بالش تشررت الإيانتد، متحصيمو فالمتحصين المتعادية المتحصينة المتعادية المتعادة المتعادية المتعادية المتعادية المتعادية المتعادية المتعادية ال زباردی ۽ ــ سالسي هندشتدم

يات ند برياريكس لجندى قرق كرداي حزين شهرومي عراق سه رد تای تشرینی درد بی ۱۹۳ - ترجی (۲۰) طسه کدله گوورته وه ی بانگی قشریتی یه کند می ۱۰۱۴ دا ده رسک را دو

interior onto فاخته ی فری کمیزه ی حزب شراری فراق ، اما مانگی فشریش په کد نی ۱٫۰ و ۱۵ کو را وه وه آله امرکن (وادای) (را و زیست س، که له لایه ن احتمای مرکزیه وه نبیان و اکستراکی کومونه وه که ی کرد ، وه باسی قدم نقطانه کرا که نه جدوان آن و سان کرمیرانه وه که با ها توه وه - گفتو کمیا ن له سه رکزا ، نه وانیش نه م ملطانه می خواره وه ن م

1 - نشاطر فرمانه تیگوشاند اکه بیناوی اسایشسند 1 .

٣- اشاطي حزبي له دار مه مور به شيكن جما ميرد ۽ ، گريكاراني شريكه بي نه وڻي گرگوگو هه رور كريگارائي اتر ۾ قلاحه كان ۽ ناو قورتاييه كان د شندگان د كاسير صلمتكارو بازرگاند بيمييك كان د هسكردكان د آلود ته كان ٥٠٠ هـ. .

٣ - نشاطوبيك هميناش أبشوكار له نيكيشاند ١ شدى للمزاليد ت .

ع ــــسنةُ عن قلامه كانو و مرس كروش اشتاكيان ولتشاطيك تاراندا وسوقاء بتعماراتهم وابيه زيان. •

عستشكدى كسادرو هدندى ساكي تزق تنطيعي

۲ ستشاطاده رباده ی مطعاند دیموراتیدمیرد ستریه کان و که تبدان ، فهرتابیان ، کهکاران ، ۱۰۰۰ هند ی ه

پسمناله ی گورد پر موتل حزب ده رقاع ی له و مسأله په ه

لد- موتني حزب ده رباره ي پاشماوه ي پارتيد کان د ود د د رماره ي تهارايي آگشهاري ه

۹ - نشاطل آمریکابیه کانو ترکد ده کانیان لدیبلادی شروی سه رمه عیبی گورد سنان ۲ وه موالل حزب ده وماده ی اد ود . والمشكيلة في تورسو المصار .

۱۱- سساله ی بالاو کرد ند یه و نرمنه به زیبانی کورد یو تیرکیوغه بری ته باتد 🕝

وه هه روه ها باس جبهه ی نیشتهایم ستراتیجی حزیو تاکیکی کر آدم فوتاند د.۱ . وه لجله اثم بریاراندی خوارموی د درگرد. یه که م ساوه توان و تشاط لمه بیناون آسایشسد :

له كاي بلسول دواته كادة ده ركه وت وكي رتين ترع شير متكمانه كنر ستيهلم تسائدة وكوكوك معدولير وسليماني الأهلية ته واچان څه د اوه به مسالتن د فاع کردن له سه و تسایش به اگتباری نه ودی که سمترین مسالته په په ره تگاری حزب ده پهت و تنساط له پيتاول آسايش/د شمالداء بن حيزه وبد ته نها له بديتي بهرجوازه بهجويرگ کان ناو شاره کاندا هد په . ود المضايد کي زور کدم کسسبو کراه ته وه و موتسه تن ژماره ی د انیشتوانی تاوچه کروه (ملطلة) ، له سه ربانگ مجلس آسایشی د لیا که د اوای بد علتی پیهای آسایتران کا شاک یه یتی بیشتر و ۱ ولد ۵ کم مه کا و ۱ و کرچی او واقعاد ی کم به لی 200 وجن له چیکیشاتی و فاحکین لا سعر آیسایش وه نشاط له پيناول اماينسه تي انداند کائي حزد وه په بهيگ يه کي چه وشهر رگياوه ديد وه ي که هاويکانمان نشاطي ڪييان به گهيد هيئاره ته تيا له چوارجيزه به كي ته سكو ترسكي سويه واله ناو غياتو لايه تلكو الشاكاني سريد ا ويد يه وه ي هايينكانيان سر مالد ات کانی کمیندن فریش – مفزاو تیوه ی یازمه تید اسانیان ده رای پی ای کرد وه له گل هه مورکسایشهری وه گانی ترد این جیاوازی خوروی ببروباوه نوط بيب توسه يلي سياسهاندا ء ودائد والمعزانية بصافك أد وييزى ملطماند كدماندا هم يه يه يكاني بودك و سبيد مهساند ويرشد هول بن هيران تدم جيولاك ود يه د ود هه يود ها بن ميزي بقطناي كانو ود ضمي تاييه تي خييان سببيكي تو^{لا .} كد و بن هيزيد يبيد د وه سه وه ريای اد يا ک جوولانه وه ي د قاملون له سه رک پهتيمه دين په کي چماکتر پيشکه وتره له سليمايي وه ايه له کرکوکو هم ونهر ه به لام هه دربي هيزه و له ناو شاره كه د ايه طريها .

"حەوتەم، مەسئەلەي كوردى و مەوقىفى حيزب دەربارەي ئەم مەسئەلەيە: "حيزب ئيعتيراف ئەكات بە حەقى تەقريرى مەصير، بە حەقى جيابونەوەوە، بۆ مىللەتى كورد كە ئەمە ھەقىكى تەبىعىيە بۆ مىللەتى كورد كە قەوميەتىكى برایانه پیّک ئەھیٚنیّت، له تیّکوْشان دا زدی ئیستیعمار، له پیّناوی ئاسایش و سەربەخۆيى و دىمۆكراتيەت دا. بەلام حىزبەكەمان ئەبىنىْت كە حەقى تەقرىرى مەصیر بە ھەقى جیابونەوەوە، بە میللەتى كورد نادریْت وە ھە*رگ*یز جیْبەجیْ ناکریِّت تەنیا لە ژیْر سايەی حوکمی چینی کریِّکاران دا نەبیْت. جا مەوقیفی حیزبه کهمان بهرامبهر مهسئهلهی کوردی ئیستا بهمجوّرهیه: ئیعتیراف کردن به بيّ چەنوچون بە ھەقى تەقرىرى مەصىر، بە ھەقى جيابونەوەوە، بۆ مىللەتى کورد، وه تیکوشان لهم وهختهی ئیستادا بو به هیزکردنی گیانی برایهتی و یهکیّتی له تیکوشان دا له بهینی میللهتی کورد و عهرمب و ههمو قهومیهته پچوکهکانی تر له نیشتمانهکهمان دا، بۆ تیکۆشانیکی پهکگرتو له زدی ئیستیعمار و کۆنهپهرستی عیراق له عەرەب و کوردەکان و غەیرى ئەوان، لە ریْگەي ئاسایش و سەربەخۆپى و دیموکراتیهت دا وه له ریّگهی خولّقاندنی ثهو زروفهدا که میللهتی کورد حهقی تەقرىرى مەصىرى خۆي تيا وەرئەگريّت، بە ھەقى جيابونەوەوە.

کوردهکان، ئهمانهش لایهنگری سهربهخوّبی کوردستان ئهکهن وه ئیشی له پیّناودا ئهکهن لهژیّر سایهی سهیتهرهتی ئیستیعماردا، ئهمانه دوای ئامانجی چینایهتی و شهخسی خوّیان کهوتون بوّ چهوسانهندنهوه، وه ئهمانه تهنیا سهربهخوّییان بوّ خوّیان ئهویّت، نهک بوّ میلهتی کورد، نهک بوّ کریّکار و فهلاح و جهماهیری کورد.

ههشتهم، مهوقیفی حبزب دهربارهی پاشماوهی جهماعهتی پارتهکان و دهربارهی تهیاراتی تینتیهازی:

حزبه که مان له زدی ئه و ئینتیهازی و جاسوسانه ئه وهستیّت، ئه وانه ی که له گه ورکانی (پارت) بون وه کو حه مزه عهبدولا و عهونی یوسف، وه له ومناوم راته کانیان ئه وهستیّت بوخولقاندنی ثیتیسالات به جهماهیره وه بو هه نخه له تاندنی هیچ ئینسانیّکی کوردو به شهره ف، وه له عهینی وه تا حیزبه که مان دهستی یارمه تی دریّژ ئه کات بو ههمو ئه و نیشتمانپه روه ر و دیموکراتیه به شهره فانه که له رابردودا له (پارت) دا بون وه به ته واوی به جیّیان

هیّشتوه یا ئهوانهی ئیّستاش له پاشماوه کانی جهماعه تی پارتن، بانگیان ئه کات که زیاتر دوربکهونه وه له جاسوسه کان و بلاوکهرهوهی بیروباوه ری شوّقینی، وه بوّ یه کگرتن له گهل شیوعی و ههمو تیّکوّشهره کاندا زدی ئیستیعمار له جهبهه یه کی نیشتمانیدا له پیّناوی ئاسایش و داخوازیه کانی میلله ته کهماندا.

نۆھەم، نەشاتى ئەمرىكيەكان و نۆكەرەكانيان لە پێناوى مەشروعى سەربەخۆيى كوردستان، وە مەوقىفى حيزب دەربارەى ئەوە:

له سەرەوە دەرمان خست كە ئىستىعمارى ئەمرىكى – بەنيازى پەرە پى سەندنى دەستەلاتى - لەگەل ھەندىك لە دەرەبەك و بۆرجوازيە كوردەكان بيروباوەرى "سەربەخۆيى كوردستان" ئاو ئەدەن و ئىشى لە پێناودا ئەكەن لە ژێر سايەي سەيتەرەتى ئىستىعمارا وە ئەم "سەربەخۆييەش" ئەگەر يېّك ھات ئىستىعمارى ئەمرىكى پێمان ئەبەخشێت كە ئەيەوێت ئىستىعمارى ئىنگلىزى شەرىكى دەربكا لە ھەمو شوپنېكدا - لەكوردستانى عراقىشدا - وە ئەيەوپىت جِنْگەي ئەو بگرینتەوە. وەبە شیوەيەكى تايبەتى ھەندینک لەدەرەبەگەكان گورجوگوّلی تُمنویّنن به دوای تُمو نیازهدا اومکو شیّخ باباعملی کوری شیّخ مهجمود) ئەوانەی كە ئەيانەوى بېن بە گەورەی حكومەتیّكی كوردی لە دەرەبەگەكان لەژىر چاودىرى ئىستىعمارى ئەمرىكىدا، بۆ ئەوەي بتوانن پارىزگارى مەسلەخەتى خۆيان بكەن وە زەويوزار و سەروەت و سامانى خۆيان زياتىر بكەن. حيزبه کهمان زور به توندي تي ته کوشينت له زدي تهم پيلانه که سهري نه کرتوه و سەر ناگریّت لەلایەكەوە لەبەر بەربەرەكانى میلەتى كورد وە لەلايەكى تریشەوە لەبەر ناكۆكى بەينى ئىستىعماريەكانى ئىنگلىز و ئەمرىكا وە پٽويستە تەقدىرىكى راستی ئهم مناومراتانه بکریّت، نه به کهمکردنهومی ختورهتیان وه نهبه موبالهغه یی کردنیان

باسم له کانونی یه کهمی ۱۹۵۲ دا امیثاق یکی نوی کی هینا بوه ئاراوه و، له ئازاری ۱۹۵۳ دا حیزب کرد بوی به بهرنامهی خوی. لهم به کهیه دا که به امیثاق باسم ناوی ده رکرد ئالوگوری بنه ره تی له میساقه کهی فه هد و بیروبو چونه کانی دا کرا بو، لهوانه: له باتی "نیزامی کی دیمو کراتی" ی میساقی فه هد دامه زراندنی "جمهوریه تیکی شه عبی دیمو کراتی نوینه رهوه ی ویستی کریکاران و جوتیاران و جماوه ری گهل" کرابوه ئامانجی سهره کی. "هه لوه شاندنه وه پهیماننامه ئیستیعماریه کان" و "سه ندنه وه ئیمتیازات له کومپانیه ئیستیعماریه کان" و "ده سهره کی و زاری ده ره به گه کان و نهرزه کانی نهمیری و در داره داره کان تری میساقی باسم بون.

سهبارهت به مافی نهتهوهیی کهلی کوردیش، که له امیثاق فهد) ا وهکو کهمایهتیهکی له بابهتی ٹاسوری و یهزیدی باسی کرا بو، مافی نهتهوهیی کوردی سهلماندبو له سهر بنچینهی داننان به مافی ثازادی بریاردانی چارهنوس، به مافی جیابونهوهیهوه له عیراق.

ئهم ئالوگورانه ناكوكیهكانی ناو حیزبهكهیان تهقاندهوه، چهند پارچهیهكی لی جیا بوهوه، سالی ۱۹۵۳ جهمال حهیدهری ریّکخراویّکی شیوعی پیّکهوه نا به قسهی خوّیان بو دهرهیّنان (انتشال) ی حشع لهو ههلومهرجهی تیّی کهوت بو، به زمانی عهرهبی ارایه الشغیله) و به زمانی کوردی (ریّگا) ی دهرکرد، عهبدولرهحیم شهریف که احزب الوحده الشیوعیه) ی ههبو ئهویش (النضال) ی دهر تُهکرد، تُهم ۳ ریّکخراوه هیّرشی توندوتیژیان تُهکرده سهر یهکتری و، توهمهتی جوّراوجوّریان تهدایه پال یهکتری.

X

پولیس ئهم کومیتهی ناوهندییهیشی ههانتهکاند. باسم و زوری هاوریکانی گیران. کهریم ئهجمهد انیسانی ۱۹۵۳ — حوزهیرانی ۱۹۵۵ ماوهیهک کارهکانی

گرته دەست، بەلام لە زیندانەوە حەمید عوسمان ئاراستەی ئەکرد، کە حەمید لە زیندان ھەلات بو بە سکرتیّری حیزب احوزەیرانی ۱۹۵۶ — حوزەیرانی ۱۹۵۵). بەیانەکانی بە ناوی خۆپەوە بە ئاشکرا ئیمزا ئەکرد.

حشع لهم قوّناغهدا کهوتهوه چالاکییهکی فراوان. جگه له ری~~ّکخ~~ستنی حیزبی، ری~~ّکخ~~راوهکانی گهنجان و جوتیارانی ژیاندهوه و، تُوّرگان و بهیان و بلاّوکراوهکانیان پهرمی سهند.

ژ ۲ ی سالّی ۱۰ ی نیهایهتی مارتی ۱۹۵۵ی ثازادی که به تایپ و روّنیو چاپ کراوه له سهر ناوی روّژنامهکهدا نوسیویّتی: انیشتمانیّکی ئازاد و میللهتیّکی بهختیارا و له ژیّر ناوهکهیشیدا نوسیویّتی: لزمانی حزبی شیوعی عراق — لقی کورد. نرخی ۲۰ فلسه)

لاپهرهی یهکهمی دو ستونه. ستونی راستی وتاریّکه له ژیّر سهردیّری: اروی راستی حزبه شیوعیهکهمان) و ستونی چهپی له ژیّر سهردیّری: اسلاّوی لوجنهی فهرعی کوردی بوّ لوجنهی مهکهزی حیزبهکهمان، به بوّنهی یادی بیست سالّهی دامهزراندنی حیزبه شیوعیهکهمان)

لهم ژمارهیهدا وتاریّکی دریّژی تیّدایه به قهلّهمی ام) به ناونیشانی احیزبهکهمان و مهستهلهی کورد) بو تیّکهیشتن له بیروبوّچونی حشع سهبارهت به مهسهلهی کورد و ههلّویّستی له ریّکخراوه سیاسییه کوردیهکان خویّندنهوهی تهم وتاره پیّویسته:

الی وردبونهوهیهک له سهر روّشنایی بیروباوه ری مارکسیه تی لینینی، به چاکی بوّمان رون دهکاته وه که مهسئه لهی کورد وهک ههموو مهسئه له یکی تری کوّمه لایه تی، ئه گهر بونی، وهک بوه، پیّگهیشتن و برانه وهیشی ههیه. ههر بوّیه ش دهبینین له ماوه ی سهده یه ک دا (قهرن) چهند گوّرینیّکی گهوره ی بهسهر هاتوه.

پیلاین لیک ی در فی کنوردی يو ليندن ۾ رڳ ري مرد ڳ خان ۽ ٻه ٻو لائن پيڪ ان 🚉 👵 پېستاندان دام زراندان حز په ټپو لېسه کنده ا ن

الله ويعالم المان ويست و الدلا المان لميني سرك إن سيمانكان و الم الدامايان به وي بيوزبايو سالوي به گدري خواتتان بستو حنين په بن د په بودي يادي نيست سالين دانه اړاند ان حزيسه . مهومه نه په کمان

يد ولستي قالمه زواندني حريد گذخان ۽ سال ١٩٣٤ ، له سعر ١٩٠٠ دامين - فيد - ي به رزو كري كردور ، داناني به ردى بثاقه ي سالين آود بوي بيال تو ولاه آل بان يود ك اير چه يوك بيسل. استعمار و توک ره های کان ۱۰ چوونگ د اه زراد ای حزیکی سیاس تيكيتمار براجين كيكارو جالدته واحد تكيته كدنان وحزيكس برا ثدو تو له مدر ويثناي مارگيدي — له نياي بريوات ، وه السوال به این دارا گردان سا این تیکدان بیله تو جوزانه ره تیشانیده آراد بويد كن بروات يد والله ، يه مدركرد بن جوالات ودينيك مَلِلُوتَ بِي ، يَدِينَ كَ وَفِي لُدَ فِيهِالِي كُلُ بِرِدُ كُورٍهِ بِسَلَدَ مِنْ يَدِ وَ له عدى استعبار و گرى په رسل شائل تارخو ، له هه نورد مركة ۵۰ له وه په سياليس مثله ته که نان د په شيره په کي راست ، په په و سه رگ ونتي گروي که چېت " ناتان که و په د دست خوا ينه سدير جدللس دة رد گا ورد و ويوسلي زنجيري واجباني سدر شان د .

يه رابهه ر ميلله تدكدهانو يه گيل كيكاران له درنها دا -ا الله الله على عود كا مان مدود تاب دو ين عبنان البيما و به در گ نوری خودی عاملی ایدود کال مادن سو يهر يستو به كالمام يو يو والدو يها توليدي توليدي واليتي تيوا كالمام ي كارو لا لى والده عاليه عكره و كا مان -المراور تيكيدن خاوري بالهد - بي كوي كردون به عراوت و ية خاره ناديتير فيكردوني سعاشي خُرُنه كه مانه ود - جوولة وبدأر عمر پيلوم له سه در يتانس بالكنيدي سناله ليني ادريگان واست حَلِّمُنَانِ کَیْنَا ، یہ کہ و غمارہ جُورِنگیریانس یہ رز گراء ہو ،کے لم ياوجه ركس حاسم تو پييستيه گاني منأ لدي راستي تهشمانيمان بعالم وين ما وا ها و يا ويور به وليكن ياسه وال ماستوز و سه رکرد دی خیشه وستی حزم که مان د وه د هیشیارانه و ستا بست يه ټامبه ر " به زيو يه نيو گيې غيبينې اېتهاي کان " له ريږي حوسو ل در و وی (تا له به پدائ) سه ریه رغم که رد ادا د پائی خسوی اتنیه بیتاید بیکشان ، له گال در جایین گی ، حازم و صابوه يو پيوند تيونس لي پيردنو شويدشيه گردن له ريگان مالد تنسو للبد يبيه كايا ، كا السايد من أو على تيت ابود يولانين. له و بنگاری مزدگ بانی پیا بهانید و له عدد کی فریست

لأاده و ١٠

زمانی مزین شیری حمالی سائل گیرد . نیش . و ناست پېلردی چ سالي ۱۰ د لپايه تي خارلي ۱۹۰۱

> يهوي ولبش جزبه ليهيد قدمان ******

د الله زراعدي حرب شيهه براقيه گلامان و وه گا الاه مو سزیکی عیبی تری د وستفواز ۵ سالی ۹۳۲ ۵ شتیله که بعد ل خيد په چې يا له ريگه رغوه هايي د په لگورانجاي برالیه که بان پور د دوای څه وي کړ ده رگ وې سند و يايد د او کان ته پانتواني سه وگرده يا تي شهيراست ترکیتان پیشیال گائے ۔ یا خصوب یہ کی راستان درجیستار را په ره و سه رگذوتني د وايي د ود وشته و غو د والدهيدان . وې . که آباديد کانيشوان جياب بيانه کرد ، چولا دون بلك منه نهر پيوستي به مد و كورة په کې نه چه رگر عاي يين ، سه رکيده په کي آهن و مؤه مين آه ا گيائي وارتعينا او ملك يين له كال موفين ، كيانيكي عيد الكيون الدون یا ہے کہ مدس رجیگا ہی گوی جاتہ ہیں گرسیں نه و الله سه در المسكوديو بمكونات المنظمي سواسوا په دياداي سه رکوسه په تي کودني که ليمنظله تي ۱۰ پي و کينه ه و ند کوده به جه وگو تاوه به فرانههای کیکار و حزیث شيبيه كالي و الم مواهد كالم والا يو الله الله الا الم حرد که بان داده زیا به آد شد رفت نیان شد وکرد بهبدیگر کوچ کردیشان جعابیدی به قبدر بدیان خدمرد او مدستی کی به آبنگردنو تیکندان به واند وکیشندندی بیگانور كو ده په پيسل تاو غو و پدورای مطاعه دو سلول كرگهايد گ ل بلك ت ، و يه ك بن وفالعنايو، بكراني ملك عنا ما وكرد و يم عهايد ميد رقبيتو بيونكرد له يود آباديد كاني لد ويكر غادا ، يو غايون قابل مالدت يند ساكى راستى بورلاند يدندا بدريك قد عدى دريسكاني و وه شمار و سواسه أوهوا بالر بالجوية أد عاو بالناه ود خدته بای فاتسته او شه یای ده رق هست . آیه لام له به ر الدوس لدو بك رده هدا چينداند به او توکيمان از اين پرده د اد اند سو جود ميکندو د و ده ته هداي ام بيست _ برواند لايه بياز سال سال د او توکيمان از اين پرده د اد اند سو جود ميکنانيکي خارد کافادی ادا خسست ک

"مەسئەلەي كورد كەوتە رو بەشيوەي امەسئەلەيەكى قەومى) بە پيگەيشتنى بۆرجوازيەتى كورد شان بە شانى بۆرجوازيەتى تورك لە كاتێكدا كە كوردەكان، ئەو بەشانەي نەبى كە لە ژىر دەستەلاتى ئىران و روسیاي قەيسەرىدا بون، ههمو له کوردستانی عوسمانیا له ژیانیّکی دهرهبهگی ژیْر سایهی ئیمپراتوریهتی عوسمانی دەرەبەگیدا ئەژیان، بن بەش لە ھەمو جۆرە ئاوات و ھەقیّکی قەومی، به چاویّکی تا بلّیّی سوک و بیّ نرخ، وهک میللهته ژیّر دهستهکانی تر، له لایهن عوسمانیهکانهوه تهماشایان ئهکرا، بهم پیّیه مهسئهلهی کوردیش لهو سەردەمەدا، يانى پێش شۆرشە مەزنەكەي ئۆكتۆبەر، بەشێک بو لە جوڵانەوەي دیموکراتی له دنیادا، یانی بهسترا بوهوه به سهرکهوتنی به سهر ئیمپراتۆریهته دەرەبەگيەكەي عوسمانىدا... ھەر بۆيەش جولانەوەي حيزبى بۆرجوازى بۆرجوازيەتى تورك ااتحاد وترقى) لەو سەردەمەدا ئەيويست ولات بەپنى دەستوریّکی دیموکراتی بروات بەریّگاوه و، سنوریّ بۆ دەستەلاتی دەرەبەگی دابنریّت، لایهنگر و یارمهتی ههمو میللهته ژیّر دهستهکانی ئیمپراتوریهتی عوسمانی بۆ خۆی وەرگرت بو، ھەروەھا كوردەكانيش لە شوێنيان ئەرۆيشتن بە سەركردەيەتى بەدرخانيەكان، بۆئەوەي ئەنجامى ئەو تێكۆشانە تێكراييە لە حوکمی ستهمکارانهی سوڵتان و دمرهبهگیهوه بۆ دەستوریٚکی دیموکراتیانه، چهند حقوقیّکی قەومییان چنگ بکەوی بۆ کوردستان تیّکرا لەژیّر سایەی مەركەزی. بهلام خیانهتی حیزبی التحاد وترقی) حوکم و دهستهلاتی کهوته دهست، وه بهجی نههیّنانی بهلیّن و پهیمانهکانی که بهو میللهتانهی دابو، ثهمانه بونه هوّی بروا نەمان بە تېكۆشانى تېكىرايى، وە ھەمو يەكېك لەو مىللەتانە بۇ خۇي كەوتە تێکو٘شانیش کەوتنە دانانی کوٚمەڵە و رێکځستنی جولانەوە ئەمجارە بوٚ الامەرکەزی بۆ كوردستان تيكراا وه كەلى مىللەتى عەرەبىش لايەنگرى و عەتفى دەرئەبرى بەرامبەر حقوق و ئاواتەكانيان، وەبەچەند راپەرين و شۆرشێک ھەڵسان،

بهتایبهتی لهکوردستانی تورکیا، بهلام بی هیّزی سهرکردهییان که له بی هیّزی بوّرجوازیهتی کوردهوه هاتبو نهیان ثهتوانی سهرکهوتنی تهواو جیّبهجیّ بکهن، بهم رهنگه جولانهوه دهوامی کرد تا شهری یهکهم (سهفهربهلک).

"بەلام مەسئەلەي كورد شێوەي امەسئەلەيەكى بەينى دەولەتانى) وەرگرىت، له کاتی شهر و له دوای شهره که، به تایبه تی پاش سهر کهوتنی شورشه مهزنه کهی ئۆكتۆبەر، ئەو شۆرشە گەورەيەي دەستەلاتى سەرمايەدار و دەرەبەگەكانى گۆربهگۆر كرد، وه چينى كريْكار و فهلاحه ههژارهكانى خسته سهر حوكم به سەركردەي حيزبه شيوعيه مەزنەكەيان وە دەولەتى يەكلتى شورەوي دامەزراند، دوای ئەوە دەولەتە ئىستعماريەكان، بەتايبەتى بەرىتانيا و فەرەنسا و ئىتاليا و ئەمەرىكا، پاش سەركەوتنيان لە شەر، بەپنى پىلانەكەي لپەيمانى سايكس بيكۇا ئيميراتۆريەتى عوسمانىيان بە سەر خۆياندا دابەش كرد، وە ھەستيان بەوە كرد که گهورهترین دوشمن و خهتهر بو سهر مهصلهحهتی ئیستعماریان بونی یهکیّتی شورهوىيه له نزيك ثهم ناوچهيه، بۆيه كوردستانيان به ناوچهيهكى گرنگ و ئەھميەت كەوتە بەرچاو تا بيكەن بە بنكەو بناوانى شەر بۆ دەستدريْژكردن و هه نکوتانه سهر دمولهتی کریکارو فهلاح و گهورهترین پشتیوانی بهسوزی ملیونهها رەنج خوراوانى دنيا، يەكىتى شورەوى. پىلانە پىسەكەي اسىقەرا كە خەرىك بوون كوردستاني مەزن ينك بنني و برياريشيان به اسەربەخۇيى كوردستان دا ئەم نیازه شوم و بوگهنهی ئیستعماریه کانی زور چاک به دهرخست. بهلام نهوهندهی یی نهچوو ئهم پیلانه له موئتهمهری الوّزان کوّر کرا، پاش ئهوهی یهکیّتی شورەوپش بەربەرەكانى كرد.

* * *

"گهورهترین گۆرانی که بهسهر ئهم مهسئهلهیهدا هات ئهوهبوو که دوای سهرکهوتنی شۆرشی ئۆکتۆبهر و برانهوهی شهری یهکهم، مهسئهلهی کورد بهو شیّوهیهی باسمان کرد له جهوههرو رهنگدا گۆررا،

"جاری ئەو مەسئەلەيە، وەک ھەموو جولانەوەيەكى قەومى انيشتمانى) تر، ئەبووايە لەژێر سايەي نيزامى دىموكراتى بۆرجوازيا چار بكرى پێش شۆرشى ئۆكتۆبەر، بەلام دواي ئەو شۆرشە ئەم مەسئەلەيە، مەسئەلەي كورد، بوو بە بەشىڭك لە جولانەۋەو مەسئەلەي سەركەۋتنى ئىشىتراكيەت ، سەركەۋتنى دكتاتۆربەتى كرپْكاران، ئەمرو دىموكراتى مىللى، يانى مەسئەلەي قەومى لە ھىچ ولاتیّک له بنچینهوه به پوختی چار ناکری لهژیّر سایهی دیموکراتی بوّرجوازی و دەسەلاتى ئەوانا، بەلكو لەژىر سايەو دەستەلاتى دكتاتۆريەتى كرىكاران و حوكمى دىموكراتى مىللىدا چار ئەكرى. ئەمە روويەكى مەسەلەكەيە، رووى ئەساسى و جەوھەريەتى. رووەكەي ترى ئەوەيە دواي برانەوەي شەرى يەكەم بەو رەنگەي که بووه، بهپنّی ئهو سنوره ئیستعماریانهی دوای شهر لهم ناوچهیهدا نهخش کرا، کوردستانی عوسمانیش کرا به چهند بهشیّکهوه بهشیّکی کهوته سهر عیّراق و بهشیکی سهر سوریا و بهشی گهورهی له تورکیا مایهوه، بهم رهنگه ژیانی میللهتی کورد دوای دابهشکردنی بهسهر ثهو ولاتانهدا، بهسترایهوه به ژیانی میللهتانی ئەو شوێنانەوە، ژیانی سیاسی و ثابوری و کۆمەلاّیەتی... هتد. و تەنیا ئەو بەشە بچوكەي كەلە روسياي قەيسەرى بوو، ئەنجامى شۆرشى ئۆكتۆبەر بە تەواوي ئازاد بوو وه هەموو هەقێکی قەومی خۆی وەرگرت، یانی مەسئەلەی لە بنەرەتەوە چارکرا. بهشهکانی تری میللهتی کورد له کوردستانی تورکیا و ثیّران و عیّراق و سوریا ههمیشه له ژیانیّکی پر ِ له چهوسانهومو بهشخوراوی و کهساسیدا ژیاون و ئەژىن، شان بەشانى مىللەتە بەشخوراوە چەوساوەكانى ئەم ولاتانە، لەژىر چەپۆكى خوكمو دەستەلاتى ئىستعمارو دەرەبەگيو كۆنەپەرستى، ئەمە بێجگە لەوە

که له حقوقی قەومی تاپبەتی خۆپان بی بەشن، ئەنجامی ئەو سیاسەتە ئىستعماريە جیاوازیکاری که توزی دلّی قهومیّکی گهوره رائهگری لهسهر حسابی قهومه بچوکهکان، بوّئهومی گیانی دووبهرهکیو شوّقینییان لهناوا بههیّز بکات، وه قهومه گەورەكان بە دوژمنى قەومە بچوكەكان بداتە قەلەم. لەبەرئەوە مەسئەلەي ھەر بهشیک نهو بهشانهی میللهتی کورد بهسترایهوه به مهستهاهی گشتی میللهتانی ئەو ولاتانەوە، بە مەسئەلەي نىشتمانى ئەو شوپنانە، مەسئەلەي ئەو مىللەتانەي له گەڵياندا بەژيانێكى تىكرارى ئەژين. چونكە ئەم ولاتانە لەبەرئەومى ژێر دەستن یا نیوه ژیر دهستی ئیستعمارن مهسئهلهی نیشتمانییان چار ناکریّت بهتهواوی، به ئازادبووني يەكجارى، تا لەدەست ئىستعمارو كۆنەپەرستى رزگاريان نەبى، بەجيا بوونهوهی تهواو له جمکرگای ئیستعماری عالهمیو دامهزراندنی حوکمی دیموکراتی میللی... بهم رهنگه بوّمان ساغ بوهوه که چوّن مهستهلهی کورد له رهنگ و جەوھەردا گۆررا. جولانەوە بەناوەي اكوردستانى مەزن بەشتىكى بى كەلك بۆ گهلی کورد چونکه جولانهومی ههر ولاتیّک لهم ولاتانه تورکیا و ئیچران و عیّراق و سوریا شیّوهی تایبهتی خوّی ومرکرت، بهییّی ومزعو کوّرین و پیّشکهوتنی خوّی، بهيني ئامانجو داخوازيه كانيان لهم قوّناغه تاريخيهي ئيستاياندا.

×

"ئهگەر لەگۆشەى مەصلەحەتى رەنج خوراوانى مىللەتى كوردەوە لە عيْراق تەماشاى ئەم مەسئەلەيە بكرايە ئەبوايە لە زۆر دەميْكەوە ئالاى تيكوشانى تيكرايى شۆرشگيْرى بەرز بكرايەتەوە لەناو گەلى مىللەتى كوردا. بەلام اھەموو سر لە ژيْر سەرى ئەم بەلامەدايە) بۆرجوازيەت كە انيشتمان پەروەرى لەبازار فيْر ئەبى – ستالين) ھەرچاوى لە مەصلەحەتى تەسكى خۆيەتى بەدىمان لە كوردستانى عيْراقىش تاقم و كۆمەللە شۆفىنيەكان – دوربىنى چاوى بۆرجوازيەتى تازە پىگەيشتووى كورد – كە سەركردەيەتى جولانەوى قەومى كوردسان ئەكرد لە

"به نی بهم ره نگه ره شه بای مه ینه ت اهم تاقم و کومه نه شوقینیانه یه هاکرد، وه و ده ره وی عیراق ده ستی کرد به گورین، به پیگه یشتنو په ره سه ندنی حزبه که مان، به تایبه تی له سانی ۳۲ – ۶۶ وه ده رکردنی میساقی نیشتمانی حزب که مه وقفی خوی له و کاته دا به چاکی و روونی ده ر ثه خات به رامبه ر مه سئه له ی کورد... له لایه که و هیر شه بی ره زاکانی حزبو هاوری فه هد بوسه ر تاقمو کومه نو بیروباوه ری شوقینی و کونه په رستی، له لایه کی تریشه وه به نیزی بیروباوه ری شازیو ،،،ستیو سه رکه و تنی بیرو باوه رو هیزی دیموکراتی و شی شراکیه تنیک را کاریکی گه و ره یان کرده سه رجو نافوه ی نه مان وه ورده و ده و ره ی دیموکراتی نیشتمانی وه رئه گرت، به تایبه تی دوای نه وه ی کوده و درده ره تنی دیموکراتی نیشتمانی وه رئه گرت، به تایبه تی دوای نه وه ی که حزبه که مان توانی ره گی دیموکراتی نیشتمانی وه رئه گرت، به تایبه تی دوای نه وه ی که حزبه که مان توانی ره گی خوی دا کوتی له ناو میلله تی کوردا. جا به رامبه ربه حزبه که مان توانی ره گی خوی دا کوتی له ناو میلله تی کوردا. جا به رامبه ربه حزبه که مان توانی ره گی دا کوتی له ناو میلله تی کوردا. جا به رامبه ربه

جولانهوهو پەرەسەرەندنى دەستەلاتى حزبەكەمان، بەرامبەر خۆشەويسبوونى حزبه كهمان لهلايهن گهلي كوردهوه، تاقمو كۆمهله شوفينيه كان نهيانتواني لهوه زياتر لەسەر شيّوەي كۆن برِۆن بۆھەلخەلەتاندنى مىللەت: تاقمەكەي اھيوااي كۆنەپەرست و شۆفىنى لەژپر چەكوششە كرېكاريەكەي ھاورى فەھدا بوو بەچەند كەرتىكەوە چونكە ئەمانە حزبى ھيوا بوون نەک حزبى ئىشكردن _فہد. وه ئەوەندەيان پى نەچوو وەك ئامۆزاكانيان كە تاقمى خۆيبوون_ استقلال) بوون ئاش بەتاليان ليكردو خويان داتەكاند. ھەنديكى تريش ھەر لە پاشماوەي ئەم تاقم و کۆمەلانه، وەک تاقمەكەي امىللەت لە ناوچەي ھەولىر كەوتنە گەر، ئەم كۆنە ئىنتہازيانەي لە دەورى خۆي ھەلاتووى دەستى ھاورى فهد بوون، ئەمانە لَقَيْكي كورديان پيْكەوە نابو بۆ تاقمى (وحدة النضال) بەخۆيان و زمانى پيسيان پەكىنتى تىكۆشىن كەوتنە بەربەرەكانى حزبەكەمان. ئابەم جۆرە شۆۋىنى و ئینتہازییهک کهوتن. اتهیری گول عاشق بهداری زمقنهبوتها تُهمجا تُهمانه بهناوی شپوعیهت کهوتنه ریّگا گۆرین له میللهتی کورد. بهلام گهوهندهی نهخایاند ههتا ئەم تاقمەش بە رەحمەت چوو لە دەورى ٤٤ — ٤٥ ەوە حزبە قارەمانەكەمان نه نه نه وه مزبیّکی خوشهویست و سهر کرده و جهماهیری لهناو میلله تی کوردا ئه گەر ئەم تاقم و كۆمەلە شۆۋىنى و ئىنتهازىيانەي بەو دەردە نەبردايە. چەند بهشیکیان لهمانه پهشیمانیه کی زوریان دهربری لهو کردهوه ناههمواریانهی کردبوبان دمربارهی حزبه شیوعیهکهمان و جوولانهوهی نیشتمانی له عیْراقدا، بەلام ھەيبات، چونكە "تۆبەي گورگ مەرگە" ئيْستاش ھەر ئەوانەي كە ئەمرۆ بەرپوەبەرى لرايە الشغيله) ى ئينتيهازين، بەناوى حزبى شيوعى عيراقيەوە، ھەر ئەوەندەي پى نەچو ئەمانە لە حزب ھەلگەرانەوە و تاقمىكى تريان رىكخست بهناوی حزبی شیوعی له کوردستانی عیّراقدا، زمانه پیس و ناپاکهکهیان لههاوریّ فهد و حزب خسته کار، وه دهستیان کرد به بلاوکردنهوهی گیانی دووبهره کی و

جیاجیایی لهناو حیزب و جولانهومی نیشتمانیا. کۆنه شۆڤینیهکانی وهک عهونی یوسف و عملی کاکهخانی دمرهبهگ و ئهحمهدی حهمهدئهمین ئاغاش... هتد کۆمەڵێکیان پێکەوەنا بەناوی کۆمەڵی رزگاری. بەم رەنگە بە شۆرش و رزگاری ئەيانويست ولاتى عيْراق ئازاد بكەن! بەلام عەرەب كوتويەتى ائەگەر قەلەرەشكە ریّگا پیشاندەری میللەتی بی ھەر كەلاوەيان پیشان ئەدات، ئەمانیش وەک تاقمهکانی تر لهبن چهکوش و هیْرشی حزبهکهمانا و هاورِیْ فهد روخان و کوّلیان داو کهوتنه پهشیمان بونهوه و توّبهکاری! پاش ئهوهی که میللهتی کورد لیّیان ئەسلەميەوە وە بە دەست ائەو ريز تىكدەرە و گىرەشىوىن كەرانەي ناو مىللەتى کورد، گهلی کورد کهوتبوه بهینی حانه و مانه!! فههد. تا قهسابخانهکهی اگاورباغی) و قارهمانیّتی و ریکوپیکی کریکارانی نهوت بهسهرکردهیه تی حزبه شپوعیه کهمان یه کجاری ههلّی ته کاندن. بهشیّکیش له شوّقینیه کانی رزگاری پاش ئەوەي تاقمەكەي شۆرش يەكتريان بەردا و دواي حزب كەوتن، دەركردني هەمزە عەبدولْلاي كۆنە جاسوسيان لە ئێران بەھەل زانى، ھاتن لەگەڵيا تاقمێكيان پیّکهوهنا بهناوی (پارتی دیموکراتی کوردستانی عیّراق) وه بهناوی جوولاّنهوهی ديموكراتي ئيْران كەسيْكيان بەدرۆ دەلەسە خستە شويْن خۆيان تا لەم سالانى دواییهدا ئینسانه بهشهروف و ههڵخهڵهتاوهکان راستی جاسوسیهتی ههمزه عهبدولَلاَیان بوّ دمرکهوت، ئیتر وازیان لیّ هیّنا و کهوتنه فهزح کردنی خوّی و تاقمهکهی که دەرەبەگەکانن، وە خۆيان وا پيشان ئەدەن کە لەماوەي جەبہەی نيشتمانيدا چيان لەتوانادا ھەبى ثىش بكەن.

×

"چاو پیاخشانیّکی وا کورت بهسهر گۆرینی مهسئهلهی کورد بهسهر دهوری حزبه شیوعیهکهمانا، بهپیّی ساغکردنهوهی ئهم مهسئهلهیه لهسهر روّشنایی مارکسیهتی – لینینی، تیّمان ئهگهیهنیّ که: مهسئهلهی کورد بهشیّکه له مهستهاهی گشتی نیشتمانی لهعیّراقدا، مهستهاهی بونی ئیستیعمار و شهریکاته ئیحتیکاریه کانی لهولاتمانا، مهستهاهی مانهوهی پاشماوهی دهره به گی و ژیانی دیلیّتی گهلی فه لاحه کان، مهستهاهی ژیّرده ستی و دواکه و تنمان، له به رئهوه نابی بیر له هیچ چار کردنیّک بکریّت وه نه چاره ش ته کری ته نیا به تازاد کردنی ولاتمان نه بی له بی له بی تابوری و سیاسی و عهسکه ری ئیستیعمار، له گه ل گور کردنی حوکمی کونه په رستی و پاشماوه ی ده ره به چار کردنی مهستهاه ی فه لاح و دانانی حوکمی دیموکراتی میللی و جیابوونه وهی ته واومان له له شکرگای فه لاح و دانانی حوکمی دیموکراتی میللی و جیابوونه وهی ته واومان له له شکرگای شهر و ئیستیعمار و فاشیستی، له گهل چوونه پال له شکرگای تاسایش و دیموکراتی و ئیستیعمار و فاشیستی، له گهل چوونه پال له شکرگای تاسایش و دیموکراتی و ئیستراکیه ت، به سهر کرده ی یه کیّتی شوره وی مهزن، جا ته و سایه به چار کردنی نه م مهسته لانه، که مهسته له ی کوردیش یه کیّکه لیّیان، مهسته له کورد چار ته کری له بنه په ته وه ته بی له گوشه ی مهصله حه تی ره تجکی شه کانی میلله تی کورده وه ته بی له گوشه ی مهصله حه تی ره تجکی شه کانی میلله تی کورد و ته ماشای چار کردنی به کرد دو ته کرد و ته بی نه کرد و ته ته ماشای چار کردنی به کرد و ته ته بی نه گوشه ی مهصله حه تی ره تجکی شه کانی

"میللهتی روسیای قهیسهری و چین به تهجروبهی تایبهتی خوّیان بوّیان دمرکهوت ههژاری و کهساسییان لهوموه نهبوو که به سهر یهکهوه به ژیانیّکی تیکرایی ثهژیان، بهلّکو لهوموه بو که حوکم و دهستهلات به دهست خوّیان نهبوو، به دهست ثیستیعمار و چینه خویّن مژهکانهوه بوو. ثهوهتا ثیستا ههموویان تیّکرا بهسهریهکهوه ثهژین وه ولاّتی یهکیّتی شورهوی و چین یان کردوه به (بهههشتی بهنتباری).

"گهلی میللهتی کوردیش پاش ثهوهی زوّر تال و سویّری چهشت وه بهتهجروبهی تایبهتی خوّی له ژیانا بوّی دهرکهوتوه ههر جولانهوهیهک له ژیّر سهرکردهیهتی حیزبی شیوعی عیّراقدا نهبی کارهسات و مهینهتی نهبی هیچی تری بو ناهیّنیّته دی، بوّیه روّژ بهروّژ چاکتر و زوّرتر، به بروایهکی قایمهوه، له دهوری ثالا بهرزهکهی افهد) کوّئهبیّتهوه پر بهدهم هاوار ثهکهن: بژی برایهتی کورد و عهرهب و ههموو گهلی عیّراق له زدی ئیستیعمارو کونهپهرستی.

"حیزبه شیوعیه کهمان و گهلی میلله تی کورد لهم روّژه بهرز و پیروّزهدا، روّژی ۳۱ ی مارت، لهو کاته دا که یادی بیست سال تیّپهرپون ثه کهن به سهر عومری حیزبه قارهمانه کهمانا، حیزبه کهمان به سهربهرزی و شانازیه کی بی هاوتاوه پیروّزبایی له گهلی میلله ته کهمان ثه کات، وه داوا له روّله تیّکوْشهره کانی میلله تی کورد ثه کات زیاتر دهستی یه کیّتی و برایانه بخه نه ناو دهستی ههمو میلله تی عیراقه وه، بو تیّکوشانی بی وچان له ریّگای ئازاد کردنی ولات و سهربه ستیه دیموّکراتیه کان دا.

"هەر بژى يادى بيست سالەي دامەزراندنى حيزبه قارەمانەكەمان

"بهرزی و نهمردن بوّ سهرکرده و قارهمانهکانی حیزب فههد و حازم و صارم"اثازادی، ژماره ۲ سالّی ۱۰ نیهایهتی مارتی ۱۹۵۶)

×

حشع جگه له ئازادی چهند بلاو کراوهیهکی تری به کوردی بو کریکاران، جوتیاران، قوتابیان، سهرباز و ئهفسهرانی جهیش، دهرکردوه. له مارتی ۱۹۵۶ دا شیوعیه کوردهکان چهند پهخشهی تریان دهرکردوه، لهوانه:

ایهکیّتی فهلاح! بو ناسایش و زهوی و زار و نازادی که ژ ۲ ی ښ ۱ ی له مارتی ۱۹۵۶ دا به تایپ و رونیو چاپ کراوه. نهمه زمانی اکومهلّی نازادکردنی فلاح! بوه. له تهنیشت ناوهکهیهوه نوسراوه: (نهی کهلی فهلاحهکان تی بکوشن بوّ: دامهزراندن و به هیّزکردنی کومهلهکهمان کومهلّی نازادکردنی فلاح. دابهشکردنی زهویوزاری نهمیری به سهر فهلاحهکانا. کهمکردنهوهی ملّکانه. دابهشکردنی کریّ و موچهی رهنجبهر و ههمو نیشکهرانی لادیّ. تهحدید نهکردنی شویّن و جیّگای چاندنی توتن. یاخی بون له سهرانه و بیّگار بو دهرهبه همویّن و جیّگای چاندنی توتن. یاخی بون له سهرانه و بیّگار بو دهرهبه که خویّنمژهکان و حکومهتی خایهن.) سهروتاری نهم ژمارهیه (کهس له پریّ ... نابیّته

شد ی گا تی خالاسه با بن تیریکوشسن بسسود و طوارد و پیداد در این کرد کرد بی با در در بی با در در بی کرد که در در بی کرد که داد کا در کرد بی کرد که داد بی کرد کرد بی کرد که در بی کرد که در کارد کا در کرد بی کرد بی در در کارد کا در کرد بی کرد بی در در بید بر در مده دی در مده در مده در ایست که در السسید بی در تبدیل می چاند تی تو تو تو با بی کرد بی بیدی در در بیدگا می چاند تی تو تو تو با بیدی بیدی در در بیدگا می چاند تی تو تو تو با بیدی بیدی در در بیدی بیدی در در بیدی کرد بیدی تو تو تو تا بیدی در در بیدی که خورین نوع کانو مشکوه در بیدی شا به در در

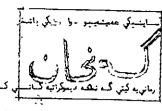
والمنونال

يسو آسيا پار ۽ ره و ٻ ۾ زايو 'آ زا مي

((کسب له پُرون ۱۰۰۰ تا بیشته کیری ۱))

سالي دهم - ودودي ۲ - خوښ ۱۹۹۱ غدي پرافولامه دلسون بدند رده کان ۱

جاري پيشر عمار لدم جوړ سي گاندو ۱۰ گا ناوي په ڳئي له اڙج " ۽ ۽ قدم فاطلاً ۾ پيترگدي گه ۱۵ سر جمعوالي ۽ رکی این زاره چا اندلاس تاوچه او هم باینو اسلینانیو که رکیک آه پگره آناره پوستانیش دانی لاد دا به ادام در ریگار ده سنگا یکی که بو آزادیویی تیمای شانوسی فالیای ندخشی به رده فه واستی و دروستید! د به ای هدار خمم نامیلک بحیگاد! کسه و ا زماني حالي پر دا ارد و تیشي تیجه ید ای او داد پرسېلي لیج په له شبله یې و ته نگآنه د. د ارمالي په گیش و ۱۵۰ ولوند ته لا "چين نمالدينه ژبانيکي بادر ۴ " وه بېشاندارند اگ وا هدر چه نده داشته کانيان زور به هيزن په لام په راچه ر په په کړي و تیکرشانی تیمه که مو بریاویزن ، چونگی موشعاه کانی خوبان آیه پیش جاره که وا استحماری بیگاند و ده وه به گذرگست کسان و ه لاكو سد رمايه د اردك ويد كلان ، و حكيم تي سديد نيش س ر لدم جانه ود ران پيك هاليد د ك گذر كه وان يه ك بين كسيمه ده وارين و الدكار الديان حدد بن اليه طيينين، به لام قده وا بالكيني لد خيدا ن يطريبنو بل بن به هدالايك لدي سه ركه بين حساب لدكم ل الله و عليه ن و حزو جه ود الله ببينه وه و لا تكور الله بينيا في له كوا الكور به نالي لوريكه بسن و بلرين لام اينه سي ناگل إن ويم كريكر بالمعارات بر وا كه سددا ن ساله وه كا له ميد له سدر برييوه ف يشتاو . لکالد احدید با پیکستا به نیا در اداره می از داده کام اور و دادی ها دو در بده کا ۱۵ در پستیکی از انسان ۱۵ داده ا فلاح از مراور به آساني پوچى يا تاميلن د تا به آل تيمان مردكا يدنى شام جويلاندوش لايت په جاو لييمانيان ناجيت، سه و به درسته لات یک روند در شده خوماتو خومان پیپایهٔ بماگی خومان . ادانان بیشترد پیشوان گیتیبانه (کاس لسند ين نابيته كوري أو . . . الوالايدال تينه و الدين به جاوك سوله الدونتان الدو يتواد حاول داخوانهاته الدك ين كسه چنگان ور کا وان ا به لگ چنی پاروگان بیگ بندن و که پول ان کیسان د چید وانش دی بید پستینن و بو اندودی ده رويد كا كانيان مدارك : ع ويدويد كلس كارينان يو له مديرانان حاشان بالحيان دوارد ، وا همر دوكت را پاریاند دداین و ده و آن بالنحان بایرانیت بو که و ترای کان خویدان بیتان بازی نین) ، اداما در دو در منتخب شد نید در بو د الاحدکان شنان جنید د اردواند و با در بیش آرد و به او ول کتابیان دانیدتر کردن آداد بایده است کانین به به لده داری نین د و به بایدان به ایدان داری باید به بایدان به به ایدان کارد دد ایدان کرد دد ایدان به ایدان به ایدان به ایدان به ایدان به ایدان کارد دد ایدان به ایدان کرد دد ایدان کرد دد ایدان کرد دد ایدان کرد دد ایدان کارد دد ایدان کارد دد ایدان کرد دد ایدان کارد دد ایدان کرد در ایدان کرد کرد در ایدان کرد کرد در ایدان کرد در ایدان کرد کرد در ایدان کرد کرد د ك ين الدرجات و ك يبول ، بالك يه يل على بكر كسون الله على الدور بان خواست ك يعار به يو يو لدو على كه شاره زاي چا يدا بكاين و هدر له يليوان و كوين بياناً له كرين و دياً در باست هداد بكاين عربيد بدياو لسم برا له لاسه كانبان بكدين لله و بولاكاته فاره وا ارتقريون و اطبيان كدوه الله السبي الخيبات الداره أنه بولالي ينه كين شيه وال و جالي جين - - عام نولاكاكها كوسي سلام او كا جها از سدن الجيون الدائم الدار و والآل يسبو ه عييان بون په حاکي خوال ۽ پونکي گانگهر بيتو پسه واسي بيان وي .. ده شمان وي .. په پهاي و په کباري بزگارو الره بين عبى موسو بيويد ويولون لاي متاسق كرو اسد دورود ياعيد له والى عبد و وهده ودو الم بېرسن چون ده ښو لېرون وه رکنۍ الله کېستو جېپرو ت يي په و پون له يو ا کود له گدان " کودنی آوم کودنی ندانسکستان " تیمان ده گذیبی ده سو موه ت کنده یا ... چنیز گیری به گذرت است در ترو بردی د بودخاند و ره کار سدرگران کنه که پاندوی ندانسه کنان عدیزا و البار گذشتاس

رُسارہ ۔ ۱ ۔ سالیں ۔ 3 ۔ منارتی ۱۹۰۶ نسرمس (۲) فلت

بــــهره و يــه كيتـــــي

يەكىتى گەنچە دىيمۇراتيە كانى كېرد ، يەك پەكىتى گەنچە دېمۇراتيە كانى مراق،لىسەربېرو بالەرىك دىمۇراتيولە ، ر. اس يەكى رىگو يېكى قايم درامەزراۋ ،كەرو خې بەخى كردنى آغانجى گەنچە كوردەكسان ،تى ئەكىنىت ،

بعثنی از روی گذیبانی کوره ، تعدر دو آه مهولیش ، توشی جند، مشکله و گیرو گرفتیك پای ، و به دمستهانه و ثمار ش ره سانه پای شم مشکلانه این چاره سمر کردن ، ۱۳۰۰م دری ، وکویاین ، نال کردنی تایانی گذیباد و کایاندند وی ترسکس میللمته کان -

بەراسەرىم مەترسيە زلە پرسادە داياتى ھەمورگانجان ،گەرتبە مولە كەرسجىنگە گۈللەربىيىا ،ھەرنى كرىكاروقلاھوغوتابدىسسى ھىچندەۋار داگاسبو سنىمەتكار ،بەقتومتوللەر ، تاكات»بە تايىمتى ئەمەر كەچكۈ ھېدھانە كە(زەررەو ھىدىرىيىت) قارسىسىت

المكريت، ممره رواي بوجاي (نايالم و مكروب) ا

جا عم گذمانه بهادام شکه انهان وك يعكن بهادام زورهن گذبانن بهن وسته دمست بغهنه دمستي يعكوپشتگيري

يەكىرېكەن نە تى كۇسانا «بىرچاركردان ئەرىشكلانە «بىر جى يە خىكردىن آمانچەكانىـــــــان»

پهکیتیه کسان که لهسدر روشنا کا تیم برروبا ورزه راستم پاکه برد لهسمر نیم ریکوپیکه فیروت، داوا له همبود فندامولمنسه و لایمنگرکانی فیکات دکه روی پاکی قیم بدروبا ویژه و قیم بهبردرد ، بهر همه ویکنجیکی بهشرف فیمرسمدن ، همرسها داوا لیسه ، همبور گفتمیکی بهشمرف فیکات که بیته رینه کانیه و و شان به شانی تی کوشه رمکانی هملی بدات بو می بهجی کردنی آمانمه کانس بو گفتش به آسایشیکی هماشده بردوار رزیکس باشت ر

بسرى بسرأيسه تن كوددو عساداب

ار دی ۱۹ و دورامه ایس. در ایکو شدنا له بــــــــــارى حــــقرقي مبـــللەتى ڪورد

ياش چەند مانىگ ئىيك ئە ئۇڭچىر دەر ئەچىرتى ئەغىراقىش دا پەرەي سەند كە ئىلمە بو بەھوكى حالي ميزېي شپوعي عبراق له ۱۰ تاوردند نا ۱۰ کوم ورست له چيني کارېادهست ۱ تاقمه که ي. الورى سايدو ۾ ڀاڄائي لاغالماء ، ديسان دوستي ڳر**ده پ**و ٻاده ر ڇو^ن .

لهم چَمَانَدُ مَا يَرَكُمُ اللَّهُ كَانِي وَارْهُ وَيُ الْفَيْرُهُ اللَّهُ فَالكُلَّا وَيُ وَشَيُّهُ

לינים אינים לינינים לינים אינים אי نیشتمانیکی آزاد و میلله تیکی به ختیار سختك جوثي البماردوي ئيستعاري عباليمى ، لره په ره سے مندني دين ي

آسايش**و آزادي دور زمان حالي حزبي شيوعي عيران له كوردستان** كوت و آشڪرابراء (ماره (١) ساتي (١٢) نموز ٩٥٦ نرخي ٢٥ فلسه چەند گۇررانىڭ دا لە

جولانهومي آزادي و آســايشي عالهميدا. إهماروهها ميلاتاني عاراءب بهسسه وكهوتوبي هانته دەري لەرەھەلسنىكەيانا بەرەنىگدارىيە مىمانى بەغلىدا يەۋە بەرامبەر زورلىكردتى ئىستىمار، وه هدمو به کنیان گلسترت له جولاندوههای

نسهريهخوبيو آزادي گيهورددا .... وه ه،ستي نەتەرليەتى - عسەرەبيو كوردى...

ز يو تو . ت يونوه له به کتر ، وه بروا مهیه ل كردن ، `بانى كاملك ودر گراندآن لاتا جروا وخوش كافي السويال

وه باهرى پرهنجر ترقب للاي عُمْفيزب و. گــشت دلسوز ان

ئەرزاش دوربەرەكى دوايى بى ھات ، ب کے عرانہ رہی ہارریانی (رایہ الشغیلۃ) ب حرمه كديان ، و. به إنضام كمردني , حزلم به کبل شیوعیکان ۲۰ به حزبه کهمان.

جا او گار تارددا که د قاعیده یا .. روزقامه ی مهر که زی حزبه شمیوعیکه مان. وه به به نه کاني تري حــــزب، تهم څهوماوانه ژ (گەنجان)ىش بلاوكراوەيەكى زمانى يەكىتى گەنجە دىموكراتيەكانى كوردى عيراق بوه. ژ 1 ى س 1 ى مارتى ١٩٥٤ به چوار لاپەرە دەرچوە، له ژور ناوەكەى دروشمى "ئاسايشىكى ھەمىشەيى و دوارۆژىكى باشتر" نوسراوە. ناوەرۆكى بريتىيە لە: بەرەو يەكىتى، موئتەمەرى گەنجە فەلاحەكانى دنيا، كۆبونەوەى لوجنەى بلندى گەنجە دىموكراتيەكانى عيراق، ھەلبراردنى مەجلىسى بەلەديە لە سلېمانى، نەورۆز ارۆژى نوێا، دەنگوباسى گەنجان.

×

له حوزهبرانی ۱۹۵۵ دا کوّمیتهی ناوهندی حشع حهمید عوسمانی لادا، دهستی به سهر چاپخانه و کهلوپهلهکانی حیزب دا گرت و، حسیّن تُهحمهد تُهل رهزی اسهلام عادل) ی کرده سکرتیّری خوّی.

سهلام عادل ههولی یه کخستنهوهی ریّکخراو و باله جیاوازه کانی دا. سالّی ۱۹۵۶ همر ۳ تاقم: تاقمی لوجنهی مهر کهزی اسهلام عادل)، وحده الشیوعیین اعهبدولره حیم شهریف، رایه الشغیله اجهمال حهیدهری، یه کیان گرت.

ژ ۱ ی سانّی ۱۲ ی تهموزی ۹۵۶ اثازادی زمان حانّی حیزبی شیوعی عیراق له کوردستان که به چاپیّکی جوان چاپ کراوه. مانشیّتی سهرهوهی (بژی برایهتی کورد و عهرمب) و له ژیّر ئهودا سهروتارهکهی له ژیّر سهردیّری (ثازادی بهردهوامه له سهر تیّکوّشان له پیّناوی حقوقی میللهتی کورد) نوسیویّتی:

"پاش چەند مانگ لە بە ناچار دەرنەچونى ائازادى! وا سەرلەنوىّ ائازادى! زمانى حالّى حيزبى شيوعى عيراق لە كوردستان، دەستى كردەوە بە دەرچون.

"لهم چهند مانگهدا گهلی قهوماوی گهوره له دهرهوه و ناوهوه روی دا.

"تێکچونی پهیرموی ئیستیعماری عالهمی، وه پهرمسهندنی هێزی ئاسایش و ئازادی دمرکهوت وه ئاشکرا بو له چهند گۆرانێک دا له جولانهوهی ئازادی و ئاسایشی عالهمیدا. ههروهها میللهتانی عهرمب به سهرکهوتویی هاتنه دهری له

"جا له گهل ئەومدا كە اقاعدەا رۆژنامەی مەركەزی حیزبە شیوعیەكەمان، وە بەیانەكانی تری حیزب، ئەم قەوماوانەی تا رادەیەكی زۆر جوان رون كردەوە، بەلام بەشیکی زۆر لە گەلی زەحمەتكیشی كوردستان پیّویستی بە ئەوپەری یارمەتی بو، لە لایەن ائازادی) ەوە لە ئاراستەی گشتیا.

"ئهم مهسهلهیه جیّگای ثیهتیمامی سهرکردهی حزب و کادرهکانی بو به تاییهتی ثهوانهی له کوردستان ئیش ثهکهن... وا ئیّستا ثهم کوّششه هاته بهرههم، وه (ئازادی) خوّشهویست دمرچو لهبهرگیّکی جوان و تازهدا، بهگویّرهی مهرامی گهل، وه.به کویّرایی چاوی کوّنهپهرستی عیّراق و ئیستیعماری ئاغای.

"مونهزهماتی حزب له کوردستان، وه روّژنامهکهیان اثازادی) ئهوپهری ههولّ و تهقهالا ثهدات بو تیّگهیشتنی سیاسهتی حزب وه ئیش پیّکردنی لهسهر بناغهی گوررانه تازهکان. وه ههموو دهم.. وهک ههموو کاتهکانی تری.. بهدلسوّزی و ئیهتیمامهوه سهیری چاکهو ههستی گهل ئهکات له کوردستان، وه زمانی حالی ئهینّت له ههستی نهتهوایهتیا بو رزگاربونی له تهوقی ئیستیعمارو کوّنهپهرستی.

"گهلیّ قهوماوی دورو نزیک، راستی نهو ریّگهیه ساغ نه کاتهوه که حزبه کهمان ههموو دهم پیشانی داوه، ریّگای برایه تی عهره ب و کورد له تیّکوشانا بهره نگاری دوشمنی ههردولا، وه له پیّناوی وهرگرتنی سهربهستی و حقوقیانا، وه بهره نگاری چهوسانه وهی نه ته وایه تی که به شیّوه یه کی تایبه تی له سهر میلله تی کورده. نهم ریّگه راست و رهوانه دروست نه بیّت له سهر بناغه ی برایه تی به ینی میلله تان له تیّکوشانا له پیّناوی نازادی و حه قی ته قریری مه صیردا، له پیّناوی حقوقی کی ته دروست که به می دو کو یه کار اله یه کگرتنی کی پیشکه و تو به ختیارا، به ره زامه ندی.

. . .

"به ئیشارەتیک له ئیستیعمارەکانی ئینگلیزو ئەمریکاوه، وەله ژیرسەرپەرشتی ئەوانا اپەیمانی بەغداای تەجاوەزکارانە پیک ھاتت کە شیوەپەکی تازەپە لە شیوەکانی دەست بەسەراگرتنی ئیستیعمار. وه پاش ئەوەی میللەتەکەمان داگیرکردنی ئاشکراو ئینتیداب و پەیمانی ۹۳۰ دو قولّی قبول نەکرد، ئیستیعمار ناچار بو ئەم ریکایه بەکاربهینینت، ریکای پەیمانی گەلەكۆمەکی.. بو سەر لیشیواندن. بەلام ھەتا ئینسانە ساویلکەکانیش ھەست بەوە ئەكەن كەئەم لیشیواندن. بەلام ھەتا ئینسانە ساویلکەکانیش ھەست بەوە ئەكەن كەئەم ریکایه بو مانەوەی نیه بو ولاته بچکوله و دواكەوتوەكان، بەقەدەر ئەوەی ریکایه بو مانەوەی دەست بەسەراگرتن و بەری رەنج خواردن لەلایەن دەولەتە ئیستیعماریه گەورەكانەوە، كە ئەم پەیمانە، بەھاندانی ئەوان وەبو پاراستنی چاكەی ئەوان پیک ھاتوە وەپیک دیت. وەزۇر باش ئەزانن دوستایەتی گورگو مەر گاندە نەبیت ھېچی تر نیپه.

اسهرمرای تهمهش (پهیمانی بهغدا) به شیّوهیه کی تایبه تی پیلانیّکی گهورهیه بو سهر ههموو میلله تی کورد، تامانجی مانهوهی دیلایه تی و پهرتوبلاوی میلله تی کورده، به لهناوبردنی جولانهوهی تازادیه کهی، وه نههیّشتنی ههموو نیشانهیه کی نهتهوایه تی. وه نهم پهیوهندیه لهبهینی کاربهده ستانی کونه پهرستی تیّران و

تورکیا و عیْراق وه کوّبونهوهیان له اپهیمانی بهغداادا بهم گهرموگوریه، بهخوّرایی نبه.

"جارهها، نوری سعید ههندی له ومزیرهکانی تر، وه سهروّکی ومفدی عهسکهری تورکی که حازربو لهو مناومراته عهسکهریانهی چهند مانگیّک لهمهوپیّش لهکوردستان کرا، تهصریحیان داوه، که ثهم انجاهه خراپه دهرئهخات له ایهیمانی بهغدا).

"دیسان هیرش بردنه سهر عهشیرهتی جوانرق، وه ریکهوتنی کاربهدهستانی ئیران و عیراق بو ناوارهکردن و لهناوبردنی، وهنهو اجرائاتانهی وهرگیرا بهرامبهر شیخ مهحمود و شیخ لهتیف وه عهشیرهتی پشدهرو نهوانی تر لهسهر ناموژگاری سهروّکی وهفدی تورکی! وهدانانی کاربهدهستیکی عهسکهری تورانی له سلیمانی وه حهرامکردنی قسه بهناوی کوردو کوردستانهوه، وه دانانی بهرنامهیهکی نهوتو که زمانی کوردی کز بکات و لهپاشا نهیهیلی ههنا له قوتابخانه نیبتیدانهکانهوه سیاسهتی جیاوازی له بهینی میللهتانی عیراق دا وه کردنی کوردستان بهیهک پارچه له بنکهی شهرو فروّکهخانهی ناوی، وه کردنهوهی شهبهکهیهک له ریگای عهسکهری وه گوی نهدان بهپیشخستنی کشتوکال و پیشهسازی وه گوی کهر کردن له مهشاکلهکانی نهمانه ههمووی بهنگهیهکی رون و ناشکرایه، نهو نامانجانه دهرنهخات که (پهیمانی بهغدا) نهیهویّت. بهو اعتبارهی پیلانیّکی

"پاش سازکردنی پهیمان و پیلانهکانی ئیستیعماریهکان دوایی شهری عالهمی یهکهم، میللهتی کورد پهرت و بلاوهی پی کرا بهنیازی لهناوبردنی ههموو گیانیّکی نهتهوایهتی، وهسهر دانهواندنی ههموو پارچهیهکی بو زولم و زوّری کاربهدهستانی کوّنهپهرستی ثهو ولاتهی بهزوّر خراونهته ژیّر چنگیهوه، ثهم واقعه

لەدوو سەرەوە ئەركى خستە سەرشانى جولانەوەى نەتەوايەتى لەھەموو پەشەكانى كوردستانا.

"بههیّزکردنی پهیوهندی تیّکوّشانی یه کگرتوو لهگهلّ میللهتانی تُهم ولاّتانهدا، و بهردهوام ترن لهسهر پهیوهندی وه ریّکخستنی تیّکوّشان لهگهلّ ههموو بهشهکانی جولاّنهوهی کوردیا.

"لهبهرئهوه میللهتی کورد، سهراپا، له عیْراق ههروهها له ئیْران وه له تورکیا، لهبهردهمی پیْویستیه کی میْژوویی گهورهدان پیْویستی راپهرین به ئازایانهو قارهمانانه، وه شان بهشانی میلله ته کانی تر لهم ولاتانهدا، بو روخاندنی اپهیمانی بهغدا) وه دهرکردنی ئیستیعمار وه لهییْناوی سیاسه تیکی نیشتمانی سهربه خودا.

"لهم چهند مانگهدا، بهشێوهیه کی تایبه تی، ههستی نیشتمان پهروه ری و نازادی و نه ته ولاته عهرهبه کانا پهرهی سهند، وه جولانه وهیه کی ئازادی و سهربه خوّیی گهوره دهستی پێکرد، بهره نگاری ئیستیعمارو (پهیمانی به غدا) ئهم راپهرینه قهومیه روداو ێکی زوّر گرنگه لهمێژووی تازهدا، وه ههمو ئهم به لگانه پیشانی ئهدات که پاشماوه ی نفوزی ئیستیعمار، ههرهشه ی لی ئه کریّت به نه نه نهرانه وه ههره هیچ گومانیشی تیانیه که جولانه وه نیشتمانیه کهمان له عیراق بهشیکه جیانابینته وه ئهم لافاوه گهورهیه، بهره نگاری ئیستیعمار وه ههرچی ههول دانیک یا بیروباوه ریّک بینته کایهوه، بو جیاکردنه وه ی لهم لافاوه مهزنه، بینجگه له ئیستیعمارو کونه پهرستی هیچ کهسیّک سودی لی وه رناگریّت. وه بینجگه له ئیستیعمارو کونه پهرستی هیچ کهسیّک سودی لی وه رناگریّت. وه بهرودوا زمره ر ئه گهیه نیت به جولانه وه ی میلله ته کهمان، چه عهره به کورد له پنتاوی سه ربه خوّی و ئازادیا.

الدیسان ئەم لافاوە زروفیّکی باش ئامادە ئەکات نەک تەنہا بۆ برايەتی ئەم دوو میللەتە کوردو عەرەب، لەعیّراقدا، بەلّکو برايەتی میللەتی کورد سەراپا لهگهل ههموو میللهته عهرهبیهکانا، لهپیّناوی دهرکردنی ئیستیعمار لهم ناوچه فراوانه له عالهما، له پیّناوی ئازادی و نهتهوایهتی و دیموکراتیا.

"ئهمه ههندیّک له ختوته گشتییهکانی سیاسهتی حزبی شیوعی، که اثازادی الهسهری ئهروات لهشیّوه تازهکهیا. وه تادوایی تی ئهکوّشین لهییّناوی ئازادی و کهرامهت و بهختیاری میللهتا وه زوّر باش ئهزانیّت که خوّی به تهنهایی تی ناکوّشیّ لهم ریّگا پیروّزهدا، بهلّکو دهست لهناو دهستا، بهگیانیّکی برایانه و پاکهوه لهگهل ههمو هیّزیّکی نیشتمانی و نهتهوایهتیا له کوردستان، وه له جهبهههکی نیشتمانی فراوانی پهکگرتودا."

¥

لهم ژمارهیهدا دو بهیاننامهی لوجنهی مهرکهزی حیزبی شیوعی عیراقی بلاّو کردوّتهوه له یهکیّکیان دا باسی خوّ ههلّوهشاندنهوهی ریّکخراوی ارایه الشغیلها و لهوی تریان دا باسی خوّ ههلّوهشاندنهی ریّکخراوی اوحده الشیوعیین کهکا. لیّرهدا ههردوکیان کهنوسینهوه:

هەر بژى يەكىتى حيزبە شيوعيەكەمان

بهیاننامهی لوجنهی مهرکهزی حیزبی شیوعی عیّراق

له مانگی کانونی دوممی ۱۹٤۸ میللهته عیّراقیهکهمان خهباتیّکی نهبهردانهی کرد له روی پیلانی تازه کردنهوهی پهیمانی ۱۹۳۰ ی بهینی بهریتانیا و عیّراق. بهم خهباته میللهتهکهمان پهیمانی پوّرتسموّسی، که بهبیّ ثاگاداری میللهت بهسترابوو، لابرد. وه ثهو وهزارهتهی، که ثهم پهیمانهی بهست، روخاند. وه پهرلهمانی ۱۹٤۶ ی، که سهعید بهساختهکاری و نارمزایی گهل پیّکی هیّنابو، همروهشاند. وه توانی هیّندیّک حقوق و سهربهستیهکانی دهستوری دهست خوّی بخات.

بهلام دوژمنانی میللهت، بهپشتیوانی ئیستیعمار، بهههمو جوّره شیّوهیه کی ناپهسهندانه ههولّیان دا که سهرکهوتنه کانی میللهت له میللهت وهرگرنهوه، وه تولّه بسیّنن له راپهرینی ئازادی بهخشی، وه به بیانوی جهنگی فهلهستینهوه هیّرشیان برده سهر جولانهوهی نیشتمانی میللهت، سهر گشت ئهو حیزب و کوّمهلانهی که دوژمنایه تی ئیستیعمار ئه کهن. لهم هیّرشه کوّنه پهرسته، سهری رم بهرهوروی جولانهوه و تهنزیمی چینی کریّکار کرا، وه به تایبه تی بهرهوروی حیزبه شیوعیه کهمان کرا. بهبونهی گیان و توانای تیکوشانی یه کجار بهرزی حیزب، ئهو گیانه که له هوشیار کردنهوهی بهشی زوّری گهلی میللهت وه خهبات بور مه مصله حه تی به دهرکهوت چونکه حیزب رهنجیّکی به شهره فی بهخشی له پیّناوی به کیّتی هیّزه نیشتمانیه کانا.

"لهو کاتهی حزب توشی نهو هیّرشه جانهوهرانهیه نههات ههندی کهسی داویّن پیس خوّیان هاویشته باوهشی ئیستیعمارو کوّنهپهرست و سهری بوّ زوّردار شوّرکرد، وهبهم کردهوه پیسترین زیانی گهیانده چینی کریّکار و رهوشی شوّرشگیّرانهی گهلی میللهته عیّرهقیهکهمان، کهبهشیّوهیهکی نامهردانه حزبی بریندار کرد.

رفاندن و ههلّواسینی سهرکردهکانی حزبهکهمان، له بیژنگ دانی گشت روداوهکانی حزب وه بهندکردنیان به حوکمی قورس، وه گرتن و حهپسکردن و نهفی کردنی ههزاران تیکوشهری ثازا.. یقهوماویکی زوّر گهورهبو نسبهت به دهوری سیاسی و جهماهیری حزب له ولاتدا. نهو کارهساتهی بهسهر حزب هات، بهراستی کارهساتی جولانهوهی نیشتمانی و گشت میللهتی زهحمهتکیش بو.

بیّگومان ئەوزاعی دووبەرەکی الاوضاع الانقسامیة) له هەر کاتیّکا جولانهومو حزبی توشی زیانیّکی زوّر گەوره کردوه وه تیّکوشانی گەلی بەرامبەر ئیستیعمارو کوّنەپەرستی و پەیمانی بەغدای دواخست، وه بو بە مەصدەریّک بو بلاّوكردنهوه رهى بهلبهلهو شكوكيهت له جولانهوهدا، وه بو به چهكيّک بهدهست ئهو كهسانهى حهز له زهبت ناكهن وه ئهيانهويّت تهخريب بكهن.

ئهمرو پاش رابوردنی زیاتر له ۳ سال، ئهم هاورییانه، له بهیاننامهی ناوچهی سهرکردهیان المرکز القیادی، رایه الشغیلها که له ۱۳ حوزهیرانی ۱۹۵۶ دهرچوه ئهلین الهسهر روناکی ئهو تهجرهبه ناخوشهی که بهسهر حزبهکهمان و جولانهوهکهمان دا رابورد لهسالانی دواییدا، وه بهروناکی تهجروبهی یه کجار دهولهمهندی ئومهمی... ئهتوانین تیبگهین که ئیمه له وهختی خوی له ریگایه کی دوبهره کی تهخریبی چهوت رویشتین، که تهنزیم و ناوچهیه کی سهربهخومان دروستکرد، وه به ناوی حزبی شیوعی عیراق، لهوکاتهی که حزبه شیوعیه کهمان له مهیدانا وهستابو، وه نهبهزانه لهسهر خهباتی خوی ئهرویشت.)

وه گوتیان که ثهو ههنگاوهی ناویان نابو اانتشال) ههنگاویّک بو به پیْچهوانهی مهبدهئی مارکسی – لینینی، که ثهلّی، ثهبیّ یهکیّتی حزب بپاریّزریّنت.)

ئیستا پاش ئەوەى ریکخراوەكەى خۆیان ھەڵوەشاند وە داوایان كرد له ئەندامەكانى خۆیان كە بگەرینەوە بۆ حزبه شیوعیەكەیان بەبی چەندوچون اقید أو شەرت، وە حزبه شیوعیه عیراقیەكەمان زۆر داشاده به گەرانەوەى ئەم ھاوری داسۆزانه بۆ باوەشى. ھەروەھا حزب دانیایه كە ئەم ھاوریانه لەم خەتایەیان ادەرسیکى گەورە فیربوون، كە ھۆشیار بن، ھۆشیاربونیکی شۆرشگیری، وە لە دوا رۆژیشدا، لەپیناوى پاراستنى یەكیتى حزب، وە بەربەرەكانىكردنى ھەرجۆرە ھەولدانیکى دوژمنانه، كە يەكیتى حزب ئەروخینی یاخود تەھدیدى ئەكات بەھەر بیانوویەک بیت، وە تیگەیشتوون بەقوولی ئەو راستیەى كە ئەلیت اماركسیەتى – لینینیەت هیچ ریگایەک نادات غەیرە ریگاى رەخنەو رەخنە لەخۆگرتن نەبیت لەسنورى زەبت و پەیرەوى ناوخۆیى حزب لەبۆ راست كردنى خەتاو كەموكوتى موشكلەكانى حزب).

بڑی حزبی شپوعی عیّراق دلُسوّز بوّ مەصلەحەتی چینی کریّکارو میللەتی زەحمەت کیّش.

لەژپْر ئالاّى ماركسى – لينينى بەرەو سياسەتيْكى نيشتمانى راست.

لجنهي مهركهزي حزبي شيوعي عيراق

۱۷ ی حوزهیرانی ۹۵۶

بهياننامهي لجنهي مهركهزي حزبي شيوعي عيّراق

نویِنهری حزبی شیوعی عیّراق لهگهل نویّنهری حزبی یهکیّتی شیوعیهکان کوّبونهوه، وه له ئهوزاعی جولانهوهی شوّرشگیّری و نیشتمانی ئیّستامان دوان لهسهر بناغهی مارکسی – لینینی، وه بهپیّی تهجرهبهی ئومهمی و نیشتمانی جولانهوهی چینی کریّکار و جولانهوهی نیشتمانی. وه ههردولا تاکید لهسهر ئهمانهی خوارهوه ئهکهن:

۱. دامهزراندنی حزبی شیوعی عیّراقی، حزبی چینی کریّکارو میلله تی زهحمه تکیّش پیّویستیه کی نیشتمانی و چینایه تیه. وه حزب پیّکهیّنراو بهرهو پیّشهوه روّیشت لهناوجه رگه خهباتی نیشتمانی پیروّز بهره نگاری ثیستیعمارو کوّنه پهرستی، وه بهره نگاری ثینتیهازیه تکه نیازی وایه و ثهیه ویّت تیّکوّشانی چینی کریّکار چهوت بکات و رووی و مربگیریّت به شیّوه یه کی غهیره شوّرشگیّری. حزب، مارکسیه تی لینینی کردوه ته پهیره له تیّکوّشانیا وه له ژیانی ناوخوّیا، وه رووی میللی پهره پی سهندوه و له و چهند ساله دوورو دریّره ی دواییدا که پربوو له کارهساتو لی قهومان، نه وهستا روّری که لهخهبات کردن، وه پاش نه کهوت له بهخشینی خوشه ویستترین قوربانی له پیّناوی خزمه تکردنی مهسه له همقو راسته کهی میلله ت، به جولانه و و ریّک سه رو سهر کرده ی گهل له و خهباتانه ی راسته کهی میلله ت، به جولانه و و ریّک سه بهره رم کانی قاره مانی میللی.

۲. ههردوولا بهنرخی ئهزانن خهباتی نیشتمانی ئهو تیکوشهرانهی که خوّیان ریکخست لهدواییدا له حزبی یهکیّتی شیوعیهکاندا وه بهنرخی ئهزانن ئهو قوربانیدانهی ئهوان له تیکوشانیانا بهرهنگاری ئیستیعمارو کوّنهپهرستی وه دهوریان لهبلاوکردنهوهی هوّشی نیشتمانی و دیموکراتی و رهنجیان دهربارهی سهقافهت و بهتایبهتی سهقافهتی مارکسی، لهکاتی و لهپیش جولانهوهی حزبی، لهدوای جهنگی عالهمیی رابردوو.

۳. تهجاربی ئهو چهند ساله، ئهو تیکوشهرانهی کهله دواییدا ئیشیان کرد له حزبی یهکیتی شیوعیهکان، فیرکرد، کهوا گهلی میللهت ههقی ههیه له خوریکخستنی سیاسی، وه ئهبیّت بهو ههنده رازی نهبیّت کهوا قهوانینی ئهو کاربهدهستانهی پاسهوانی مهصلهحهتی ئیستیعمار ئهکات وه پاریّزگاری نیزامی دهرهههگی ئهکات ریّی ئهدا. وهلهکاتی ئاوادا زوّر خهتایه کهوا بهتهنیا اعتماد بکریّته سهر فرسهتی قانونی و ئیشی ئاشکرایی کهوا میللهت دهست خوّی ئهخات بهزوّر. وه پیّویسته بهدامهزراندنی ریّکخراوهکانمان و تاکتیکهکانمان لهسهر بناغهیهکی شوّرشگیّری که هیّزهکانی میللهت پشت بهستی بیّت لهبو بهردهوامبون و پیشکهوتنی جولانهوه له ههموو چهشنه زروفیّکدا، له تهنیشتی جاکه وهرگرتن له فرسه ته ئاشکراکان بو پیشخستنی تیّکوشانی میللی.

لەبەرئەمە ويستيان اسلوبى ئىشكردنيان پى بخەن بە شىٚوەيەكى ئەوتۆ كە بەردەوامى خەباتيان مسۆگەر بكات لە ھەموو زروفىٚكدا.

٤. چەند فرسەتىك تىپەربو، ئەبوايە ھەستكردن بەرزتربوايە بە مەسئوليەت، وەبە گەرمتر و دلفراوانتر ئىش بكرايە لە پىناوى دواھىنانى ئەم وەزعە، بەلام حزبى شيوعى لەسەر ساردى و مەوقىغى سەلبى خۆى مايەوە بەرامبەر تىكۆشەرەكانى حزبى يەكىتى شيوعيەكان، وە تەقدىرى ئەوەى نەكرد كەوا تەجرەبى تىكۆشان ھەر ئەمو ئەو ناتوينىتەوە بەلكو، رىكخراوە

تىكۆشەرەكانىش كەوا دوژمنايەتى ئىستىعمارو كۆنەپەرستى ئەكەن، ئەتوێنەوەو تەسقىف ئەكات.

۵. وه سهرمرای تهمهش کاریکی خهتا بو ههانسانی تهو تیکوشهرانه بهجوریک خستن و بیش کردنی سهربهخو بهناوی احیزبی شیوعی عیراق) یان لهدواییدا بهناوی احزبی شیوعی بهبی روپان و جهنگاوهرانه تی تهکوشا، وه نیستیعمار به شیوهیه کی جانهوهرانه خهریکی لیدانی حزبی شیوعی و گشت جولانهوهی نیشتمانی بو. وه لهبهرتهمه مهصلهحه تی میلله ته کهمان وای داوا ته کرد لههموو داسوزیک که نیش بکهن بو به هیز کردنی یه کیتی جولانهوهی نیشتمانی، بهبی ریگادان به نه تواری دووبه ره کی و به ربه ره کانی کردنی یه کیتر.

۶. وه پێویسته دان بهوهدا بنێین کهوا ئهتواری شهره جنێوو ناووناتورهنانی ناههق لهمولهو، ههمیشه هیچ سودێک نابهخشێت به چینی کرێکار و میللهتی زهحمهت کێش.

۷. وه بهپنی ئهم ئهنجامانهی که ههردولا گهیشتونهتی، سهرهرای ئهومش کهوا حیزبی یه کینتی شیوعیه کان بروا به عهینی ئامانجی سیاسی و کوّمه لایه تی نزیک و دور، ئه کات کهوا پهیرهوی حزبی شیوعی عیّراقه له تیکوشانیا له پیّناوی ئاسایش و، ئازادی نیشتمانی و، دیموکراسی میللیدا، بیّجگه لهمه شحزبی یه کیّتی شیوعیه کانیش بروا به مارکسی – لینینی ئه کات کهوا حزبی شیوعی عیّراقیش به پشتیوانی ئهروات بهریّوه له خهباتیا وه له ژیانی ناوخوّییدا، وه به مادیه تی دیالیکتیکی کهوا بناغهی ههموو بیروباوه ریّک وه که روّ بهروّ ژیان ئیسباتی راستی و گیانداری ئه کات.

وه به پنی ئهم روناکیانه، نویّنهری ههردولا ریّک کهوتن که حیزبی یهکیّتی شیوعیهکان دوایی به کاروبار و ریّکخراوی سهربهخوّ بیّنیّ، وه ئینزیمام بکات به حیزبی شیوعی عیّراقی. وه بی گومانه که ئهم ههنگاوه له لایهن ههمو دلسوّزهکان بوّ مهسهلهی حزبی ئازادی دیموکراسی نیشتمان، وه ئهوانهی بهربهرهکانی ئیستیعمار و پهیمانه شهراویهکانی ئهکهن.

وه نویّنهری ههردو حزب ریّک کهوتن که لجنهی مهرکهزی حزبی شیوعی عیّراق ثهم بهیان نامهیه دهرکات.

بژی حیزبی شیوعی عیّراقی دلّسوّز بوّ مهصلهحه تی چینی کریّکار و میلله تی زهحمه تکیّش.

گەشانەۋە بۆ ماركسيەتى – لىنىنىيەت ئالاي سەركەوتن.

لوجنهي مهركهزي حيزبي شيوعي عيّراق

۲۵ ی نیسانی ۹۵۶

×

له ئەيلولى ۱۹۵۶ دا حشع دوەمىن كۆنفرەنسى بەست.

لهم کونفرهنسهدا ههمو ئهو تاقم و گروپانهی لیّی جیا بوبونهوه سهرلهنوی یه کیان گرتهوه و، له سهر راپورتیّک پیّکهاتن، که مافی چارهنوسی بو نهتهوهی کورد، لهوانه مافی جیابونهوه و پیّکهیّنانی دهولهتی تایبهتی خوّی، سهلماند. سهلام عادل، که بو به سکرتیّری حیزب، دهوریّکی گرنگی لهم کونفرهنسه و، له ژیانی حشع دا گیّرا. وه کو بهلگهی یه کگرتنهوهی باله جیاوازه کانی حیزب، ههر ۳ تورگان: (القاعدة، رایة الشغیلة، النضال) که بو بهدناوکردنی یه کتری هیّرشی زوریان کرد بوه سهر یه کتری به یه کجاری راگیران. له ۲۲ ی تهموزی ۱۹۵۶ دا التحاد الشعب) وه کو زمانحالی حشع ده رچو. ههر لهو دهوروبهره دا له باتی (انازادی) که زمانحالی لقی کوردستان بو، دهس کرا به دهر کردنی (ئازادی) کوردستان).

لهم کومیتهی ناوهندییه یهکگرتوهدا جهمال حهیدهری، سالح حهیدهری، کهریم تهحمهد، کاکهی فهلاح، بون به تهندام. زوّری پیّ نهچو سالح حهیدهری و، حهمید عوسمان و، چهند کادریّکی لقی کوردستان، حشع یان به جیّ هیّشت و چونه ریزی پدک هوه. کاکهی فهلاح یش به یهکجاری دهستی له کاری حیزبی و سیاسی ههنگرت. بهلام اثازادی کوردستان) به ریّکوپیّکی به چاپیّکی جوان دهرچونی بهردهوام بو تا ۱۶ ی تهموزی ۱۹۵۸.

ژای سالّی ۱۶ دوایی حوزهیرانی ۱۹۵۷ی ئازادی کوردستان، ۱۶ لاپهر می پیّوانه ۲۰۱×۱۴سماه. بابه ته کانی ئهمانهن: لاچونی نوری سهعید، گوّرینی مهبه سته کانی ئیستیعمار نییه!، تیّکوشان بوّ وهستاندنی تاقیکردنه وه کانی ئه توّم و هیدروّجینی فرمانیّکی پیّویستی نه ته وهی کورده، بویّژی به رزی کوردستان ماموّستا گوّران، داخوازیه کانی لیژنهی به رزی نیشتمانی، یادی روّژی شههیدانی کورد، ده نگوباسی کوردستان: سلهیمانی، که رکوک، هه ولیّر، گوّرانی کارگهران، بهتای ئاژال و سستی ده رگای حکومه ت.

×

به نهده به به ردهس دا نیه که ثازادی چهند دانه ی لی چاپ کراوه و، چون و له چهند جی بلاو کراوه تهوه. روژنامه ی القاعده له سالانی ۱۹٤۷ – ۱۹۶۹ دا، وه کو حهنا به تاتو له کتیبه کهی دا خهملاندویه تی، ۳ ههزار دانه ی لی چاپ کراوه و، ژماره یه کی زور لهوه زیاتر خویندویانه تهوه. القاعده له سهرانسه ری عیراق دا، ههروه ها له کوردستان دا، بلاو کراوه تهوه. ثازادی که هاوشانی القاعده ده رچوه ته نیا بو کوردستان و بو خوینده واری کورد بوه، له به رئهوه پیرویستی نه کردوه به و ژماره زوره ی روژنامه یه کی عهره بی چاپ بکری، بهلام بیکومان ئهمیش له چاو روژنامه و گوقاره کوردی یه کانی ئه و سهرده مه دا چهرده یه کی باشی لی چاپ و بلاو کراوه ته وه و بو خویندنه وه ده ستاو ده ستی کردوه.

نبشتانیکی نازادو میله تیکی به ختیار ارا دی کوردسان زمانی حدید شرعی عوراق ، لتر کوردسان

زمانی سزیی شیرعی عیراق ، لتی کوردستان ژماره (۱)سالی (۱۲) دوایی سمزیران ۱۹۷ نرش – ۲۵ - فلسه لاچىسىونى تورىسەعىد «كودىن «»بەستەكاتى ئاستىيماد

نيسه اا

《本》

سېساللەمدىيەر. بەرسىيايلانىشىسىيىلار

نوریساعید هانه سار کار و درزوجی کمون نایش

مه جلیس نوینه ران شم چه ند نوینه و پستهانی تیابر هه لی و مشاند ، حزب و کومه له و دوونامه کانی داخست ، بوه ندی له که ل په کیش سوقیتنا برری و دراییش په پیدانی و معراری و مقدای شمری دا . تدمانه چیکه له و همه و مدرسوه انه ی بو پیوه ند کردنی که ل هیشابه دی و خستیه کار .

به نی ترانی پایان به غذا به سنی ، بالام هار پس کردی نایتوانی پیش چرولانه و ی میلات به گری و له تیکوشان بیوه اینی . چونکه جگه لاوانه هاند داست و دیزی تیکوشانی خربانیان پته رقر و په سنیور او تر کلاوانه هاند داست و دیزی تیکوشانی خربانیان پته رقر و په سنیور او تر کرد ، هاه در میله نی عاره ب و حسکرمه ته عاره به فاز اهیخوازه کانیش پشتیوانیان لی کردن ، ته ناله ت نوری ساعید به حری و ته و پارری ته قالای ناغا نیسته ماری به کانی و ه ، نایشوانی به کانی ده .

ن مارسومه کانی ساعیدی و ته حوکه و درد مه کانی عودتی و شه زیر پی شستنی مه در باساکانی دهستروی و رموشتی ۲ هیچی تهیتوانی پیش به رق دنوورد دی میافات بسکری ۲ به لسکن [پرروانه لاپهوره ۲۲] ئازادی، وهکو بلاوکهرهوهی ئایدیوّلوّجی کوّموّنیستی، کاریگهری له سهر ژیان و بیروبوّچونی ههزاران کهس ههبوه، به هوّی ئازادییهوه تیّکهلاّوی ژیانی سیاسی بون، توشی گیران و راونان و نانبران بون. بهلاّم پیاچونهوه به بهیان و بلاّوکراوه جوّراوجوّرهکانی ئهم قوّناغهی ژیانی حشع و تاووتویّ کردنی ناوهروّکی ئورگانهکانی چهند راستیهکی تالّ دهر ئهخهن:

یه کهم، دهور یکی گهورهی ههبوه له چهواشه کردنی بیری رؤشنبیر و سیاسی و تیکؤشهرانی کوردا. دؤست و دوژمنی لی شیّواندون. زؤر جار ریّگهی نادروستی تیکؤشانی بو ههابژاردون. نوّکهرایه تی سوّقیّتی له لا کردونه ته تهرکیّکی پیروّز و فرمانیّکی نیشتمانی، ههولّی داوه بزوتنه وهی رزگاری کورد بکا به به شیّ له جهنگی ساردی نیّوان بلوّکی روّژههالات و بلوّکی روّژئاوا، بیّ تهوهی کورد هیچ قازانجیّکی لهوهدا ههبوبیّ.

دوهم، حشع پیّی وابوه ثهوه ئهو لایهنهی که ناسنامهی نیشتمانپهروهری به کهس و ری~~ّکخ~~راو و حیزبهکان ئهبهخشیّ یان لیّی ئهسیّننهوه.

حشع همر له سمرهتاوه دوژمنایهتی ریّکخراوه سیاسییهکانی کوردستان، چ ثهوانهی نیشتمانی و نهتهوهیی بون و چ ثهوانهی کوّموّنیست و مارکسی بون، کردوه به بهشیّکی کاری سیاسی و ثایدیوّلوّجی. لهم بلاّوکراوانهدا زوّر به توندی و بیّ پهروا هیّرش ثهکاته سهر حیزبی هیوا، حیزبی رزگاری، حیزبی شوّرش، پارتی دیموّکراتی کورد. به ههمو توانایهوه ههولّی داوه ناووناوبانگیان بزریّنیّ. سهرکرده و رهمزهکانیان سوک و چروک بکا.

حشع له بلاوکراوهکانیدا پهلاماری زوّر له کهسایهتییه سیاسی و فهرههنگییهکانی کوردی داوه و ههولّی داوه ناووناوبانگیان بشیّویّنیّ و له ناو خهلّک دا سوکیان بکا. حشع یهکیّکه لهو حیزبانهی له میّژوی عیراق دا تیّکوْشانی زوّر و قوربانی بیّ شوماری داوه، بهلاّم سهرهنجام به هوّی چهوتی ریّبازه کهیهوه مایهپوچ و رهنج به خهسار دهرچوه.

سەرچاوەكان:

- ۱. ویّنهی ژ ۳ ی حوزهیرانی ۱۹۵۵ و ۲ ی مارتی ۱۹۵۶ و ۱ ی تهموزی ۱۹۵۶ ی اثازادی له (ئارشیفی نهتهوهیی کوردستان) و،
- ژ ۶ ی تشرینی دوممی ۱۹۵۲ ی ائازادی و، ژ ۱ ی حوزهیرانی ۱۹۵۷ ی اثازادی کوردستان) له ژ ۱۱ — ۱۲ ی گۆڤاری رۆژنامەڤانی و،
  - ژ ۵ ی تشرینی دوممی ۱۹٤۵ له ئەرشیقی دکتۆر مارف خەزنەدار وەرگیراوه.
- ههمو ثهم سهرچاوانهم له ماموّستایان رهفیق سالّح و سدیق سالّح وم*ر گر*توه.
  - ۲. کوڤارا ئازادی، گوڤاری اروٚژا نوا، ژ ۶۱، ۵ ی چرییا پاشینی ۱۹٤۵.
- ۳. سکرتیٚری نوسین اعهبدولا زهنگهنه): رۆژنامه یان گوڤاری ثازادی؟
   گوڤاری اروٚژنامهڤانی)، ژ ۵، ههولیٚر، کوتایی ثابی ۲۰۰۱. ل ۲۰۰ ۲۰۹.

رۆژنامەوانىي نهينى

و

پارتی دیمۆکراتی کوردستان

شۆرشى ۱۹٤٣ — ۱۹٤۵ ى بارزان پاش چەند شەر و پێكادان كەوتە گفتوگۆ لە گەڵ كاربەدەستانى عيراق، بەلام گفتوگۆى بارزانى — حكومەتى عيراق بە ئەنجامێكى سەركەوتو نەگەيشت و، سەرلەنوێ شەر ھەڵگيرسايەوە. جەيشى عيراق بە يارمەتى ھێزى ئاسمانى بريتانى ھێرشى توندى ئاسمانى و زەمينى بۆسەر ناوچەى بارزان دەس پێ كردەوە.

ناکوّکیهکانی ناو ریزهکانی حیزبی هیوا تهقیهوه. حیزبی هیوا بهرهو پارچه پارچه بون و ههلّوهشان ئهچو. ئهفسهرهکانی که دابویانه پالّ شوّرِشی بارزان له سهرکردایهتی حیزبی هیوا نائومیّد بون. له شاخ خوّیان به سهروّکایهتی مهلا مستهفا ریّکخراویّکی نویّیان به ناوی (ههیئهتی ثازادی) هوه دامهزراند.

شۆرشی بارزان نەتەنيەوە بۆ ناوچەكانی تری كوردستانی عیراق. له ناوچەی بارزان دا قەتیس ما، جەیشی عیراق و جاشی كورد تەنگیان پیّ ھەلْچنی. توانای بەرگری نەما، رۆژی ۱۱ ی ۱۰ ی ۱۹٤۵ بارزانیەكان به كۆمەلٚ، چەكدار و بیّ چەک، به خاووخیٚزانەوە، لە ریّگەی كیٚلەشینەوە كشانەوە بۆ كوردستانی ئیْران.

لهو کاتهدا له کوردستانی ئیران، ناوچهی موکریان، ئهگهرچی له ژیر نفوزی سوڤیِّتیدا بو بهلام وهکو ناوچهیهکی بیلایهن له نیّوان هیّزهکانی ئینگلیز و روس دا دهسهلاتی راستهقینهی حکومهتی ئیرانی تیّدا نهما بو. خهریک بو دهسهلات ئهکهوته دمس سهرانی کوردی ناوچهکه.

له ۲۲ ی ۱ ی ۱۹٤۶ دا حیزبی دیموکراتی کوردستانی ثیّران له کوّبونهوهیهکی جهماوهری فراوان دا له مههاباد دامهزراندنی حکومهتی کوردستانی راگهیاند.

بارزانیهکان و ئهفسهره کوردهکانی عیراق: عیزهت عهبدولعهزیز، خهیرولاً عهبدولکهریم، مستهفا خوّشناو، محهمهد مهجمود، بهکر عهبدولکهریم، میرحاج ئهجمهد، نوری ئهجمهد تهها، جهلال ئهمین بهگ، که له مههاباد کوّبوبونهوه، بون به پیّشمهرگه له ریزی هیّزه چهکدارهکانی پاریّزگاری ئهم حکومهته.

کوتایی هاتنی دوهمین جهنگی جیهانی به سهرکهوتنی بهرهی دیموکراتی و تیشکانی بهرهی فاشیزم و، ئهو بهلیّنانهی هاوپهیمانه کان به گهلانی ژیردهسته و زورلیّکراویان دابو، له ناو کوردیش دا دهنگی دابوهوه. بیری دیموکراتی و ئازادیخوازی له بلاوبونهوه دا بو. له ژیّر کاریگهری روداوه کانی دنیا و به چاولیّکهری حیزبی دیموکرات، وه کو تاقه حیزب بو کوردستانی ئیّران و له ژیّر یه سهرکردایه تی دا، لای ئهفسهره کانی که پیشتر اههیئه تی ئازادی یان پیّک هیّنا بو، بیری دامهزراندنی یه ک حیزبی یه کردستانی عیراق گهلّله بو. پهیمانی به سهروکایه تی مهلا مستههای بارزانی بو کوردستانی عیراق گهلّله بو. پهیمانی نه ته تهموه ی و پروگرام و پیرهوی ناوخوی حیزبه کهیان ئاماده کرد و ههر له مههابادیش چاپ کرا.

ههمزه عهبدولا، که نهو دهم له مههاباد بو، به نوینهرایهتی مهلا مستهفا و دهستهی دامهزرینهری حیزبی تازه، بو گفتوگو له گهل ههمو حیزب و رینکخراو و گروپه کوردییهکان گهرایهوه بو عیراق، تا ههمویان به پینی نهو پهیمانی نهتهوهیی و پروگرام و پیرووی ناوخویهی به نامادهکراوی له گهل خوی له مههابادهوه هینا بوی و، به پینی نهو رینماییانهی له لایهن مهلا مستهفا و هاورپنکانیهوه کرا بو، له یهک حیزب دا و له ژیر بانی یهک سهرکردایهتیدا به سهروگایهتی مهلا مستهفا یهک بگرن.

ههمزه کهوته گفتوگو له گهل سهرکردهکانی حیزبی شیوعی کوردستانی عیراق اشورش، حیزبی رزگاری کورد، لقی کوردستانی عیراق حیزبی، حیزبی هیوا. حیزبی هیوا.

ئەندامانى سەركردايەتى حيزبى شيوعى كوردستان رازى نەبون بەوەى بينە ناو ئەم حيزبە نوى يەۋە بە تايبەتى چونكە مەلا مستەفا كە خۆى سەرۆكى حيزبەكە بو، پيشنيارى كرد بو شيخ لەتبغى حەفيد و كاكە زيادى غەفورى، كە دو مولكدارى گەورە بون، لە سەرۆكايەتى حيزب دا ببن بە جيگرى. حيزبى شيوعى كوردستان خۆى ھەلوەساندەۋە و زۆرى ئەندامەكانى چونە ناو حيزبى شيوعى عيراقەۋە ابە سەركردايەتى فەھدا. بلاوكراۋەكەيشيان اشۆرش) نەما.

حیزبی رزگاری کورد بو به دو بهشهوه. بهشی زوّریان چونه ناو حیزبی تازه دامهزراوی اپارتی دیموّکراتی کورد) هوه و بهشبّکی تریان چونه ناو حیزبی شیوعی عیراقهوه.

لقی کوردستانی عیراقی ژ. ک، لهو کاتهدا، که هیّشتا حکومهتی کوردستان له مههاباد مابو، بیّ ومرگرتنی رمزامهندی پیّشهوا قازی محهمهد ثاماده نهبو خوّی ههلّبوهشیّنیّتهوه، بهلاّم دوای روخانی حکومهتی کوردستان تُهویش چوه ناو پارتییهوه.

بهر له گرتنی کونگره پهیمانی نهتهوهیی و پروّگرام و پیّرهوی ناوخوّی پارتی دیموّکراتی کورد له مههاباد ئاماده کرا بو. حیزبی رزگاری کورد بوّ باس و لیّکوّلینهوه به سهر ئهندامهکانی خوّیدا دابهشی کردوه. له بهر گرنگییان لیّرهدا له مهتنی عهرهبیهوه، که له اموسوعه سریه خاصه بالحزب الشیوعی العراقی السری، بغداد، ۱۹۶۸ وهرم گرتوه، ئهیکهم به کوردی:

"پەيمانى نەتەوەيى پارتى دىمۆكراتى كورد

۱. به ریّگهی خهباتی سیاسی و به ریّگهی تر تی ته کوشین بو پیکهینانی دموله تی کوردستانی فیدرالی دیموکراتی له عیراق دا که پیّک دی له لیواکانی موسل و ههولیر و کهرکوک و سلیمانی و خانهقین دهستوره کهی ته نجومه نیّک دامه زرینه ر دایته نی که له لایه تی کهلی کورده وه راسته و خو به ده نگدانی نهینی هه لثه بریردری .

- ۲. دەسەلاتەكان لە دەولەتى كوردىدا لە گەلەوە ھەلئەھىنجرى حكومەت بە ھۆى پارلەمانى ھەلبرى دراوى راستەوخۆى گەلەوە وەرى ئەگرى. دەسەلاتەكانى جىنەجىكردن و قەزا سەربەخۇن.
- ۳. دەولاەتى كوردستانى فيدرالى دېمۇكراتى ئازادە لە بەستنى ھاوپەيمانىتى و پەيمانىتى و پەيمانىتى دۆستايەتى لە گەل حكومەتى (جمهوريەتى كوردستان لە ئىران) و لە گەل حكومەتى ئازەربايجان ھەروەھا لە بەستنى رىككەوتننامەى سياسى و بازرگانى و رۆشنبيرى لە گەل ھەمو دەولاەتانى دىمۇكراتى تردا.
- مافه دیموکراتیهکانی هاوولاتییان له ناو سنوری دهولهتدا که مافی کوبونهوه و بلاوکردنهوه و دامهزراندنی حیزبی سیاسی و ئازادی به کارهینانی زمانی نهتهوهیی و ئازادی باوهر و ویژدان پاریزراون، ههروهها ئازادی کهسایهتی.
- ۸. دامهزراندن له وهزیفه کانی دهو لهت دا به پی ی لیوه شاوه یی زانستی و روشنبیری و هونه ری گهبی شاره کان و قهزاکان به ثه نجومه نی به پیوه به روشنبیری و هونه ری گهبی شاره کان و قهزاکان به ثه نجومه نی ده سه لاتی که بی که ده سه لاتی جیبه جی کردن دای ثهنی به ریوه ثه برین. به ریوه به رایه تی شاره وانی له شار و قهزاکان دا به ثه نجومه نی شاره وانی و سه روکی هه لیژیر در او له لایه نی خه لکه که یه و به ریوه نه برین.
- ۶. ریّگای ثاسنین و ریّگای وشکایی و ثاوی و دارستان و کانگا و کارگهکانی
   چهک و تهقهمهنی جهنگی به تهنیا مولّکی دەوللهتن.
- ۷. دارایی دەولاهت گەنجینهیه کی گشتی ناوەندی بهرینوهی ئهبا پیکدی له باجی عادلانه به پینی قانون له داهاتی گومرگ و مهکوس و کرینی مولکه کانی، باجی دەرامهت تهساعودی ئهبین. دامهزراندنی باتکی تایبه تی بو کهسان و کومپانیا قهده غهیه و به تهنیا دەوللهت بوی ههیه بانکی ناوەندی دابنین.

- ۸. قانونی کار مهرجهکانی نیوان کریکار و خاوهن کار دیاری نه کا و دهولهت دا دان به نهقابهکانی کریکاران و کومهله ههرهوهزیه بهرههمهین و نیستیهلاکی دا ثهنی و، ههولی بلاوکردنهوهی فیرکردنی هونهری نهدا به کردنهوهی مهعهد بو تهم مهبهسته، وه ههولی زیادکردنی پیشهسازی و بلاوکردنهوهی کشتوکالی ماکیناوی و، گورینی مهرجهکانی نیوان زهویدار و جوتیار به هی دادپهروهرانه به جوری که نهو زورهی له چینی بهرههمهینهری جوتیار نه کری لاببا.
- ۹. فیربون له خویندنگای سهرهتایی و ناوهندیدا خورایی و ئیلزامییه، پهیمانگای روشنبیری به پیی پروگرامی پهروهردهیی گشتی دائهنری بو دایشکردنی پیویستیه ئابوری و سیاسی و جهنگی و بهرینوهبهرایهتی و دادگایی و هونهری و ئهدهبیهکانی کومهل.

"پرۆگرام

"ئامانجەكانى حيزب

١. ثامانچه سياسيپه کان

سەربەخۆيى تەواوى كوردستان. بەم ريكايانەي خوارەوە ئەگاتە ئەم ئامانجە:

- ۱. خهبات له پیناوی دامهزراندنی دهولهتیکی فیدرالی له عیراق دا به ناوی دهولاتی کوردستانی فیدرالی دیموکراتیهوه.
- ۲. بنچینهی دامهزراندنی دهولهتی فیدرالی کوردستان پهیمانیّکی یه کگرتنه نویّنهرانی حکومهتی عیراق و نویّنهرانی سیاسی کورد بهشداری له بهستنیدا ئهکهن.
- ۳. دەوللەتى فىدرالى كوردستان ئازادە لە بەستنى پەيمانى يەكىتى و
   ھاوپەيمانى يا دۆستايەتى لە گەل حكومەتى جمهوريەتى كوردى لە ئىران.
- دەولەتى كوردستان ئازادە لە بەستنى پەيمانى ھاوپەيمانىتى يا دۆستايەتى
   لە گەل ھەر دەولەتىكى دىمۆكراتى بى پرسى حكومەتى عىراقى.

- ۵. دەوللەتى فىدرالى كوردستان ئەم شوپنانە ئەگرىنتەوە لىواكانى موسل و
   ھەولىر و كەركوك و سلىمانى و خانەقىن.
- ۶. ئەنجومەنى نىشتمانىى دامەزرىنەرى ھەلبژىردراوى گەلى كورد لە عىراق
   دا بە رىگەى ھەلبژاردنى راستەوخۇ و دەنگدانى نېينى سەرۆكى دەولەتى فىدرالى
   كوردستان ھەلئەبژىرى و قانونى بنچىنەيى بۆ دائەنى.
- ۲. دەولەتى فىدرالى كوردستان ئىستىعمارى دەولەتى بىگانە و نىزامى ويصايە
   و حىمايە ھەرچى چۆنىك و لە ھەر دەولەتىكەوە بى قبول ناكا.
- ۸. دەولاەتى فىدرالى كوردستان ھەول ئەدا بچىتە ناو پەيمانى سەلامەتى بە كۆمەلى ناودەوللەتانەوە و كۆنگرەكانى ئاشتى نەتەوە يەكگرتوەكانى دىمۆكراتى و پەيماننامە ئابورى و رۆشنبىرى و كريكاريەكانەوە.

۲. ئامانچە ئابورىيەكان

- اً. حیزب همول ئمدا دمولّهت ببیّته خاومنی مولّکیمتی گشتی پیشمسازی جمنگی به هممو جوّرهکانیموه و، به هی دارستان و کمنارهکان و ریگا وشکایی و ئاوی و ئاسنینهکان و کانگاکان.
- ب. حیزب همول تُمدا بوّ دامهزراندنی بانکیّکی ناوهندی بوّ دهولُهت و بوّ قهدهغه کردنی دامهزراندنی بانک له لایهن کهس و کوّمپانیاوه.
  - ج. ریّگهدان به دامهزراندنی کوّمپانیای بازرگانی و پیشهسازی ئازاد.
    - د. مولّکیهتی فهردی ثهرز و کهلوپهل پاریّزراوه.
- ه. حیزب ههول ئهدا بو نههیّشتنی کوّمپانیای ئیحتیکاری مهوادی ئیستیهلاکی و کهلوپهل و ئهو ریّوشویّنه ثههلی و حکومهتییانهی ابو ئهمه ئهکریّ به رهوا ئهزانیّ.

۳. کاروباری کار و خزمهتی کومهلایهتی

اً. حیزب ههول تُهدا بو دانانی قانون بو دیاریکردنی مهرجهکانی گریّبهند له نیّوان خاوهن کار و کریّکار دا.

ب. حیزب ههول ثهدا بو دانانی بنچینهیهک بو کریّی کریّکارانی پیشهسازی و خهدهماتی حکومهتی و ههمو لقهکانی بهرههمهیّنانی پیشهسازی و کاری گشتی و کریّکارانی کشتوکال به جوّریّ که لایهنی کهمی کریّ بهشی دابینکردنی پیّویستیهکانی ژبان بکا.

ج. حیزب خهبات تُه کا بو نهقابهی کریّکاران و کوّمهلّه کانیان.

د. حیزب ههول ئهدا بو ئهوهی خزمهت و دامهزراوه تهندروستیهکان گشتی و خوّرایی بن، بایهخی تایبهتی به پزیشکیی ویقائی ئهدا.

ھ. حیزیب ھەول ئەدا بۆ زیادکردنی کۆمەلّی ھەرەوەزی ئیستیہلاکی و بەرھەمېێنەر.

و. حیزب ههول ئهدا شارهوانی شارهکان بسپیّردریّ به ئهنجومهنی ههلبژیّردراوی شارهکان له لایهن دانیشتوانیهوه، ههروهها موختاری گوند و لادیّکان تابیعی ئهنجومهنی ههلّبژیّردراوی گوند بن.

ز. حیزب ههول تُهدا بوّ یه کسانی ژن له گهلّ پیاو له ههمو ماف و تُهرکهکان دا.

٤. کاروباری رۆشنېيری و پهرومرده

أ. کردنی خویّندن له خویّندنگا سهرهتایی و ناوهندییهکان دا به خوّرِایی و تیلزامی.

ب. حیزب ههول گهدا بو دامهزراندنی مهعاهیدی زانستی ناوهندی و بهرز له سهر بنچینهی دابینکردنی پیّویستیه گابوری، سیاسی، جهنگی، بهریّوهبهرایهتی، قهزائی و هونهرییهکانی کوّمهلّ.

- ج. حیزب همول ئمدا بوّ دامهزراندنی یانهی ومرزش و یاری بوّ بهریّوهبهرایهتی خویّندنگا و مهعاهیدی بهرز یا نهقابهی کریّکاری و کوّمهلّی همرمومزی.
- د. حیزب ههول ئهدا بو دامهزراندنی مهعاهیدی موسیقا و ئاداب و شانو و سینهما.
- ه. حیزب همول ئمدا بو دامهزراندنی باخچهی منالان و پشتیوانی له بزوتنهوهی دیدموانی له خویندنگاکان و بزوتنهوهی گهشتوگوزار.

۵. مادەي جۆراوجۆر

اً. پارتی دیموّکراتی کورد حیزبیّکی گهلییه داکوّکی له بهرژهوندیهکانی چینی کریّکار و جوتیار و روّشنبیران و خاوهن پیشه و بازرگانهکان ثهکا.

ب. پارتی دیموّکراتی کورد له سهر بنچینهی عهلمانیهت دامهزراوه دان ئهنیّ به جیاکردنهوهی سیاسهت له دین.

ج. پارتی دیموّکراتی کورد دان ئەنیّ به گوّران دا، له بەر ئەوە گوّرین له پروّگرام و پیّرموی ناوخوّی دا قبولّ ئەکا بەو ریّگەیەی له پیّرموی ناوخوّیدا دیاری کراوه."

يەكەمىن كۆنكرە

له ۱۶ ی ثابی ۱۹۶۶ دا له بهغداد پهکهمین کوّنگرهی پارتی دیموّکراتی کورد له مانی ماموّستایه کی کورد بهسترا. له بهر تُهوهی زوّری تُهندامه کانی حیزبی رزگاری کورد هاتنه ناو تُهم حیزبه نویّیهوه لهو کوّنگرهیه دا بریاریان دا ناوی تُوّرگانه کهی پارتی دیموّکراتی کورد به ناوی ارزگاری یهوه بمیّنیّتهوه.

رزگاری

ههندی ژمارهی رزگاری ئیستا دۆزراونهتهوه و، پی ئهچی له ناو ئارشیفی دهزگا ئهمنییهکانی عیراقیش دا ههندی ژمارهی ههنگیرابی، ههندی لیکوّلهر له لیکوّلینهوهکانیان دا کهلکیان لی وهرگرتوه و ئیشارهتیان به ژمارهکانی و به بابهتهکانی داوه که دیاره به عهرهبی نوسراون لهوانه: جعفر عباس حمیدی، التطورات السیاسیة فی العراق ۱۹۲۱ – ۱۹۵۲، النجف ۱۹۷۶.

ژ ۲ س ۱ که له تشرینی یهکهمی ۱۹٤۶ دا دهرچوه. به تایپ و روّنیوّ چاپ کراوه. لاپهرهی یهکهم و دوهمی که به عهرهبی ئیستا له بهر دهس دایه تهرخان کراوه بوّ سهروتاریّ به ناونیشانی "الاتحاد الکردی الارمنی". بهلام به پیّی نوسینهکانی حمیدی لهم ژمارهیهدا پیّرهَوی ناوخوّ (نیزامی داخلی) ی پارتی تیّدا بلاّو کراوهتهوه.

ژ ۳ س ۱ ی تشرینی دوهمی ۱۹۶۶، وهکو حمیدی ال۱۲۲۶ نوسیویّتی: زوّری تمرخان کراوه بوّ رونکردنهوهی هوّی دامهزرانی پارتی دیموّکراتی کورد و رونکردنهوهی پروّگرام و پیّرهوی ناوخوّی، بهیانیّکی مهلا مستهفای بهو بوّنهیهوه تیّدا بلاو کراوهتهوه.

ر ۱۳ س ۲ ی نهیلولی ۱۹۶۷، وهکو حمیدی ال ۱۳۲۰ – ۱۳۲۱ نهنی: نهو ههنبژاردنهی ریسوا کردوه که نوری سهعید له نازاری ۱۹۶۷ دا نهنجامی داوه، لهو بارهیهوه رزگاری نوسیویّتی: "ههنبژاردنه که ساخته بو... گهل نائیبه کانی نهم نهنجومه نهی ههننه بر اردوه به نمو نه لایهن نوری سهعیده وه تهعین کراون.." وه سهباره به پهیمانی تورکی — عیراقی نوسیویّتی: "پهیماننامهی تورکی — عیراقی کوردی خستوته نیّوان چهکوش و دهزگاوه" ههر لهم ژمارهیه دا بهیانیّکی پارتی تیّدایه به بوّنهی له سیّداره دانی نهفسهره کورده کانهوه، نهفسهره کان: عیرمت عهبدولعهزیز، خهیرولا عهبدولکهریم، مستهفا خوّشناو، محهمهد مهدمود، به هوّی به شداری یانهوه له شوّرشی بارزان دا، له ۲۹ی حوزه یرانی ۱۹۶۷ دا له بهغداد له سیّداره دران.

لما لواكرت أرا وسندوية يكاريوسه كاين لالد فللسر ے مانے انجلسٹی بھود او استرفاری پیدائشترہ والراعز المحمدين يسي المدامك والمون والرا ن المان المسابق فتر فعطات بأدارين الأنبو فيدعاتها وسريديده والبيوالدوا فالروض بحول أنودنك فمعويسه را از از ایر از ایران کیرو کیرو در داد سند. در این باده باید را دا وید پیشان سالت میز اورگان **بارق دیموکرا ف کموری** فید اینال به باز باینی ایرکاه آنوییکیپشای مداسی برز کاستوم روان مرفاه بیشاشی شیرانیاسه انداستان و رمی مشركين التوعيد فوام وقادياه يرفوه بإطهدان ادو لليبيلان

مح مدة عاوا أهراء أدمدة واسفته

يستومه والمام يكركه الأدن اسلامه واطاعته وإيال الالبيدة ديوغينين غويجا لتأمله فاغدينه استابو سبكاين

مشائشرتن بواسطراريين فاياسم المعرادي لابان

_ ....

سمره خويدي ينسم عواسة رباي الأوقاهر بشا أشيرا وارا عام دور تشماله يهامتها ، عدا أأرام الدرائي الرابش الباس عال البرودي يا التصافيان التكلي الا

مستلف نبيوره أتديره والمسترب سنسيوجه تادد شاسيين فيسطأونان واطواته تكب وأنوق خوازو أأينكيك والإيوا وونكو ايسة روزر ف بديو اليكارنسين برم تراوشوه و دايعرة إلى الكيل ريكية فافي قاولانغوا أبو لادانو مطومناه في فعرفه لكبه ره يساء بالكرسل وتجزايدا فاستريكم مسيكيسان بالأجاءك ايبك كربين فلعقدكان جهاؤاركان ورفا بيدتوه كأسطن إجاجه لابه كارتم تكريب بخوسانه ودر سريش دائيش و اود پسا هولمد يياه گروگاني آميكا كه اوود واقال كردون بولدگسرين لورو سنېروني پينگنزو ده د شاپتو کورن ده نويساز د که خو^م پرته گونته پکړانوه ور بلت<mark>مزکوه کاوه د الباي کوسی خ</mark> اسال تعديل ندي کوند است خود ابتدا يو ی کيب س . - دم مدم واندورون د اوه گښتي ندار ونگنون اوم طله دانه. موچه لاري - دمر در کيز الله الدد دجای بمدسير بمويدواد از البوا د ولتيکي پيکا کوروسونيايي کودر و دارو طله دستان مېسپار يار کرار ودم ته لدر الدردند (- موال په پسيومه بلي الله اينځ ميي بالمرقوق الا تا شوي فلکون په دري يې پاللېستا وایرا آنسا اریباریانطر تواند آنم ناید کنیزد آنه بات استشماریراً . و شواگو اینک کنیگره بیشاد به بازه وای و آنان اینک گیزد قسام بوشومهٔ بنایه خدمسواره تاههایردیم اشد ما میشان کنیدیاند. شدومشون بیکنا یو حداوه شاند بی مشکوی طاه ت کان کارور مار بوته السول بعرابوم بای و انون براند رو و بدر بی<u>ت کنیاردار</u>

وترو عودا وبالسم بكنا والسد بالنواصات بسب بسيده فاويت مناسد فايوكر ملافة كدايدنا ويهتكم محضيين ہ واسم گی خراومیائی آداد پوستانیات دینچارامیاراستہ ہے

معلن الهوائمة الاوائم كيفكه المتكاونة مواسلي المدمو سليكي كادام تلوط فكالنوق فستكسوها لملك بو ، 🕟 دُولُ الدُولُونِ سَنْقِ طَرِدُو دُارُونِ وَا تَدِينَا الْقَارِلُونِيَ بَوْلَيْنِي فِسَوَالِي فِوالِسَ فَوَالِدَا كَيْنِيسَ 🔞 سؤل : راد سيمود و چود ب الد سماندا معا عن با تهدي كا طلعه كاني كُنيتي اي في برسعر المنز و يدانايسسط ته الاحداء وحسامسد لمن فيتديينها فلما كالهوارا المهادي بارداءان والدوا الأجسالي بريكما أو لهدي كردان فراي عول ١٠٠ و بسلاما الرواد أيل بيط فيبر له والدَّال الثان النامي ومَمَّ وأهاد الأمتوريَّ بَياه تشرُّون كَسَفُلُ بسُكُلْمُهُمَّال مسل و در الله الفيائي وأرائع فالسورة يهديداوي الدملوني مبلغ أدوم كار بسياريون الايساراييان وور بأساله للم أودواني واليكه - الله ما و على بلم سدنا بها وي دايمند العبدار و فريم في ما أساد بها و في عد ر س ۽ قدم الله الدعون الت عان الوقومائي 1975ء ، و توزيه مو زان طابي علاقي الكوفي الدياران يسرُي الديا ه را سنتس حداد سازن الينديد بأورق بير تدييني التزاريته لم سلقايه و فاكوته دواي عيمي طرائي يناو ويشيغ و لله ل الديامة والمحمر يمو لوقة يتقيد أناس الدسم يهود أن و كالواقع وال

سا الما النزامر أه رسيناد والحداد والزن بوستدكاني كسيتي ثييته واتاييته ديوا ها ليسها الزياه عيزويي داييه رى دار داست اس د ايره سيلمونوه الراه بل يك فيرس بيفلمون ايو يسكيناني السياسكي به اليؤالين يو يعويموه كلي در د ۱۰۰۰ می اسید و سرکه ولیز دروای ی

و بر و معدد إو الملاقي قرب يهر حويل برهان فريود كالمدست كالهاد منته كالتي فراومهمي فعالمان فارمنسسان - الوحر اليزو أوادن مظلمي لوقال عن المكاملي فوجان به عايدهموله وعيرهم مسعد بيون تهر المحالية المحامر المرابعة على مربو يايية بها الهراي عليناني فرايو فستري دويان عبل كرنان سم ميزيركي سندين الداماة براي والروسام والبوتراميق واستاطاه موشلة تذكارته فدارن فورفاسته واستناء ستنام اليم تليم ب من دور به به به و خوشدوه د باز خومه تولي غرم د دار بومقاني تابيخي خود پسيسايون بيده بر د . به بار وي يگي - سيدور او د

ژمارهکانی ۱۷ و ۱۸ س ۲ ی کانونی دوهم و شوباتی ۱۹٤۸، که ئیستا له بهر دهس دایه، ۱۶ لاپهرهیه له شیّوهی کتیّب دا به حهرف چاپ کراوه، له لاپهرهی یهکهمهدا به ناونیشانی (عهد و میثاق) نوسیویّتی:

"في اعناقنا لشعبنا الكردى المناضل وللعراق ثم للشرقين الاوسط والادنى وللجبهة الديموقراطية العالمية دين سنوفيه كاملا على هدى ونور ماتضمنته الكلمات التالية لزعيمنا وابطالنا وعد.. اليّرهدا ههنديّكي ليّ دراوه. نم

دوای ئهمه بهشی له بهیانیّکی جهنهرال مستهفا بارزانی نوسیوهتهوه که ئارِاستهی گهلی عیراقی کردوه و، وهسیّتنامهکهی که چوار ئهفسهرهکه له شهوی پیّش له سیّدارهدانیان دا بوّ گهلی کوردیان ناردوه.

له لاپهرٍهی ۲ دا اتحیة الشهداعا سلاّوی ریّزنانه له شههیدان: مستهفا خوّشناو، محهمهد مهحمود، عیزهت عهبدولعهزیز و خهیرولاّ عهبدولههریم.

ل ۳ تا ۸ و نیوهی ل ۹ وتاریکی بی سهردیّره باسی راپهرینی کانونی دوهمی ۱۹٤۸ و هاتنه سهر کاری حکومهتی محهمهد صهدر و ههنّبژاردنی مهجلیسی نیابی ئهکا... له کیّشهی بارزانیهکان و ئابلّوقهدانی ئابوری کوردستان ئهدویّ و باس ئهکا له باتی ئهوهی ئازاد بکریّن حوکمهکهیان سالّیکی تر دریّژ کراوهتهوه... له کیّشهی توتن ئهدویّ که به چارهسهرنهکراوی ماوهتهوه...

له ناومراستی ل ۳ دا ثهم ههوالهی بلاو کردوّتهوه:

"موت المؤرخ: فجع الاكراد وكردستان بموت الرائد الاول لتاريخ االاكراد وكردستان معالى امين زكى بك فعزاء الامة الكردية فيما خلفة لها من اثار علمية ستحيط اسمه بهالة من نور في ثبت الخالدين الى ابد الدهر. هيئة التحرير".

له ل ٩ دا "نعى ژدانوف" پرسهى مردني ژدانوفه.

بيارين البد

إذا قت الشعوب الرار عد تت حكم السلطان الفردي الدائي الإيراطوريد المثنا تهدلتمد أن دستراطوريد الدائي الرد سنراطوريد المثناء "جريده هذا أن مسابات يدهد الديد الورد على الرار وفي سواحد البرات الثلاثة بادرت المبينات والاعواب الى اهداد شاحج المبلح من الليود الماسم المسالهد والاحواد الاسلامية اللتين الذائية المكرالسلامين المناسبة والاحوادية الاقواد والمرسرالارين شدايم حميات من واحزاده م توتي تغير العام اهلنت حمية (تالي وترتي) الارديد

واخزابهم وفي تعير النام اهتنا عميد و ساي واري) اعزار هن نهما ! في الأستاء . أن دعت أسعوت الدوله ال ليه بالدستور الذي لم تفرمه تورة الشاوت شا أن دعت مد ! إوربها فحميت أن حيادان التورة الفرنسية الكرى ندات •

مدد (ع) السندالاولي ت ۱ عدد (ع) السندالاولي ت ۱

۲۱ تبسا د الکسردي الارتبسي

الريسال العبد بالاتحاديين عتى قدواً من آخر أخرى أصداء و بيناطوه من و بابنا للتحديد عائزية في الدود و المينال العبد بالاتحادية المراجعة المرجعة ا

هيرالسبا من بريد. بازاه السياسية السرقية الدفورانية الممتدية أم التي السرورو ودو الأثماد اعتسابي الأرفي الكردى لمد العدوان على الوم من الثمال ولان التسميين ارمنيا ومرد سبتان «وتنويتما سائة أسرا تيجية والدة أولا «وومود تما مالقرساس مراكز الاهمالة الرئيسية ومومة أجزاز المسلاحظياما تانيا ، ويرام السدام هذا الأثماد التسبيالي المناكة المتاثمات التي فرصت تقسيرة قائدة للمرتات السبيا مسهة لكرمن والاثراد على السبوات المدادة المهاات.

إن البدسية السياسية التتروية (تسالي وترقي) النو" سسة عداة لفحرياك متور رسائر الدحيات المتترفة بعدد دائه
حد يقل حيق) ويصية التنشيذا الا بتعافية الكردية " و " بزب الانة الكردية " لم تكن في التنشيذان وصاد دام العملة بيته الكرد سينان ووقد التصر بشاطها في الراء كرد سينان وصاد دام العملة بيته الكردي قست الدين ما ياة تهاده بلا يعرفده ووسار من براء دائم ان مرت السياسة التركية الشمب الكردي ومن الشقب الكردي قست الدين ما ياة تهاده بلا يعرفده ووسار من براء دائم ان مرت السياسة التركية الشمب الكردي والما من تمكر عليها منارعة بدية الرفاوية تدفر وابسا مثال على دائم اندراء الكرية الأكرام بالكتابيين الطورانيين وتمكم العملية المنافق المنافق الما الكرم ترديده من " درب الاستقلال " ولم سعت الشيابيين الي الكرم ترديد من " من التركية والكردية " بنا أنا أن ي - " بنائب ابن مسين فوق واوكا من المنافق الدين ين وتعر النوسانية بالمنافق الكردية " بنا أنافة الكردية الكردية المنافق المنافقة ما مر الناسبة المنافقة المنافقة منافر النسبة المنافقة المنافقة منافر النسبة المنافقة المنافقة منافر النسبة المنافقة المنافقة المنافقة منافر النسبة المنافقة المنافقة المنافقة منافر النسبة المنافقة المنافقة منافر النسبة المنافقة المنافقة المنافقة منافر النسبة المنافقة والمنافقة المنافقة المنافقة المنافقة المنافقة المنافقة المنافقة والمنافقة المنافقة المنافقة المنافقة المنافقة المنافقة المنافقة والمنافقة المنافقة المنافقة

الأرشى العقدم أكثر فاء الشد وبالداء لذي الدولة الكشابية ووحدا الاندراء الوسي أنشار - فاعدا اللجوقي . لهناب الوكالا والسفارات للدول الاستسارية لهل الاوربية ومن ترسادانة لدائها عاملة بودايا أحد الادادم السنود على حد ورد ارشها المسوئياتية الداغرة وأن السفال والملامين الارمي في الصدا الدعراء الصادرة في عمر وامريكا . .

ي ويا اتبايد د الشقة بهن حده الرمعيات والنسب أدماد ما نترا مياسيا كيوا سواء با كان خده بالو ع الداد في للدولة المشاتية أو البالة الدولية الساعد ، فيهنا تبرز // الدام أوسة دادلية بادان الدند وتبحثر توات الدولة ووجود السلا موريطو توزد ازشاد "دامات الماليات تورية للشميين الارشي والكردي وتبدوسا حده الرمسيات سوالاد ترام الصيق لذكرا م ساما ملتين حول النطيقة الافزل الطلمواو هزد دين على قصليات الدوالا لاوربية تستسمحه اوتستوجيد ا - « فللمالي سيل الاونكان إدكارا استطاع الكتاليون تستير الاكراد في المرب ليفزرا اخيرا بدولة تركية تمع في وأسريرنا مدا المواتم الملم الشردي وتصييالشائن لوائناته الوصاء على المواد ، الماواتم الملم في قرساي وتصيحات كليتمو فيه فلم يكن ذلك جميما هديها ه له ل ۱۰ دا "مهزله الانتخابات: صوره من السلیمانیه" باسی ههٽبژاردنی پهرلهمانی ئهکا له سلیِّمانی که چوِّن فروفیِّلی تی دا کراوه بوِّ ئهوهی پالیِّوراوهکانی حکومهت دهربچن. به "گالتهجاری ههلِّبژاردن" ناوی ئهبا.

ل ۱۱ "امام المجلس العرفی العسکری" باس ئهکا که حکومهت به هوّی راگهیاندنی حوکمی عورفییهوه خهلّکانیّکی زوّری گرتوه، لهوانه ناوی عهونی یوسف ئهبا که ئهوکاته ئهندامی کوّمیتهی ناوهندی پارتی بوه.

ل ۱۲ — ۱۵ "حول اعلان وزاره الدفاع" لهم وتارهدا لهوه ئهدوی که وهزارهتی دیفاع ئیعلانیکی بلاو کردوّتهوه داوای شوفیّری کردوه بو لیْخورپنی ئوتومبیلهکانی جهیش بو روّژههلاتی ئهردهن بو شهری فهلهستین، بهلام مهرجی بو شوفیّرهکان داناوه که ئهبی لهباوکهوه عهرهب بن، ئهپرسی لهکاتیّکا سهدان سهرباز و ئهفسهری کورد راپیّچی مهیدانی شهر ئهکریّن بی ئهوهی له باوکیان بپرسن کهچی که دیّته سهر به کریّگرتنی شوفیّر ئهبی باوکی عهرهب بیّ. ئهمه وهکو شونهیهکی جیاوازی نهتهوهیی له عیراق دا باس ئهکا.

ل ١٤ "اخبار من كردستان" ههنديّ ههوالي كوردستانه.

به پی نوسینی حمیدی ل۲۳۲) ئهبی لهم ژمارهیهدا به بوّنهی پیّکهیّنانی وهزارهتهکهی محهمهد صهدرهوه بهیانیّکی بلّو کردبیّتهوه داواکاریهکانی ئهو سهردهمهی خهلکی نوسی بی که بریتی بون له:

"۱. هملّوهشاندنهومی پهیمانی ۱۹۳۰ ی عیراقی — بریتانی.

۲. هەڵوەشاندنەوەى مەجلىسى نيابى و ئەنجامدانى هەڵبژاردنێكى ئازاد بۆ
 ئەنجومەنێكى نوێ.

۳. دادگایی و سزادانی ثهوانهی بهرپرسیارن له خوینی شههیدانی گهل و،
 دادگایی کردنی سالح جهبر و نوری سهعید و جهمال بابان و سزادانیان.

عدد ۱۷ و ۱۸ کانون ۲وشیاط ۱۹۶۸ و لسنه النانیه و ندن انساف، و فا سـ

عهد وميثاق

في اعناقها لشعيناالدكردي المناصل والعراق ثماللشرة ين الأسط والأدني وللجبعة الدعوة واطيع المعالمية دين سنوفيه كاملا الي هدى ويهد المساملة الكابات التاليم أن عرساء أبطالما والمعالمة المعالمة والمعالمة والمعا

لما المارب و ان المارب الشفيد سرائل الذي أنا منه و المستحل عارب الاستعمارة الرجسية الله الله الله الله المارة الاستعمارة الرجسية الله المارة الله المارة وطن المدرد وطن المدرد وطن المدرد وطن المدرد المهرد عالى النال المشرك الربي و المارة المدرد المربد عالى النال المشرك الربي و المارة المدرد المربد المارة المدرد المارة الما

من بيمات الجدر الموصطفي البارزاني

> (**ه)** « الاشتاع الح: «١٩٠٧ نايع

، عن اداه و اجبانالد سرو تصبیهها او حیده طوه انکریان الدات هدمهم و الا تحد مع الشعوب دیرن غارت: ادرین عامرون تخیرالله مهدا کریم

- دریزگرتنی سهربهستیه دیموکراتیه کانی که دهستور دهسته به ری کردوه و ماوه دان به دهربرینی سیاسی و ژیانی پارتایه تی.
- ۵. چارهسهرکردنی گیروگرفتی خوراک و پوشاک و دهسکاری قانونی ئینحیساری توتن به قازانجی جوتیارانی کورد.
- ۶. دهسکاری وهزارهتی ئیستا به لابردنی ئهو وهزیرانهی که به دوژمنایهتی گهل و چهوساندنهوهی ناسراون.
  - ۷. هملوهشاندنهومی پهیمانی عیراقی تورکی و، ئوردونی عیراقی.
- ۸. ئازادكردنى هەمو گيراوە سياسيەكان و تێكراى بارزانيەكان و يارمەتى دانى
   راستەقىنەى خێزانە ئاوارەكان و، چاكردنى دەزگاى حكومەتى و نەھێشتنى
   بەرتىلخۆرى و بەد رەفتارى. لە ژمارەكەى بەردەستى ئێمەدا ئەم بەيانە نيە.

ژ ۲ س ۳ ی تشرینی یهکهمی ۱۹۵۸، ۱۶ لاپهرویه له شیّوهی کتیّب دا به حهرف چاپ کراوه. له لای چهپی ناوهکهیدا نوسراوه: "یا جماهیر الشعب الکردی والعربی کافحوا یدا واحدهٔ ضد الاستعمار وجیوشه ومشاریعه ومعاهداته ومراکزهٔ وامتیازاته"

سهروتاری ثهم ژمارهیه پاشماوهی وتاریّکی پیّشوه به ناونیشانی: "فی سبیل تحریر کردستان (۲) القضیة الکردیة والاحزاب العراقیة" ل ۱ – ٤ و ل ۱۳ – ۱۶ ی گرتوتهوه. ههلویّستی خوّی له حیزبی (الاستقلال) و االاحرار) رون کردوّتهوه.

ل ٥ – ۶ (المفوضية السوفياتية والحكومة العراقية)

ل $\gamma - \lambda$ (تعليقات محطة راديو الحزب الديموقراطى الاذربايجانى الحرة على الاحداث في كوردستان والعراق)

ل ۸ -- ۹ (انباء الجهات)

ل ۱۰ – ۱۲ لرساله السجن)

ر زگار کی سان پارتی دموکراتی کوروعوات

یا ما به هرالشمپ آلسکردی والتحربی کافعوایدآواحاء ضاد الا عمار وحیرشه و مشاربه موجاهنانه ومراک و وامهارانه

الإشانة ألا التاء العاد (٢) تشرين الاول (١٩٤٨) التمن(٣٠) فلساً

ن سيل أحرير كويدسيات (٢) القضيه الكر ديه والاحساب العسراقيمة

و مباقى المدد الماضى من مجانا تجليلا منتقباً لسياسه الحكومة والسيالية تجاه الاكراد وكرنستان في به رزارة الصدر برارة التخدير والسيكين والوعود الحلاب الفارغة الماتين به بها بنصب مجلس نيسابي المحريقة من ذات طينة مجلس نورى الدهبانات ضغط الارساب والمجالس المرفية المهدالة في اختم تخطاب العزش المؤكر المتعلق مع ربطانيا على اساس مناهدة مهه و الاستعمارية وبشجب و الشعب لدا يمة اهامر قف حكومة التنديل السابق الموقية في المحتوف حمدى الهاحد من من معانا وطفقا فهو لا يفرق عن موقف الشوفية في المحتوف حمدى الهاحد من مناهبا و فعو العراق المجمعه في مؤقف الشوفية في المحتوف حمدى الهاحد مناهبا و فعو العراق المجمعه فالبارز الميوف يحو توف حول المراجد يدهو فالزاني ميت من مستشفى المرافق قضى عليه السل الرئوي و وامرجد يدهو فارزاني ميت من مستشفى المرافق قضى عليه السل الرئوي و وامرجد يدهو المرزان مناه المعين خساص بعد للاعبتداء على المعين مقابل هم منطقات بارزان لهم ما المعجر المالى في مزانيه المدولة ومعالمة ولكنها المدولة ومعالمة ويادة نسبه السرائب فشرها يعماله والمحيمة ولكنها المدولة ومعالمة وياكنها المدولة ومعالمة وياكنها المدولة ومعالمة وياكنها المدولة ومعالمة ويادة نسبه النسرائب فشرها يعماله والمحيدة ولكنها المدولة ومعالمة ولكنها المدولة ومعالمة ولكنها المدولة ومعالمة وياكنها المدولة ومعالمة ويادة نسبه النسرائب فشرها يعماله والمحيدة ولكنها المدولة ومعالمة وياده المعالمة ولكنها المدولة المعالمة ولكنها المدولة المعالمة ولكنها المدولة والمعالمة ولكنها المدولة والمعالمة ولكنها المدولة المعالمة ولكنها المدولة المعالمة ولكنها المدولة المعالمة ولكنها المعالمة ولكنها المعالمة ولكنها المعالمة ولكنها المعالمة ولكنها المعالمة ولمعالمة ولكنها المعالمة ولمعالمة ولمعا

له وتاری الهپیناوی رزگاری کوردستان دا: کیشهی کورد و حیزبه عیراقیه کان که یه کهم بهشی له ژمارهی پیشودا بلاو کراوه ته وه سیاسه تی حکومه تی عیراقی له سهرده می وه زاره تی محهمه د صهدردا به رامبه ر به کورد و کوردستان تیدا رون کراوه ته وه المره به به به به به به به کراوه ته کراوه ته وه الاحرارا گیراوه و وتراوه: " نه و حیزبانه چهند به ندیکیان بو چاره سهری کیشهی فهله ستین که روژی له روژان مه سهله یه کی تایبه ت به عیراق نه بوه، خستوته ناو به رنامه ی خویانه وه اله کاتیکا مه سهله ی کورد و شورشی رزگاریخوازی کورد له ناو کروکی سیاسه تی عیراقدایه. نه وی راستی بی حیزبه عیراقیه موله تی پیدراوه کان خویان خویان له به کیشه ره واکه مان ناشکرا بکه ن، چونکه دان له وه لاداوه هه لویستیان ده رهه ی به کیشه ره واکه مان ناشکرا بکه ن، چونکه دان نه به م کیشه و نه به شورشی رزگاریخوازی کورددا نانین و، له روی مه بده نه و به به شورشی رزگاریخوازی کورددا نانین و، له روی مه بده نه و به به کیشه ره وای که کراوی حکومه ته یه ک

×

مام جهلال تالهبانی، له نامهیه کی تایبه تیدا، که له وهلامی چهند پرسیاریّکی من دا له بارهی رزگاری پهوه نوسیویّتی تُهلیّ:

" رزگاری یهکهم ژمارهی له ۲ ئهیلولی ۱۹۶۶ دا به زمانی عهرهبی دهرچوه. نوسهری سهرهکی سهروتار و مهقاله گرنگهکانی کاک حهمزه عهبدولاّ بوه. ناوبهناو د.جهعفهریش اجهعفهر محهمهد کهریم) مهقالهی تیّدا نوسیوه. موراسیلهکانیش لهشارهکانهوه شتیان تیّدا دهنوسی.

"بابهتهکانی زوّرتر لهسهر وهزعی کوردستانی عیّراق، جمهوریهتی مهاباد، وهزعی بارزانیهکان، کیّشهی شار و شاروّچکهکانی کوردستان و ههندیّ روداوی گرنگی نیّو دهولهتی بوه، جگه له بیرهوهرییهکانی شوّرشی توّکتوّبهر، مردنی ژدانوق و ...هند.

"که به چاپ دەرچو، حروفچینیهکهی کاک زەبیحی و کاک سهعید قزلجی بون. پاشان که ماموّستا ههمزه له گهلّ شیّخ لهتیف تیّکیدا، ئیتر ههر کاک قزلجی مایهوه.

"به تایپ و رۆنیۆش، له سلیْمانی، ههر له ژیْر چاودیْری ماموّستا ههمزهدا دهردهجو."

×

پ د ک جگه له رزگاری وهکو له نوسینهکانی احمیدی، ل ۱۳۳۳ دهرئهکهوی گؤقاریکی به کوردی به ناوی امروّق هوه دهرکردوه.

همرومها له موناسهبهته گرنگهکان دا بهیان و ههندی پهخشه و بلاوکراوهی تریشی دمرکردوه. پهخشهیهکی ئیستا له بهر دهس دایه، به تایپ و روّنیوّ چاپ کراوه، ئهگهرچی میّرُوی دمرچونی به سهرهوه نیه، بهلاّم به پیّی ناومروّکهکهی ئهبیّ سالی ۱۹۶۶ بیّ، ئهو سالهی حکومهتی کوردستان نه مههاباد پیّک هاتوه و، پارتی دیموّکراتی کورد — عیراق دامهزراوه. دمقی پهخشهکه به کوردی بهمجوّرهیه:

"بۆ مىللەتى كوردى ھەورامان

"حکومهتی کونهپهرستی ئیران به دریژی حوکمی رمزا شاهی پههلهوی ناکوکیهکی زوری به میللهتی کوردی ههورامان چیشت. فهلاح و رمنجبهرانی دیبات و ناوچهکانی دهربهدمر کرد، باغچه و پاوانهکانی ئاگر تی بهردا، له مندال و ژن و پیر کوشتاریکی زوری کرد، بهم بونهیهوه ژمارهیهکی زور لهم فاملیانهی که تالی بی بهشی و ههژارییان چیشت بو به سهرگهردانی رویان کرده عیراق. تاکو ئیستاش تارمایی ناکوکی ۱۹۳۶ ههر له پیش چاوه که لهشکری ئیران به پی فهرمانی شاهانی هیزی ههورامانیان پهرت کرد. ههژاری و ناخوشی کهوته ناو میللهت ژمارهیهکی زوریان له برسیّتی و دهربهدهری لی مرد که هیچ له بیر میللهت ژمارهیهکی زوریان له برسیّتی و دهربهدهری لی مرد که هیچ له بیر ناچیتهوه.

"ئەي رەنجبەر و رەوشەنفىكرانى رۆلەي مىللەتى كوردى ھەورامان!

"هاتنی شەری ئەم دواپیە كە گشت مىللەتە سەربەستەكانی سەرزەمىن چونە كَنْرُهُلُوكُهُيهُوهُ بِوْ لابردني فاشيست و ومركرتني سهربهستي و رزكار بون له زۆردارە دىكتاتۆرپەكان بو. ھەر ھيزى ئازادخواھەكان بو كە لە رەزا پەھلەوى کرد له سهر تهختی زورداریتی بیته خوارهوه. هیزی میللهتی تازهربایجان و کوردی ئِپْران و هیّزی میللهتانی سهرزهمین. کوردهکانی ئیْران لهم روّژهی کهوا هیّزی كۆنەپەرستى ئێرانيان لە نىشتمانە خۆشەوپستەكەتان دەركرد حكومەتێكى دیموکراسی له ژیر سهروکی پیشهوا جهنابی قازی محهمهد دامهزراند. ههر تهم حکومه ته یه بتوانی پاریزگاری حقوقی مال و مندالتان بکات، بویه بویته نیشانگای دەسائیسی حکومەتی کۆنەپەرستی ئیْران و عیراق بۆ نەمانی. چونکە درکیّکه به چاوی ئیستیعمار و کونهپهرستی له مهش زیاتر خهنجهریّکه له يەراسويان جەقبوە. ئەم حكومەتەش جېگەي ئومېدى ھەمو كوردېكى كوردستانى مەزنە. ھێزى ئىستىعمار و كۆنەپەرستى ناتوانن ھىچ كارێكى دەربارە بكەن. وە بە قەلايەكى سەخت ئەمىنىتەوە بۆ سەربەستى كوردستان و كشت كروكيفىكى لهشکری ئیْران و داوی حکومهتی عیراق و جرتهجرتی ئیستیعمار دهربارهی تهم حكومەتە ئەنجامى بى بەرە.

"جا برایانی ههورامی! پارتی دیموکراتی کوردی عیراق بانگتان ئهکات که ببنه پشتیوانی حکومهتی میللی کوردستان چونکه ههر ئهمهیه که بتوانی حقوقی لی ستاندراوتان بو ومرگریّتهوه و توّلهی ئهو ناخوشیانهی که پههلهوی له سالی ۱۹۳۶ به سهری هیّنان بوتان بستیّنیّ. ههر ئهم حکومهتهیه حکومهتی دلسوّزی خوّتان و خوّشیتان پی نهگهیهنی و، برابهشیتان له نیّو بلاو ئهکاتهوه، ههر ئهمه حکومهتی میللهتی کورد. جا به پروّپاغاندهی ئهم ناغا به کریّ گیراوهکانی حکومهته کونههرستهکان و ئیستیعمار به ههانه مهین و ههانهخهاهتیّن،

بر ملله بي كوردي مدوراً مأن

حکومه بی کونه په رستی ایران به نریزی حکمی رنا عاد پهاوی نا کونه بکی زیری به ملله بی کودنی ده روا مان چیت و فاج و رنیده را بی به بیات و بیان او مقدال بیان و بیان و به بیان و به بیان و به بیان و بیان

ە بۇرىخكرمەتى مللى ئېموكراس كورىستان ... ھىدەر سىدا دىشىدە سەرسالىد قاشىسىدا.»

- **"**1

چونکه ئهمانه ئهیانهویّت تاکو مردنتان ههر به نوّکهری ژیّردهستی بمیّننهوه، ههمو شتیّکیان لا پهشمه جگه له پیّکهاتنی داخوازی خوّیان، دهست به سهردا گرتنی حقوقی ئیّوه نهییّت، ههر لهم دواکهوتنهدا بمیّننهوه برسیّتی و ههژاری بتان کروّژیّت. دوای ئهمه ئهکهون که له سهر حسابی دهستبهسهری ئیّوه خوّیان به خوّشی رابویّرن.

"ئهی ئاغاکانی ههورامان پارتیمان له داونانهوه بو حکومهتی میللی کوردستان ئاگادارتان ئهکاتهوه هوّشتان له خو بیّت نهکهن فریوی ئیستیعمار و حکومهتی کوّنهپدرستی عیراق بخوّن. خیانهت له گهل میللهتی ههورامان و حکومهتی کوردستان نهکهن چونکه لهم خیانهته جگه له زیان و شاربهدهرکردن و روسیایی چی ترتان چنگ ناکهوی چونکه حکومهتی میللی کوردستان له سهر بناغهیهکی ئهوتو چهسپاوه که روخانی بو نیه جا یهک بن له گهل میللهتی کورد بو وهرگرتنی سهرکهوتن و گیرانهوهی حقوقتان.

"بڑی حکومہتی میللی کوردستان

"بڑی پیِشهوای خوِشهویست جهنابی قازی محهمهد

"بژی پارتی دیموّکراتی کورد — عیراق پارێزگارێکی دڵسوٚزی میللهتی کورد "بژی میللهتی ههورامان یاریدهدهری حکومهتی میللی دیموّکراسی کوردستان

پارتی دیمو*'کر*اتی کو*ر*د — عیراق''

×

سانی ۱۹٤۸ به بیانوی شهری فهلهستینهوه له عیراق دا انهحکامی عورفی) نیعلان کرا. هیّزه نیشتمانییهکانی عیراق به گشتی بهر داپلّوّسین و جهزرهبه کهوتن. نهم شالاوه سهرکردهکانی پارتی دیموّکراتی کوردیشی گرتهوه. ههندیّکیان گیران و حوکم دران، ههندیّکیان وازیان هیّنا و له کاروباری پارتی دور کهوتنهوه، ههندیّکیشیان اجنسیهی عیراقی) یان لیّ سهنرایهوه و له عیراق دهر کران، لهوانه:

د جهعفهر محهمهد کهریم. ژمارهیه کی کهم له ئهندامانی کوّمیتهی ناوهندی بهر ئهم شالاّوه نه کهوتن لهوانه سکرتیّری حیزب ههمزه عهبدولاً، بهلاّم ئهویش له کوّتایی ۱۹٤۹ دا له سلیّمانی گیرا.

بهمجوّره یهکهمین کوّمیتهی ناوهندی ههلّتهکی. بلاّوکراوهکانی له دمرچون کهوت. دهزگای چاپهکهیشیان له ناو چو.

دوای گیرانی ههمزه ههندی له ئهندامه چالاکهکانی حیزب کونفرهنسیکیان بهم بهست کومیتهیه کی ناوهندی کاتییان پیک هینا. بهلام زوری ئهندامهکانی بهم کومیتهیه رازی نهبون و ریزهکانی پارتی پشیوی تی کهوت، بویه بیریان له بهستنی کونگره کردهوه، به تایبهتی دوای ئهوهی ههندی له گیراوهکان بهربون. ههمزه عهبدولاش، له بهر ئهوهی هیچ بهلگهیه کی له سهر نهبو، پاش ماوهیه کی کورت بهر درا. ئهمه له باتی ئهوهی بییته مایهی خوشحالی هاوریکانی گومانی له لا دروست کردن. بو چارهسهر کردنی ناکوکیهکانی ناوخویان بریاریان دا کونگره بیهستن.

دوممين كۆنگرە

دوهمین کوّنگرهی پ د ک له مانگی ئازاری ۱۹۵۱ دا له بهغداد بهسترا.

نهم کوّنگرهیهدا پروّگرام و پیّرٍهوی ناوخوّی حیزبهکه بیّ دهسکاری وهکو خوّی هییّلرایهوه، بهلاّم کوّمیتهیهکی ناوهندی نویّ ههلّبرُیّردرا. ئیبراهیم ئهجمهد که تازه له زیندان دهرچو بو، وه تیّکهلاّوی ناکوّکیهکانی ناو حیزبهکه نهبوبو، ههلّبرُیّردرا به سکرتیّری حیزب.

له زستانی ۱۹۵۱ — ۱۹۵۲ دا سهرکردایهتی نوی پی پارتی توانی سهر له نوی دهزگای چاپ اتایپ و روّنیوّا بکری و له مانگی تُهیلول دا دهستی کرد به دهرکردنی (رزگاری) به کوردی و دهرکردنی انداء کوردستان به عهرهبی.

ئیستا چەند ژمارەپەكى خولى دوەمى رزگارى لە بەر دەس دايە.

ژ ۶ س ۶ ی مارتی ۹۵۲. ٤ لاپهرهی فولسکابه به تایپ و روّنیوّ چاپ کراوه، ههموی به کوردی نوسراوه. ناوی رزگاری له نیّوان دو ژوری دروشم دا به قهلّهم له سهر روّنیوّ نوسراوه. له ژوری لای راست دا نوسراوه:

"ثهی گهلی کورد بانگی ثاشتی ئیمزا بکه حوکمی <mark>ئیعدامه گهلانی دنیا به سهر</mark> شهر و چهوساندنهوه و ئیمپریالیزم دا داویانه.

"خەباتكردن لە رىگەى ئاشتىدا خەباتكردنە لە رىگەى ئازادى و سەربەخۆيى نەتەوايەتى كوردا.

"پایهدار بیّ برایهتی کورد و عهرمب بوّ رزگاری ههردوکیان."

له ژوري لاي چهپ دا نوسراوه:

"ئەي كۆمەلانى گەلى كورد خەبات بكەن!

"بوّ نههیّشتنی پهیمانی ۱۹۳۰ و بنکه و فروّکخانه کانی ئیمپریالیزم.

"اتأميما ي نهوت كه كوّميانياكان به تالأن تُهيبهن.

"لابردنی حکومهتی بوگهنی نوری سهعید.

"بەرەلاكردنى حەبسە سياسىيەكان."

سەروتارى، ل ۱، لە جەژنى نەوروزا — لە رێگەى نەورۆزێكى نوێدا

ل ۲ اترومان هیتلهری بۆردا له جانهومریدا!

ل ۳ ائازاردانی گیراو پیْچەوانەی ھەمو ھەقیْکی ئینسانەا

ل ٤ ادەنگوباسى ناوخوّا ى كەركوك و بەغدا و ھەوليّر و كۆيە.

مارت

101

لا تمدی کمالی کورد سامگل اشتق تیمنزا بکه تدوا لا حدیکی تبدد امد گلانی د نیا به سعر شعرو لا چهوساند ندود تبییرمالبرمد اد اصائی حسبانگردن اعریکی ثانشق و ۱ حصانگردن له ریکس آزادی و سعر به خیبی نشست. لا ریکس آزادی و سعر به خیبی نشست. لا ریکس آزادی و سعر به خیبی نشست.

د به دارس برایه تی کورد و عدره بـــــــو . لا برگاری هدرد وکبان . لا برگاری هدرد وکبان .

رداد (۱)

له خهرتي تمورورا

---- له ربکّی نورورکی نوی دا ----

مه بری که قسامه (اسطیره) یمکی زامراه مهروز حمارس بیره بردی که روزه پیمروئیمه که گفتی کود. بمسم کرمه بین کاوس آستگفر سـ کمللمی ممری (صحاف برده هاك به شورده هاك)) ی نهر داری به چه کوئرپران کرده وه و داوده زقّی نوام و زوی سعره و کرد د سـ همانی داگیم کراری حوی سعده وه .

(T) JL-

آ لم و خند ترنگو چدانسیدد اکه به سرگیلی کورداتی تعبیریت ، کورا ایلا یه کدو حکومتانی کونه بعرست اینشتها نفرونی الاتبهستسی نوکدران تهیدرالبنی پیسترین سیاستی توانند رو ازار داتی له گال به کارته مینی ، له سعرانسفوی کود ستاند ا آسزو خویزو اگسر حرکم دیکات ، و ماد لایمکی کشموه تبهیربالین خوی حدرکه کود ستارو عصو ولاتانی ویژبلاتی نزیبك و ناوه راست سیستس به پاشگی سموکم روز آوایه کوا به تبیز ترین خبرای مدرو معزار به معزار شعر تاونددس ، تعصفهم پیچدواندی هستن خه باتی گلاتی قام ناویسهه و بهبارستی حکومته پرولیسی به توکردکاس خوی ه

آگم گاند ناکدرا آندان نمر نیان کور به تنها بگره عمر گلانی روزه لانی نزید ناوه راست له حالیکی به سامترو بیستر له حالی کورد ا - نی د دوری و حماله) داده گرن به دوست ماوریهای تیمپریالیزس زامد اری مرگه به چاوی خودیاد و د و تولید مارانی بهجویهه م بهد لم روزده اچاك تربرو پهوست درین اتمانگی نهورز حبات گردند له رینگی نهوروزیگی نوی دا که گلان سعری همگردیهای تیمپریالیزس تیا یان کندود ،

 له اله رپگهی نهوروزیکی نویدا کهمه ته تکید کراوه ته وه "بینگومان یه کیه تی دامه زراو و پارتی یه گازادیخوازه راسته قینه پیشکه و تو کانی عیراق له ناو خویان دا و یه ک کهوتنیان له گهل پارتی دیموکراتی کورد – نوینه ری کوردستانی داگیر کراوی عیراق – لهسه ر بناغه یه کی وه کو ثه وه ی که حیزبی دیموکراتی کوردستان و حیزبی توده ی ئیران و فیرقه ی دیموکراتی نه زربایجان لهسه ری یه ک کهوتون ، هه نگاویکی زور پیویست و زور گهوره یه له ریکه ی نزیک خستنه وه ی نهوروزیکی نوی دا به نوی نه و روژه دا که کومه لانی خه لک به سه رکرده ی دامه زراوه پیشکه و توری سه ری هم دیمای شمیریالیزمی تی دا بان کرایه و دو ده درگای زولم و زوری سه ره وژید شه کهن "

سەرباسەكانى ترى: ترومان ھەتلەرى بۆر دا لە جانەوەرى دا، ئازاردانى گيراو پێچەوانەي ھەمو ھەقێكى ئينسانە، دەنگوباسى

×

ژ ۷ س ۶ ی نیسانی ۹۵۲. ٤ لاپهږهی فولسکابه به تایپ و رۆنیۆ چاپ کراوه. ههموی به کوردی نوسراوه.

ههمان دروشمهکانی پیّشو له ناوچهوانی لاپهرٍهی یهکهمیدا دوباره کراوهتهوه.

سەروتار، ل ۱، یادی رۆلەی نەبەز و پیشەوای نەتەوەی كورد.

ل ۱ – ٤ (كورد دوژمن و دۆستى خۆى باش دەناسى) له سەر گوۋارى ئاگا و روداوى هەفتەيى كاروبارى ئالوگۆرى ئەمەرىكا. ٣ لاپەرە بۆ ئەم باسە تەرخان كراوه هىرش ئەكاتە سەر ئەمەرىكا و ھەول ئەدا دەورى ئەمەرىكا لە دوژمنايەتى كردنى كوردا رون بكاتەوە. لەكۆتاپى وتارەكەدا نوسيویّتى:

دۆستایەتی نەتەوەی کورد لەگەل گەلانی مەزنی سۆڤێتی و دوژمنایەتییان بەرامبەر بە ئیمپریالیزمی ئەمەریکی و ھەمو ھێزێکی ئیمپریالیستی تر وەکو وتمان

نه هیشتنی ایه پمانی ۲۰۱۰ و بنگهو فروکندان كانى تبعيرباليرء ز تابع) ی عوت که کومانیا کار بعرمه کرد بی مست سیاسی به کسسان

لىلگى پارتى دېموكرانى كرردى سىغېراق 🖁 لامردىن حكومتى بوگىس مېرى سىدېد

۾ وي قرن ورد داڪر ا^ع حوکمی شعداند لیلانی دنیا به سفر چەرسا ئا ئەرەر ئېمېربا بىر خدا داريات فصائلًا والعربكُ . اشتحادا المسائلًا واست ل_{ارت}نگ آزادی رسام به حیین سه تـ وابعنی کوردا .

پایه د ار بی برایش گور^د و ~~ه~~ ررگاری همر د وکیان ۰

JL. (3)

الساره (٧)

((بادی رولدی به بدرو پیشمران تدخمهومی گورد))

که شهری گونه پادستن ای ترسنایک تیرانی به بران براندی تیمیریانیستانمکلی ته ند ریکاو تینگسیر به بروی تاشکو فرونکهیهیاک و ایند شاید را ۱۰ به کورد مناین دانشر گراری فیرانبان داکیر کرد بود که پتنه پیهروی کردنی سیاستیکی فطاندس، مانسیستی سی وجه به سعراستاری کورد --ستانی داگیر کراری لیراندا و به تابیعتی نه ماویدی (مه هاماد) دا که را رؤنه میدره کانی پیسردویو پیش سرگری امتکری ارادی کورد -

یا رموماکنند بدکی سفر راوی که صابطه مکوره کانی تیزانی تهویمری حنیسمواری و نزمی و من وینند این رمی شمرمتی بال تیا مکسار مسا ، و قسرار کان تدریموری سرد اینتی و اید اگاری ر سفر بدر ری بال تیا دادر هست . به چه نسبك كه روز تامه كوم پهرسته كاستسسى فیرانیسرین بال به کرا جاری " . بوس . تدرسا میکندی زرز دار ، له سدر اندری (حجج تعلق) سه میری تصدیکا له (تارال) حوکمی شیعد ای پیشمرای به رتی کررد قاری معمد ر هستگاله تیششان پدرسته قار مانه کانی در و بسمره بنیاسی ۱/ ۱/ ۱۹۶۷ در ویگو از لاشسه کانیان قصد کایدی به بد ارود . و منتیاس شور ۱۵ لگیر سیش ویباو خور: تصریکاو تینگیر و کینه پیرستان و بیشتان فرینه پوگینسسه کانی فیرانی توکدران، وایان فعوانی مه «مغلواسینی» شع فاره ملانه شور آمه کورد شه توفیس » به کوشش و له باز بردس ژماره پدکی روز لسسته کورد ای بینتبان پدر در ۱ به پدر کردس رسد آرو به ندیندانه کال له ا وادن پدرستانی بن تاوان ده توانر هوشی آ زادی بدرستی و س نیشتلال بعر دوری نه تعوی کورد بسه بیر مکس - بعلام روزگار د دری مست کر شیخ کند «مطلورند معله چیویدو له معرن عین گزشیا - فعلس زیانتر چربک گنگ معین کلید = ، میکر معمو گفایش - بزار بعدوازی کنی د بیا که سریاری و بیشترستشتهوی بیغی د انگیر گزاری حیق د این = - سعر معشق شبشته چرز «باشد» ته معردشه وگیروشته ز ترساند ر، 🔹 نه گزئرو لید آن و آ زارد آن » سه علوآسیس و گیشترو به نیشنا عوم یاس - 🖵 ریگان سعباش حوی لای ناوات د ۱ همتا بینتامهای به دوست سیشته دی آزاد یو ستر به شیخی و دورس پیر گزشی و بستر میں له گلامی «باوروی ۱۰ د درد ، تعقلا و تیکونیس سوی ریکو سکتر د وکات ر مدبانی سه «نتر: تیوند نور ترثیو تالتر د نیب ، بچه نادگیرس نهو آکا بیپروژی قانق سعد و القاد کانی له (مو دلمان) . الهاشرد د وژمانی عنوی کورد توان بان بی پیچمون ، بدلام تعو بدرو بازمری تعوان له سعری نین ، غیر رایا کردی، سمریه حوی و ارادی کوردستاری په تیمتی و په ستباری کوردی نیوان له ریکید ا به سمومال دریمی پان به کرد بمهنا دیت زباتر لنارکید لاش عداند ا بلاو ده پهندوه فورانیز پس داده کوش ، ندل هدر له کورد ستاس د اگیر کراوی تیراند ا بدلتر له مه مسسو شینیس نیشتانی کور دا . کیوندوی کوملائی خملکی گورد له کورستانی داگیر کرای تیراندا وا به کولو دل له د دری حیزی ظور س مانی دیمونزاتی کود ستان سحیزی قازی معدی پیشمواری تعر د گرد سیموییان لدعیراند ا و لد دمیری پارش دیموراتی کورد حیرسی فارساس رزگار کدرن کورد ستان ۱۰ دورال ست مای بارزای سسایندی ایم نسمیس که ایندش بدلگی دربیده کمیا ایدر روزش کملی کورد تهایسا په شبهاتن سوی و پیشتبراین همیزی آ شش و آ ژامههمواری ادنیا ۱۵ سفر به سیمین ژبه کیفتن این د بست د مثالتیه تعییده دارین به به کسسو ليعيراليست وكونه يعرستو بيستمال قررشال سيرى لى ووكدعود -

په رائيسي ته حيسات پيد خون توسرا په نور دی شیمیدتی لمی دوست ده کندوی

كورد نابريستره سه بالي -----اره

(کورد) رہ نگس سوی ہوتہ اوراد دوں لیتر پوی بادی پیشدرایی مدررو قارمتایی تعری کورد فازی صحصه . دیگری حییزی دیموکراتی کوردستان سیپشروه رامتری مشهوی کورد ری مارش د بعیرانی نورد ی دعیران 101/6/1 L

({ کورد دوژمسسریو دوسشی بوی باشرده ناسی))

لد سنژه گرفاری (آگاو رو د این معتبی) که له لایمن د اسرزاری احاسیسی (کارویاری غالوگیری عسرینا) ۱۶ به کوردای لند عایت نر مر

×

ژ ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ ی سالی ۶ – ۷ ی تهموز و ناغستوس و نهیلول و تشرینی یه کهمی ۹۵۲ نهم ژمارانه پیکهوه دهرچوه. ۶ لاپهرهی فولسکابه به تایپ و رونیو چاپ کراوه، ههموی به کوردی نوسراوه، بو رونکردنهوهی هوی دمرنهچونی رزگاری و دهرچونی چوار ژمارهی پیکهوه، له پایینی دوا لاپهرهدا نوسیویانه: "له بهر نهمهی که رونیو گرفتی تیدا پهیدا بو رزگاری بهینیک دهرنهچو"

دو بابەتى تىدايە:

سەروتارەكەی دەربارەی اكۆنگرەسى نۆزدەمىنى پارتى كۆميۆنيستى سۆڤێيتى مەزن) بەياننامەيەكە پارتى لە ۵ ى ۱ ى ۱۹۵۲ دا بەو بۆنەيەوە دەرى كردوە.

ل ۱ – ٤، ائەو ھەڵبژاردنەی لە پێشمانە) داوای پێکهێنانی بەرەيەکی نیشتمانی پەکگرتوی کردوە بۆ ھەلبژاردنی پەرلەمانی تازە.

لاہے ی کوسدلانی کہلی کورد خفیات بکص ہو ۔۔ ر الله كور بالله الشي ايمرا ما كوا مه هیستنی په بماس ۹۳۰ و بنکو فروکعات 1/. حوکی فیمد امد گملانی دنیا به سعر شعرد \$ كانى ئېيريالىن حديساند ندودو ثبيرياليزمدا دارياب (تائيم) ي ندون كه كوما بياكان به تالان غه باتکردن له ربگای آئشتی دا خصاتکرد نه له ریگای ازاد و و سار به خوی انعتمایه ت لابردني حكومتي بوكيني نوري سعيدو د پرگانی پارتی ریموکرانی کورس – مبيطلي صري واحمدو بهشته حكومتيكن ودعما پایه مایس برایاش گود و عمره ب \$ بدرملا كرد ني حبسه سياسي يه؟ان ٠ رزگاری عمرد رکیان ۰

باره ۱۰ – ۱۲ – ۱۲ – ۱۳ مسال ۲ – ۷ تمور احداوس ایلول نشرین یعکستم ۱ ۲

لم روژه دا که کونگرمس مورده دعمی پارتی کوچونیستی سنگیش ، پارس پیشرهوی گهلان ، پارتی لیین وستالینی تبا کسسو د مبیتهو ، نمك همر پرولیتاری دیا ، نمك دمر سوتیاراتی چهوساو، ، نمك دعم گفلانی ازاد پخوازی دییلی ژیر دمستی تیمپریالیستو دعمو مروگایاتی پیشرگفونو له دعمو گونو تو تونیکی دنیاو به پهگمار چاوی پر پرشنکی شادی و شاتازی تعربه موسکو ، شاری روساکسسی پایتمعتی انسسستی ه

سویس دسی . نفتموی کورد که به تاقی کردندوه بوی د در کمونویه یعکیاتی سوئیت پیشتو پیغای کُلانی آزاد یخوازه پیشتیوانی چینی جموساویرست د وزانی سدر به معیی و یعکیاتی و ازادی معوی به توندی به ستراره به پایه د اری و سعر کمپننی بعرمی آتنی و دیمپرکراسیهود که یعکیه سب سوئیت بعرابدری ستالینی معزن سعر کردمیاتی ، موید «معو سعر کمونتیکی به کبه تی سوئیت به دعنگاییکی گهود دهترسیریت بعرمو رزگاری و سعر به خوبی خوبی ،

ستر به سوی سود. _بیارتی دیموراش کورد کم کومتنویه به مسئل د تومیریت بوپیش که ترکزد نی هامی بانه ترین انیازی ستر گلوتنو پایه داری بست گلانی مزنی سوئیت .

بعد می سازمی سرچه . بوش بازتی کوچو نیستی سوگیتی قارمان - ملگری اکا می رزگاری و کامعرانی مروگ - - بوشی ستال نی معیّن د وستو > وشه وست نمتعیدی د اماری کود و به نم قارمانی ۱ شنی له د نبار ۱ -

Akadkanddd char ah ar anna chhhhar akhhil kAddda

/ ۱۰/ ۲ یارش دیمونداش کورد - عبران

غور خولزارد نوي لو پيشمنساست

چاو پیا خشاند بیکی بازی ناورون میرازی و سمی دنیان عمرصیه تاییمتی و سعی کامی تیمرالیسته شعر دملگیرسینه کان به گشتی زیر بامید دری تهدات که نمو سطرارد می مسلفی عمری درن ساخته چی فرمانی پیکهیناسی گرفته نمستوه و نمو بازلماندی تهمرمالیم و دند میرن سمید در سعران دمالالی بعود در ادایمتی بعو به فرنترات موی دورست بکات فرملیکی به که اربسست نه دمیمه و دنا برزندوی در امزواد نی دیگانوی عسکری نه ولاتانی روز علائی ناد راست نزیک ا نه سعر کورتنا بیت نسسته

حیمتی شم فرماندش له زیاد بوساید . شیمپردالبته شمر : طلگیرسیند کان زور به پغروشنبه عمریکی ری ماکرد نمیمو شوین آماد ه کرد تن بو شمودی په یمانی بداریزگاری به خاویشی بو مام جەلال لە ھەمان نامەدا نوسيويْتى:

ارزگاری دهوری دوهم له سالی ۱۹۵۱ هوه ماموّستا برایم سهرنوسهر و نوسهری و تاره گرنگهکانی بو. بهکوردی دهردهچو. له کهرکوک چاپ دهکرا به روّنیوّ.

"تایپه کهی خوالینخو شبو میرزا فهندی عهبدولکه ریم ده یکرد که باشکاتبی مهحکه مه بو.

"رۆنيۆكەي شەھىد غەلى خەمدى دەيكرد كە مودىرى تاپۆ بو لە كەركوك. "دابەشكردنەكەي مام جەلال دەيكرد كە خوپندكار بو لە كەركوك.

"مام جەلال لە ھەندىّ كورتە باس بەولاوە ھىچى تيّدا نەنوسيوە. زۆربەي زۆرى نوسينەكان ھى مامۆستا برايم ئەحمەد خۆى بو."

سێيەمىن كۆنگرە

له ۲۶ ی کانونی دوهمی ۱۹۵۳ دا سیّیهمین کوّنگرهی پ د ک له کهرکوک بهسترا.

لهم کۆنگرەيەدا گۆرپنى بنەرەتى لە پرۆگرامى پارتى و دروشمەكانىدا كرا: ناوى پارتى دىمۆكراتى كورد – عيراق كرا بە پارتى دىمۆكراتى كوردستان.

بهربهرهکانی دهرهبهگایهتی و ریفوّرمی زهوی و داکوّکی له جوتیاران، تهئمیمی نهوت و پیشهسازیه گرنگهکان، داکوّکی له مافی کریّکاران، رهتکردنهوهی بیلایهنی له کاروباری ناودهولهتان دا و پشتیوانی له ئوّردوگای سوّسیالیستی و دوژمنایهتی ئیمپریالیزم و ههلّوهشاندنهوهی ریّکهوتننامهکانی عیراق و بریتانیا و، روخاندنی رژیمی پاشایهتی و دامهزراندنی جمهوریهتیّکی دیموّکراتی گهلی و ئوتونوّمی بو گهلی کورد، خرایه ناو پروّگرامی نویّی پارتیهوه.

ههر لهم کونگرهیهدا برپار درا ریکخراوی تایبهتی بو قوتابیان و لاوان و تافرهتان دروست بکری . له ۍ کوسه لاني خسه لکي عیرات خه بات یکه ن بوله وه ی روزون سا روزتر له په پدې څه مورد ورمه کاني منعه نگارازوسه رفایه نزاران شتمانید آب رو یه کن به کثرتو

ثم ن کومه لاین خه لکی نه په ر کرروستان خه بات کردنتان له ر برندی باراوستان اشتیداخه بات گردنه له ریکه ی رزگانیووستری ست کرروستاند! ((ئورگاني پارتي گوردستان ترردستاندا یا په د ارومه رکه وتروین خه باش گه لارله ریکه ی باراستنی اشتی دا بروخی بیادی شه رحه لگیرسته رک ٹیپیر بالیستا یفاوخسوره کان

(Y)JL اره (۱)

هاورییان به ربو ته تداماتن کومیته ی تاوه ندی پارتن کومیونستن به کیه تن سرایتن

په داخيکن روړ گران وه په واړه په کن گه ليك توړله وه ده نگل مه رگل سه وه كن كوملي وه ريراند، په كيه تن سونيت ود سکرتیری ناود اندی عاره این مه ازن ستالین مان وه رگزت ۲ مروتایه تن پیشکه وتو وکامین ادیموکراسر، (اداکه لسیا س ـ کوردی شیعه ته بتهایه) به مردن هاوه ل ستالیننه مرسه رکرده ی مه زروواموستای بلیه ت ورایه ری ویوی خوی له ده ُست چور له ناوجه رگه ی نَّه باتیها به رامه ر به نـه ٌررو تیمبربالبوم ره له بیناوداگه اشتن ود پنوکراستن راحصه تهديدانه ركن عارة ل ستالين نه مر له م ترنافه ي خه باتن كه لاندا كه وا عيوي اشتر، وديمو كراسي ويداكر، أس ورراندانداید له گه ل عیزی دیوودردای درزنده یاد به ریبکار ده ستهبوه ندیکلور که نه له لای له وه انداده ن اگری شد ریکن له تومن وباکترولوجی (میلروین) له ناویه راهه اگیرسینن به پیم، رأنه ی ویستنن ارژایتن بسم ته بای داگیم کردن وه غوین گیفهه **گذای**ن دنیا ۱ مه ارگی ۱۰ او آر ستالین آلاله م توانه ی خه بات دا وه ره رکابسو ای له براردن انایه ت که گه رچی بروایه کر ترولیشمان انه یه به وه ن شوه و ده وله تن سوایه ت له مه ولاید وه کر ــكانن لنين ــ ستالين ئەكەن رە لە سەرى ئەسىيە رە ·

هد تا عماقایه امریکایه تی ناوی متافین له اریزدای به روتریزانه امرم کانیا له انبلیت و ۲ انبلیام ده رژه ت باشت. ئدیں له ریگه ی آگئی وه ازادیدا -

ندين ته اريحاي؛ شتي وه (واديد) * ثم عدامان پارتي،ديوکراي کوردوستان سامزاي وه څالز، ژوردپتر ژوه کو سه داري<mark>گييا</mark>وي په اشه ره کې دنيا په عردان ستالین ماموستای خوشه و پستمان توستیکن که وره بان که وت بم بونه به وه برسه ی نه ته وه ی کورد به هاورپافشن په رژې کوميت عاناوه ندې سوئيت*ي سوځنگلتزېولا ټېلاگلتالت*ل وه په لکه لايې سوميه دې موسطان پېټکه (۱۰ له که پيسسلسک ین گینان له و آغازه طندوه انتاه ریه کا به رود درده وه اجوانه بد دراداده ی له با انتوی برگه لین سولیت یه انه مسو مروکایه تر. به مین عیشتو وهه رگیراو هه رکیر له توماری نه مراندا و کو یه آگانه ناوی نه رازندو و

که ندامانور پارتیمان وه که این کورد که - ستالیارت به زنبان لالمتاری داستو کیدپروستو، راسه وستاهدو باره**ارگاش**ته وه ړی که وره ی ده عوا هادله که بيان يووه (ده موان روکارمردني وولات له پړنکۍ ليمېرياليوم وجه. وساندنسيسهوه کیمرو له دوره وه په اخترانه ام مل کنچ له په ر دارج رس (انعثر) ارت اویسترین عاوری مح وره وه وتسمید ستالین رقه و استین بو دوا به ری ردای و عاوه از داده و ه از بدیمان ی در از عوان سازما ساختهد له به ردارت رمه که بدا که به عمیم جوریك وه همیر حال وه كاتبكدا ماوه نه ده بیزولانمان بكریم بلکه مكونه لگ به رامه را به امیشتماین سوشیا لموروه قارن سه ختی اشتی دانیا ایه که این سوشتی به این از جنن بودن که این فراند

بعن هد روعار عفاشه و دایم بإساول وباسه وادرشه و سنوره ی ده وله را سرخینشهٔ پین که به کورد وسطنه وه نوسساوه

مام جەلال لە ھەمان نامەدا نوسيويتى:

"رزگاری دەوری دوەم له سالی ۱۹۵۱ هوه ماموّستا برایم سهرنوسهر و نوسهری وتاره گرنگهکانی بو. بهکوردی دەردەچو، له کهرکوک چاپ دەکرا به روّنیوّ.

انایپهکهی خوالی~~ْخ~~وّشبو میرزا فهندی عهبدولکهریم دهیکرد که باشکاتبی مهحکهمه بو.

"رۆنيۆكەي شەھىد عەلى خەمدى دەبكرد كە مودىرى تاپۆ بو لە كەركوك. "دابەشكردنەكەي مام جەلال دەپكرد كە خوپندكار بو لە كەركوك.

"مام جەلال لە ھەندى كورتە باس بەولاوە ھىچى تيْدا نەنوسيوە. زۆربەي زۆرى نوسينەكان ھى مامۆستا برايم ئەحمەد خۆى بو."

سێيەمىن كۆنگرە

له ۲۶ ی کانونی دوهمی ۱۹۵۳ دا سیّیهمین کوّنگرهی پ د ک له کهرکوک بهسترا.

لهم کونگرهیهدا گورپنی بنهرهتی له پروّگرامی پارتی و دروشمهکانیدا کرا: ناوی پارتی دیموّکراتی کورد – عیراق کرا به پارتی دیموّکراتی کوردستان.

بهربهرهکانی دهرهبهگایهتی و ریفوّرمی زهوی و داکوّکی له جوتیاران، ته تمیمی نهوت و پیشهسازیه گرنگهکان، داکوّکی له مافی کریّکاران، ره تکردنهوه و پیلایهنی له کاروباری ناودهولهتان دا و پشتیوانی له توّردوگای سوّسیالیستی و دوژمنایهتی تیمپریالیزم و ههلّوه شاندنه وهی ریّکه و تننامه کانی عیراق و بریتانیا و، روخاندنی رژیمی پاشایهتی و دامه زراندنی جمهوریه تیّکی دیموّکراتی گهلی و تو تورد، خرایه ناو پروّگرامی نویّی پارتی یه وه.

ههر لهم کونگرهیهدا برپار درا ریّکخراوی تایبهتی بوّ قوتابیان و لاوان و ئافرهتان دروست بکریّ. ته ای کوسیه لانی خنبه لکن میران در بات یک ان پوشه وه ای پوژوی سا در پروتر له به پدن عد مورد وزدند کانی در پروتر الم به پیش تریکاران در پروتر اکان دک سه به بیش تریکاران در پروتر با در از ای بیشتمانید امیر و به ای به کارد بیشتمانید امیر و به ای به کارد بیشتمانید امیره برای به کارد بیشتمانید امیره برای به کارد بیشتمانید امیره بی بین کارد بیشتمانید امیره بیشتمانید امیرانید امیره بیشتمانید امیره بیرانید بیشتمانید امیره بیشتمانید بیشتمانید امیره بیشتمانید امیره بیشتمانید بیشتمانید امیره بیشتمانید بیش

رساره (۱)

وینه ی له و بازنگانی یاری دیموکرایی وردستان ـــ مراق بر کمینه ی تاوه ندی بارش کومونستن حوفین تاردو،

هاوریهان به ریو له ندامان کومیت ی ناوه ندی پارس کومیونستن به کیه تر، سوایت

هه تا مه تایه مروفایه تن فاوی ستالین له ریزه ی به روترین نه بره کانیا که عیلیته رم ایلینام ده رت ت باشست. که بن له ریگه ی آشتن وه ازادیدا ۰ مهری له ریگه ی آشتن وه ازادیدا ۰

ك نداماني پارتيمان وه كا اي كورد كه ستاليارت به زنبان البلد واي داسو كه پارستان راسا ومخلصان باره راسالات

ده ری که وره ی ده خوا مادک که بان یووه (ده موای رزگارتردش ورلات له پرتکن تبییربالیزم وجه اوساندنسستاره ⁾ تبییر له ادوره وه ایند اخترانه ^به ایل کاچ ک به را دارای رس (اندش) از ک اویسترین اندر*ی تا دو و دانسسسس*دا

ستالین راک و ستین بو دوا به رن ردنی و خاره تردند و ما بداد ی سنان از خوان سرما .... له به ردار خارجه که بدا که به عمج جورها و فره عبر حال و کلتیکدا ماره نه ده بزیرلامان بکریم بنکه یک چه بکن به رامه ربه نیشتمانی سرشیا لمیزوده تمان سه ختن اشتین دنیا که کیه تی سونیتی مه این " چجن بوین که ویامانه بین می رومان عاشته ر دام یاساول ویاسه وانیشه و سنوه عده ولد تی سونیتیکین که به کرردوستانه وه نوسساوه J

سەركردايەتى نوێى پارتى، لە دواى كۆنگرەى سێيەم، چەپايەتى كردە رێبازى حيزبەكە و، ھەوڵى ئەدا بيسەلمێنى كە ئەمان لە شيوعىيەكان ماركسيترن و، لە شەرى ساردى نێوان يەكێتى سۆڤێت و ولاتانى رۆژئاوادا ئەمان گەرمترن.

v

ههندی ژمارهی رز گاری نُهم دموره اخولی سیّیهما له بهر دمس دایه.

ژ ۱ س ۷ مانگ و سالی بلاوبونهوهی له سهر نیه، بهلام ئهبی هی ۱۹۵۳ بیّ. رزگاری جاران له ژیّر ناوه کهیدا ئهنوسرا: "ئۆرگانی پارتی دیموّکراتی کوردی - عیراق" لهم ژمارهیهوه نوسراوه: "ئۆرگانی پارتی دیموّکراتی کوردستان -عیراق" و، دروشمهکانیشی گوّراوه.

له لای راستیدا نوسراوه:

"ئهی کۆمهلانی خهلکی نهبهردی کوردستان خهبات کردنتان لهریّگهی پاراستنی ثاشتیدا خهبات کردنه له ریّگهی رزگاری و سهربهستی کوردستان دا.

> "پایهدار و سهرکهوتو بی خهباتی گهلان لهریّگهی پاراستنی ثاشتیدا. "بروخیّ پیلانی شهرههلّگیرسیّنهری ئیمپریالیسته پیاو خوّرهکان"

له لای چهپیدا نوسراوه:

"ئهی کوّمهلانی خهلکی عیّراق! خهبات بکهن بوّ ئهوهی روّژیّک زوتر له بهینی ههمو دوژمنهکانی ئیمپریالیزم دا، له بهینی کریّکاران و جوتیاران و بیرروناکان و کهسهبه و سنعهتکاران و سهرمایهدارانی نیشتمانیدا، بهرهیهکی یهکگرتو پیّک بهیّنریّت."

سەروتارەكەى بریتىيە لە "وینەى ئەو پرسەنامەيەى پارتى دىمۆكراتى كوردستان — عیراق بۆ كۆمیتەى ناوەندى پارتى كۆمیۆنیستى سوڤێتى ناردوه" ھەروەھا "پرسەى ئەندامان بۆ كۆمیتەى ناوەندى پارتى دىموكراتى كوردستان بەبۆنەى كۆچى دوايى سەركردەى مەزنى مرۆڤايەتى پیشكەوتو ستالینى مەزنەوه" لاپەرەى ٣ تەرخان كراوە بۆ ابەیاننامەى پارتى بە بۆنەى نەورۆزەوە) كە لە ٢١

×

ژ ۶ س ۷ ی ٹاغستوسی ۱۹۵۳.

ی ۳ ی ۱۹۵۳ دا دمرجوه.

کنیشه کهی گۆراوه بوته مۆر و جوانتر بوه له جاران. سهری لاپهره که نوسراوه: "ئاشتی — دیمؤکراسی — سهربهخوّیی". دروشمه کهی گوّراوه و بوّته جوّریّ له پروّگرامی کاری سیاسی حیزب، نوسیویّتی:

"ثەی كۆمەلانى خەلكى كوردستانى داگيركراوى عيْراق، ئەی كۆمەلانى خەلكى يەشەرەفى عيْراق!

خهبات بکهن بو تهومی روّژیّک زوتر له بهینی دوشمنانی تیمپریالیزم دا، له بهینی کریّکاران و جوتیاران و بیرروناکان و کهسهبه و سنعهتکاران و سهرمایهدارانی نیشتمانیدا بهرهیهکی یهکگرتو پیّک بهیّنریّت بوّ جیّبهجیّ کردنی تهم داخوازیانهی تامانجی تیمروّی ههمو دوشمنانی تیمپریالیزمن له عیّراق دا:

- ۱. پاراستنی ولات له مهترسی شهر به بههیّزکردنی بزوتنهوهی ئاشتی خوازی و نههیّشتنی ههمو بنکه و فروّکهخانهیه کی جهنگی و گشت لهشکر و سوپایه کی بیّگانه له سنوری دهوله تی عیّراق دا و، بهرههلستی کردنی پهیمانی پاراستنه دروّزنهی روّژهلاتی که ئیمپریالسته کان عهودالین، له ژیّر ههر پهردهیه ک دا ئهبیّ بین.
- ۲. رماندنی ریژیمی کۆنەپەرستی و دەرەبه کی و پۆلیسی و دیکتاتۆری بۆگەنی
   ئیستەی عیراق و دامەزراندنی دەولەتیکی دیموکراتی بەدلی گەل.
  - ٣. دابينكردني هەمو جۆرە سەربەستيەكى دىموكراسى بۆ گەلى عيْراق.
- دەستخستنەوەى سەربەخۆيى راستەقىنە و تەواوى عيراق بە لابردنى ھەمو ئەو پەيمان و ريكەوتنانە زۆردارانەيەى ئىمپريالىزم لەگەل نۆكەرە نىشتمانفرۆشە عيراقىيەكانى بەستويە.
- ۵. دهستخستنهوهی سهربهخوّیی ئابوری (اقتصادی) تهواوی عیّراق به نههیّشتنی ههمو ثهو ریّکهوتن و ئیمتیازانهی سهرومت و سامانی ولاّتیان پیّ به تالان دراوه به کوّمپانیا ئینحیصاریهکانی بیّگانه."

له باتی سهروتار: "بانگی پارتی دیموّکراتی کوردستان — عیراق و حزب وحده الشیوعیین فی العراق"

"له ریّگهی بهرهیه کی نیشتمانی یه کگر تودا"

اله سهرهتای مایسی ۹۵۳ دا نوێنهری ههردو پارتی کوٚبونهوه...

هەمان ژمارە (بەياننامەی حيزبی ديمۆكراتی كوردستان بە بۆنەی دامەزراندنی حكومەتی نەتەوايەتی كوردستانەوە) ی بلاو كردۆتەوە.

×

ژ ۲ س ۸ ی مارتی ۱۹۵۶. باسهکانی بریتییه له:

بهیاننامهی ۵ ی ۳ ی ۱۹۵۶ ی پارتییه به بونهی ابیرهومری یهکهمین سالی کوچکردنی ستالینی مهزن وه. لهم بهیانهدا ئهلی: "پارتی دیموکراتی کوردستان — عیراق لهم روّژهدا که یادی یه کهمین سانی کوچکردنی ثهم قارهمانه بلیمه تهی دنیا و ثهم باوکه دلسوّزهی نه ته وهی کوردی چه وساوه و زوّرلیّکراو ثه کاته وه بانگی کوهلانی خه لکی کوردستان ثه کا بو هه لگرتنی چه کی له خه باتدا قالبوی مارکسیزم — لینینیزم، ثه و چه کهی قه یسه ری له روسیدا رامالی و سوّشیالیزمی له چی دامه زراند، ثه و چه کهی هیّزی پیاوخوری خوینمژی هیتله ری له ناو برد، ثه و چه کهی هیّزی یه کگرتوی ثیمپریالیزمی ثه مه ریکی و کونه په رستی چینی سهره ونگون کرد، ثه و چه کهی که بیگومان کوردستانی دیلی پارچه پارچه کراویش به سهربه خوّیی و یه کیّتی و کامه رانی ثه که مینی پارچه پارچه کراویش به سهربه خوّیی و یه کیّتی و کامه رانی ثه که یه نین نه دا به کومه لانی کوردستان – عیراق به م بوّنه پر داخ و ثازاره و به کیّن ثه دا به کومه لانی خه لکی کوردستان که له سهر په یره وی ته عالیمی کوچکردوی نه مرمان ثالای ثاشتی و سهربه خوّیی نیشتمانی و سهربه ستی دیموکراسی هه لگریّ، هم و و کو تا ئیسته هه لیگرتوه و ، بیبا بو پیشه وه."

"له موحاکهمهی دکتوّر موصهدهق دا دیسانهوه شاهی خائین حوکم ئهدریّ" وتاریّکه له روّژنامهی "مردم"ی حیزبی تودهوه ومری گرتوه.

"پەيام بنێرەوە ئەو شوێنە پىسەى لێى دەرچوە" لە ژێر سەردێرى وتارەكەدا ئەم پەندەى نوسيوە: "ئەى گەلى نەبەزى كورد ئيمپرياليزم سێ سەرە دوشمنتە: دوشمنى خۆتە، دوشمنى دۆستتە، دۆستى دوشمنته." ئەم وتارەى بە بۆنەى دەرچونى گۆۋارى (پەيام) ەوە نوسيوە. پەيام لە لايەن (كاروبارى ئالوگۆرى خوێندەوارى ئەمەرىكا) ى سەفارەتى ئەمەرىكى لە بەغداد دەر كراوە.

"ریّککهوتنی تورکیا - پاکستان ههرِهشه له یهکیهتی خهبات و ئاشتی گهلانی روّژهلاّتی ناوهرِاست ئهکا" وتاریّکه له شیّوهی بهیان دا به ئیمزای پارتییهوه بلاّو کراوهتهوه.

له ژیّر سهردیّری "دهنگوباس" دا ههندیّ ههوالی سلیّمانی و ههلّهبجهی بلاّو کردوّتهوه.

×

ژ ۲ س ۹ ی حوزهیرانی ۱۹۵۵. ۶ لاپهرهی فولسکابه. به تایپ و روّنیوّ چاپ کراوه.

له لای راستییهوه نوسراوه:

انهی کوّمهلانی خهلک تیکوشن بو پیکهینانی بهرهیه کی نیشتمانی یه کگرتو له بهینی ههمو پارتی و دامهزراوه نیشتمانییه کان و ههمو دوژمنه کانی ئیمپریالیزم دا، بو لابردنی حکومه تی نوری سهعیدی خاین و هیّنانی حکومه تیّکی نیشتمانی. له لای چهییهوه نوسراوه:

"ئەی كۆمەلانی خەلک خەبات بكەن بۆ ھەلوەشاندنەوەی مەجلىسی داتاشراو، لابردنی مەرسوم و قانونە فاشىستىيەكان، بەرەللا كردنی ھەمو سەربەستىيە دېمۆكراسيەكان، سەربەستى نوسين و بلاوكردنەوەی بيروباومر، سەربەستى كۆبونەوە و خۆنواندن، سەربەستى پارتى و كۆمەل و نەقابە دانان."

سهروتارهکهی: "بهرهی نیشتمانی یهکگرتو تهنها هیّزه بتوانیّ ئیمپریالیزم بشکیّنیّ و پروّژهکانی ژیّر خا" تُهم وتاره له "نداء کردستان" ومرگیراوه.

بابهتیکی تری بهیاننامهیه کی پارتی به ۱۹ ی ۶ ی ۱۹۵۵ دا له ژیر سهردیّری:

"ئهی گهلی کوردی نهبهز شههیدانی ریّگهی ئازادیت لهبیرنهچیّ!" دمری کردوه

به بوّنهی یادی ههشت سالهی لهسیّدارهدانی چوار ئهفسهره کهوه. لهم بهیانهدا

نوسراوه: "نه ته وهی کورد ریّگهی رزگاری و سهربه خوّیی خوّی دوّزیوه ته ههویش خهباتکردنی شوّرشگیری و تیّکه لکردنی ئهم خهباته ی خوّیه تی له گهل خهباتی ههمو گهلانی ئازادیخواز و ئاشتی پهرستی دنیا، شویّن سوپیّری خوّی دوّزیوه ته وا له کامپی ئاشتی و دیموکراسیدا که سهر کرده کهی دوّستی مهرنی نه ته وهی کورد یه کیه تی سوقیّته ......چه کی خوّی دیوه ته وه که نهویش حه کی کاریگهری له ته جروبه ده رچوی مار کسیزم – لینینیزمه"

بۆ يەكەمىن جار لەم ژمارەيەدا بى ناوى دانەر شىعرى ادوا تىرى كەوان بلاو كراوەتەوە. ئەم شىعرە، كە يەكىكە لە شاكارەكانى ئەدەبى بەرەنگارى — كوردى، ئىبراھىم ئەحمەد سالى ۱۹٤۸ لە زىندانى ئەبو غرىب دا دايناوە. سەرەتاكەى بەمجۆرە دەس پى ئەكا:

دوا تیری کهوانی خوّت بهاویّژه ههله دوژمن دوا سهرکهوتنی توّیه دوا نوچی گهله دوژمن شهوی ترساندنت سامی نهماوه، تاریک و رونه به ئاسوّی ئهرخهوانیدا ههتاو لهو دیو کهله دوژمن

×

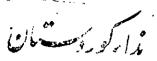
نده کوردستان

تهنیا یهک ژمارهی له بهر دهس دایه ئهویش ژ ۲ ی مایسی ۱۹۵۶ ه. ۶ لاپهرهی فولسکایه. به تایپ و رونیو چاپ کراوه. ههموی عهرهبییه. بایهتهکانی ئهمانهن:

"لهپیّناوی یه کخستنی جولانهوهی دیموکراتی شوّرشگیّر له کوردستانی داگیرکراوی عیراقدا" باسی پیّویستی و ناچاری یه کخستنهوهی حیزبه کانی کوردستان له یه ک حیزبی یه کگرتوی پیّشرهودا ثه کا. تهوه ثاماژهیه بوّ یه کگرتنهوهی ههردو بالی ههمزه عهبدولّلاً و ئیبراهیم ته حمهد له پارتی دیموکراتی یه کگرتوی کوردستان دا.

"جوانروّ یهکهم قوربانی بو" له رزگارییهوه ومرگیراوه و تهواوکهری ژمارهی پیّشوه، سهبارهت به پهلاماری ثهرتهشی ئیّرانه بوّ سهر کوردی ناوچهی جوانروّ. "کهوههری دیموکراسی میللی" باسیّکی تیوّری تهواونهکراوه.

×

العدد ٢ مايـــر، مثلا ١٩٥١

قى سېپل تابعيد العراسة الدينية الحين التيوينة في كرد ستان العراقية . المنتصرين

ان توجيد حرقة البنامير الديمقراطة التورية في توستان العراقية المنتعبة كان من اقدس احدان مونينا منذ تاسيده و ليربذا فعب باران تاسين حربنا تفيد من قبر زعيمنا البحل العارشان مطنى البارزاني كان بعد مهم كافية ابزاء المركة الديمقراطية العربة السرأة انقاض كيان حربنا باعتماره العرب الطيعي و اذ كان واضعا لديرالزميسم وزماشه كما كان واضعا لديرالزمين جيهما ان وجود حرب طليعي (تعوقيده المي حرب ديموكراتي كهرد ستان المجيد الذي كان قد حرر برزا من كورستان البرائية المنتعبة) كان العلوة الساحة الولى لنظ بانتاز المراكبة المنتعبة الكامعة الطلوسة في سبيل التحسير والمادة والديمواطيسة والديمواطيسة والمنافرة والديمواطيسة والديمواطيسة والمنافرة والديمواطية والمنافرة والديمواطية والمنافرة والمنافرة والمنافرة والمنافرة والمنافرة والديمواطية والمنافرة والمنافرة

وبالرغم من الرصعة وضرورة وابود مثل هذا العزب الطبعي (الذي تعتم وجوده مستلزمات تقدم وأنتمسار نضا المماهير كورستان كما معتمه شهرة التمهيد لتاوير العياة المادية للجاهير وصريعه أورمعمسه في البداية والتابيد العبيمي الى النهاية من قبل (عرب رزاداري كورد) غير أن من الموسف كان انصرات جاعة من الشورشيين بدا فع الجل وحب الذات والائتها زينة في بداية تأسيس حزيدًا عن السبيل السبيسوي واليراقيم بم تبار الكاعديين الطاطئ يذلك أميعوا المسؤلين عن هذه التقرقية المورودة الى الن والتي مانا لتنافعنا مر الفوريدة الواعية فثن منها • ومم أن ﴿ تُرِيحِبُ دِينُوكُوا فِي كُورِنسِتَانَ ﴾ قرد بالتجسيسا م الالتعاق بدينا بعد مرور عدة قميرة على تأسيب الران وحدة التغيين الديمقراطة الثورية في كريستان ... العراقية مستعبية التي كاشتحد فيحزيف وامتهمة جيئ الوطنيين الكراد الواعين العظمين لم تتحقق والفسان الوصية العالية للسركة الديمتراطية الجاميرية في كردستان العلملة بالعران ناعجة تبسيل كلشيٌّ من انقيام العيركة الديمقراطة الطليمة فيها • وفي رأيُّسًا إن السبب النَّاسي لعدم تعلق الوحسدة طَاؤ، هذه ألدة منذ بالسي حربنا يرجع إلى النقاضي والمالت التي حدث في ياردينا أذ لولا هذه النواقين والصالتولو قام حزباطلهمي وخرده ضرورة بالمعهمة مثل حزينا بواجيمه بهمة وشماطكما كان مغرونسسة لتلب حنما على كافئة أنطأه وتتريباتوا تتهارية وانترا فالتجساعة القاعدة الهميئية واليعارية وخلش الوحة منذ أحد بعيد ، ومع المُعتران بهذه العقيقة بحب التعليم بعقيقة أغرى وي أن حزبنا ظل يواصل النشبال إلى الن لتحقيق عبده ألوجدة -

واان في الوقت الفيريسند السنمار بون البريكان والتكليز وعامهم من الفراع والمبير والمجم هيا فهم عليه المبنا الفاط المعيد والمجم عيافهم علينا الفاط المعيدين ويسد جلها فاحد مربية للا نقتان منها على مدين شمينا الوفي الفاد الرفيائي البيار ويقسد تعويل دننا وقرانا ويبوتنا الي غرافي مهجورة واغران وللننا في يصر من المماء والدموع ، في الوقت الذي يمان فيما احتماء ميشاق بنداد العربي بصراحة المعربة الانهماد الذي عدد المينان المناد المينان المناد المربي بصراحة المدونات المناد المربي بصراحة المدونات الانهماد المينان المناد المينان المناد المينان المناد المينان المناد المربي بصراحة المدونات المناد المينان المناد المينان المناد المينان المناد المربي بصراحة المناد المينان المينان المينان المناد المينان المينان

نرکەي جوتيار

جگه له ارزگاری) که ئۆرگانی ناوهندی بو، پارتی بۆ رۆشنبیری پارتایهتی بلاّوکراوهی اریّگهی نویّ) و بۆ هوشیارکردنهوهی جوتیاران انرکهی جوتیارا ی بلاّو کردۆتهوه.

ژ ۵ ی س ۱ ی ئەیلولی ۱۹۵۳ ی نرکهی جوتیار، دەوری ناوهکهی لیّی نوسراوه له سهروی: "زەوی بۆ جوتیار" لای خواروی ئهم وتەیهی ستالین هیّنراوهتهوه: "جولانهوهی نیشتمانی له جهوههریا جولانهوهی جوتیارانه".

لای راست نوسراوه: "برایانی جوتیار تیکوشن بوّ له رهگوریشهوه ههلکهندنی شیّوهی ژیانی دهرهبهگی. بوّ لابردنی دوّنم و سهربهستکردنی ههمو جوّره کشتوکالیّک. بژی برایهتی جوتیار و کریّکار لهریّی ثاشتی و ثازادیدا"

لای چەپ ئەم شىعرە نوسراوە:

"کەلى کە مىزوى بە حوين بەنوسرى،

چۆن تۆلەي ژىنى دوارۆژ ومرئەگرى؟

یا کهی سهربهستی به کهس دراوه؟

که ههر به خوێن و خهبات ئهسهنرێ"

دەرد و دەرمانى جوتياران و دەنگوباس لە بابەتەكانيەتى.

ژ ۶ ی س ۱ ی تشرینی یهکهمی ۱۹۵۳ و ژ ۶ — ۷ ی س ۱ ی تشرینی دومم و کانونی یهکهمی ۹۵۳ دمرچوه.

×

رزگاری بەرەي پیشکەوتو

ههمزه عهبدولاً که له حیزب دور خرایهوه، بهو سزایه رازی نهبو، دریّژهی دا به چالاکی حیزبی: کہ لی نہ بیڑوی یہ بازیں تہ فروسری چون فراحہ ی ایٹی اداروا اوارا اوارا دادہ گری یا کہ بی سبہ ریہ سائر بناکہ سر داراوہ کہ ان رایہ اورین والہ باتاکہ سہ سری ا

ژمساره (٥)

برایلدی-مووظر عکوشی بولد رد گریشه اید لکه قد و شهره عرفهایی ده رابعه کسی بو لابرد بی دونم وست به منگرد نسسی مد بود جرده اشترا السبیات (پوی بولیه تن ۱۰۰ورتیا ر ویکار له روی

ته لمان ۲۰۰

پوسته ی (ترکه ی حورتیار <u>)</u>

ده ودوده راغیس، مسووتینا ران

(رايسه رورته و حووتها رائي خورد ستانورد اگيير كراوييران)

(۱)سده ودر ورتيوان

شيدرين ويتهاراني وردستام داهم تراوي عيرا به بالههارتيين وبالتوشتيين والدا تماله يا درن دويتي وتدوت و عاواري وقده دوشي وند راني بدشي له چه ده روزه ي جه لكي كورد ستاس هيراند كه نزييكه ير سدد ترجه شتاي ده لكن دله مانه سال مع انتار را نام لده م به شد دید روز اید که رماوسه رما به مه زار کنده وه رندوتوریت سازی ، موسوعکورتر، بهریسطوا ویخوس يل به كاربين سالم دربر باله بارتوين شروتو. صاب و در زياعد السبه سد راه با ال كان له وه شد الله كاتو " به لكرتاي خه رسا لهٔ نا إنه وفقد با يارينونا بينيته وداند ان و کور ليسناني منداد داي بيسته م به لكو به درد او گرد پيږي، بگين ۴ بنويه انه رداد وفان ت لگیمرا شدکه وند وه آمارز الولد و سد لدم وسه وردارو به م جورد عاشه گاند وه ۱۰۰ رباس تازی به شد اریکی بروژ که شر بایان نه ترر به کرئ ^جیزا روه بیزاز ۱۰۰ تونه راه الهیزیالیزم_و. لینگلیزی ۱۰۰ جگه اله را پان وسه راند یه یخکوهت خستورید ته سه رشانهان ا و رَاتَ إِلَيْهِ مِنْ يَوْ رَوْدَ أَنْهِ لَا يَ الْمِنْجُ ﴾ الديد رحاف پیله ندی هامورزان لد به غدا) و (پر برد نه وه ی ریگا) و که واوان بهانگه ی تر به تامید، پولیسه (جدوده تانووتیهه کانسی) حکوما ته وه له یان کر لدکاریته وه 🧖 له سه رله وه شه وه - دیشتا ثاقا اده را سورانه) ی داری 🕒 ه ریت اجه رای دوی به بیانگه په ای د د سینت نامیشکانه و مدرراند و پرواند و (هم پالانه) ی ځوی دنه رده سینیت ۱ له وه شرسه پرتر که خوی پیماکورو ی . توسس - بينا 6 يان هه نگيکيان کري ؛ يان تواکتوريا آ لوتيپيليکيان کړي له بين هه رطله جووتيا وه ِ شتيکو، وابدا که به هه مولا هدايات بواره براغه يچكراوي بو بور كه نه وه به لكو اليديكيشي زياد بيت ، له بانه بينيگه له بيگار وانه ره وه ز و روزه جووت که سال پ چند جاریک کدیر بوراغا بکرین - سروتیاری ورلادر الیم عدناند تنداره نی ایان و دار خیرانیتر نیه گافا حه مویده م هاه فواتن ساينه فاوي به مورد ادافه وه اساكيمال و اوشك وداأتها أي بخوشيت با يأرد ابوا وي ۱۰ نه وده چاه فواتيت انه موييان په که وړه کِنهکه ۱۰ پگرې پهرې چ اکاري بکا و ته ريځي سونايه تړ، نه يه سه ريان به پنهيت ده ه ست د روژي يو نا يويس و شه ره فيلن يكا د بند الله بييروره الدي ثامًا رورد اره الارسالي سه د ان كير وانسي الرمانج الكيير له كه ن به كريي جووتيا والي والاهمار ثيمه عديد ولماغا رورد ارد كانين ٠

جورته الني كورد ستاني د البوكراوي ميران له كونده تاساند اله ناو پيسترين بناخوشترين كوليند اله كين كه رويتا دوستره له به گاي توله وناسي نافارورد اور كان ۴ له ركوليت ۴ سكوتريسك رنام به ست ونارييك ونورته كانه كه هيچ شه رتيكي صحي ديد انهه حيازته ي تدخوش مه مور جوره نه دورتي به كن سسه وه راي له مه شرورد او له يك حوي سه بهه شه بوجورتها و وسطان نه وخه يكي بانگيرا، پيهستموم بين له گه ل كه وه شدا د لويه وتروزا و و كور كوند دي سه وه وليم ديد خواره وه • هايماليني ته وخه ريكي بانگيرا، پيهستموم بين له گه ل كه وه شدا د لويه وتروزا و و كور كوند دي سه وه وليم ديد خواره وه • هايماليني نه وخه ريكي بينه وچه ريون رياز كه و كوند كان سازه ن و

سه در امید در به برناله ی خورتبار اتر به شاوراوی ره نجه زریده ره به گه در بهیا و زوه نان و داره ن زه به د اگیرکه وه گا چه میشه به کم با نهد و برد و در در دانه بهیون کوشك هالانظامه یمه رو وشوش له به ری باند روبودی بیوشهاران در درست تفکن ظره تدی ناومه وانیان و ترخی به ندوریا بان ثه که ن باکهیو وزیر ودیبار «به در» ره بج وشکرشسیدیسان به طلان ثه به ن به لا را د مدهای واتی یکه ین که د د بردی جورتیا راین خه رشطه به کواده روزد ازد کانن چه س به لا برد این ثه دان ثیرتر دنیا به و در وتیا را ن دیده غیر و « ده « چرنک د د و ره به گان عه رشهان به صنیا تمین حکومه تن گونه یه رستی میرای بهشوان و س

اء سے ادامسیروز یہ ۔ ویں سے جوسب تری عبسون مسوله ی. پیستی د وراییز وه رثه کُری یا که ی نبه پیم نبتی به کنته س داراوه ۲۰ کے اسم ہے اسپین وجلہ یا تالہ کہ تری

برايساني ، ووتيار تينوشن بوله ره أوريشه ايه لايه تد تي خيوه و انهاعي د ۽ ره په کسي پولایزد در د وقار وست ایه سب شامزد ی نے بور جہت وری کیسٹوڈالسنے آپ پدرن بسرایه تسر ۱۰۰ ووتسها رو سرمت لم رع المحتى والاستنساسة

لد بسه و که پیسامورلاده ونو. ~~جوړلاد~~لرانه سستالير)) ((ماوود ته وه ی سیاستانو

الماه و يو به

ره بن بهجیر کسته پنت وه!

له ی برایانی ، ورتبارتره وو س به شه وراو ا يني. و غان الديوو ان الدست به پايورشيو ورځ، ويرسيځي د به خوش، و يور سديسه توليد د دانه يو اندې وا ساله بار سالق اللر تيشيها راده بجيرين " نه روه تا نه ريش به رزگار بورن ده که بين له م ده ردانه ، بولمه بيريسته براجين وي الم -

د د رفا نه چې په و په چسر ، او يال رژ اود ، پيين ۴ سه رژاوه و له ۱ د ه رد آنه (۱) شيمياليز پستيسته بار سي بيگانسسه (٢) مغورت تي روم يه رستي غاو او ١٠) تاغايت و . . . ترم يه گي پهه ته نامه ره اوو دو کور ته بهه يه له سر، بيمکه 😀 د ورستسرایته اد در پیچک بیشهان بشربیس در در در طوع په له نگند مین دم تا له تاو با چید بیه پیسرست در در

سيايان بشب ينيس وله ناوي بنه بين

ميون له وامين بدو ، و مُ الحيسلا فار موال لا رسها سميعه لا به وطعواميين بسيابتايين (عام تاد و) له به وم ووق له م سالي " مه ره روحم درواموه طنكي "ويوعا" ومداليكي ١٤٠٦) مدلهم كدنني يو المتوعده را م و اندي (٢٠) مدليه ية (١) صالبه ير الناظ بردين "رايا (١١) صالبه يرجان به وه الله مدانه وله سه وحود بن (ته وطار) له گيئا تد فاسه تا سد بار از به کیش اندیزد یته نافعود سه (و سه دوری که رد از به کوژه را بین حوابیته ره برد بیبانه ۱ سیشتاسیتر (۲) به لبه باترگه شور به رسینه آن به که سه رقیعهٔ میگه که که رو برد را ند از و بره تور شویهای سود روبان ؟ سومالو مند اله رویتونویته کشور سیشتا پرگزریهای پیو نه توایه — باز، وقالیت، و عیر سوع، و به آن، گلیس و به رساین که رسته کان، عرز سوشیر، بها کنوزراوه ستم ر ه راين "ه تحمر (") هاليد الشنعة دم " اناف " بيرد بتم بيدريته ود " يشكان (نام الدير) ليشو " ، ريالا فابيت " ((سليرد د ا نلي په انه له پېړين وا براسين نه سرام. ناغايه تي ـــ د ه وه يې ده رسه ند تو اله وېزار د لبه يه پهس انه ۱ ناغايي چوسه ا دا تا ا و دائم. وتد پخرستې تاو و رئيستساري بيگاندې پينتيجه سورا نزر ، ودر بين ساني خود . د رود . ا د د پر . رسم دا گذاه رم تر داند الله كه از افايه تو ده ستيان تيكه از كرد ووه يه انوي انبوان وبيزا نه كونه په رستيانه البيانجو رياله الكر وسويا المرابسياند ودا بالمركاري بإلى أتأكم را اك سماييتي كم شسه وداك وانهتراك الل يوفيتنه ودا بال واسترائه ود اکسیت و دانده وال پوید پارستر الاماید تن اداده ای ادائه پیش بارده تر ایان بدار و بدا دارسینها ن و کورگری افرات بد ربنده گهانو. نیمه آن بمرته و به آنه ببینیین که آمیمهالمیزی سگانه آثثی وزائق انبده وه نود آوری ولوکموگه لو. شتی تو په تالان *کارو، ود. بینا* له از الند کاش و «شو - ورداله یکا به وتاآ و د لیمها و ده بینیشتو» به گرانشیان حق پیطانواد به قورشی~~نه وه~~ وسه دارات وارز فارور داست داراتموي آماك فقره به روبهشكه وتلي فيترتوون تاجلي فاستخت ووافستي دا بيشكه ويس په داو ړياه و له ستوريشند ا مه يو. عابو - رود له لاړ. انه په اوبو ليمه را ته ريکو، له وتوې نيسه ۱۰ دو له که رله انجرهه ره کخي ا تفوته اعتان بكليمول عرب رفان سورود ميلي ويتكه يهاري راناوله على الرئيكان والهدموه وطين ساله أنمر به وتور وولاصور لهسته النبياند. وداردگيرينه ودارييا سه ينه رد ژير داد ستي « ولان الريكه له دانيشوواناني كورد ستاني دا گيركراوي فسيراژ سبه مند الي باو "تناميشه وه اگرورژ ديناريش بديه رده که وژاه اليسته باري بيگاندي که له و اير بيه ره اه ته وروازش ليمه اج د ده اي المشعب أنه و العادم و سنري أده دانه على شوه في عبراز عما كرده بيده فكر بطام الدق لعوى كم بساووه ته اسه أور يأسيروان ومهم بالبرور بيكانه له البرمور راسته وعاور كه (الهاباريون + اله ما اربه داه سته البشتمانعوشانه لدسايمان ته واتي ويور . واتير وتاكوكي ليما وه الدسمورائيور بوسسينان لاني پاشايو الىائه دامن وتوانع به وم ووه وم وهه بشسو تو شهدان و ۱۵ میبیشه ۱۱ م لیکن توتورندیمیری داده ستویی گه (عوسد فر ته کمن و روای رواکا بیرون بید ۱۰ تیاری ایل پهند په اده و ريند ان له تاواد په وراني پرر ته که ن کپه لڼد ان وکوشتن وثاوار د ان له گه ليان د ه سوولينه وه 🔹 ليره د انايي له وه مان له بيير بيين له نوتكي داه ستي حاومت لم اربالموزوريدا پولييس و اهد مك ، ارمه سنه ره له له مانيش ، ازم وكه سو، کولمانن به لام لمهمزمواس، بین کوشو را به نامورگش، معره وطروبیه سعرشویری بونه پریکو، ندمستی، ندوشنایی کهنه شوی اس هوره په داء رد ماکه دان و دوکاني آ. کمو را بزانيين به چو. بزگارد ۴ ميين لنهان ۴

لهيئر . له موو التبكد اليورزاً (يووندان له ياد برد چيب وسنه ركه وتسان بضغرته ماد والند برزله ماناتيه د اپييهستيكي سد ے واومان به په ديه دي په يه کيه کهتر ، يه دور د ي رو ي داريکان بوچاره کرد يې نهم د مرد ه کشتې په و په مورمان پور په وه ده طالبتيين ايها گريم - عموه وشاوال به واجمه ما قايه يې . په کگرفتي - مود د وشمناني له رده وگاود واله يوگه عوائه ل له لایهکهوه، دریّرُهی به کاری ریّکخراوهیی دا. کهوته ریّکخستنهوهی ٔ فهندامانی لایهنگری خوّی، به ههمان ناوی پیشویهوه: پارتی دیموّکراتی کوردی – عیراق، بهلام بوّ ثهوهی له بالهکهی تری حیزب جیا بکریّتهوه، به کوردی (بهرهی پیّشکهوتو) و به عهرهبی (الجناح التقدمی) خسته سهر ناوهکهی.

له لایهکی ترموه، کهوته دمرکردنهوهی رزگاری به کوردی و عهرهبی.

ههندی ژمارهی تهم خولهی رزگاری، که ههمزه دمری کردوه، له بهر دمس دایه. ههمان ریزی ژماره و سالی رزگاری بو دانراوه. پی تهچی مانگانه دو ژمارهی لی دمرچوبی، ژمارهیه کی به کوردی و ژمارهیه کی به عهرهبی. بهلام وتارهکانی به ههردو زمان ههمان بابهتن و تهرجومه کراون.

ژ ۳ س ۸ ی کانونی یه کهمی ۱۹۵۳. ۱۵ لاپه ره ی نیو فولسکابه له شیّوه ی گوقاردا به تایپ و روّنیوّ چاپ کراوه. دروشمه سیاسییه کانی له سهروی ناوی رزگاری یه وه نوسیوه:

"له پیشرهوی گهلی کوردا خهبات تهکهین:

- ۱. بۆ رزگاركردنى عيراق رزگارىيەكى سياسى و ئابورى و ئايديۆلۆجى لە ئىمپريالىزمى ئەنگلۆ ئەمرىكا و چىنى كۆنەپەرستان.
- ۲. بۆ رزگاركردنى چىنى جوتياران له دەرەبەگ به نابوتكردنى سىستەمى فىۆدالى له زەوىيا وە دابەشكردنى زەوى به سەر جوتياران.
  - ٣. بوّ پیکیینانی حوکمیکی زاتی له کوردستانی عیراق دا،
    - له پێناوی ئاشتی و دیموٚکراتیدا."

سهروتار: "بهرهی پارتی و دهسته دیموّکراتیه نیشتمانیهکان پیّویستیهکی زوّر به پهلهیه." ثهم وتاره پروّگرامی پیّشنیار کراوی بهرهی پیّشکهوتوه بوّ ههمو هیّزهکانی عیراق که له بهرهیهکی یهکگرتودا کوّ ببنهوه. برایا نهرجورتبار تیکوشن بو له ره گوروشه هه که ند نه شیوه ی زیبانی له ره به گی برلابرد نیو نو نسم و سه ربه سنگود نسی هسه مسور جبوره کشستوکالیك •

گه لی که سیزروی به ناویس نه تورستری چون توله ی ژیستی د روا رو ژ وه رقه گری پینا که ی بیستی به که س د راوه که همر به خوین وخه بات که سه نسری

سال (۱) تشریغی د روه م کانورتی په که م ۹۰۲ ز ساره (۷و ۸)

(17)

رزگاری له په گگردن و خه با نکرد ند لپه

پسرایانس به شده ورازی ره نجه رو آ

له سیږی آله پیسر ناله پارترین حالسد! ته طلیان ! عه ژار پهرسسي ؛ روتوقسوت ؟ نه زان ونه څپش که وفوهه عه په ر چه پسوکي تاقسا و ده رد په که بورد اره کال و با موره د رو پولییسسه خه رده کالي حکومه تې په قد ! حکه له وه یکه پور د لری تاده څه خان بره رسینته وه و خویتتان څه مشرن سه روغال و دا در سیشتان شه میشه له په رامه ترسي شسالاوي د روت را در په په دره خانه رو بورن و ناره ته ی نهر چه رامي "بوه په که ته سسال د واتوه ځی مانکسه ! په برسوټه و روت رو پسچیته باخه لی ثاقا و رورد اران و خاوه ن ره رپه کانه وه تا و کیوبه وه ری و ترریه سه ری رته رزاری و مایه بسوچسي پورشوه چه په رن * ته وان که په ه ن په چل ويه گورشته و ه نگاوه ش کورت تان د ه ست نه که وی ژبه پر کوله نه رگیتایی په شسي خه مورتان * ته وان ته په ه ن په چل ويه گورشته و ه نگاوه ناریستا ژبه رنایي جوتان ده ست به که وی تورت خوتان ده ست به که وی تورت خوتان ده ست به تاکمی

الله فاقه ۱۸ مود ۱۸ مند را ۱۰ کی ۱۰ تاری رفایت ۱۵ به لام اداری بانه روی ثانوخاله اچید ۱۱ تا پیدگرانی تیا نید که سفرجاره ی هاه سهلاش اليمروري الثاناياني اورد از له رووي الظكروري وعيريعه شيرجيهه وه فها اله رابطاء ي فه شيخ اتر يسأوه ا الله كينا ثيوه خو تان څخهر عه شميره ت وله شکري جاراني تاغابرون ۴ ته مه هيچو ۶ خو ته و چه ند کاسه ليمه بيپروانه ي بيانهشس وهکرو 🗻 کې خوبېري وانه په رگه ي پادريکي ليوه ناگړن 🔹 ته ي که واهه ښه رچاوه ي ديې بيشت و په ناي ثاقايه شي کي په ۹ پشست ربه نای تا الله تي وده ره په گې وکوتمه رستې، تيستعمارېيگانه په کخوا. راسته رځو. په ۸وی. حکومه تي هيراتي توکه رړ هاه ست سا تيز ياچ، به داه ستايه دال ثاقايه تي وكونه ايه رساي انورساندوره ايه خريه زادار له بياريزيت ۱۰ عه مرز جوولانه وه يه کي حکومه ت) عه راڅنوون ونيواميك که د اى ته ني اله چه ريرياريك کاريه د ۱ ستيکي ۱۰ کومه تي اله ناځوکې په کي جه پايي السيوم وثاقساد اك يدا كهم راستي يه الله ملايه نكويه به ته واړي ثاشكرايه ٠ كدرد ه وه ي د وشمنانه و د ريند انه ي حكوم به له رايسه ريماي جورتها ره كاني ده شآي د وه بي د ا گرفن وحوكسد ايي جوتها ره كان ك د بيرخستنه وه و ده به ده ركونوي خساو و تیزانی بیکونا عی حزرتباران که پیشیوانی کردنی تاشکوای کانخ بزرد او کان له لایه ن کامه د ، شدهایی حکوم ته به و ته و کرد ه وه تا بهاوانه و کاره بی شه ره فاعلت ی به رامه ر به جروتهاره به شخوراره کان کرا ده لیلی تاشکرای تم و قسمیه ن الله كه رجي له رايد دائر. راستي په كه الكراو دياره پييستي به په لگه رده ليل نسيه ٥٠ كه رات اكه اليميرياليوس بيگانسه و ده وگا(و دوکاني حکومه تي بوگه تي بيشت وبرهاي ثاغايه تن ويورد اريين که ته م د وشعه ، ويده خويمانهي جورتسيار له سمه و دايه شكردني كه وليّ ومسهمي خيهيتي په كلسه ويمن ؟ كه رورد اران وخداران بو ده واند آن به ارولم ووير او چه وسانه وه يسوين بهيه ك برسي جيرشاران كيه شخوراوان ك وه تحد رويبان كاجه وسياراوان بولايود تن روام وروركيو ته عيشطي خوين مسرئ وبچمه فرست د ده وه که بر سمه دد نه وه و پاريزگاري په شي، دوراو وره نجي په رد زراويان په کشا ته گرن ۴ س گرمان يه آنه الله هاد ادر الله دا بوريًّا ين انه مورلايه كيان المسيئيّي و هاره به كي اورد از وكونه په رسايي بوگه ن واليستعماري سا غهنستر اهم مورا يورد الن يه الديكون ٤ ته ك الم رخويان به أنَّه اليهيوسية أبير سه ركه وهيان الدائمة بالهائد الكالم كُمال سا كويكارأن وبير ساروناكان وستعد فكلا فكاران وكدسه بدوا 6 لدكل عمود دويناني اينبيالين ونوند يه وستيرناقليه تي د ا به ك كه رن و نه با شيكمن بو د امه زراند بي باشه يوليكي باشتر و به ثاره زيري خوبان •

الستربوبشمه وه کاکه ی جورتیار بویه کالرثن و بوخه بانکودن - ((ت م ج ٠))

نناه في الميعة الشعب الكورد من التعديد في الميد المراق سياسيا و التصاديا و الدولوجيا من الاستعمار الانكلو المريكسي ومن حكم الدليقات الرجعيسسسسة

إلى سبيل السلم
 والديموترا اليسسة

السان پارتي ديموكراتي كورد دمراق

العدد (٣) كانين الأول ٣٥٩ السنة (٨)

٣ سن أجن مارسة الشعب الكورد ر لحقوق الحكم الذاتي على كورد ستان المراقية

له پاینی دوا لاپهرمۍدا نوسیویّتی: "له لایهن بهرمی پیّشکهوتوی پارتی

له پيښ ره وي گه لي كوردا خه بات ته كه ين (ــ بورزگار كردني عراق رز^اارىيه كي سياسي وه ثابورى و تايد ولوجي له امېرياليزمي ئه نگلو ــ ئه مزيكا وچيني كونه په رستان •

٣ سبورزگار کردني چيني جووتياران له ده ره به گ بسه
 تا بورت کردني سيسته مي فيودالي له زه وي يا و دا به ش
 کردني زه وي به سه رجورتياران ...

٣ ــ بوپيك هيئاني حكىيكي زاتي له كورد ستانيعراقد! ٠

رزگاری

ئورگاني پارتي ديبوکراتي کورد مــــــان

ژماره (۳) کانوني (۱) ۱۹۰۳ سالي (۸)

تنابرل في طليعة الشعب الكوردى:

1- لتحرير العراق سياسيا والقصاديا وآيد يولوجيا الاستعمارا لانكلوا امريكي ومن حكم الطبعات الرجمية

۲- لتحرير الفلاحين من ظلم الاقطاعيين وكبار المالاكين
 بالغاء للتملك الاقطاعي للارش واعطاء الارض للفالاحين
 ٣- من اجل معارسة الشعب الكوردى لحقوق السحكم
 الذاتى على كورد سستان العراقيسة

4 - ني سبيل السلم و الديمو قراطيسة

5/6/

لسان پارتي د يموكراتي كورد _عراق

العدد (٤) كانون الثاني ١٩٥٤ السنة (٨)

الثني (٢٠) فلسا

مُنَامَلُ في طليعية الشعب الحكوردي:

ا_لتعرير العراق سياسيا واقتصاديا وآيد يولوجيا من الاستعمار الانكلو_امريكي ومن حكم الطبقات الرجميـــة •

٢ ـ لتحرير الفلاحين من الاقتاعيين وكبار الملاكين بالغاء التبلك الاقطاع الأرش واعطاء الارش للف الحيسن •

٣- من اجل مارسة الشعب الكوردى لعقرق العكسم الذاتي على كوردستان العراتية • العراتيان ا

المدد (٥) مارت ١٩٥٤ السنة الثامنة

ناخلوا لاحباط مشريخ التعلف مع باكستان – الثمن (۲۰) فلسا تركيا • وضد ((سادرة عن الجناح التقلمي – بارتي ديموكراتيكورد الارتباط مع عراق)) الاستعمار الامريكي والبريطاني نناضل في طليعة الشعب الكوردى :

1 لتحرير العراق سياسيا واقتصاديا وآيد يولوجيا من الاستعمار الانكلود امريكي ومن حكم الطبقات الرجعين ٢ لتحرير الفلاحيين من الاقطاعيين وكبار الملاكيدين بالغناء التملك الاقطاعي للارض واعطاء الارض للفلاحين ٣ من اجه ممارسة الشعب الكوردى لحقوق الحكم الذاتي على كورد سيتان العراقية على كورد سيتان العراقية

العدد (٦) نيسان ١٩٥٤ السنة الثامئة الثين (٢٠) فلم

ناضلوا لاحباط مشرئ التحالفين باكستان _ تركيا وضد الارتباطيم الاستعمار الامريكي البريطانـــي دیموّکراتی کورد — عیراقهوه دەر ئەچێت."

ژ ۳ به عمرهبی ههمان بابهت و به ههمان قهواره و شیّوه چاپ کراوه. له پاینی دوا لاپهروی عمرهبییهکهیدا نوسراوه: "صادره عن الجناح التقدمی لبارتی دیموکراتی کورد ~ عراق"

x

ژ ٤ س ٨ ى كانونى دوممى ١٩٥٤، ١٢ لاپەرەى ھەمان قەبارەيە. لە بابەتەكانى: (نامەى شيْخيْك، (پرۆژەى قەلاچۆكردنى ميْشولەى لەرزوتا لە سليْمانى)، (يادى لينين)، (بيْرياى خائين)، (يادى راپەرينەكەى كانونى دوممى ١٩٤٨) كە بەياننامەيەكى ٢٧ ى ١ ى ١٩٥٤ى ئەو بالەى پارتىيە. ئەم دو ژمارەيەى دوايى بە ھەمان بابەت و ميْژوەوە بە عەرەبى دەركراون.

ژ ۵ س ۸ ی مارتی ۱۹۵۵، ۱۶ لاپهرویه و ئهمه لهسهر بهرگهکهی زیادکراوه: "تیّکوّشن بوّ پوچهڵکردنهومی پروّژهی هاوپهیمانی لهگهڵ پاکستان — تورکیادا و، دژی خوّبهستنهوه به ئیستیعماری ئهمریکی و بریتانی". ناومروّکهکهی ئاوایه:

"لەنێوان پەیمانی سەعداباد و ئیتیحادی عەرەبی و پەیمانی عەسكەری تورکیا -پاکستان دا"

"یادی ستالین" بهیاننامهیهکی ۵ ی ۳ ی ۱۹۵۶ی بهردی پیِّشکهوتوی پارتییه و، لهبارهیهوه نوسراوه: "ئهی روِّله ثارادیخوازهکانی میللهتهکهمان! بو پیروِّز راگرتنی یادی ستالینی نهمر و بهجیّهیّنانی ریّنویّنیه شوّرشگیّریه بهزهبرهکانی، داواتان لیّ ئهکهین پیّوهندیتان به حیزبهکهمانهوه که به ریّکهی لینین – ستالین دا ئهروا پتهو بکهن و، زیاتر له دهوری جهنهرال مستهفا بارزانیی پیّشهوامان و قوتابییهکی ستالین خربنهوه"

"مەبەستى خۆپىشاندانە جەماوەريەكان لە سلىمانى" و "ھەندى ھەوالْ". ژ ۶ س ۸ ى نىسانى ۱۹۵۵، ۱۲ لاپەرەيە. باسەكانى بريتين لە: "مەينەتى بارزانيەكان"، "نەگبەتى لافاو"، "گۆ<mark>رانكاريەكانى سياسەتى</mark> ناودەولەتان".

ژ ۷ س ۹ ی تشرینی دوهمی ۱۹۵۶، ۸ لاپهرهیه، به یهک وتاری تایبهت به "ئهو هیّزانهی کارئهکهن لهپهنا کارهساتهکانی روّژههلاّتی ناومراست دا" پرکراوهتهوه.

¥

بهرهی پیشکهوتو بهیانیشی دهرکردوه، لهوانه: بهیانیک له ۱۶ ی ۱۲ ی ۱۹۵۳ دا که داوای پیکهینانی حکومهتیکی نیشتمانی دیموکراتی و، بهردانی زیندانیه سیاسیهکان و پیکهینانی بهرهی یهکگرتو کردوه و، پشتیوانی له مانگرتنهکانی کریکاران و راپهرینی جوتیاران ئهکا.

×

خەباتى كوردستان

له هاوینی ۱۹۵۶ دا ههردو بالهکهی پارتی: پارتی دیموکراتی کورد — بهرمی پیشکهوتو به سهرکردایهتی ههمزه عهبدولا و، پارتی دیموکراتی کوردستان به سهرکردایهتی ثیبراهیم تهجمهد یهکیان گرتهوه اپارتی دیموکراتی یهکگرتوی کوردستان یان پیک هینا و، له باتی رزگاری اخهباتی کوردستان یان کرد به تورگانی ناوهندی. خهباتی کوردستان به عهرهبی نوسراوه.

هەندىّ لە ژمارەكانى لە بەر دەس دان، لەوانە:

رُ ٣ س ١ ى مايسى ١٩٥٧. له سەرى لاپەرەكەدا نوسراوە: "نناضل من اجل حق شعبنا الكردى فى تقرير مصيرة بنفسه"

له ژێر ئەويش دا: "السلام — الديمقراطية – الاستقلال"

له تهنیشت ناوی گوْقارهکهوه نوسراوه: "نناضل من اجل:

نظ الى من أجل حتى شويخة بالكسيرون، قير تشريره ورم ينفسه

ننزا ال من أجيد على التدرر من الاستحمال وحسك بسبداد الدائير بالحريبات والحقوق الديدوغوا يدة _ ي الكسورات والدرسي الم إلى الدرب الديكيين المواد الدود سان

علام المعالمة المعالمة

البنة : (٢) الماسر، لاه ١٣٠ - الثنن (٣٠) نلسا

أتدار يدايرف والساء رمية

شرسة عن الكردية بريطالكون والدرير هدا

أنني أوجه ندائي أدنا الى الشربين السردي والمدوين على السواء ليشاتنا ربوء داء ود ما أ ي المدال السنرك و الدورالعشر وحو الاستدمار بادنايع مولكي يديد كرد حراف ب الراه الراضوية المستاد مدر قالبار السري

أشي المدرج واحن الرواب اللي ف احتماد العلى وعند انتشار الاسام في الورستان فقدعاشا قريناهديدة بالميثم تناخلهما راية المنارفة الاسدمية رشتز سندماؤه مامراراتي الد فاعِين الديار الاستنبية لمصرف ما "التغييين عراء غني المستروال ليبينانت إبلى فيلال المنوم بالصارخة بنارتا يوا أتفالكث الزواتهم المعرب الشراة الأوسيين الدوبيين وأواتواسام تورد يقفورة على المركز الم زيد باله تدين على يدى البال الكرد ، عن الديسن أبرين وتماتمهم أواد للساين المتدسة من مر المتامين .

يم أن الدّرود . وعوا تيوا التنافة الدربية قد لماءٌ م وادباؤهم من (ابن الد الدان) السي رُ المَرْ الحَرْرِ) * ابدا على أثنا الشرة الدبية را لمنابية والتاريخية الدربية وتد مراكب اعلسسي الدرام فواند وديات عامن .

رتي الفتهالد لمد التي النائيم اللورد والدرم ينوأن تحت الدابور الترك وينا الن في سبيل حريقهما واستقالهما المنصر الخاتهما طيبة وكماان الدفاء والاسام ساداك فالتهما

مزل العدة الماليطة التي تشياءا هما والتي لهد وسانيها تالسنازمات سكوة أو سرفات

التحرر من الاستعمار وحلف بغداد. حكومة وطنية. الظفر بالحريات والحقوق الديموقراطية للشعبين الكوردي والعربي"

سهروتاره کهی ل ۱ – ٤ : الکورد والعرب و نوسراوه مترجمه عن الکوردیه. سهرله وحهی ثهم وتاره بانگه کهی مستهفا بارزانییه: "اننی اوجه ندائی هذا الی الشعبین..."

ل ٤، عيد العمال والكادحين الأممى

ل ۵، التحیا ذکری شهداء ۲۹ مایس).

ل ٥ – ۶، (الشعب الكوردي يؤيد نضال الجزائر الباسلة)

ل ۶ (الاصوات ترتفع في كل مكان للمطالبة بوقف التجارب النووية وتحريم اسلحة الابادة الجماعية)

ل $Y - \Lambda$ ، (کوردستان والنظام الدیمقراطی فی العراق)

ل ۱۸ - ۱۱، ان تجبل فاعلما

ال I - I، (سياسة الحكومة وحقوق الشعب الديمقراطية)

•

مام جهلال له نامهی گۆرین دا نوسیویتی:

"که رزگاری بو به کوردی ئیتر پێویستیان به گۆڤارێکی عمرهبیش ههبو، ههم بۆ بادینان و برا فهیلیهکانی بهغدا و تا رادهیهکیش بۆ خوێندهوارانی ههولێر، که ئهوسا زۆر ئاشنای کوردی نهبون، ههم بۆ برا عهرهبهکانیش.

"وا پەسەند كرا كە جگە لە لرزگارى) ئۆرگانىكى تر ھەبىت. لەسەر پىشنيارى مام جەلال اخەباتى كوردستان) پەسەند كرا. پىشتر پارتى لە سالى ١٩٤٩ - ١٩٥٠ دا لە بەغدا لە لايەن لقى بەغداوە، گۆۋارىكى بە عەرەبى بەناوى اخەباتمان) چاپ

دهکرد که زوّربهی مهقالهکانی شههید عهلی حهمدی و ماموّستا صالح روشدی دمیان نوسی.

"ناوی اخهبات ٔ لهو گوقار دوه هات به بیرا اکوردستان ٔ یشی خرایه سهر.

"ئەو گۆقارە بە عەرەبى دەردەچو زۆربەى مەقالەكانى مامۆستا برايم و مام جەلال دەيان نوسى. چاپەكەى بە رۆنيۆ بو. تايىپ و رۆنيۆكەى مام جەلال دەيكرد بەھاوكارى خورشيد شيره و مەرحوم صالح شيره كە مام جەلال لە مالەكەى وەكرى پارتى دا داينا بو. خورشيد نائيب زابت كاتب بو، تايبى دەزانى، بۆيە كەلكىمان لى وەردەگرت.

"بلاّوکردنهوهکهی به شارهکان دا زوّرتر کاکه امهبهستی خوالی~~ّخ~~وّشبو عومهر مستهفایه) پیّی ههلّدهستا. ئهوه ماوهی کهرکوک.

"پاشان که مام جهلال گوازرایهوه بۆ سلێمانی، تایپ و رۆنیۆکەش هێنرا بۆ ئەو ماڵەی که ئەو لێی موختەفی بو، ماڵەکە ھی باوکی خوله کۆمەڵە بو، خانوەکەش ھی خوالێخۆشبو قادر تەگەرانی بو. ئەوسا زۆر لە دەرەوەی شار بو.

اله سلیّمانی زوّربهی نوسینه کان و تایپ و روّنیوّکهی مام جهلال دهیکرد: ناوبهناو کاک ههمزه وتاریّکی بوّ دهنارد، ههروهها ماموّستا برایم و کاک حیلمی

×

پی ئەچی ھەندی لە ژمارەكانی خەباتی كوردستان لە ئارشیفی دەزگاكانی ئاسایشی عیراق دا ھەڵگیرابن، چونكە ھەندی لێكوٚلەر لە باسەكانیان دا ئیشارەتیان بە بابەتی لە ھەندیٚ ژمارەكانی داوە.

حمیدی ال ۱۳۳۰ نوسیویّتی: ژمارهی کانونی دوهمی ۱۹۵۷ دژی سیاسهتی نوری سهعید و پهیمانی بهغدادی نوسیوه رونی کردوّتهوه که ثهو پهیمانه به شیّوهیهکی سهرهکی دژی جولانهوهی کورد بهستراوه له عیراق و تورکیا و ثیّران

و، ههرهشه له تاسایش و سهربهخوّیی گهلان تهکا چونکه "دوژمنی کورد و عهرمب و تاشتیخوازان و ههمو گهلانی دنیایه"

ههر لهم ژمارهیهدا وتاریکی له سهر پشتیوانی جهماوهری کورد دژی دهسدریّژی بو سهر گهلی کورد دوسدریّژی بو سهر گهلی کورد چونکه سهرکهوتنی دوژمنانی گهلی میصری تا ئهندازهیه کی زور گهورهترین زمرهر له مهسهلهی رزگاری کوردستان و گهلی کورد ئهدا.

ههر حمیدی ۲۵۸۱ نوسیویّتی: ژمارهی شوباتی ۱۹۵۸ بروسکهی پیروّزبایی نوسیوه بوّ سهروّکهکانی میصر و سوریا به بوّنهی یهکگرتنی سوریا و میصرهوه. بهلاّم له بهیانیّکی تردا دری یهکگرتنی عیراق و ثوردون وهستاوه و داوای دابینکردنی مافی نهتهوهیی کوردی کردوه لهم یهکیّتییهدا.(حمیدی ل ۲۶۲)

x

سەرچاوەكان:

رزگاری، خهباتمان، نداء کوردستان، خهباتی کوردستان، نرکهی جوتیار. ههمو ئهم بلاوکراوانهم له ماموّستایان رهفیق سالّح و سدیق سالّح وهرگرتوه.

موسوعة سرية خاصة بالحزب الشيوعى العراقى، ستة اجزاء، بغداد، مطبعة الحكومة، ۱۹۶۸ — ۱۹۶۹. كه له ئارشيفي نهتهوهيي كوردستان دا ههلْگيراوه.

- د. جعفر عباس حميدي، التطورات السياسية في العراق ١٩٤١ ١٩٥٢.
- د. جعفر عباس حميدي، التطورات السياسية في العراق ١٩٥٣ ١٩٥٨.

دمربارهی دامهزراندنی پارتی و گفتوگوّی نیّوان حیزبه کوردییهکانی ناومراستی چلهکان بروانه:

جلال الطالبانی، کردستان والحرکة القومیة الکردیة، من منشورات النور، بغداد، ۱۹۶۹. ههمان کتیّب بوّ جاری دوهم له لایهن ادار الطلیعة) هوه له بیروت چاپ کراوهتهوه.

صالح حیدری، یادداشتیّک دمربارهی حیزبی رزگاری کورد که له سالّی ۱۹۴۵ له کوردستانی عیراقدا دامهزرا، دمفتهری کوردهواری، ژ ۱، کانونی دوممی ۱۹۷۰. ل ۷۲ — ۵۵.

د. کهمال مهزههر: رزگاری له کفری، کتیّبی: چهند لاپهریهک له میّژووی گهلی کورد، بهرگی دومم، ثامادهکردنی عهبدولّلاً زهنگهنه، دهزگای چاپ و بلاّوکردنهوهی موکریانی، ههولیّر ۲-۱. ل ۳۸۱ — ۳۸۷.

کۆمەڵیّک ژمارەی لرزگاریا و انداء کوردستان! و انرکەی جوتیار! له ٹەرشیقی کاک محەمەدی مەلا کەریم وەرگیراوە.

بەياننامەكانى پارتى لە ائەرشىقى نەتەوەيى كوردستان، وەركىراوە.